

ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK ERGASIAS A.E.
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΠΟΥ ΕΛΗΞΕ ΤΗΝ
31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2015

Όθωνος 8, Αθήνα 105 57
www.eurobank.gr, Τηλ.: 210 333 7000
Αρ. Γ.Ε.Μ.Η. 000223001000

Πίνακας Περιεχομένων των Οικονομικών Καταστάσεων	Σελίδα
Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή.....	1
Ισολογισμός	3
Κατάσταση Αποτελεσμάτων.....	4
Κατάσταση Συνολικών Εσόδων	5
Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης.....	6
Κατάσταση Ταμειακών Ροών	7
Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις	
1. Γενικές πληροφορίες	8
2. Βασικές λογιστικές αρχές	8
3. Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών	30
4. Πρόγραμμα Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας.....	35
5. Πιστωτικός κίνδυνος από απαιτήσεις Ελληνικού Δημοσίου	35
6. Διαχείριση ιδίων κεφαλαίων.....	36
7. Διαχείριση χρηματοοικονομικών κινδύνων και εύλογη αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων	41
7.2.1 Πιστωτικός Κίνδυνος	42
7.2.2 Κίνδυνος αγοράς.....	65
7.2.3 Κίνδυνος ρευστότητας.....	68
7.3 Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων.....	72
8. Καθαρά έσοδα από τόκους	77
9. Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών και επενδυτικών τίτλων	78
10. Έσοδα από μερίσματα.....	78
11. Λειτουργικά έξοδα.....	78
12. Αμοιβές και έξοδα προσωπικού.....	80
13. Λοιπές ζημιές απομείωσης και έκτακτα έσοδα/(έξοδα) και προβλέψεις.....	80
14. Φόρος εισοδήματος και έκτακτες προσαρμογές φόρου	81
15. Αναβαλλόμενοι φόροι.....	83
16. Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες.....	86
17. Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	87
18. Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα και λοιπές πληροφορίες για την Κατάσταση Ταμειακών Ροών	87
19. Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	88
20. Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (περιλαμβανομένου του εμπορικού χαρτοφυλακίου)	88
21. Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα και λογιστική αντιστάθμισης κινδύνων	89
22. Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	91
23. Προβλέψεις απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	92
24. Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	94
25. Συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις.....	97
26. Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία	99

27. Επενδύσεις σε ακίνητα	100
28. Άυλα πάγια στοιχεία.....	101
29. Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	102
30. Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες.....	103
31. Υποχρεώσεις προς λοιπά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	103
32. Υποχρεώσεις προς πελάτες	103
33. Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	104
34. Λοιπές υποχρεώσεις.....	105
35. Υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	106
36. Μετοχικό κεφάλαιο-κοινές μετοχές και διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	108
37. Μετοχικό κεφάλαιο-προνομιούχες μετοχές	109
38. Υβριδικά κεφάλαια	110
39. Ειδικά αποθεματικά	111
40. Μεταβιβάσεις χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων	112
41. Ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιπές δεσμεύσεις	113
42. Λειτουργικές μισθώσεις	114
43. Λοιπά σημαντικά γεγονότα και γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού	114
44. Συνδεόμενα μέρη	115
45. Διοικητικό Συμβούλιο.....	117
46. Μερίσματα	118

Έκθεση Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή

Προς τους Μετόχους της Ανώνυμης Εταιρείας «Τράπεζα Eurobank Ergasias A.E.»

Έκθεση Ελέγχου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Ελέγξαμε τις συνημμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της Eurobank Ergasias A.E. («η Τράπεζα»), οι οποίες αποτελούνται από τον ισολογισμό της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2015, τις καταστάσεις αποτελεσμάτων και συνολικών εσόδων, μεταβολών καθαρής θέσης και ταμειακών ροών της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και περιλήψη σημαντικών λογιστικών αρχών και μεθόδων και λοιπές επεξηγηματικές πληροφορίες.

Ευθύνη της Διοίκησης για τις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις

Η διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση αυτών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και για εκείνες τις εσωτερικές δικλίδες, που η διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση χρηματοοικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδη ανακρίβεια, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Ευθύνη του Ελεγκτή

Η δική μας ευθύνη είναι να εκφράσουμε γνώμη επί αυτών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων με βάση τον έλεγχό μας. Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου. Τα πρότυπα αυτά απαιτούν να συμμορφωνόμαστε με κανόνες δεοντολογίας, καθώς και να σχεδιάζουμε και διενεργούμε τον έλεγχο με σκοπό την απόκτηση εύλογης διασφάλισης για το εάν οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη ανακρίβεια.

Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διενέργεια διαδικασιών για την απόκτηση ελεγκτικών τεκμηρίων, σχετικά με τα ποσά και τις γνωστοποιήσεις στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Οι επιλεγόμενες διαδικασίες βασίζονται στην κρίση του ελεγκτή περιλαμβανομένης της εκτίμησης των κινδύνων ουσιώδους ανακρίβειας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος. Κατά τη διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων κινδύνου, ο ελεγκτής εξετάζει τις εσωτερικές δικλίδες που σχετίζονται με την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της εταιρείας, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών δικλίδων της εταιρείας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και του εύλογου των εκτιμήσεων που έγιναν από τη διοίκηση, καθώς και αξιολόγηση της συνολικής παρουσίασης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε συγκεντρώσει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη θεμελίωση της ελεγκτικής μας γνώμης.

Γνώμη

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, την οικονομική θέση της Τράπεζας κατά την 31^η Δεκεμβρίου 2015, τη χρηματοοικονομική της επίδοση και τις ταμειακές της ροές για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Έμφαση Θέματος

Χωρίς να διατυπώνουμε επιφύλαξη στη γνώμη μας, εφιστούμε την προσοχή σας στη σημείωση 2.1 των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, όπου γίνεται αναφορά στις ουσιώδεις αβεβαιότητες που απορρέουν από τις υφιστάμενες οικονομικές συνθήκες στην Ελλάδα και τις τρέχουσες εξελίξεις, οι οποίες θα μπορούσαν να επηρεάσουν αρνητικά την αρχή της συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Έκθεση επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Απαιτήσεων

α) Στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνεται δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης, η οποία παρέχει τα πληροφοριακά στοιχεία που ορίζονται στο άρθρο 43^α (παρ.3δ) του κ.ν. 2190/1920.

β) Επαληθεύσαμε τη συμφωνία και την αντιστοίχιση του περιεχομένου της Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου με τις συνημμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις, στα πλαίσια των οριζόμενων από τα άρθρα 43^α (παρ.3^α) και 37 του κ.ν. 2190/1920.

ΠράιςγουωτερχαουςΚούπερς
Ανώνυμη Ελεγκτική Εταιρεία
Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές
Λεωφ. Κηφισίας 268
152 32 Χαλάνδρι
ΑΜ ΣΟΕΛ 113

Αθήνα, 18 Μαρτίου 2016

Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής

Μάριος Ψάλτης
ΑΜ ΣΟΕΛ 38081

Ισολογισμός

	Σημείωση	31 Δεκεμβρίου	
		2015	2014
		€ εκατ.	€ εκατ.
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	17	397	801
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	19	5.020	5.892
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	20	17	73
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	21	1.881	2.121
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	22	32.974	35.076
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	24	14.585	14.959
Συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις	25	2.161	2.570
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία	26	256	282
Επενδύσεις σε ακίνητα	27	61	64
Άυλα πάγια στοιχεία	28	64	60
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	15	4.902	3.871
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	29	1.764	1.725
Στοιχεία ενεργητικού προς πώληση	16	113	-
Σύνολο ενεργητικού		64.195	67.494
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ			
Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες	30	25.267	12.610
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	31	6.255	13.408
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	21	2.353	2.470
Υποχρεώσεις προς πελάτες	32	22.802	31.985
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	33	896	1.287
Λοιπές υποχρεώσεις	34	491	477
Σύνολο υποχρεώσεων		58.064	62.237
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ			
Μετοχικό κεφάλαιο-κοινές μετοχές	36	656	4.412
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	36	8.056	6.682
Λοιπά αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον		(3.574)	(7.185)
Μετοχικό κεφάλαιο-προνομιούχες μετοχές	37	950	950
Ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους μετόχους της Τράπεζας		6.088	4.859
Υβριδικά κεφάλαια	38	43	398
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων		6.131	5.257
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων και υποχρεώσεων		64.195	67.494

Οι σημειώσεις στις σελίδες 8 μέχρι 118 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων

Κατάσταση Αποτελεσμάτων

	Σημείωση	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου	
		2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Τόκοι έσοδα		2.028	2.292
Τόκοι έξοδα		(1.027)	(1.293)
Καθαρά έσοδα από τόκους	8	1.001	999
Έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες		203	198
Έξοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες		(143)	(124)
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες		60	74
Έσοδα από μη τραπεζικές υπηρεσίες		6	6
Έσοδα από μερίσματα	10	369	60
Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών	9	43	(15)
Αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους	9	(4)	33
Λοιπά λειτουργικά αποτελέσματα		9	3
Λειτουργικά έσοδα		1.484	1.160
Λειτουργικά έξοδα	11	(709)	(699)
Λειτουργικά κέρδη προ απομειώσεων και έκτακτων εσόδων/(εξόδων) και προβλέψεων		775	461
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις	23	(2.503)	(1.901)
Ζημιές απομείωσης και λοιπές ζημιές από συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις και κοινοπραξίες	25,29	(308)	(604)
Λοιπές ζημιές απομείωσης	13	(42)	(134)
Έκτακτα έσοδα/(έξοδα) και προβλέψεις	13	(76)	75
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου		(2.154)	(2.103)
Φόρος εισοδήματος	14	671	527
Έκτακτες προσαρμογές φόρου	14	432	244
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		(1.051)	(1.332)
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	16	-	(51)
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) που αναλογούν στους μετόχους		(1.051)	(1.383)

Οι σημειώσεις στις σελίδες 8 μέχρι 118 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων

Κατάσταση Συνολικών Εσόδων

	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου	
	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Καθαρά κέρδη/(ζημιές)	(1.051)	(1.383)
Λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση:		
Ποσά που αναταξινομήθηκαν ή ενδέχεται να αναταξινομηθούν μεταγενέστερα στην κατάσταση αποτελεσμάτων:		
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών		
- μεταβολή στην εύλογη αξία, μετά από φόρους	28	(32)
- μεταφορά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων, μετά από φόρους	<u>1</u>	<u>18</u>
	29	(14)
Χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων		
- μεταβολή στην εύλογη αξία, μετά από φόρους	69	(113)
- μεταφορά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων, μετά από φόρους (σημ. 24)	<u>6</u>	<u>(17)</u>
	75	(130)
	<u>104</u>	<u>(144)</u>
Ποσά που δε θα αναταξινομηθούν στην κατάσταση αποτελεσμάτων:		
- Αναλογιστικά κέρδη/(ζημιές) υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, μετά από φόρους	<u>0</u>	<u>(6)</u>
Λοιπά αποτελέσματα	104	(150)
Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο που αναλογεί σε μετόχους:		
- από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(947)	(1.482)
- από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	<u>-</u>	<u>(51)</u>
	(947)	(1.533)

Οι σημειώσεις στις σελίδες 8 μέχρι 118 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων

Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης

	Ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους μετόχους της Τράπεζας						
	Μετοχικό κεφάλαιο - κοινές μετοχές € εκατ.	Υπέρ το άρτιο € εκατ.	Ειδικά αποθεματικά € εκατ.	Αποτελέσματα εις νέον € εκατ.	Μετοχικό κεφάλαιο- προνομιούχες μετοχές € εκατ.	Υβριδικά κεφάλαια € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2014	1.641	6.669	3.457	(9.113)	950	398	4.002
Καθαρά κέρδη/(ζημιές)	-	-	-	(1.383)	-	-	(1.383)
Λοιπά αποτελέσματα μετά από φόρο απευθείας στην καθαρή θέση	-	-	(150)	-	-	-	(150)
Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2014	-	-	(150)	(1.383)	-	-	(1.533)
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου, μετά από έξοδα	2.771	13	-	(6)	-	-	2.778
Αναβαλλόμενος φόρος επί συναλλαγών ιδίων μετοχών και υβριδικών κεφαλαίων	-	-	-	11	-	-	11
Παροχές σε συμμετοχικούς τίτλους:							
- Αξία παρεχόμενων υπηρεσιών από το προσωπικό	-	-	(1)	-	-	-	(1)
Μεταφορές μεταξύ αποθεματικών	-	-	(234)	234	-	-	-
	2.771	13	(235)	239	-	-	2.788
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2014	4.412	6.682	3.072	(10.257)	950	398	5.257
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2015	4.412	6.682	3.072	(10.257)	950	398	5.257
Καθαρά κέρδη/(ζημιές)	-	-	-	(1.051)	-	-	(1.051)
Λοιπά αποτελέσματα μετά από φόρο απευθείας στην καθαρή θέση	-	-	104	-	-	-	104
Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015	-	-	104	(1.051)	-	-	(947)
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου, μετά από έξοδα (σημ. 36)	612	1.374	-	(2)	-	-	1.984
Μείωση μετοχικού κεφαλαίου (σημ. 36)	(4.368)	-	4.368	-	-	-	-
Επίδραση λόγω αλλαγής του συντελεστή φορολογίας εισοδήματος σε έξοδα αύξησης μετοχικού κεφαλαίου (Αγορά)/πώληση υβριδικών τίτλων, μετά από φόρο (σημ. 38)	-	-	-	5	-	-	5
	-	-	-	187	-	(355)	(168)
	(3.756)	1.374	4.368	190	-	(355)	1.821
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2015	656	8.056	7.544	(11.118)	950	43	6.131
	Σημ. 36	Σημ. 36			Σημ. 37	Σημ. 38	

Οι σημειώσεις στις σελίδες 8 μέχρι 118 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων

Κατάσταση ταμειακών ροών

Σημείωση	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου	
	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες		
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου	(2.154)	(2.103)
Προσαρμογές για:		
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις	2.503	1.901
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις	421	607
Αποσβέσεις ενσώματων και άυλων πάγιων στοιχείων	42	53
Λοιπά αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους	18 (42)	(106)
Αποτελέσματα από πιστωτικούς τίτλους	1	11
(Κέρδη)/ζημιές από πώληση θυγατρικών, συγγενών επιχειρήσεων και κοινοπραξιών	(9)	38
Μερίσματα από θυγατρικές, συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες	(367)	(59)
Λοιπές προσαρμογές	20	1
	415	343
Μεταβολές λογαριασμών που σχετίζονται με τις λειτουργικές δραστηριότητες		
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	197	(48)
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	55	(11)
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	652	1.708
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	(432)	661
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	162	(38)
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε λοιπά στοιχεία ενεργητικού	(86)	28
Καθαρή αύξηση/(μείωση) σε υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	5.504	(3.065)
Καθαρή αύξηση/(μείωση) σε υποχρεώσεις προς πελάτες	(9.112)	(1.968)
Καθαρή αύξηση/(μείωση) σε λοιπές υποχρεώσεις	(82)	(106)
	(3.142)	(2.839)
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) λειτουργικές δραστηριότητες	(2.727)	(2.496)
Ταμειακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες		
Αγορές ενσώματων και άυλων παγίων στοιχείων	(26)	(31)
Εισπράξεις από πώληση ενσώματων και άυλων παγίων στοιχείων	0	6
(Αγορές)/πωλήσεις και λήξεις επενδυτικών τίτλων	512	(144)
Απόκτηση θυγατρικών, συγγενών επιχειρήσεων, κοινοπραξιών και συμμετοχές σε αυξήσεις κεφαλαίου	(12)	(407)
Πώληση συμμετοχών σε θυγατρικές, συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες	29 7	140
Μερίσματα που εισπράχθηκαν από επενδυτικούς τίτλους, θυγατρικές, συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες	369	60
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) επενδυτικές δραστηριότητες	850	(376)
Ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες		
(Αποπληρωμές)/εισπράξεις από πιστωτικούς τίτλους	(407)	(183)
Εισπράξεις από αύξηση μετοχικού κεφαλαίου (ΑΜΚ)	36 2.039	2.864
Έξοδα που πληρώθηκαν για ΑΜΚ	36 (72)	(115)
Αγορά υβριδικών τίτλων	(90)	-
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) χρηματοδοτικές δραστηριότητες	1.470	2.566
Καθαρή αύξηση/(μείωση) στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	(407)	(306)
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα έναρξης χρήσης	18 912	1.218
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα λήξης χρήσης	18 505	912

Οι σημειώσεις στις σελίδες 8 μέχρι 118 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων

1. Γενικές πληροφορίες

Η Eurobank Εργασίας Α.Ε. (η «Τράπεζα») δραστηριοποιείται στους τομείς τραπεζικής ιδιωτών πελατών και επιχειρήσεων, στον τομέα παροχής επενδυτικών υπηρεσιών, υπηρεσιών διαχείρισης κεφαλαίων και χαρτοφυλακίων και άλλων υπηρεσιών. Η Τράπεζα έχει συσταθεί στην Ελλάδα και οι μετοχές της είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών. Η Τράπεζα δραστηριοποιείται κυρίως στην Ελλάδα και μέσω των θυγατρικών της στις περιοχές της Κεντρικής, Ανατολικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Οι οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας, οι οποίες περιλαμβάνουν και το Παράρτημα, εγκρίθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο την 17 Μαρτίου 2016.

2. Βασικές λογιστικές αρχές

Οι βασικές λογιστικές αρχές που εφαρμόστηκαν κατά τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων αναφέρονται παρακάτω:

2.1 Πλαίσιο σύνταξης οικονομικών καταστάσεων

Οι οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) που έχουν εγκριθεί από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), και ειδικότερα με τα πρότυπα και τις διερμηνείες που είναι σε ισχύ ή έχουν εκδοθεί και εφαρμοστεί κατά την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων, νωρίτερα από την ημερομηνία υποχρεωτικής εφαρμογής τους.

Εκτιμήσεις για τη συνέχιση της δραστηριότητας της Τράπεζας

Οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί με βάση την αρχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας (going concern), η οποία κρίθηκε ως κατάλληλη από το Διοικητικό Συμβούλιο, αξιολογώντας τα ακόλουθα:

Μακροοικονομικό περιβάλλον

Το 2015, το μακροοικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα ήταν αρκετά δύσκολο για το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Στο πρώτο εξάμηνο, η παρατεταμένη αβεβαιότητα σχετικά με τη συμφωνία με τους εταίρους της Ευρωζώνης αναφορικά με την εφαρμογή των απαιτούμενων μεταρρυθμίσεων για την ολοκλήρωση του Δεύτερου Προγράμματος Οικονομικής Σταθεροποίησης, η ανεπιτυχής λήξη του προηγούμενου προγράμματος, οι δυσχερείς συνθήκες ρευστότητας εξαιτίας των προβλημάτων στη χρηματοδότηση του Ελληνικού Δημοσίου και οι σημαντικές εκροές καταθέσεων - οι οποίες είχαν παρατηρηθεί από τα τέλη του 2014 - οδήγησαν στην επιβολή μέτρων περιορισμού στην κίνηση κεφαλαίων (capital controls) και σε προσωρινή τραπεζική αργία την 28 Ιουνίου 2015. Στα μέσα Αυγούστου, η Ελληνική Κυβέρνηση κατέληξε σε τελική συμφωνία με τους Ευρωπαίους εταίρους της για ένα νέο τριετές πρόγραμμα χρηματοδότησης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ΕΜΣ) - το Τρίτο Πρόγραμμα Οικονομικής Σταθεροποίησης (ΤΠΟΣ) - που περιλάμβανε χρηματοδότηση περίπου € 86 δις και μια σειρά μεταρρυθμίσεων στοχεύοντας στην αποκατάσταση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας, στη διασφάλιση της οικονομικής σταθερότητας, στην ενίσχυση της ανάπτυξης, της ανταγωνιστικότητας και των επενδύσεων και στη δημιουργία ενός σύγχρονου κράτους και δημόσιας διοίκησης. Η Ελληνική Κυβέρνηση ολοκλήρωσε δύο δέσμες προαπαιτούμενων μεταρρυθμίσεων σύμφωνα με το ΤΠΟΣ στο τέλος Νοεμβρίου και Δεκεμβρίου 2015. Μέχρι τα μέσα Δεκεμβρίου 2015, ολοκληρώθηκε η ανακεφαλαιοποίηση των συστημικών τραπεζών με τη χρήση € 5,4 δις περίπου από τα συνολικά € 25 δις που είχαν αρχικά προβλεφθεί. Τα κεφάλαια που δεν χρησιμοποιήθηκαν αφαιρέθηκαν από το δάνειο του ΕΜΣ, μειώνοντας το ύψος του σε περίπου € 64,5 δις στο τέλος Ιανουαρίου 2016.

Το τρέχον οικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα παραμένει αρκετά δύσκολο. Οι κύριοι κίνδυνοι και οι παράγοντες αβεβαιότητας σχετίζονται με (α) την καθυστέρηση της ολοκλήρωσης της πρώτης αξιολόγησης του ΤΠΟΣ, (β) την αρνητική επίδραση στην πραγματική οικονομία ενδεχόμενων πρόσθετων δημοσιονομικών μέτρων επιπλέον αυτών που έχουν ήδη συμφωνηθεί με το ΤΠΟΣ, (γ) τις αυξανόμενες κοινωνικοπολιτικές εντάσεις ως αποτέλεσμα της εγχώριας ύφεσης από το 2008 και της μεταρρυθμιστικής κόπωσης, (δ) την περαιτέρω καθυστέρηση στην άρση των μέτρων περιορισμού στην κίνηση κεφαλαίων, (ε) την επίδραση της προσφυγικής κρίσης στην εγχώρια οικονομία εφόσον δεν καταστεί βιώσιμη η επερχόμενη λύση από την ΕΕ, και (στ) τις γεωπολιτικές συνθήκες στην ευρύτερη περιοχή και τους εξωτερικούς κλυδωνισμούς από την παγκόσμια οικονομία.

Η γρήγορη ολοκλήρωση της αξιολόγησης του προγράμματος μπορεί να συμβάλλει σε σημαντικά θετικές εξελίξεις, συμπεριλαμβανόμενης της επαναφοράς της άρσης από την ΕΚΤ της εξαίρεσης των χρεογράφων που έχει εκδώσει το Ελληνικό Δημόσιο, τη συμμετοχή στο πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης της ΕΚΤ, την έναρξη των επίσημων διαπραγματεύσεων για

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

πρόσθετα μέτρα ελάφρυνσης του χρέους της Ελλάδας και τη σταδιακή χαλάρωση των μέτρων περιορισμού στην κίνηση κεφαλαίων, που τελικά θα οδηγήσουν στην οριστική άρση τους. Επιπλέον, η αποδεδειγμένη ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας, η επιτυχής ανακεφαλαιοποίηση του εγχώριου τραπεζικού συστήματος το 2015 και η ενεργοποίηση της χρηματοδότησης της ΕΕ για τη στήριξη των εγχώριων επενδύσεων και τη δημιουργία θέσεων εργασίας θα διευκόλυναν την περαιτέρω σταθεροποίηση του εγχώριου οικονομικού περιβάλλοντος και την επιστροφή σε θετικούς ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης από το δεύτερο εξάμηνο του 2016.

Κίνδυνος ρευστότητας

Μετά τη σταδιακή ομαλοποίηση της οικονομικής και πολιτικής κατάστασης στην Ελλάδα και σε συνέχεια της επιτυχημένης ανακεφαλαιοποίησης της Τράπεζας, ο Όμιλος ενίσχυσε τη ρευστότητά του και μείωσε την εξάρτησή του από το μηχανισμό χρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος σε € 24,3 δις στο τέλος Φεβρουαρίου 2016 από € 33,3 δις στις αρχές Ιουλίου 2015 μέσω των συμφωνιών επαναγοράς χρεογράφων στη διατραπεζική αγορά, της αύξησης των καταθέσεων και του συνολικού προϊόντος της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου (σημ. 7.2.3).

Με βάση τη συμφωνία με τους Ευρωπαίους εταίρους, οι αρχές έχουν δεσμευτεί να διατηρήσουν επαρκή ρευστότητα στο τραπεζικό σύστημα, εφόσον η Ελλάδα εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της στο πλαίσιο του προγράμματος του ΕΜΣ. Η αποφασιστική εφαρμογή των μέτρων που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο του νέου προγράμματος του ΕΜΣ θα επιτρέψει στην ΕΚΤ να επαναφέρει την εξαίρεση των χρεογράφων που έχει εκδώσει το Ελληνικό Δημόσιο και θα σηματοδοτήσει το σταδιακό επαναπατρισμό των καταθέσεων στο τραπεζικό σύστημα, το οποίο είναι μια σημαντική προτεραιότητα για τον Όμιλο, και την εκ νέου πρόσβαση στις αγορές για άντληση ρευστότητας.

Κίνδυνος κεφαλαιακής επάρκειας

Τα αποτελέσματα της συνολικής αξιολόγησης (ΣΑ) ανακοινώθηκαν από την ΕΚΤ την 31 Οκτωβρίου 2015, σύμφωνα με τα οποία, για την Τράπεζα, προσδιορίστηκε έλλειμμα € 0,3 δις υπό το βασικό σενάριο βάσει του ορίου για Δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET1) στο 9,5% και € 2,1 δις υπό το δυσμενές σενάριο βάσει του ορίου για CET1 στο 8%, που είναι το χαμηλότερο έλλειμμα μεταξύ των Ελληνικών τραπεζών. Μετά τα αποτελέσματα της ΣΑ και σύμφωνα με το νέο πλαίσιο ανακεφαλαιοποίησης που τέθηκε σε ισχύ με το Νόμο 4340/2015, η Τράπεζα προχώρησε σε αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ύψους € 2.039 εκατ., η οποία καλύφθηκε εξ' ολοκλήρου από τις αγορές. Ως αποτέλεσμα, ο Όμιλος ενίσχυσε περαιτέρω την κεφαλαιακή του βάση και ο CET1 ανήλθε στο 17% στο τέλος Δεκεμβρίου 2015.

Παρά την άμεση και έμμεση έκθεση του τραπεζικού συστήματος στον πιστωτικό κίνδυνο του Ελληνικού Δημοσίου, η επιτυχής ολοκλήρωση της διαδικασίας ανακεφαλαιοποίησης της Τράπεζας και των άλλων Ελληνικών συστημικών τραπεζών αποτέλεσε ένα σημαντικό σημείο-ορόσημο για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στο τραπεζικό σύστημα και στην οικονομία γενικότερα.

Ο Όμιλος συνεχίζει την υλοποίηση του μεσοπρόθεσμου σχεδίου για τη δημιουργία εσωτερικού κεφαλαίου, το οποίο περιλαμβάνει πρωτοβουλίες που δημιουργούν ή αποδεσμεύουν κεφάλαια CET1 ή/και μειώνουν το σύνολο των σταθμισμένων στοιχείων ενεργητικού. Ένας από τους βασικούς τομείς που εστιάζει ο Όμιλος παραμένει η ενεργή διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, αξιοποιώντας την εσωτερική υποδομή και τις σημαντικές νομοθετικές αλλαγές που έχουν γίνει ή αναμένεται να γίνουν, με στόχο τη σημαντική μείωση των προβλέψεών τους σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Εκτίμηση για τη συνέχιση της δραστηριότητας

Το Διοικητικό Συμβούλιο, λαμβάνοντας υπόψη τους παραπάνω παράγοντες που σχετίζονται με την επάρκεια της κεφαλαιακής θέσης της Τράπεζας και την αναμενόμενη συνέχιση της πρόσβασης στο μηχανισμό χρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος στο προσεχές μέλλον, και παρά τις υφιστάμενες αβεβαιότητες για την ολοκλήρωση της πρώτης αξιολόγησης του τρέχοντος οικονομικού προγράμματος και τις τρέχουσες εξελίξεις στην Ελλάδα, θεωρεί ότι οι οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας μπορούν να συνταχθούν με βάση την αρχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας (going concern).

Οι αρχές που παρουσιάζονται παρακάτω έχουν εφαρμοστεί με συνέπεια στις χρήσεις 2015 και 2014, εξαιρουμένων εκείνων που παρατίθενται παρακάτω. Τα συγκριτικά στοιχεία, όπου κρίθηκε αναγκαίο, έχουν αναπροσαρμοστεί ώστε να συνάδουν με τις αλλαγές στην παρουσίαση που υιοθέτησε ο Όμιλος για την παρούσα χρήση.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Τροποποιήσεις σε πρότυπα και νέες διερμηνείες που υιοθετήθηκαν από την Τράπεζα

Οι ακόλουθες τροποποιήσεις σε πρότυπα και οι νέες διερμηνείες, όπως εκδόθηκαν από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΣΔΛΠ) και την Επιτροπή Διεργησιών Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΕΔΔΠΧΑ), και υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), είναι σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2015:

Ετήσιες βελτιώσεις σε ΔΠΧΑ 2011-2013

Οι τροποποιήσεις εισάγουν σημαντικές αλλαγές σε τρία ΔΠΧΑ, ως επακόλουθο της δημοσίευσης των αποτελεσμάτων του κύκλου 2011-13 του ετήσιου προγράμματος βελτιώσεων του ΣΔΛΠ, ως ακολούθως:

- Διευκρινίζουν ότι το ΔΠΧΑ 3 «Συνενώσεις Επιχειρήσεων» εξαιρεί από το πεδίο εφαρμογής του τη λογιστική αντιμετώπιση του σχηματισμού ενός από κοινού ελεγχόμενου σχήματος στις οικονομικές καταστάσεις του από κοινού ελεγχόμενου σχήματος,
- Διευκρινίζουν ότι η εξαίρεση στο ΔΠΧΑ 13 «Επιμέτρηση Εύλογης Αξίας» για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας μίας ομάδας χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων σε συμψηφισμένη βάση, αφορά τα συμβόλαια, τα οποία εντάσσονται στο πεδίο εφαρμογής και αντιμετωπίζονται λογιστικά σύμφωνα με τις διατάξεις του ΔΛΠ 39 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Επιμέτρηση» ή του ΔΠΧΑ 9 «Χρηματοοικονομικά μέσα», ανεξαρτήτως εάν πληρούν τους ορισμούς των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων σύμφωνα με το ΔΛΠ 32 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Παρουσίαση»,
- Αναφέρονται στην αλληλεξάρτηση του ΔΠΧΑ 3 «Συνενώσεις Επιχειρήσεων» και του ΔΛΠ 40 «Επενδύσεις σε Ακίνητα», διευκρινίζοντας στο τελευταίο ότι η εταιρεία θα πρέπει να εξετάσει εάν: (α) το αποκτηθέν ακίνητο αποτελεί επενδυτικό ακίνητο στα πλαίσια του ΔΛΠ 40 και (β) η απόκτηση του επενδυτικού ακινήτου αποτελεί συνένωση επιχειρήσεων, όπως αυτή ορίζεται στο ΔΠΧΑ 3.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν είχε επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας.

ΕΔΔΠΧΑ 21, Εισφορές

Η διερμηνεία διευκρινίζει ότι μία εταιρεία αναγνωρίζει μία υποχρέωση για εισφορά, που δεν είναι φόρος εισοδήματος, όταν η δραστηριότητα που προκαλεί την πληρωμή, όπως προσδιορίζεται από τη σχετική νομοθεσία, λαμβάνει χώρα. Διευκρινίζει, επίσης, ότι η υποχρέωση για την εισφορά αναγνωρίζεται σταδιακά μόνο εάν η δραστηριότητα που προκαλεί την καταβολή της εισφοράς πραγματοποιείται κατά την διάρκεια μίας χρονικής περιόδου, σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία. Όταν η υποχρέωση εισφοράς προκύπτει με την επίτευξη ενός ελαχίστου ορίου, για παράδειγμα ενός καθορισμένου ύψους εσόδων, η διερμηνεία διευκρινίζει ότι καμία υποχρέωση δεν πρέπει να αναγνωρίζεται πριν την επίτευξη του καθορισμένου ελάχιστου απαιτούμενου ορίου.

Η υιοθέτηση της διερμηνείας δεν είχε σημαντική επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας. Βλέπε επίσης σημ. 11.

Νέα πρότυπα και τροποποιήσεις προτύπων που δεν έχουν υιοθετηθεί ακόμη από την Τράπεζα

Ένα πλήθος νέων προτύπων και τροποποιήσεων σε υπάρχοντα πρότυπα θα τεθούν σε ισχύ μετά το 2015, δεδομένου ότι δεν έχουν ακόμη υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή η Τράπεζα δεν τα έχει υιοθετήσει νωρίτερα από την ημερομηνία υποχρεωτικής εφαρμογής τους. Αυτά που ενδέχεται να είναι σχετικά με την Τράπεζα έχουν ως ακολούθως:

ΔΛΠ 1, Τροποποίηση - Γνωστοποιήσεις (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2016)

Η τροποποίηση διευκρινίζει τις οδηγίες του ΔΛΠ 1 σχετικά με τις έννοιες της σημαντικότητας και της συγκέντρωσης, την παρουσίαση των μερικών αθροισμάτων, την δομή των οικονομικών καταστάσεων και τις γνωστοποιήσεις των λογιστικών αρχών.

Η υιοθέτηση της τροποποίησης δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας.

ΔΛΠ 7, Τροποποίηση – Γνωστοποιήσεις (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2017, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Η τροποποίηση απαιτεί τη γνωστοποίηση πληροφοριών που επιτρέπουν στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να αξιολογήσουν τις μεταβολές στις υποχρεώσεις προερχόμενες από χρηματοδοτικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων τόσο των αλλαγών από ταμειακές ροές όσο και μη ταμειακές μεταβολές. Οι απαιτήσεις για γνωστοποιήσεις επιπροσθέτως ισχύουν για μεταβολές σε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, όπως περιουσιακά στοιχεία που αντισταθμίζουν υποχρεώσεις προερχόμενες από χρηματοδοτικές δραστηριότητες, εάν οι ταμειακές ροές από αυτά τα περιουσιακά στοιχεία είχαν

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

συμπεριληφθεί ή οι μελλοντικές ταμειακές ροές αυτών θα συμπεριληφθούν στις ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες.

Η υιοθέτηση της τροποποίησης δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας.

ΔΛΠ 12, Τροποποίηση - Αναγνώριση αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων για μη πραγματοποιηθείσες ζημιές (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2017, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Η τροποποίηση διευκρινίζει ότι (α) οι μη πραγματοποιηθείσες ζημιές χρεωστικών τίτλων που επιμετρούνται στην εύλογη αξία στις οικονομικές καταστάσεις και σε κόστος για σκοπούς φορολογικούς μπορούν να επιφέρουν εκπεστέες προσωρινές διαφορές, ανεξαρτήτως εάν η εταιρεία πρόκειται να ανακτήσει την λογιστική αξία του χρεωστικού τίτλου μέσω πώλησης ή χρήσης (β) οι εκτιμήσεις για τα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη εξαιρούν τις φορολογικές εκπτώσεις προερχόμενες από τον αντιλογισμό αυτών των εκπεστέων προσωρινών διαφορών (γ) η εκτίμηση των πιθανών μελλοντικών φορολογητέων κερδών μπορεί να περιλαμβάνει την ανάκτηση ενός στοιχείου ενεργητικού για ποσό μεγαλύτερο από την λογιστική του αξία, εάν υπάρχουν επαρκείς αποδείξεις ότι είναι πιθανό ότι αυτή θα πραγματοποιηθεί από την εταιρεία και (δ) μια αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση εξετάζεται σε συνδυασμό με όλες τις άλλες αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, όταν ο φορολογικός νόμος δεν περιορίζει τις πηγές των φορολογητέων κερδών από τις οποίες εκπεστέες προσωρινές φορολογικές διαφορές που ανακτώνται μπορούν να εκπέσουν. Όπου υφίστανται περιορισμοί, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις εξετάζονται σε συνδυασμό μόνο με τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις του ίδιου τύπου.

Η υιοθέτηση της τροποποίησης δεν αναμένεται να έχει επίδραση στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας.

ΔΛΠ 16 και ΔΛΠ 38, Τροποποιήσεις- Διευκρίνιση των Επιτρεπτών Μεθόδων Απόσβεσης (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2016)

Αυτή η τροποποίηση διευκρινίζει ότι η χρήση μεθόδων βασισμένων στα έσοδα δεν είναι κατάλληλες για τον υπολογισμό της απόσβεσης ενός περιουσιακού στοιχείου και επίσης διευκρινίζει πως τα έσοδα δεν θεωρούνται γενικότερα κατάλληλη βάση επιμέτρησης για την ανάλυση των οικονομικών οφελών που ενσωματώνονται σε ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας.

ΔΛΠ 19, Τροποποίηση – Προγράμματα Καθορισμένων Παροχών: Εισφορές Εργαζομένων (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2016)

Η τροποποίηση διευκρινίζει τη λογιστική αντιμετώπιση για προγράμματα συνταξιοδότησης, σύμφωνα με τα οποία οι εργαζόμενοι ή τρίτοι απαιτείται να προβαίνουν σε εισφορές που είναι ανεξάρτητες από τον αριθμό των ετών που παρέχεται η εργασία, για παράδειγμα, εισφορές εργαζομένων που υπολογίζονται βάσει ενός σταθερού ποσοστού επί του μισθού τους. Η τροποποίηση επιτρέπει, οι εισφορές αυτές να αφαιρούνται από το κόστος υπηρεσίας, στην χρήση που η σχετική υπηρεσία παρέχεται από τον εργαζόμενο, αντί της κατανομής τους στα έτη υπηρεσίας του.

Η υιοθέτηση της τροποποίησης δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας.

ΔΛΠ 27, Τροποποίηση – Μέθοδος της καθαρής θέσης στις Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2016)

Αυτή η τροποποίηση επιτρέπει στις οικονομικές οντότητες να χρησιμοποιούν τη μέθοδο της καθαρής θέσης προκειμένου να λογιστικοποιήσουν τις επενδύσεις σε θυγατρικές, κοινοπραξίες και συγγενείς επιχειρήσεις στις ατομικές τους οικονομικές καταστάσεις, και επίσης αποσαφηνίζει τον ορισμό των ατομικών οικονομικών καταστάσεων. Συγκεκριμένα, οι ατομικές οικονομικές καταστάσεις είναι εκείνες που καταρτίζονται συμπληρωματικά των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων ή συμπληρωματικά των οικονομικών καταστάσεων ενός επενδυτή που δεν έχει επενδύσεις σε θυγατρικές αλλά έχει επενδύσεις σε συγγενείς ή κοινοπραξίες, οι οποίες απαιτείται βάσει του ΔΛΠ 28 Επενδύσεις σε Συγγενείς επιχειρήσεις και Κοινοπραξίες, να λογιστικοποιούνται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης.

Η υιοθέτηση της τροποποίησης δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας.

ΔΠΧΑ 9, Χρηματοοικονομικά μέσα (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2018, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Τον Ιούλιο του 2014, το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΣΔΛΠ) εξέδωσε στην τελική του μορφή το πρότυπο ΔΠΧΑ 9 το οποίο αντικαθιστά το ΔΛΠ 39 «Χρηματοοικονομικά Μέσα». Το ΔΠΧΑ 9 καθορίζει τις αναθεωρημένες απαιτήσεις αναφορικά με την ταξινόμηση και επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού, αναφέρεται στην αναγνώριση της μεταβολής της εύλογης αξίας του ίδιου χρέους που αποτιμάται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, αντικαθιστά το υφιστάμενο μοντέλο το οποίο χρησιμοποιείται για την απομείωση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού, βάσει των

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

πραγματοποιηθέντων ζημιών, με ένα μοντέλο που βασίζεται στις αναμενόμενες ζημιές λόγω πιστωτικού κινδύνου και, τέλος, ενσωματώνει αλλαγές σε ό, τι αφορά την λογιστική αντιστάθμισης κινδύνων.

Ταξινόμηση και Επιμέτρηση

Το ΔΠΧΑ 9 υιοθετεί μια ενιαία προσέγγιση για την ταξινόμηση όλων των κατηγοριών των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού, σύμφωνα με την οποία η ταξινόμηση και επιμέτρηση των στοιχείων αυτών βασίζεται στο επιχειρησιακό μοντέλο που χρησιμοποιείται για τη διαχείριση τους και στα χαρακτηριστικά των συμβατικών ταμειακών ροών τους. Το επιχειρησιακό μοντέλο αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο η εταιρεία διαχειρίζεται τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού της με σκοπό τη δημιουργία ταμειακών ροών, μέσω της συλλογής συμβατικών ταμειακών ροών ή της πώλησης χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού ή και τον συνδυασμό αυτών. Κατόπιν αξιολόγησης, κάθε χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού ταξινομείται σε μια από τις τρεις ακόλουθες κατηγορίες: επιμέτρηση στο αναπόσβεστο κόστος, επιμέτρηση στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και σε επιμέτρηση στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων τα οποία καταχωρούνται απευθείας στην καθαρή θέση.

Σε ό, τι αφορά στις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, ο χειρισμός που ακολουθείται στο ΔΛΠ 39 μεταφέρεται στο ΔΠΧΑ 9, ουσιαστικά αμετάβλητος. Ωστόσο, σύμφωνα με τις νέες απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9, οι μεταβολές στην εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και αποδίδονται στον πιστωτικό κίνδυνο του εκδότη ('own credit risk') θα πρέπει να καταχωρούνται στα λοιπά αποτελέσματα χρήσης απευθείας στην καθαρή θέση κι όχι στα αποτελέσματα υπό τον όρο ότι αυτό δεν θα είχε ως αποτέλεσμα μία ανακολουθία στην επιμέτρηση ή την αναγνώριση («λογιστική ασυμμετρία»).

Η Τράπεζα εξετάζει επί του παρόντος την επίπτωση των νέων απαιτήσεων ταξινόμησης και επιμέτρησης στις οικονομικές καταστάσεις, η οποία θα καθοριστεί σε μεγάλο βαθμό από τις δραστηριότητες της Τράπεζας και τη δομή του χαρτοφυλακίου της κατά τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9.

Απομείωση των Χρηματοοικονομικών Στοιχείων Ενεργητικού

Το ΔΠΧΑ 9 εισάγει ένα μοντέλο απομείωσης βασιζόμενο στις αναμενόμενες ζημιές από πιστωτικό κίνδυνο, το οποίο θα εφαρμόζεται σε όλα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού τα οποία υπόκεινται σε λογιστική απομείωση και αντικαθιστά το υφιστάμενο μοντέλο των πραγματοποιηθέντων ζημιών του ΔΛΠ 39. Οι νέες απαιτήσεις του προτύπου καταργούν το όριο του ΔΛΠ 39, σύμφωνα με το οποίο οι ζημιές από πιστωτικό κίνδυνο αναγνωρίζονταν μόνον μετά την επέλευση ενός ζημιογόνου γεγονότος. Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9, οι ζημιές απομείωσης θα αναγνωρίζονται για όλα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, συνεπώς οι νέες απαιτήσεις του προτύπου θα έχουν ως αποτέλεσμα οι πιστωτικές ζημιές να αναγνωρίζονται νωρίτερα.

Το νέο πρότυπο χρησιμοποιεί μία προσέγγιση «τριών σταδίων» η οποία θα αντικατοπτρίζει μεταβολές στην πιστωτική ποιότητα από την αρχική αναγνώριση. Σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού για τα οποία δεν έχει παρατηρηθεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού τους κινδύνου από την αρχική τους αναγνώριση, θα αναγνωρίζεται μία πρόβλεψη για ζημιές από πιστωτικό κίνδυνο ίση με τις αναμενόμενες ζημιές 12 μηνών. Για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού των οποίων ο πιστωτικός κίνδυνος έχει αυξηθεί σημαντικά μετά την αρχική τους αναγνώριση καθώς και τα απομειωμένα, κατά την αγορά ή γένεση τους, χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού θα αναγνωρίζεται πρόβλεψη ίση με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για όλη τη διάρκεια τη ζωή τους ('lifetime expected losses'). Η επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών θα συνίσταται στον υπολογισμό ενός μεσοσταθμισμένου ποσού, βάσει πιθανοτήτων, το οποίο θα αντανάκλα την αξία του χρήματος στο χρόνο. Για την επιμέτρηση των αναμενόμενων ζημιών από πιστωτικό κίνδυνο, πληροφορίες για παρελθοντικά γεγονότα, τρέχουσες συνθήκες και προβλέψεις σχετικά με τις μελλοντικές συνθήκες θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη.

Το νέο μοντέλο απομείωσης αναμένεται να οδηγήσει στο σχηματισμό υψηλότερων προβλέψεων για την Τράπεζα.

Λογιστική Αντιστάθμισης

Το ΔΠΧΑ 9 εισάγει ένα αναθεωρημένο μοντέλο λογιστικής αντιστάθμισης, το οποίο στοχεύει να ευθυγραμμίσει την λογιστική αντιστάθμιση με τις δραστηριότητες διαχείρισης κινδύνων από τη διοίκηση έτσι ώστε αυτές να αντικατοπτρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις της οικονομικής οντότητας. Σύμφωνα με το νέο μοντέλο, εφαρμόζονται νέες απαιτήσεις σχετικά με την αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης, η διακοπή της λογιστικής αντιστάθμισης είναι επιτρεπτή μόνο υπό ορισμένες

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

προϋποθέσεις και διευρύνεται, σε σχέση με το ΔΛΠ 39, ο αριθμός των στοιχείων που μπορούν να συμμετάσχουν σε μια σχέση αντιστάθμισης είτε ως μέσα αντιστάθμισης είτε ως αντισταθμιζόμενα στοιχεία.

Η Τράπεζα επί του παρόντος αξιολογεί την επίπτωση του αναθεωρημένου μοντέλου λογιστικής αντιστάθμισης στις οικονομικές καταστάσεις.

Η Τράπεζα έχει ήδη ξεκινήσει την εκπόνηση του έργου εφαρμογής και επί του παρόντος διενεργεί συγκριτική ανάλυση μεταξύ των υπαρχουσών απαιτήσεων και αυτών του ΔΠΧΑ 9 προκειμένου να εντοπίσει τις ανάγκες σε δεδομένα, τις κύριες αλλαγές στα συστήματα Μηχανογράφησης, τις μεθοδολογίες και τις διαδικασίες ώστε να συμμορφωθεί με το ΔΠΧΑ 9, εστιάζοντας ιδιαίτερα στις απαιτήσεις που αφορούν την απομείωση όπου αναμένεται να υπάρξουν και οι σημαντικότερες αλλαγές. Η πρόοδος του έργου θα παρακολουθείται από Ειδική Μονάδα Διαχείρισης (Project Management Office) και θα εποπτεύεται από μία Συντονιστική Επιτροπή (Steering Committee) η οποία θα αποτελείται από ανώτερα στελέχη από όλες τις κύριες μονάδες της Τράπεζας και θα εγκρίνει τις βασικές αποφάσεις λογιστικής πολιτικής και εφαρμογής του. Η Τράπεζα αναμένεται να ξεκινήσει τη φάση σχεδιασμού του έργου το πρώτο εξάμηνο του 2016 και σχεδιάζει να υιοθετήσει το ΔΠΧΑ 9 κατά την ημερομηνία που αυτό θα τεθεί σε υποχρεωτική ισχύ.

ΔΠΧΑ 10, ΔΠΧΑ 12 και ΔΛΠ 28, Τροποποιήσεις - Εταιρείες επενδύσεων: Εφαρμογή της απαλλαγής από την υποχρέωση ενοποίησης (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2016, δεν έχουν υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν την εφαρμογή της απαλλαγής των εταιρειών επενδύσεων και των θυγατρικών τους από την υποχρέωση ενοποίησης.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν θα έχει επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας.

ΔΠΧΑ 10 και ΔΛΠ 28, Τροποποιήσεις - Πώληση ή εισφορά περιουσιακών στοιχείων μεταξύ ενός επενδυτή και μιας συγγενούς εταιρείας ή κοινοπραξίας του (η ημερομηνία ισχύος θα ανακοινωθεί από το ΣΔΛΠ, δεν έχουν υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Οι τροποποιήσεις διευθετούν μία αντίφαση μεταξύ των διατάξεων του ΔΠΧΑ 10 και του ΔΛΠ 28 σχετικά με την πώληση ή εισφορά περιουσιακών στοιχείων μεταξύ ενός επενδυτή και των συγγενών εταιρειών ή κοινοπραξιών του. Η κύρια συνέπεια των τροποποιήσεων αφορά τη συνολική αναγνώριση του κέρδους ή της ζημιάς όταν η συναλλαγή ικανοποιεί τον ορισμό της επιχείρησης, ενώ την αναγνώριση αυτών μερικώς όταν η συναλλαγή περιλαμβάνει περιουσιακά στοιχεία τα οποία δεν ικανοποιούν το ορισμό της επιχείρησης, ακόμα και αν αυτά τα περιουσιακά στοιχεία είναι εντός θυγατρικής.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν θα έχει επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας.

ΔΠΧΑ 11, Τροποποίηση - Από κοινού Συμφωνίες (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2016)

Αυτή η τροποποίηση απαιτεί από έναν επενδυτή να εφαρμόσει την μέθοδο της εξαγοράς όταν αποκτά συμμετοχή σε μία από κοινού δραστηριότητα, η οποία αποτελεί μία 'επιχείρηση'.

Η υιοθέτηση της τροποποίησης δεν θα έχει επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας.

ΔΠΧΑ 15, Έσοδα από Συμβάσεις με Πελάτες (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2018, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Το ΔΠΧΑ 15 θεσπίζει ένα ενιαίο, ολοκληρωμένο υπόδειγμα αναγνώρισης των εσόδων με σκοπό την συστηματική εφαρμογή του σε όλες τις συμβάσεις πελατών, προσδιορίζει το χρόνο και το ύψος αναγνώρισης των εσόδων, πλην όμως, δεν επηρεάζει την αναγνώριση εσόδων από χρηματοοικονομικά μέσα, τα οποία υπόκεινται στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 και ΔΛΠ 39. Επιπροσθέτως, το ΔΠΧΑ 15 αντικαθιστά τα προγενέστερα πρότυπα ΔΛΠ 18 «Έσοδα» και ΔΛΠ 11 «Συμβάσεις Κατασκευής» μαζί με συναφείς διερμηνείες σε ότι αφορά την αναγνώριση εσόδων.

Η Τράπεζα εξετάζει επί του παρόντος τις επιπτώσεις του ΔΠΧΑ 15 στις οικονομικές καταστάσεις, ωστόσο, η υιοθέτησή του δεν αναμένεται να έχει σημαντική επίπτωση σε αυτές.

ΔΠΧΑ 16, Μισθώσεις (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2019, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 16, το οποίο αντικαθιστά το ΔΛΠ 17 και τις σχετικές διερμηνείες, η ταξινόμηση των μισθώσεων από την πλευρά του μισθωτή, ως λειτουργικές ή χρηματοδοτικές μισθώσεις, καταργείται και όλες οι μισθώσεις αντιμετωπίζονται παρόμοια με τις χρηματοδοτικές μισθώσεις σύμφωνα με το ΔΛΠ 17. Το νέο πρότυπο προβλέπει την αναγνώριση του 'δικαιώματος χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού' (right of use asset) και της 'υποχρέωσης από μισθώσεις', στην παρούσα αξία των πληρωτέων μισθωμάτων κατά την διάρκεια της περιόδου μίσθωσης, σε περίπτωση που υπάρχει συμβόλαιο ή μέρος συμβολαίου που αποδίδει στον μισθωτή το δικαίωμα χρήσης ενός περιουσιακού στοιχείου για μία χρονική περίοδο

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

έναντι τιμήματος. Κατά συνέπεια, η σταθερή μέθοδος αναγνώρισης του εξόδου από λειτουργικές μισθώσεις σύμφωνα με το ΔΛΠ 17 αντικαθίσταται από την απόσβεση του 'δικαιώματος χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού' και τον τόκο-έξοδο της 'υποχρέωσης από μισθώσεις'. Η αναγνώριση των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού από τους μισθωτές, όπως περιγράφεται ανωτέρω, δεν απαιτείται για ορισμένες βραχυπρόθεσμης διάρκειας μισθώσεις και μισθώσεις στοιχείων ενεργητικού χαμηλής αξίας. Επιπροσθέτως, ο λογιστικός χειρισμός για τους εκμισθωτές δεν επηρεάζεται ουσιωδώς από τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 16.

Η Τράπεζα εξετάζει επί του παρόντος την επίδραση του ΔΠΧΑ 16 στις οικονομικές καταστάσεις.

Ετήσιες βελτιώσεις σε ΔΠΧΑ 2010-2012 (σε ισχύ από τη 1 Ιανουαρίου 2016)

Οι τροποποιήσεις εισάγουν σημαντικές αλλαγές σε επτά ΔΠΧΑ ως επακόλουθο της δημοσίευσης των αποτελεσμάτων του κύκλου 2010-12 του ετήσιου προγράμματος βελτιώσεων του Συμβουλίου Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Τα θέματα που επηρεάζονται από τις τροποποιήσεις αυτές είναι τα ακόλουθα:

- Ορισμός της προϋπόθεσης κατοχύρωσης στο ΔΠΧΑ 2 «Παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών»,
- Λογιστικός χειρισμός ενδεχόμενου τιμήματος σε μια συνένωση επιχειρήσεων στο ΔΠΧΑ 3 «Συνενώσεις επιχειρήσεων»,
- Συνάθροιση των λειτουργικών τομέων και συμφωνία του συνόλου των στοιχείων ενεργητικού των τομέων προς αναφορά με τα στοιχεία ενεργητικού της οικονομικής οντότητας στο ΔΠΧΑ 8 «Λειτουργικοί τομείς»,
- Βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις και υποχρεώσεις στο ΔΠΧΑ 13 «Επιμέτρηση εύλογης αξίας»,
- Μέθοδος αναπροσαρμογής – αναλογική αναμόρφωση των συσσωρευμένων αποσβέσεων στο ΔΛΠ 16 «Ενσώματα πάγια»,
- Βασικά μέλη της Διοίκησης στο ΔΛΠ 24 «Γνωστοποιήσεις συνδεδεμένων μερών» και
- Μέθοδος αναπροσαρμογής – αναλογική αναμόρφωση των συσσωρευμένων αποσβέσεων στο ΔΛΠ 38 «Άυλα περιουσιακά στοιχεία».

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας.

Ετήσιες βελτιώσεις σε ΔΠΧΑ 2012-2014 (σε ισχύ από τη 1 Ιανουαρίου 2016)

Οι τροποποιήσεις εισάγουν σημαντικές αλλαγές σε τέσσερα ΔΠΧΑ ως επακόλουθο της δημοσίευσης των αποτελεσμάτων του κύκλου 2012-14 του ετήσιου προγράμματος βελτιώσεων του Συμβουλίου Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Τα θέματα που επηρεάζονται από τις τροποποιήσεις αυτές είναι τα ακόλουθα:

- Διευκρίνιση του ΔΠΧΑ 5 «Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία διακρατούμενα προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες» πως όταν ένα περιουσιακό στοιχείο (ή ομάδα στοιχείων) αναταξινόμείται από «διακρατούμενο προς πώληση» σε «διακρατούμενο προς διανομή», ή το αντίθετο, αυτό δεν αποτελεί αλλαγή στο σχέδιο για πώληση ή διανομή και δεν πρέπει να λογιστικοποιείται σαν αλλαγή.
- Προσθήκη στο ΔΠΧΑ 7 «Χρηματοοικονομικά μέσα: Γνωστοποιήσεις» συγκεκριμένων οδηγιών προκειμένου να βοηθήσει τη διοίκηση να προσδιορίσει εάν οι όροι μίας συμφωνίας για την εξυπηρέτηση ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου το οποίο έχει μεταβιβαστεί συνιστούν συνεχιζόμενη ανάμειξη. Επιπλέον, διευκρινίζει πως οι επιπρόσθετες γνωστοποιήσεις που απαιτούνται βάσει της τροποποίησης του ΔΠΧΑ 7 «Γνωστοποιήσεις – Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων» δεν απαιτούνται για όλες τις ενδιάμεσες περιόδους, εκτός εάν απαιτείται από το ΔΛΠ 34.
- Διευκρίνιση στο ΔΛΠ 19 «Παροχές σε εργαζομένους» ότι όταν προσδιορίζεται το επιτόκιο προεξόφλησης για τις υποχρεώσεις παροχών προσωπικού μετά την έξοδο από την υπηρεσία, το σημαντικό είναι το νόμισμα στο οποίο παρουσιάζονται οι υποχρεώσεις και όχι η χώρα στην οποία αυτές προκύπτουν.
Διευκρίνιση στο ΔΛΠ 34 «Ενδιάμεση χρηματοοικονομική αναφορά» της έννοιας «πληροφόρηση που γνωστοποιείται οπουδήποτε αλλού στην ενδιάμεση χρηματοοικονομική αναφορά» που αναφέρεται στο πρότυπο.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας.

Οι οικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί με βάση την αρχή του ιστορικού κόστους, με εξαίρεση τους διαθέσιμους προς πώληση επενδυτικούς τίτλους και τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων (συμπεριλαμβανομένων των παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων), τα οποία επιμετρούνται στην εύλογη αξία.

Η σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ απαιτεί την υιοθέτηση εκτιμήσεων και παραδοχών, οι οποίες επηρεάζουν τα λογιστικά υπόλοιπα των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων και τις γνωστοποιήσεις των ενδεχόμενων υποχρεώσεων κατά την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων, καθώς και τα υπόλοιπα των εσόδων και εξόδων

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

της περιόδου αναφοράς. Παρά το γεγονός ότι οι εκτιμήσεις αυτές βασίζονται στη βέλτιστη γνώση της Διοίκησης σχετικά με τις τρέχουσες συνθήκες και ενέργειες, τα πραγματικά αποτελέσματα ενδέχεται να διαφέρουν.

Οι οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζονται σε Ευρώ (€), που είναι το συναλλακτικό νόμισμα της Τράπεζας. Εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά, για τα οικονομικά στοιχεία που παρουσιάζονται σε Ευρώ έχει γίνει στρογγυλοποίηση στο πλησιέστερο εκατομμύριο.

2.2 Επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες

Επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες, περιλαμβανομένων και των συμμετοχών που αποκτήθηκαν στα πλαίσια συναλλαγών μεταξύ επιχειρήσεων που τελούν υπό κοινό έλεγχο, λογίζονται σε κόστος μείον τυχόν απομειώσεις αξίας. Το κόστος συμμετοχής είναι η εύλογη αξία του τιμήματος που δόθηκε, δηλαδή το ποσό των μετρητών που καταβλήθηκε ή των μετοχών που εκδόθηκαν, ή αν αυτό δεν μπορεί να επιμετρηθεί αξιόπιστα, η εύλογη αξία του τιμήματος που λήφθηκε μαζί με το κόστος που σχετίζεται άμεσα με τη συναλλαγή.

Ως εξαίρεση στην παραπάνω αρχή επιμέτρησης, όταν η Τράπεζα μεταφέρει μια υφιστάμενη εταιρεία του Ομίλου σε μια νέα θυγατρική σε μια συναλλαγή ανταλλαγής μετοχών που δεν έχει εμπορική ουσία, η επένδυση της Τράπεζας σε αυτή τη νέα θυγατρική αναγνωρίζεται στην λογιστική αξία της εταιρείας που μεταφέρθηκε.

Νομικές συγχωνεύσεις που περιλαμβάνουν τη συνένωση της Τράπεζας με μια ή περισσότερες θυγατρικές της λογιστικοποιούνται σύμφωνα με το ΔΛΠ 8 «Λογιστικές πολιτικές, μεταβολές των λογιστικών εκτιμήσεων και λάθη», λαμβάνοντας υπόψη τις πιο πρόσφατες εκδόσεις άλλων φορέων θέσπισης λογιστικών προτύπων, οι οποίοι χρησιμοποιούν παρόμοιο εννοιολογικό πλαίσιο και συμμορφώνονται με τις γενικές αρχές που διέπουν τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς.

Σε αυτές τις συναλλαγές, η Τράπεζα αναγνωρίζει το ενεργητικό και τις υποχρεώσεις της συγχωνευόμενης θυγατρικής στη λογιστική τους αξία όπως εμφανίζονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις κατά την ημερομηνία της νομικής συγχώνευσης, χωρίς οποιαδήποτε προσαρμογή στην εύλογη αξία. Ενδεχόμενη διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας της επένδυσης στη συγχωνευόμενη θυγατρική πριν τη νομική συγχώνευση και της λογιστικής αξίας των καθαρών περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν αναγνωρίζεται στα ίδια κεφάλαια της Τράπεζας.

Οι συγγενείς επιχειρήσεις και οι κοινοπραξίες της Τράπεζας παρουσιάζονται στη σημ. 29.

2.3 Ξένο νόμισμα

Οι συναλλαγές σε ξένο νόμισμα καταχωρούνται με βάση τις τιμές συναλλάγματος που ισχύουν κατά την ημερομηνία της συναλλαγής. Οι συναλλαγματικές διαφορές (κέρδη/ζημιές) που προκύπτουν κατά το διακανονισμό των συναλλαγών σε ξένο νόμισμα, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Τα χρηματικά στοιχεία του ενεργητικού και των υποχρεώσεων που είναι σε ξένο νόμισμα μετατρέπονται στο λειτουργικό νόμισμα με βάση την τιμή συναλλάγματος που ισχύει σε κάθε περίοδο αναφοράς και οι συναλλαγματικές διαφορές αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, εκτός από εκείνες που προκύπτουν από τη μετατροπή υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα που αντισταθμίζουν τις ταμειακές ροές σε ξένο νόμισμα, οι οποίες μεταφέρονται στα ίδια κεφάλαια.

Τα μη χρηματικά στοιχεία του ενεργητικού και των υποχρεώσεων μετατρέπονται με βάση την τιμή συναλλάγματος που ίσχυε κατά την ημερομηνία της αρχικής αναγνώρισης, εκτός από τα μη χρηματικά στοιχεία σε ξένο νόμισμα που αποτιμώνται σε εύλογη αξία και τα οποία μετατρέπονται με βάση την τιμή συναλλάγματος που ίσχυε κατά την ημερομηνία που προσδιορίστηκε η εύλογη αξία. Στην περίπτωση αυτή οι συναλλαγματικές διαφορές αποτελούν μέρος του κέρδους ή της ζημιάς από τη μεταβολή της εύλογης αξίας και αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ή απευθείας σε αποθεματικό στα ίδια κεφάλαια, βάσει της κατηγοριοποίησης του μη χρηματικού στοιχείου.

2.4 Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα και λογιστική αντιστάθμισης κινδύνων

Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα, περιλαμβάνουν κυρίως συμβάσεις ξένου συναλλάγματος (foreign exchange contracts), προθεσμιακές νομισματικές συμβάσεις (forward currency agreements) και συμβόλαια δικαιωμάτων προαίρεσης επιτοκίων - που πωλήθηκαν και αγοράστηκαν (interest rate options - written and purchased), ανταλλαγές συναλλάγματος και επιτοκίων (currency and interest rate swaps), και άλλα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα. Τα παράγωγα, αναγνωρίζονται αρχικά στον ισολογισμό στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία σύναψης του συμβολαίου, και ακολούθως επαναοτιμώνται στην εύλογη αξία τους. Όταν η εύλογη αξία είναι θετική, τα παράγωγα περιλαμβάνονται στο ενεργητικό, ενώ όταν η εύλογη αξία είναι

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

αρνητική περιλαμβάνονται στις υποχρεώσεις. Κάποια παράγωγα που είναι ενσωματωμένα σε άλλα χρηματοοικονομικά μέσα, αναγνωρίζονται ως ξεχωριστά παράγωγα όταν οι κίνδυνοι και τα χαρακτηριστικά τους δεν είναι στενά συνδεδεμένα με αυτά του κύριου συμβολαίου, και το κύριο συμβόλαιο δε λογίζεται στην εύλογη αξία μέσω της κατάστασης αποτελεσμάτων. Τα ενσωματωμένα αυτά παράγωγα, παρουσιάζονται στην εύλογη αξία, και οι μεταβολές στην εύλογη αξία αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Η εύλογη αξία των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων έχει προσδιοριστεί με βάση την αγοραία αξία τους, λαμβάνοντας υπόψη πρόσφατες συναλλαγές στην αγορά, ή χρησιμοποιώντας κατάλληλες άλλες τεχνικές επιμέτρησης. Οι αρχές επιμέτρησης της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων, συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων, περιγράφονται στις σημ. 2.12 και 7.3. Η Τράπεζα καταχωρεί ορισμένα παράγωγα ως: (α) μέσα αντιστάθμισης του κινδύνου των μεταβολών εύλογης αξίας αναγνωρισθέντων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων ή μη αναγνωρισθέντων δεσμεύσεων (μέσο αντιστάθμισης εύλογης αξίας) ή, (β) μέσα αντιστάθμισης του κινδύνου μεταβολής των ταμειακών ροών από αναγνωρισθέντα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων ή από πολύ πιθανές προβλεπόμενες συναλλαγές (μέσο αντιστάθμισης ταμειακών ροών).

Η Τράπεζα, κατά τη σύναψη της συναλλαγής, στοιχειοθετεί τη σχέση μεταξύ των μέσων αντιστάθμισης και των στοιχείων που αντισταθμίζονται, καθώς και το σκοπό και τη στρατηγική διαχείρισης κινδύνου που εξυπηρετείται μέσω της σύναψης διαφόρων συναλλαγών αντιστάθμισης. Επίσης, στοιχειοθετεί την εκτίμησή της, κατά τη σύναψη της αντιστάθμισης και σε συνεχή βάση, για την αποτελεσματικότητα των παραγώγων - που χρησιμοποιούνται σε συναλλαγές αντιστάθμισης - στο να συμψηφίζουν μεταβολές στις εύλογες αξίες ή στις ταμειακές ροές των στοιχείων που αντισταθμίζουν.

Επιπρόσθετα, η Τράπεζα χρησιμοποιεί άλλα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία δεν έχουν οριστεί ως μέσα αντιστάθμισης, για να διαχειριστεί την έκθεσή της κατά κύριο λόγο σε επιτοκιακό και συναλλαγματικό κίνδυνο. Τα παράγωγα αυτά που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις λογιστικής αντιστάθμισης, χρησιμοποιούνται για σκοπούς οικονομικής αντιστάθμισης στοιχείων ενεργητικού και παθητικού. Τα προαναφερθέντα παράγωγα έχουν κατηγοριοποιηθεί μαζί με εκείνα που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς.

Η μέθοδος αναγνώρισης κέρδους ή ζημιάς από μεταβολές στην εύλογη αξία, εξαρτάται από το αν το παράγωγο καταχωρείται και πληροί τις προϋποθέσεις ώστε να χαρακτηριστεί ως μέσο αντιστάθμισης.

(i) Αντιστάθμιση εύλογης αξίας

Μεταβολές στην εύλογη αξία παραγώγων που προσδιορίζονται ως μέσα αντιστάθμισης εύλογης αξίας, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων όπως και οι μεταβολές της εύλογης αξίας των στοιχείων που αντισταθμίζονται, οι οποίες οφείλονται στον κίνδυνο που αντισταθμίζεται.

Αν η αντιστάθμιση παύσει να πληροί τα κριτήρια της αντισταθμιστικής λογιστικής, το ποσό της αναπροσαρμογής της λογιστικής αξίας ενός αντισταθμισμένου στοιχείου για το οποίο χρησιμοποιείται η μέθοδος του πραγματικού επιτοκίου, αποσβένεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια της περιόδου μέχρι τη λήξη του.

(ii) Αντιστάθμιση ταμειακών ροών

Η αποτελεσματική αναλογία της μεταβολής της εύλογης αξίας των παραγώγων που προσδιορίζονται και πληρούν τις προϋποθέσεις ώστε να χαρακτηριστούν ως μέσα αντιστάθμισης ταμειακών ροών, αναγνωρίζεται στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση, ενώ η μη αποτελεσματική αναλογία, αναγνωρίζεται απευθείας στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Ποσά που έχουν συσσωρευτεί στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων στις περιόδους κατά τις οποίες το αντισταθμισμένο στοιχείο επιδρά στο κέρδος ή τη ζημιά (π.χ. όταν πραγματοποιείται η προβλεπόμενη πώληση του στοιχείου που αντισταθμίζεται).

Όταν ένα μέσο αντιστάθμισης λήγει ή πωλείται, ή όταν η αντιστάθμιση δεν πληροί πλέον τα κριτήρια για αντισταθμιστική λογιστική, τα συσσωρευμένα κέρδη ή ζημιές που υπάρχουν στα ίδια κεφάλαια κατά τη στιγμή εκείνη παραμένουν στα ίδια κεφάλαια μέχρι η προβλεπόμενη συναλλαγή να επηρεάσει την κατάσταση αποτελεσμάτων.

Όταν μια προβλεπόμενη συναλλαγή δεν αναμένεται πλέον να πραγματοποιηθεί, το συσσωρευμένο κέρδος ή ζημιά που είχε καταχωρηθεί στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

(iii) Παράγωγα τα οποία δεν έχουν καταχωρηθεί ως μέσα αντιστάθμισης

Οι μεταβολές στην εύλογη αξία των παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων τα οποία δεν έχουν καταχωρηθεί ως μέσα αντιστάθμισης, ή που δεν πληρούν τα κριτήρια για λογιστική αντιστάθμισης, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Οι εύλογες αξίες παραγώγων μέσων που κρατούνται για εμπορικούς σκοπούς και για σκοπούς αντιστάθμισης, παρουσιάζονται στη σημ. 21.

2.5 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών μέσων

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων συμψηφίζονται και το καθαρό ποσό παρουσιάζεται στον ισολογισμό, όταν και μόνον όταν, η Τράπεζα έχει επί του παρόντος νομικά ισχυρό δικαίωμα συμψηφισμού των αναγνωρισμένων ποσών, και παράλληλα προτίθεται είτε να προβεί σε διακανονισμό του καθαρού υπολοίπου, είτε να εισπράξει το ποσό της απαίτησης του περιουσιακού στοιχείου εξοφλώντας ταυτόχρονα την υποχρέωση.

2.6 Κατάσταση αποτελεσμάτων

(i) Έσοδα και έξοδα από τόκους

Τα έσοδα και έξοδα από τόκους αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων σε δεδουλευμένη βάση για όλα τα τοκοφόρα χρηματοοικονομικά μέσα χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Πραγματικό είναι το επιτόκιο που προεξοφλεί ακριβώς τις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές εκροές ή εισροές κατά τη διάρκεια της αναμενόμενης ζωής του χρηματοοικονομικού μέσου ή σε μικρότερη περίοδο όπου κρίνεται κατάλληλο, στην καθαρή λογιστική αξία του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού ή υποχρεώσεων. Για τον υπολογισμό του πραγματικού επιτοκίου, οι ταμειακές ροές υπολογίζονται λαμβάνοντας υπόψη όλους τους όρους του συμβολαίου του χρηματοοικονομικού μέσου εξαιρώντας τις μελλοντικές ζημιές από πιστωτικό κίνδυνο. Ο υπολογισμός περιλαμβάνει τις αμοιβές και τις μονάδες βάσης που πληρώθηκαν ή εισπράχθηκαν και που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του πραγματικού επιτοκίου, το κόστος συναλλαγών, και όλα τα άλλα υπέρ και υπό το άρτιο ποσό.

Όπου ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού έχει απομειωθεί, ως αποτέλεσμα της σχετικής ζημιάς απομείωσης, τα έσοδα από τόκους αναγνωρίζονται με βάση το επιτόκιο που χρησιμοποιήθηκε για την προεξόφληση των μελλοντικών ταμειακών ροών για το σκοπό της επιμέτρησης της ζημιάς απομείωσης.

(ii) Αμοιβές και προμήθειες

Οι αμοιβές και προμήθειες αναγνωρίζονται γενικά σε δεδουλευμένη βάση. Οι προμήθειες και αμοιβές που σχετίζονται με συναλλαγές ανταλλαγής συναλλάγματος/νομίσματος, εισαγωγές/εξαγωγές, εμβάσματα, τραπεζικά έξοδα και χρηματιστηριακές δραστηριότητες, αναγνωρίζονται με την ολοκλήρωση της εν λόγω συναλλαγής.

2.7 Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία και επενδύσεις σε ακίνητα

(i) Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία

Τα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία παρουσιάζονται στο κόστος κτήσεως μετά την αφαίρεση των συσσωρευμένων αποσβέσεων και των συσσωρευμένων ζημιών απομείωσης. Το κόστος κτήσης περιλαμβάνει έξοδα που σχετίζονται άμεσα με την απόκτηση του παγίου. Έξοδα μεταγενέστερα της ημερομηνίας κτήσης ενσωματώνονται στο κόστος του παγίου, μόνο όταν η Τράπεζα είναι πιθανό να έχει οικονομικά οφέλη στο μέλλον και είναι δυνατή η αξιόπιστη μέτρηση της αξίας του παγίου. Όταν προκύπτουν έξοδα επισκευών και συντήρησης, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Οι αποσβέσεις υπολογίζονται με τη μέθοδο της σταθερής απόσβεσης βάσει της προβλεπόμενης ωφέλιμης ζωής των παγίων, προκειμένου να μειωθεί το κόστος κτήσης των παγίων στην τελική υπολειπόμενη αξία τους ως ακολούθως:

- Γήπεδα: μηδενική απόσβεση
- Κτίρια: 40-50 έτη
- Βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων: κατά τη διάρκεια του συμβολαίου εκμίσθωσης ή της ωφέλιμης ζωής του παγίου εάν είναι μικρότερη
- Ηλεκτρονικοί υπολογιστές και λογισμικά προγράμματα: 4-10 έτη
- Λοιπά έπιπλα και εξοπλισμός: 4-20 έτη
- Οχήματα: 5-7 έτη

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

(ii) Επενδύσεις σε ακίνητα

Ως επενδύσεις σε ακίνητα καταχωρούνται τα ακίνητα που κατέχονται για αποδόσεις ενοικίων και/ή κεφαλαιουχικές ανατιμήσεις, και τα οποία δε χρησιμοποιούνται από την Τράπεζα. Οι επενδύσεις σε ακίνητα παρουσιάζονται στο κόστος κτήσεως μετά την αφαίρεση των συσσωρευμένων αποσβέσεων και των συσσωρευμένων ζημιών απομείωσης, συνεπώς η πολιτική που περιγράφεται παραπάνω ισχύει και για αυτή την κατηγορία περιουσιακών στοιχείων.

Μεταφορές μεταξύ των ενσώματων πάγιων περιουσιακών στοιχείων και των επενδύσεων σε ακίνητα μπορεί να πραγματοποιηθούν όταν υπάρχει αλλαγή στο σκοπό της χρήσης των στοιχείων αυτών. Επιπρόσθετα, οι «επενδύσεις σε ακίνητα» μπορεί να μεταφερθούν στη κατηγορία «μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού που κατέχονται προς πώληση» στη περίπτωση όπου πληρούνται οι προϋποθέσεις που περιγράφονται στη σημ. 2.25.

2.8 Άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία

(i) Λογισμικά προγράμματα

Το κόστος που σχετίζεται με τη συντήρηση υφιστάμενων λογισμικών προγραμμάτων, αναγνωρίζεται ως έξοδο όταν προκύπτει. Το κόστος που σχετίζεται με την ανάπτυξη αναγνωρίσιμων λογισμικών προγραμμάτων που ελέγχονται από την Τράπεζα αναγνωρίζεται ως άυλο πάγιο στοιχείο όταν αναμένεται ότι τα στοιχεία αυτά θα επιφέρουν οφέλη τα οποία μπορούν να επιμετρηθούν αξιόπιστα. Τα λογισμικά προγράμματα τα οποία έχουν δημιουργηθεί από την Τράπεζα αποσβένονται με τη σταθερή μέθοδο σε 4 έτη εκτός των λειτουργικών συστημάτων όπου η ωφέλιμη ζωή τους μπορεί να παραταθεί μέχρι τα 10 έτη.

(ii) Λοιπά άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία

Τα λοιπά άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία είναι πάγια στοιχεία που είναι διαχωρίσιμα ή προκύπτουν από συμβατικά ή άλλα νομικά δικαιώματα και αποσβένονται με τη σταθερή μέθοδο κατά τη διάρκεια της προβλεπόμενης ωφέλιμης ζωής τους. Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει άυλα πάγια στοιχεία που αποκτώνται από εξαγορές και συγχωνεύσεις εταιρειών.

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία τα οποία έχουν ωφέλιμη ζωή αορίστου διάρκειας δεν αποσβένονται αλλά ελέγχονται ετησίως για απομείωση.

2.9 Απομείωση μη χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Τα μη χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, περιλαμβανομένων των ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων, των επενδύσεων σε ακίνητα και των λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων, ελέγχονται για ενδείξεις απομείωσης σε κάθε ημερομηνία αναφοράς. Όταν κάποια γεγονότα ή μεταβολές σε συνθήκες υποδεικνύουν ότι η λογιστική τους αξία ενδέχεται να μην είναι ανακτήσιμη, αναγνωρίζεται ζημιά απομείωσης για το ποσό κατά το οποίο η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου υπερβαίνει το ανακτήσιμο ποσό του. Το ανακτήσιμο ποσό είναι το μεγαλύτερο ανάμεσα στην εύλογη αξία ενός περιουσιακού στοιχείου μείον το κόστος πώλησης και της αξίας λόγω χρήσης του. Για σκοπούς εκτίμησης της απομείωσης, τα περιουσιακά στοιχεία ομαδοποιούνται στα χαμηλότερα επίπεδα όπου μπορούν να προσδιοριστούν ξεχωριστές ταμειακές ροές (μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών). Τα μη χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, για τα οποία έχει αναγνωριστεί ζημιά απομείωσης σε προηγούμενες περιόδους, εξετάζονται για πιθανό αντιλογισμό της απομείωσης σε κάθε ημερομηνία αναφοράς.

Οι ζημιές απομείωσης που προκύπτουν από τις θυγατρικές της Τράπεζας, τις συγγενείς επιχειρήσεις και τις κοινοπραξίες υπολογίζονται σύμφωνα με την παρούσα λογιστική αρχή.

2.10 Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, καταχωρούνται, σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 39, στις ακόλουθες κατηγορίες: χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού αποτιμώμενα στην εύλογη αξία τους μέσω αποτελεσμάτων, δάνεια και απαιτήσεις, επενδύσεις διακρατούμενες μέχρι τη λήξη τους και επενδυτικοί τίτλοι διαθέσιμοι προς πώληση. Η απόφαση για την κατηγοριοποίηση λαμβάνεται από τη Διοίκηση κατά την αρχική αναγνώριση των χρηματοοικονομικών μέσων.

(i) Χρηματοοικονομικά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων

Αυτή η κατηγορία περιλαμβάνει δύο υποκατηγορίες, τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού προοριζόμενα για εμπορική εκμετάλλευση, και αυτά που προσδιορίστηκαν στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων κατά την αρχική αναγνώριση. Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού καταχωρείται ως προοριζόμενο για εμπορική εκμετάλλευση όταν αποκτάται κυρίως με σκοπό βραχυπρόθεσμης πώλησης ή βραχυπρόθεσμης επαναγοράς ή όταν αποτελεί μέρος χαρτοφυλακίου εξατομικευμένων χρηματοοικονομικών μέσων που έχουν κοινή διαχείριση και για τα οποία υπάρχουν τεκμηριωμένες ενδείξεις πρόσφατου

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

σχεδίου βραχυπρόθεσμης αποκόμισης κερδών. Επίσης σε αυτήν την κατηγορία καταχωρούνται τα παράγωγα μέσα που προορίζονται για εμπορική εκμετάλλευση, εκτός αν προσδιορίζονται και είναι αποτελεσματικά ως μέσα αντιστάθμισης.

Η Τράπεζα προσδιορίζει κατά την αρχική αναγνώρισή τους ορισμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, όταν οποιοδήποτε από τα παρακάτω ισχύει:

- (α) απαλείφει ή μειώνει αισθητά μία ανακολουθία στην επιμέτρηση ή την αναγνώριση, ή
- (β) χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις μοιράζονται τους ίδιους κινδύνους και οι κίνδυνοι αυτοί αντιμετωπίζονται και εκτιμώνται με βάση την εύλογη αξία, ή
- (γ) σύνθετα προϊόντα περιλαμβάνουν ενσωματωμένα παράγωγα που θα μπορούσαν να μεταβάλλουν σημαντικά τις ταμειακές ροές του κύριου συμβολαίου.

(ii) Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

Τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες είναι μη παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού με πάγιες ή προσδιορισμένες πληρωμές που δε διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά, εκτός εκείνων που κατά την αρχική αναγνώριση προσδιορίστηκαν από την Τράπεζα ως επενδύσεις σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων ή ως διαθέσιμα προς πώληση. Τίτλοι που καταχωρούνται σε αυτήν την κατηγορία παρουσιάζονται στο χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων ως χρεωστικοί τίτλοι δανειακού χαρτοφυλακίου.

(iii) Επενδύσεις διακρατούμενες μέχρι τη λήξη

Οι διακρατούμενες μέχρι τη λήξη επενδύσεις, είναι μη παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού με συγκεκριμένη λήξη, με πάγιες ή προσδιορισμένες πληρωμές για τις οποίες η Τράπεζα έχει τη θετική πρόθεση και δυνατότητα να διακρατήσει μέχρι τη λήξη τους. Αν η Τράπεζα πωλούσε ένα σημαντικό μέρος των επενδύσεων αυτών, τότε ολόκληρη η κατηγορία θα ακυρωνόταν και οι επενδύσεις θα επανακατηγοριοποιούνταν ως διαθέσιμες προς πώληση.

(iv) Διαθέσιμοι προς πώληση επενδυτικοί τίτλοι

Διαθέσιμοι προς πώληση επενδυτικοί τίτλοι, είναι οι τίτλοι που αποκτούνται για ακαθόριστο χρονικό διάστημα, οι οποίοι μπορεί να πωληθούν, λόγω ανάγκης ρευστότητας, ή αλλαγών στα επιτόκια, στις συναλλαγματικές ισοτιμίες, ή στις τιμές των μετοχών.

Λογιστικός χειρισμός και υπολογισμός

Οι αγορές και πωλήσεις χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού καταχωρούνται κατά την ημερομηνία συναλλαγής, την ημερομηνία δηλαδή κατά την οποία η Τράπεζα δεσμεύεται να αγοράσει ή να πωλήσει το στοιχείο ενεργητικού. Τα δάνεια που προέρχονται από την Τράπεζα αναγνωρίζονται όταν εκταμιεύονται μετρητά στους πιστούχους. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που δεν παρουσιάζονται σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία πλέον των εξόδων συναλλαγής. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, παύουν να αναγνωρίζονται όταν τα δικαιώματα είσπραξης των ταμειακών ροών τους λήγουν ή όταν η Τράπεζα έχει ουσιαστικά μεταβιβάσει τους κινδύνους και τις αποδόσεις που συνεπάγεται η ιδιοκτησία.

Οι διαθέσιμοι προς πώληση επενδυτικοί τίτλοι και τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, και στις μεταγενέστερες περιόδους αποτιμώνται και παρουσιάζονται στην εύλογη αξία. Τα δάνεια και οι απαιτήσεις από πελάτες, καθώς και οι διακρατούμενες μέχρι τη λήξη επενδύσεις, παρουσιάζονται στο αναπόσβεστο κόστος με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Κέρδη και ζημιές από μεταβολές στην εύλογη αξία της κατηγορίας «χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων», περιλαμβάνονται, κατά την περίοδο που προκύπτουν, στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Κέρδη και ζημιές από μεταβολές στην εύλογη αξία διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων καταχωρούνται απευθείας στα ίδια κεφάλαια, μέχρι το χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού να αποαναγνωριστεί ή να υποστεί απομείωση, οπότε, το συσσωρευμένο κέρδος ή η ζημιά που αναγνωρίστηκαν προηγουμένως στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Οι τόκοι τους όμως, που υπολογίζονται με βάση τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Τα μερίσματα από διαθέσιμους προς πώληση επενδυτικούς τίτλους αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, όταν το δικαίωμα είσπραξης μερίσματος εγκριθεί από τους μετόχους.

2.11 Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων

Η Τράπεζα κατηγοριοποιεί τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στις ακόλουθες κατηγορίες: τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που επιμετρώνται στο αναπόσβεστο κόστος, και τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που επιμετρώνται στην

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων. Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων περιλαμβάνουν δύο υποκατηγορίες: τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις προοριζόμενες για εμπορική εκμετάλλευση και τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων κατά την αρχική αναγνώριση.

Η Τράπεζα προσδιορίζει τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων όταν οποιοδήποτε από τα παρακάτω ισχύει:

- (α) απαλείφει ή μειώνει αισθητά μία ανακολουθία στην επιμέτρηση ή την αναγνώριση, ή
- (β) χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις μοιράζονται τους ίδιους κινδύνους και οι κίνδυνοι αυτοί αντιμετωπίζονται και εκτιμώνται με βάση την εύλογη αξία, ή
- (γ) σύνθετα προϊόντα περιλαμβάνουν ενσωματωμένα παράγωγα που θα μπορούσαν να μεταβάλλουν σημαντικά τις ταμειακές ροές του κύριου συμβολαίου.

Αποαναγνώριση χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων

Μια χρηματοοικονομική υποχρέωση αποαναγνωρίζεται όταν η σχετική υποχρέωση εξοφλείται, ακυρώνεται ή λήγει. Όταν η υφιστάμενη χρηματοοικονομική υποχρέωση της Τράπεζας αντικαθίσταται από μια άλλη από τον ίδιο αντισυμβαλλόμενο με ουσιωδώς διαφορετικούς όρους, ή οι όροι της υφιστάμενης υποχρέωσης τροποποιούνται ουσιωδώς, μια τέτοια ανταλλαγή ή τροποποίηση αντιμετωπίζεται ως εξόφληση της αρχικής υποχρέωσης και αναγνώριση μιας νέας υποχρέωσης και η όποια διαφορά προκύπτει αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Η Τράπεζα θεωρεί ότι οι όροι είναι ουσιωδώς διαφορετικοί, όταν η προεξοφλημένη παρούσα αξία των ταμειακών ροών σύμφωνα με τους νέους όρους, συμπεριλαμβανομένων οποιονδήποτε αμοιβών που πληρώθηκαν καθαρών από αμοιβές που ελήφθησαν προεξοφλημένες χρησιμοποιώντας το αρχικό πραγματικό επιτόκιο, διαφέρει κατά τουλάχιστον 10% από την προεξοφλημένη παρούσα αξία των ταμειακών ροών που απομένουν από την αρχική χρηματοοικονομική υποχρέωση.

Αν μια ανταλλαγή χρεωστικών τίτλων ή τροποποίηση όρων αντιμετωπιστεί λογιστικά ως εξόφληση, κάθε κόστος ή αμοιβή που πραγματοποιήθηκε αναγνωρίζεται ως μέρος του κέρδους ή της ζημίας επί της εξόφλησης. Αν η ανταλλαγή ή τροποποίηση δεν αντιμετωπίζεται λογιστικά ως εξόφληση, κάθε κόστος ή αμοιβή που πραγματοποιείται αναπροσαρμόζει τη λογιστική αξία της υποχρέωσης και αποσβένεται κατά την εναπομένουσα διάρκεια της τροποποιημένης υποχρέωσης.

Παρομοίως, όταν η Τράπεζα επαναγοράζει χρεωστικούς τίτλους που έχουν εκδοθεί από την ίδια, αντιμετωπίζει λογιστικά τις συναλλαγές αυτές ως εξόφληση χρέους.

2.12 Επιμέτρηση της εύλογης αξίας χρηματοοικονομικών μέσων

Εύλογη αξία είναι η τιμή που θα λαμβανόταν κατά την πώληση ενός στοιχείου ενεργητικού ή κατά τη μεταβίβαση μιας υποχρέωσης, σε μια κανονική συναλλαγή μεταξύ συμμετεχόντων, στην κύρια, ή, ελλείψει αυτής, στην πλέον συμφέρουσα αγορά όπου η Τράπεζα έχει πρόσβαση, κατά την ημερομηνία επιμέτρησης. Η εύλογη αξία μιας υποχρέωσης αντανακλά τον κίνδυνο μη εκπλήρωσης υποχρεώσεων.

Η Τράπεζα επιμετράει την εύλογη αξία ενός χρηματοοικονομικού μέσου, χρησιμοποιώντας την επίσημη χρηματιστηριακή τιμή σε μία ενεργό αγορά για το χρηματοοικονομικό αυτό μέσο, όταν αυτή είναι διαθέσιμη. Μία αγορά θεωρείται ενεργός εάν οι συναλλαγές για το στοιχείο ενεργητικού ή την υποχρέωση λαμβάνουν χώρα με επαρκή συχνότητα και όγκο ώστε να παρέχονται συνεχώς πληροφορίες τιμολόγησης. Όταν δεν υπάρχει διαθέσιμη επίσημη χρηματιστηριακή τιμή, σε μία ενεργό αγορά, τότε η Τράπεζα χρησιμοποιεί άλλες τεχνικές αποτίμησης που μεγιστοποιούν την χρήση συναφών παρατηρήσιμων δεδομένων και ελαχιστοποιούν τη χρήση μη παρατηρήσιμων δεδομένων. Η επιλεγμένη τεχνική αποτίμησης περιλαμβάνει όλους τους παράγοντες που οι συμμετέχοντες στην αγορά θα λάμβαναν υπόψη για την τιμολόγηση μία συναλλαγής.

Η Τράπεζα έχει επιλέξει να χρησιμοποιεί μέσες τιμές αγοράς ως ένα πρακτικό μέσο επιμέτρησης της εύλογης αξίας εντός του περιθωρίου ζήτησης-προσφοράς.

Η βέλτιστη απόδειξη της εύλογης αξίας ενός χρηματοοικονομικού μέσου κατά την αρχική αναγνώριση είναι συνήθως η τιμή συναλλαγής, δηλαδή η εύλογη αξία του τιμήματος που δόθηκε ή λήφθηκε, εκτός εάν η Τράπεζα θεωρεί ότι η εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση διαφέρει από την τιμή συναλλαγής. Σε αυτή την περίπτωση, εφόσον η εύλογη αξία αποδεικνύεται από διαπραγματεύσιμη τιμή σε ενεργό αγορά για πανομοιότυπο στοιχείο ενεργητικού ή υποχρέωση ή βάσει τεχνικής αποτίμησης που χρησιμοποιεί μόνο παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς, η διαφορά μεταξύ της εύλογης αξίας κατά την αρχική αναγνώριση και της τιμής συναλλαγής αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ως κέρδος ή ζημιά. Στην περίπτωση κατά την οποία η εύλογη αξία αποδεικνύεται βάσει μίας τεχνικής αποτίμησης που χρησιμοποιεί μη παρατηρήσιμα δεδομένα, τότε το

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

χρηματοοικονομικό μέσο αναγνωρίζεται αρχικά στην εύλογη αξία και η διαφορά που προκύπτει με την τιμή συναλλαγής αναγνωρίζεται ως αναβαλλόμενο κέρδος ή ζημιά. Στη συνέχεια το αναβαλλόμενο κέρδος ή ζημιά αποσβένεται με κατάλληλο τρόπο κατά τη διάρκεια της ζωής του χρηματοοικονομικού μέσου ή αναγνωρίζεται νωρίτερα εφόσον υπάρξει διαθέσιμη διαπραγματεύσιμη τιμή σε ενεργό αγορά ή παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς ή όταν το χρηματοοικονομικό μέσο πουληθεί.

Όλα τα στοιχεία ενεργητικού και οι υποχρεώσεις, των οποίων η εύλογη αξία επιμετράται ή γνωστοποιείται στις οικονομικές καταστάσεις, κατηγοριοποιούνται εντός της ιεραρχίας εύλογης αξίας, με βάση το κατώτερο επίπεδο δεδομένων που είναι σημαντικά για την συνολική επίτευξη της επιμέτρησης (σημ. 7.3).

Για στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεις που επιμετρώνται στην εύλογη αξία σε επαναλαμβανόμενη βάση, η Τράπεζα αναγνωρίζει μεταφορές εντός και εκτός της ιεραρχίας εύλογης αξίας στην αρχή του τριμήνου εντός του οποίου η μεταφορά χρηματοοικονομικού μέσου πραγματοποιήθηκε.

2.13 Απομείωση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Η Τράπεζα, σε κάθε ημερομηνία ισολογισμού, εξετάζει κατά πόσο υπάρχει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ή μιας ομάδας χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού τα οποία δεν λογίζονται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων. Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού ή μια ομάδα χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού θεωρείται απομειωμένο και αναγνωρίζεται σχετική ζημιά απομείωσης, όταν υπάρχει αντικειμενική ένδειξη, ως αποτέλεσμα ενός ή περισσοτέρων γεγονότων που συνέβησαν μετά την αρχική αναγνώριση του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου («ζημιόγONO γεγονός»), και το ζημιόγONO αυτό γεγονός (ή γεγονότα) έχει επίδραση στις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού ή ομάδας χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού, και μπορεί να υπολογιστεί αξιόπιστα.

Ενδείξεις απομείωσης

Για την έκθεση της Τράπεζας σε δάνεια λιανικής τραπεζικής, η αντικειμενική ένδειξη ότι ένα δάνειο ή ομάδα δανείων είναι απομειωμένο, αναφέρεται σε παρατηρήσιμα δεδομένα που περιέχονται σε γνώση της Τράπεζας σχετικά με τα ακόλουθα ζημιόγONA γεγονότα:

- σημαντική οικονομική δυσχέρεια του πιστούχου, σημαντική μείωση του ατομικού και/ή του οικογενειακού εισοδήματος ή απώλεια εργασίας,
- αθέτηση ή παραβίαση συμβολαίου,
- σημαντικές αλλαγές στην χρηματοοικονομική θέση και συμπεριφορά του πιστούχου (για παράδειγμα καθυστερήσεις στην αποπληρωμή των συμβατικών του υποχρεώσεων),
- μετρήσιμη μείωση στις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές από ομάδα δανείων μέσω ενός αρνητικού μοντέλου αποπληρωμής όπως μη πραγματοποιηθείσες πληρωμές, ή μείωση στη τιμή των ακινήτων,
- η Τράπεζα παραχωρεί στον πιστούχο, για οικονομικούς ή νομικούς λόγους που σχετίζονται με την οικονομική του δυσχέρεια, διευκολύνσεις που ο δανειστής δεν θα εξέταζε σε διαφορετική περίπτωση, όπως μείωση της μηνιαίας δόσης για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα ή προσωρινή ή μόνιμη μείωση του επιτοκίου,
- είναι πιθανό ο πιστούχος να περιέλθει σε διαδικασία πτώχευσης ή άλλης χρηματοοικονομικής αναδιοργάνωσης, και
- ζημιόγONA γεγονότα που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την ικανότητα του πιστούχου να αποπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις εντός του συμφωνηθέντος χρόνου όπως:
 - σοβαρή ασθένεια ή αδυναμία του οφειλέτη ή μέλους της οικογένειας,
 - θάνατος του πιστούχου.

Για όλα τα άλλα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, συμπεριλαμβανομένης της έκθεσης σε επιχειρηματικά δάνεια, η Τράπεζα αξιολογεί ανά περίπτωση εάν υπάρχει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης με βάση τα παρακάτω κριτήρια:

- σημαντική οικονομική δυσχέρεια του εκδότη ή πιστούχου,
- αθέτηση ή παραβίαση της σύμβασης,
- σημαντικές αλλαγές στην χρηματοοικονομική θέση του πιστούχου, οι οποίες επηρεάζουν την ικανότητά του να εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις όπως:
 - λειτουργικές ζημιές
 - ανεπάρκεια κεφαλαίου κίνησης

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

- αρνητική καθαρή θέση του πιστούχου

- άλλα γεγονότα που υποδηλώνουν την επιδείνωση της χρηματοοικονομικής θέσης του πιστούχου, όπως παραβίαση ρητρών ή άλλων όρων του δανείου ή μερική διαγραφή των υποχρεώσεων του πιστούχου εξαιτίας οικονομικών ή νομικών λόγων σχετικών με την οικονομική του κατάσταση,
- σημαντική μεταβολή στην αξία των εξασφαλίσεων,
- η Τράπεζα παραχωρεί στον πιστούχο, για οικονομικούς ή νομικούς λόγους που σχετίζονται με την οικονομική του δυσχέρεια, διευκολύνσεις που ο δανειστής δεν θα εξέταζε σε διαφορετική περίπτωση όπως μείωση της μηνιαίας δόσης για ορισμένο χρονικό διάστημα ή προσωρινή ή μόνιμη μείωση του επιτοκίου,
- είναι πιθανό ο πιστούχος να περιέλθει σε διαδικασία πτώχευσης ή άλλης χρηματοοικονομικής αναδιοργάνωσης,
- σημαντικές δυσμενείς μεταβολές στις συνθήκες του κλάδου ή στη γεωγραφική περιοχή που δραστηριοποιείται ο οφειλέτης, οι οποίες θα μπορούσαν να επηρεάσουν την ικανότητά του να εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις,
- πληροφορίες σε σχέση με τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς που περιλαμβάνουν την κατάσταση άλλων δανειακών υποχρεώσεων του πιστούχου και
- σημαντική υποβάθμιση της πιστοληπτικής διαβάθμισης του οφειλέτη, είτε εσωτερικής είτε προερχόμενης από εξωτερικές πηγές, σε συνδυασμό με άλλες πληροφορίες.

(i) Στοιχεία ενεργητικού που επιμετρώνται στην αναπόσβεστη αξία κτήσης

Αξιολόγηση πρόβλεψης απομείωσης

Η Τράπεζα αρχικά αξιολογεί κατά πόσο υπάρχει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης σε ατομική βάση για χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που είναι από μόνα τους σημαντικά και σε συλλογική βάση για χρηματοοικονομικά στοιχεία που δεν είναι από μόνα τους σημαντικά. Εάν δεν υπάρχει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης για κάποιο χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού τότε αυτό περιλαμβάνεται σε μια ομάδα χρηματοοικονομικών στοιχείων με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου, και αξιολογείται για απομείωση σε συλλογική βάση. Οι ζημιές απομείωσης που αναγνωρίζονται για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού χωρίς αντικειμενική ένδειξη απομείωσης (incurred but not reported loss – IBNR) αποτελούν ένα ενδιάμεσο βήμα μέχρι την αναγνώριση ζημιών απομείωσης σε μεμονωμένα περιουσιακά στοιχεία της ομάδας. Όταν υπάρξει διαθέσιμη πληροφόρηση που να υποδεικνύει την αναγνώριση ζημιών απομείωσης σε μεμονωμένα περιουσιακά στοιχεία της ομάδας, τότε τα στοιχεία αυτά αφαιρούνται από την ομάδα.

Στοιχεία ενεργητικού που αξιολογούνται για απομείωση σε ατομική βάση και για τα οποία υπάρχει και συνεχίζει να αναγνωρίζεται ζημιά απομείωσης, δεν περιλαμβάνονται στην αξιολόγηση για απομείωση σε συλλογική βάση.

Για να οριστεί εάν ένα δάνειο είναι από μόνο του σημαντικό για σκοπούς αξιολόγησης απομείωσης, η Τράπεζα λαμβάνει υπόψη διάφορους παράγοντες, όπως τη σημασία της επιμέρους δανειακής σχέσης και τον τρόπο διαχείρισης αυτής, το μέγεθος του δανείου και τη κατηγορία του προϊόντος. Συνεπώς, τα δάνεια σε επιχειρήσεις και σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, όπως επίσης και οι επενδυτικοί τίτλοι θεωρούνται γενικώς από μόνα τους σημαντικά. Τα χαρτοφυλάκια δανείων λιανικής τραπεζικής αξιολογούνται γενικώς για απομείωση σε συλλογική βάση καθώς αποτελούνται από μεγάλα ομοιογενή χαρτοφυλάκια. Τα πιστωτικά ανοίγματα που υπόκεινται σε εξατομικευμένη διαχείριση αξιολογούνται για απομείωση σε ατομική βάση.

Η Τράπεζα αξιολογεί σε κάθε ημερομηνία ισολογισμού εάν υπάρχει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης.

Επιμέτρηση πρόβλεψης απομείωσης

Αν υπάρχει αντικειμενική ένδειξη ζημιάς απομείωσης των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού που επιμετρώνται στην αναπόσβεστη αξία κτήσης, το ποσό της ζημιάς υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού και της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών (εξαιρουμένων των μελλοντικών ζημιών από πιστωτικούς κινδύνους που δεν έχουν πραγματοποιηθεί) προεξοφλημένων με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού. Αν ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού φέρει κυμαινόμενο επιτόκιο, το προεξοφλητικό επιτόκιο για τον υπολογισμό της ζημιάς απομείωσης, είναι το τρέχον πραγματικό επιτόκιο που καθορίζεται στο συμβόλαιο. Η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου, μειώνεται μέσω της χρήσης ενός λογαριασμού πρόβλεψης για απομείωση δανείων και απαιτήσεων ή απευθείας για όλα τα άλλα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, και το ποσό της ζημιάς αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Στην πράξη, η Τράπεζα μπορεί να υπολογίζει τη ζημιά απομείωσης βάσει της εύλογης αξίας ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου χρησιμοποιώντας τις τρέχουσες τιμές αγοράς.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Η παρούσα αξία εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού με εξασφαλίσεις αντικατοπτρίζει τις ταμειακές ροές που μπορεί να προκύψουν από τη διαδικασία πλειστηριασμού, μετά την αφαίρεση των εξόδων εκποίησης της εξασφάλισης, ανεξάρτητα από το εάν ο πλειστηριασμός είναι πιθανός.

Για σκοπούς απομείωσης σε συλλογική βάση, τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού ομαδοποιούνται βάσει παρόμοιων χαρακτηριστικών πιστωτικού κινδύνου (δηλαδή βάσει της διαδικασίας πιστοληπτικής διαβάθμισης της Τράπεζας που λαμβάνει υπόψη τον τύπο του στοιχείου ενεργητικού, τον επιχειρηματικό τομέα, τη γεωγραφική θέση, το είδος των εξασφαλίσεων, την ύπαρξη καθυστέρησης πληρωμών και άλλους σχετικούς παράγοντες). Αυτά τα χαρακτηριστικά σχετίζονται με την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών για ομάδες τέτοιων στοιχείων ενεργητικού, αφού είναι ενδεικτικά της ικανότητας του πιστούχου να αποπληρώσει όλες τις οφειλές του βάσει των όρων του συμβολαίου των στοιχείων ενεργητικού που αξιολογούνται.

Οι μελλοντικές ταμειακές ροές μιας ομάδας χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού που αξιολογούνται ομαδικά για πρόβλεψη απομείωσης, εκτιμώνται βάσει των συμβατικών ταμειακών ροών των στοιχείων ενεργητικού της ομάδας και των ιστορικών δεδομένων για ζημιές στοιχείων ενεργητικού με χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου παρόμοια με αυτά της ομάδας.

Οι εκτιμήσεις για αλλαγές στις μελλοντικές ταμειακές ροές μίας ομάδας στοιχείων ενεργητικού πρέπει να αντικατοπτρίζουν και να είναι ευθυγραμμισμένες με τις αλλαγές σε παρατηρήσιμα δεδομένα από περίοδο σε περίοδο (για παράδειγμα, αλλαγές σε ποσοστά ανεργίας, τιμές ακινήτων, καθεστώς αποπληρωμών, ή άλλους παράγοντες που υποδεικνύουν αλλαγές στην πιθανότητα ζημιών στην ομάδα των στοιχείων ενεργητικού και στο μέγεθός αυτών). Τα ιστορικά δεδομένα για ζημιές αναθεωρούνται βάσει των παρόντων παρατηρήσιμων δεδομένων, ώστε να ενσωματώνεται η επίδραση των τρεχουσών συνθηκών που δεν επηρέασαν την περίοδο στην οποία βασίζονται τα ιστορικά στοιχεία, και να απαλείψει την επίδραση των συνθηκών εκείνων που δεν υπάρχουν σήμερα. Η μεθοδολογία και οι παραδοχές που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών, αναθεωρούνται συχνά από την Τράπεζα σε τακτική βάση ώστε να μειώνουν τυχόν διαφορές μεταξύ των εκτιμώμενων ζημιών και των ζημιών που τελικώς πραγματοποιήθηκαν.

Αντιλογισμός πρόβλεψης απομείωσης

Αν σε μεταγενέστερη περίοδο το ποσό της πρόβλεψης απομείωσης μειωθεί και η μείωση μπορεί αντικειμενικά να συσχετισθεί με ένα γεγονός που συνέβη μετά την αναγνώριση της πρόβλεψης απομείωσης (όπως βελτίωση της πιστοληπτικής διαβάθμισης του πιστούχου), η προηγουμένως αναγνωρισθείσα ζημιά απομείωσης αντιλογίζεται μέσω αναπροσαρμογής του λογαριασμού προβλέψεων απομείωσης ή της λογιστικής αξίας του περιουσιακού στοιχείου ενεργητικού. Το ποσό που αντιλογίζεται αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Διαγραφή δανείων και απαιτήσεων

Ένα δάνειο και η σχετική πρόβλεψη απομείωσης διαγράφονται όταν δεν υπάρχει ρεαλιστική προοπτική ανάκτησης. Η Τράπεζα λαμβάνει υπόψη όλες τις σχετικές πληροφορίες όπως την πραγματοποίηση μιας σημαντικής αλλαγής στην οικονομική κατάσταση του πιστούχου, σε τέτοιο βαθμό ώστε ο τελευταίος να μην μπορεί να πληρώνει πλέον την υποχρέωση του.

Η χρονική στιγμή της διαγραφής εξαρτάται κυρίως από το εάν υπάρχουν εξασφαλίσεις, τις διαδικασίες πλειστηριασμού, καθώς επίσης και τις εκτιμήσεις της Τράπεζας σχετικά με το εισπράξιμο ποσό. Ειδικά για τα πιστωτικά ανοίγματα με εξασφαλίσεις, η χρονική στιγμή των διαγραφών μπορεί να καθυστερήσει εξαιτίας διαφόρων νομικών κλυμάτων. Ο αριθμός των ημερών καθυστέρησης αποτελεί για την Τράπεζα μια ένδειξη, χωρίς ωστόσο να θεωρείται ως καθοριστικός παράγοντας.

Το ανεξόφλητο χρέος εξακολουθεί να υπόκειται σε διαδικασίες ανάκτησης ακόμα και μετά τη διαγραφή, εκτός από περιπτώσεις όπου προβλέπεται σαφώς σε προγράμματα διαγραφής της οφειλής του πιστούχου.

Οι μεταγενέστερες ανακτήσεις των ποσών που έχουν διαγραφεί μειώνουν το ποσό της πρόβλεψης απομείωσης των δανείων και απαιτήσεων στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Τροποποιήσεις δανείων

Τροποποιήσεις στους συμβατικούς όρους των δανείων μπορεί να προκύψουν εξαιτίας διαφόρων παραγόντων όπως μεταβολές στις συνθήκες της αγοράς, διατήρηση της σχέσης με τον πελάτη και άλλους λόγους, καθώς και πιθανή επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης του πιστούχου. Τα μέτρα ρύθμισης δανείων (forbearance measures) λαμβάνονται στις περιπτώσεις όπου οι συμβατικοί όροι αποπληρωμής του δανείου έχουν τροποποιηθεί λόγω επιδείνωσης της οικονομικής κατάστασης του πιστούχου και η Τράπεζα έχει προβεί σε παραχωρήσεις, μέσω ευνοϊκότερων όρων και προϋποθέσεων, στις οποίες δεν θα προέβαινε εάν ο πιστούχος δεν αντιμετώπιζε οικονομικές δυσχέρειες. Άλλες επαναδιαπραγματεύσεις, κυρίως επιχειρηματικής φύσης δεν θεωρούνται μέτρα ρύθμισης.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Συνήθως, τα μέτρα ρύθμισης δεν οδηγούν στην αποαναγνώριση του υφισταμένου δανείου, εκτός εάν οι αρχικοί συμβατικοί όροι τροποποιηθούν σε τέτοιο βαθμό, ώστε να έχουν ως αποτέλεσμα την ουσιώδη διαφοροποίηση του.

Τροποποιήσεις που δεν ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα την αποαναγνώριση του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού περιλαμβάνουν:

- μείωση δόσεων ή πληρωμή μόνο των τόκων,
- διακοπές πληρωμής, περίοδος χάριτος,
- παράταση των περιόδων αποπληρωμής με επακόλουθη παράταση της αρχικής διάρκειας του δανείου,
- κεφαλαιοποίηση των ληξιπροθέσμων οφειλών, οι οποίες προστίθενται στο αρχικό κεφάλαιο, και
- μείωση επιτοκίων.

Σε περίπτωση που οι τροποποιημένοι όροι του ρυθμισμένου δανείου δεν έχουν ως αποτέλεσμα την αποαναγνώρισή του, τότε το δάνειο αξιολογείται για απομείωση, καθώς τα μέτρα ρύθμισης συνιστούν ένα είδος παραχώρησης στην οποία η Τράπεζα δεν θα προέβαινε υπό διαφορετικές συνθήκες. Η ζημιά απομείωσης υπολογίζεται βάσει της πολιτικής προβλέψεων της Τράπεζας για τα ρυθμισμένα δάνεια (σημ. 7.2.1.2 (δ)).

Αποαναγνώριση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού αποαναγνωρίζεται, όταν οι συμβατικές ταμειακές ροές του λήγουν ή η Τράπεζα μεταφέρει το δικαίωμα είσπραξης αυτών των ταμειακών ροών μέσω άμεσης πώλησης που ουσιαστικά έχει ως αποτέλεσμα την μεταφορά όλων των κινδύνων και των ωφελειών που απορρέουν από την κυριότητά του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού.

Επιπλέον, όταν ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού τροποποιείται, η Τράπεζα καθορίζει εάν απαιτείται η αποαναγνώριση του και η αναγνώριση ενός νέου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, λαμβάνοντας υπόψη την έκταση των αλλαγών σε σχέση με τους αρχικούς συμβατικούς όρους.

Τροποποιήσεις που ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα την αποαναγνώριση του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού περιλαμβάνουν:

- μετατροπή ενός μη εξασφαλισμένου δανείου σε πλήρως εξασφαλισμένο,
- ενοποίηση οφειλών, όπου πολλά υφιστάμενα δάνεια ενοποιούνται σε ένα ενιαίο δάνειο,
- αφαίρεση ή προσθήκη δικαιωμάτων μετατροπής στη δανειακή σύμβαση,
- αλλαγή στο νόμισμα του κεφαλαίου και/ή των τόκων του δανείου,
- αλλαγή στη διαβάθμιση του χρηματοοικονομικού μέσου, και
- άλλες αλλαγές που έχουν ως αποτέλεσμα οι όροι της νέας σύμβασης να θεωρούνται ουσιαστικά διαφορετικοί από τους όρους του αρχικού δανείου.

Όταν οι όροι της νέας σύμβασης εκτιμώνται ως ουσιαστικά διαφορετικοί από αυτούς της αρχικής σύμβασης, το αρχικό περιουσιακό στοιχείο αποαναγνωρίζεται και ένα νέο δάνειο αναγνωρίζεται στην εύλογη αξία. Όποια διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του αποαναγνωρισμένου περιουσιακού στοιχείου και της εύλογης αξίας του νέου δανείου, αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων της Τράπεζας.

Επιπροσθέτως, η Τράπεζα μπορεί περιστασιακά να εισέλθει, στα πλαίσια των τροποποιήσεων των δανείων, σε συναλλαγή ανταλλαγής χρέους με απόκτηση μετοχικού κεφαλαίου. Ομοίως, το τροποποιημένο δάνειο αποαναγνωρίζεται, ενώ οι συμμετοχικοί τίτλοι οι οποίοι λαμβάνονται ως αντάλλαγμα αναγνωρίζονται στην εύλογη αξία τους, με κάθε προκύπτον κέρδος ή ζημιά να αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

(ii) Στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση

Η Τράπεζα, σε κάθε ημερομηνία ισολογισμού, εξετάζει κατά πόσο υπάρχει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης ενός στοιχείου ενεργητικού διαθέσιμου προς πώληση. Συγκεκριμένα, στην περίπτωση των επενδύσεων σε μετοχικούς τίτλους, λαμβάνεται υπόψη τυχόν σημαντική και παρατεταμένη μείωση της εύλογης αξίας του τίτλου κάτω από το κόστος του.

Όπου υπάρχει τέτοια ένδειξη για διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, η συσσωρευμένη ζημιά – που υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ του κόστους αγοράς και της τρέχουσας εύλογης αξίας, μείον τις ζημιές απομείωσης του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού που αναγνωρίστηκαν προηγουμένως στην κατάσταση αποτελεσμάτων – μεταφέρεται από τα ίδια κεφάλαια στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Ζημιές απομείωσης σε μετοχικούς τίτλους που

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

αναγνωρίστηκαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων, δεν αντιλογίζονται μέσω της κατάστασης αποτελεσμάτων. Αν σε μεταγενέστερη περίοδο, η εύλογη αξία ενός χρεωστικού τίτλου που αναγνωρίστηκε ως διαθέσιμος προς πώληση αυξηθεί, και η αύξηση αυτή μπορεί αντικειμενικά να συσχετισθεί με περιστατικό που πραγματοποιήθηκε μετά την αναγνώριση της ζημιάς απομείωσης στην κατάσταση αποτελεσμάτων, η ζημιά απομείωσης αντιλογίζεται μέσω της κατάστασης αποτελεσμάτων.

2.14 Συμφωνίες πώλησης, επαναγοράς και δανεισμού χρεογράφων

(i) Συμφωνίες πώλησης και επαναγοράς

Τα χρεόγραφα που πωλούνται με βάση συμφωνίες επαναγοράς («repos») συνεχίζουν να αναγνωρίζονται στον ισολογισμό της Τράπεζας, ενώ η σχετική υποχρέωση ανάλογα με το αντισυμβαλλόμενο μέρος περιλαμβάνεται στα οφειλόμενα ποσά σε άλλες τράπεζες, ή σε πελάτες. Χρεόγραφα που αγοράστηκαν βάσει συμφωνιών επαναπώλησης («reverse repos») αναγνωρίζονται ως δάνεια και προκαταβολές σε άλλες τράπεζες ή πελάτες αναλόγως. Η διαφορά μεταξύ της τιμής πώλησης και της τιμής επαναγοράς στην περίπτωση των repos και διαφοράς μεταξύ της τιμής αγοράς και της τιμής επαναπώλησης στην περίπτωση των reverse repos, αναγνωρίζεται ως τόκος κατά τη διάρκεια της περιόδου της συμφωνίας επαναγοράς ή επαναπώλησης, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

(ii) Δανεισμός χρεογράφων

Χρεόγραφα που δανείζει η Τράπεζα σε τρίτους παραμένουν στις οικονομικές καταστάσεις. Χρεόγραφα που δανείται η Τράπεζα δεν αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις, εκτός αν πωληθούν σε τρίτους, οπότε η υποχρέωση επιστροφής των χρεογράφων καταχωρείται στην εύλογη αξία ως εμπορική υποχρέωση (trading liability).

2.15 Μισθώσεις

(i) Λογιστική για μισθώσεις όταν η Τράπεζα είναι ο μισθωτής

Χρηματοδοτικές μισθώσεις:

Οι μισθώσεις ενσώματων παγίων όπου η Τράπεζα διατηρεί ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη της ιδιοκτησίας, καταχωρούνται ως χρηματοδοτικές μισθώσεις. Οι χρηματοδοτικές μισθώσεις αναγνωρίζονται στην αρχή της μίσθωσης στη χαμηλότερη αξία, μεταξύ της εύλογης αξίας του παγίου που εκμισθώθηκε και της παρούσας αξίας των ελάχιστων καταβολών μισθωμάτων. Κάθε μίσθωμα κατανέμεται μεταξύ της υποχρέωσης και των εξόδων χρηματοδότησης, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται ένα σταθερό επιτόκιο σε σχέση με την υποχρέωση που εκκρεμεί. Τα πάγια που αποκτούνται με χρηματοδοτική μίσθωση αποσβένονται στη μικρότερη περίοδο μεταξύ της ωφέλιμης ζωής τους και της περιόδου μίσθωσης.

Λειτουργικές μισθώσεις:

Οι μισθώσεις, όπου ουσιαστικά οι κίνδυνοι και τα οφέλη της ιδιοκτησίας παραμένουν στον εκμισθωτή καταχωρούνται ως λειτουργικές μισθώσεις και το πάγιο που εκμισθώθηκε δεν αναγνωρίζεται στον ισολογισμό. Πληρωμές που αφορούν λειτουργικές μισθώσεις (μετά την αφαίρεση κινήτρων που εισπράχθηκαν από τον εκμισθωτή), αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων αναλογικά κατά τη διάρκεια της μίσθωσης.

(ii) Λογιστική για μισθώσεις όταν η Τράπεζα είναι ο εκμισθωτής

Χρηματοδοτικές μισθώσεις:

Όταν στοιχεία ενεργητικού εκμισθώνονται βάσει χρηματοδοτικών μισθώσεων, η παρούσα αξία των καταβλητέων μισθωμάτων αναγνωρίζεται στα δάνεια και απαιτήσεις. Η διαφορά μεταξύ του μικτού ποσού της απαίτησης (gross investment) και της παρούσας αξίας των ελάχιστων καταβλητέων πληρωμών (net investment), αναγνωρίζεται ως μη δεδουλευμένο μελλοντικό χρηματοοικονομικό έσοδο και αφαιρείται από τα δάνεια και απαιτήσεις. Τα έσοδα από μισθώσεις αναγνωρίζονται κατά τη διάρκεια της μίσθωσης, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της καθαρής επένδυσης, που αντικατοπτρίζει μια σταθερή περιοδική απόδοση. Οι χρηματοδοτικές μισθώσεις αξιολογούνται για ζημιά απομείωσης, σύμφωνα με την πολιτική απομείωσης της Τράπεζας για χρηματοοικονομικά στοιχεία, όπως περιγράφεται στη σημ. 2.13.

Λειτουργικές μισθώσεις:

Στοιχεία ενεργητικού που εκμισθώνονται βάσει λειτουργικών μισθώσεων περιλαμβάνονται στα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία ή στις επενδύσεις σε ακίνητα στον ισολογισμό και αποσβένονται κατά τη διάρκεια της αναμενόμενης ωφέλιμης ζωής τους, σύμφωνα με παρόμοια ιδιόκτητα ενσώματα πάγια. Το έσοδο από ενοίκια (μετά την αφαίρεση των κινήτρων που παραχωρήθηκαν σε μισθωτές) αναγνωρίζεται σύμφωνα με τη σταθερή μέθοδο κατά τη διάρκεια της περιόδου μίσθωσης.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις**2.16 Φόρος εισοδήματος****(i) Τρέχουσα φορολογία**

Ο φόρος εισοδήματος επί των κερδών υπολογίζεται με βάση την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία και αναγνωρίζεται ως έξοδο την περίοδο κατά την οποία προκύπτουν τα κέρδη.

(ii) Αναβαλλόμενη φορολογία

Ο αναβαλλόμενος φόρος υπολογίζεται στο σύνολό του, με τη μέθοδο της υποχρέωσης (liability method), επί των προσωρινών διαφορών που προκύπτουν μεταξύ της φορολογικής βάσης των στοιχείων του ενεργητικού και υποχρεώσεων και της λογιστικής αξίας τους στις οικονομικές καταστάσεις. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις επιμετρώνται χρησιμοποιώντας τους φορολογικούς συντελεστές που αναμένεται να εφαρμοστούν στην περίοδο κατά την οποία θα τακτοποιηθεί η απαίτηση ή υποχρέωση, λαμβάνοντας υπόψη τους φορολογικούς συντελεστές (και φορολογικούς νόμους) που έχουν θεσπιστεί ή ουσιαστικά θεσπιστεί, μέχρι την ημερομηνία του ισολογισμού. Οι κυριότερες προσωρινές διαφορές προκύπτουν από την απομείωση των δανείων, από τις φορολογικές ζημιές που σχετίζονται με το πρόγραμμα PSI+, από τις αποσβέσεις των πάγιων περιουσιακών στοιχείων, από συντάξεις και λοιπές παροχές αποχώρησης προς το προσωπικό, και από την αποτίμηση ορισμένων χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων, συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις αναγνωρίζονται όταν αναμένεται ότι μελλοντικό φορολογητέο κέρδος θα είναι διαθέσιμο έναντι του οποίου οι προσωρινές διαφορές μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Το λογιστικό υπόλοιπο των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων εξετάζεται σε κάθε ημερομηνία αναφοράς και μειώνεται στον βαθμό που δεν είναι πλέον πιθανό ότι επαρκή φορολογητέα κέρδη θα είναι διαθέσιμα ώστε να επιτρέψουν την ανάκτηση ολόκληρης ή μέρους της απαίτησης. Κάθε τέτοια μείωση αντιλογίζεται στο βαθμό που καθίσταται πιθανό ότι επαρκή φορολογητέα κέρδη θα είναι διαθέσιμα.

Ο αναβαλλόμενος φόρος, που σχετίζεται με τη μεταβολή στην εύλογη αξία των διαθέσιμων προς πώληση επενδύσεων και των μέσων αντιστάθμισης ταμειακών ροών που αναγνωρίζονται στην κατάσταση συνολικών εσόδων, αναγνωρίζεται επίσης στην κατάσταση συνολικών εσόδων, και μεταφέρεται μεταγενέστερα στην κατάσταση αποτελεσμάτων μαζί με το αναβαλλόμενο κέρδος ή ζημιά.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις επί των μεταφερόμενων φορολογικών ζημιών αναγνωρίζονται ως στοιχείο ενεργητικού, όταν είναι πιθανό ότι θα υπάρξουν επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη έναντι των οποίων μπορούν να χρησιμοποιηθούν αυτές οι ζημιές.

(iii) Αβέβαιες φορολογικές θέσεις

Οι Ελληνικές ανώνυμες εταιρείες και οι εταιρείες περιορισμένης ευθύνης των οποίων οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις ελέγχονται υποχρεωτικά, υποχρεούνται να λαμβάνουν «Ετήσιο Φορολογικό Πιστοποιητικό» το οποίο εκδίδεται κατόπιν φορολογικού έλεγχου ο οποίος διενεργείται από τον ίδιο νόμιμο ελεγκτή ή ελεγκτικό γραφείο που ελέγχει τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις (βλέπε σημ. 14).

Η Τράπεζα προσδιορίζει κι αξιολογεί όλες τις σημαντικές φορολογικές του θέσεις, συμπεριλαμβανομένων κι αυτών που τυχόν ενέχουν υψηλό βαθμό αβεβαιότητας, για όλες τις φορολογικές χρήσεις που υπόκεινται σε αξιολόγηση (ή όταν η εκδίκαση της υπόθεσης βρίσκεται σε εξέλιξη) από τις αρμόδιες φορολογικές αρχές. Κατά την εκτίμηση των φορολογικών θέσεων, η Τράπεζα αξιολογεί όλα τα αποδεικτικά στοιχεία (εγκύκλιοι του υπουργείου οικονομικών, μεμονωμένες δικαστικές αποφάσεις, φορολογική νομοθεσία, παλαιότερες διοικητικές πρακτικές, γνωμοδοτήσεις που άπτονται φορολογικών και νομικών θεμάτων, κλπ) στο βαθμό που αυτά είναι κατάλληλα για τα δεδομένα και τις συνθήκες της υπό εξέταση τραπεζικής συναλλαγής/υπόθεσης.

Επιπροσθέτως, οι εκτιμήσεις σε ότι αφορά την αναγνώριση πρόβλεψης έναντι πιθανής δυσμενούς εξέλιξης των φορολογικών θέσεων, εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από γνωμοδοτήσεις που λαμβάνονται από εσωτερικούς και εξωτερικούς νομικούς συμβούλους. Για φορολογικές υποθέσεις οι οποίες ενέχουν υψηλό βαθμό αβεβαιότητας, η Τράπεζα, για κάθε συναλλαγή ξεχωριστά, κάνοντας χρήση της μεθόδου της «αναμενόμενης αξίας» (σταθμισμένης βάσει πιθανοτήτων), σχηματίζει: α) πρόβλεψη για εισπρακτέα φορολογική απαίτηση η οποία αφορά ποσό που έχει ήδη αναγνωριστεί και καταβληθεί ως φόρος εισοδήματος, αλλά η εκδίκαση του εκκρεμεί, ή β) υποχρέωση για ποσά φόρων που αναμένεται να πληρωθούν στις φορολογικές αρχές.

2.17 Παροχές στο προσωπικό

(i) Συνταξιοδοτικές υποχρεώσεις

Η Τράπεζα παρέχει ορισμένα προγράμματα συνταξιοδότησης καθορισμένων εισφορών. Οι ετήσιες εισφορές που καταβάλλει η Τράπεζα επενδύονται και τοποθετούνται σε ειδικές κατηγορίες προϊόντων. Οι υπάλληλοι, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις του προγράμματος, συμμετέχουν στην απόδοση των ανωτέρω επενδύσεων. Οι εισφορές της Τράπεζας αναγνωρίζονται ως έξοδο στη χρήση κατά την οποία καταβάλλονται.

(ii) Υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία (SLSRI) και παροχές εξόδου από την υπηρεσία

Η Τράπεζα παρέχει μη χρηματοδοτούμενα προγράμματα καθορισμένων παροχών στην Ελλάδα, βάσει σχετικά παρεμφερών κανονιστικών πλαισίων. Σύμφωνα με την ισχύουσα εργατική νομοθεσία, η Τράπεζα σχηματίζει υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία για υπαλλήλους που δικαιούνται εφάπαξ αποζημίωση, όταν αυτοί παραμένουν στην υπηρεσία μέχρι τη συνήθη ηλικία συνταξιοδότησης. Η αποζημίωση αυτή υπολογίζεται βάσει των ετών υπηρεσίας και των απολαβών των υπαλλήλων κατά την ημερομηνία συνταξιοδότησης. Το ποσό της υποχρέωσης σχηματίζεται βάσει αναλογιστικής μελέτης, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της προβλεπόμενης πιστωτικής μονάδας. Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, το κόστος για αποζημίωση εξόδου από την υπηρεσία αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια των χρόνων υπηρεσίας των υπαλλήλων, σύμφωνα με αναλογιστικές αποτιμήσεις που πραγματοποιούνται κάθε χρόνο.

Η υποχρέωση της αποζημίωσης εξόδου από την υπηρεσία υπολογίζεται ως η παρούσα αξία των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών εκροών, χρησιμοποιώντας επιτόκια ομολόγων υψηλής πιστωτικής διαβάθμισης. Το νόμισμα και οι όροι λήξης των ομολόγων που χρησιμοποιούνται είναι σύμφωνα με το νόμισμα και την εκτιμώμενη διάρκεια της υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία. Τα αναλογιστικά κέρδη ή ζημιές που προκύπτουν από τον υπολογισμό της αποζημίωσης αποχώρησης για την Τράπεζα αναγνωρίζονται απευθείας στα λοιπά αποτελέσματα χρήσης την περίοδο που προκύπτουν και δεν μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων σε μεταγενέστερες περιόδους.

Το κόστος παρελθούσας προϋπηρεσίας, το έξοδο τόκου και τα κέρδη/ζημιές διακανονισμού της υποχρέωσης αναγνωρίζονται απευθείας στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Για τον υπολογισμό της υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, η Τράπεζα επιπλέον λαμβάνει υπόψη πιθανές αποχωρήσεις προσωπικού προ της κανονικής συνταξιοδότησης βάσει των όρων προηγούμενων προγραμμάτων εθελουσίας εξόδου.

Οι παροχές εξόδου από την υπηρεσία είναι πληρωτέες όταν η απασχόληση του εργαζομένου τερματίζεται από την Τράπεζα πριν από την κανονική ημερομηνία συνταξιοδότησης, όταν ένας εργαζόμενος δέχεται προσφορά παροχών σε αντάλλαγμα για τον οικειοθελή τερματισμό της απασχόλησής του. Η Τράπεζα αναγνωρίζει παροχές εξόδου από την υπηρεσία το συντομότερο μεταξύ των παρακάτω ημερομηνιών: (α) όταν η Τράπεζα δεν έχει τη δυνατότητα να αποσύρει πλέον την προσφορά αυτών των παροχών και (β) όταν η Τράπεζα αναγνωρίζει τα κόστη μίας αναδιάρθρωσης που περιλαμβάνει την πληρωμή των παροχών εξόδου από την υπηρεσία. Σε περίπτωση που μία προσφορά γίνεται για να ενθαρρύνει την οικειοθελή αποχώρηση, οι παροχές εξόδου από την υπηρεσία επιμετρώνται βάσει του αριθμού των εργαζομένων που αναμένεται να αποδεχτούν την προσφορά. Παροχές που καθίστανται καταβλητέες σε περισσότερο από 12 μήνες από το τέλος της περιόδου αναφοράς προεξοφλούνται σε παρούσα αξία.

(iii) Παροχές για συμμετοχή στα κέρδη (βασισμένες στην απόδοση των υπαλλήλων)

Η Διοίκηση περιοδικά και κατά βούληση, ανταμείβει με μετρητά (bonus) τους υπαλλήλους με υψηλή απόδοση. Παροχές σε μετρητά (bonus), οι οποίες απαιτούν μόνο την έγκριση της Διοίκησης, αναγνωρίζονται ως δεδουλευμένα έξοδα προσωπικού. Η διανομή κερδών στους υπαλλήλους, για την οποία απαιτείται έγκριση της Γενικής Συνέλευσης, αναγνωρίζεται ως έξοδο κατά τη χρήση που εγκρίνεται από τους μετόχους της Τράπεζας.

(iv) Παροχές σε συμμετοχικούς τίτλους (βασισμένες στην απόδοση των υπαλλήλων)

Η Διοίκηση της Τράπεζας ανταμείβει περιοδικά και κατά βούληση τους υπαλλήλους με δωρεάν μετοχές και δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών. Οι παροχές σε μετοχές που δε συνδέονται με την απόδοση των υπαλλήλων, κατοχυρώνονται κατά την περίοδο στην οποία χορηγούνται. Οι παροχές σε συμμετοχικούς τίτλους που συνδέονται με την επίτευξη ορισμένων στόχων και τη συμπλήρωση ορισμένου χρόνου υπηρεσίας, κατοχυρώνονται μόνο εάν πληρούνται και οι δύο ανωτέρω προϋποθέσεις.

Η εύλογη αξία των μετοχών που χορηγούνται αναγνωρίζεται ως έξοδο προσωπικού με αντίστοιχη αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου (ονομαστική αξία) και της διαφοράς από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Η εύλογη αξία των δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών, αναγνωρίζεται ως έξοδο προσωπικού με αντίστοιχη αύξηση μη-διανεμόμενου αποθεματικού κατά την περίοδο κατοχύρωσης αυτών. Οι εισπράξεις μετά την αφαίρεση σχετικών εξόδων συναλλαγής, πιστώνονται στο μετοχικό κεφάλαιο (ονομαστική αξία) και στη διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο κατά την άσκηση των δικαιωμάτων προαίρεσης, με μεταφορά του μη-διανεμόμενου αποθεματικού στη διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο.

2.18 Περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς

Τα γήπεδα και κτίρια που αποκτούνται από πλειστηριασμούς για ανάκτηση απομειωθέντων δανείων, περιλαμβάνονται στα «Λοιπά στοιχεία ενεργητικού», εκτός αν δηλώνεται διαφορετικά. Τα εν λόγω αποκτηθέντα πάγια στοιχεία κατέχονται προσωρινά για πώληση και αναγνωρίζονται στο χαμηλότερο ποσό μεταξύ του κόστους κτήσης και της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας, η οποία είναι η εκτιμώμενη τιμή πώλησης, στα συνήθη πλαίσια των εργασιών, μειωμένη με τα απαραίτητα κόστη για την πραγματοποίηση της πώλησης.

Στις περιπτώσεις όπου η Τράπεζα, στα πλαίσια της λειτουργίας της, κάνει χρήση των περιουσιακών στοιχείων που αποκτούνται από πλειστηριασμούς, αυτά μπορεί να μεταφερθούν στα ιδιοχρησιμοποιούμενα πάγια ή στις επενδύσεις σε ακίνητα, ως ενδεικνύεται.

Τα κέρδη ή ζημιές από την πώληση περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.19 Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Τα συνδεδεμένα μέρη της Τράπεζας περιλαμβάνουν:

(α) την οικονομική οντότητα που ασκεί έλεγχο πάνω στην Τράπεζα και τις οικονομικές οντότητες που ελέγχονται, ελέγχονται από κοινού ή επηρεάζονται σημαντικά από αυτή την οικονομική οντότητα, καθώς και τα βασικά μέλη της Διοίκησης αυτής και τα στενά συγγενικά τους πρόσωπα

(β) τα βασικά μέλη της Διοίκησης της Τράπεζας, τα στενά συγγενικά τους πρόσωπα, και τις οικονομικές οντότητες που ελέγχονται ή ελέγχονται από κοινού από τα παραπάνω πρόσωπα

(γ) τις συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες της Τράπεζας, και

(δ) τις συνδεδεμένες εταιρείες

Οι συναλλαγές παρόμοιας φύσης παρουσιάζονται σε συνολική βάση. Όλες οι τραπεζικές συναλλαγές που διενεργούνται με συνδεδεμένα μέρη, είναι μέσα στα συνήθη πλαίσια των εργασιών και γίνονται με καθαρά εμπορικούς όρους.

2.20 Προβλέψεις

Οι προβλέψεις αναγνωρίζονται όταν η Τράπεζα έχει μια υπάρχουσα νομική ή τεκμηριωμένη υποχρέωση ως αποτέλεσμα γεγονότων του παρελθόντος, ο διακανονισμός της οποίας μπορεί να εκτιμηθεί με αξιοπιστία και απαιτεί την εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικό όφελος.

Το ποσό που αναγνωρίζεται ως πρόβλεψη αποτελεί την καλύτερη δυνατή εκτίμηση της δαπάνης που απαιτείται, για να διακανονιστεί η παρούσα δέσμευση σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους και τις αβεβαιότητες που αφορούν το ποσό μιας τέτοιας δαπάνης.

Οι προβλέψεις επανεξετάζονται σε κάθε ημερομηνία αναφοράς και αναπροσαρμόζονται προκειμένου να αντιπροσωπεύουν την καλύτερη δυνατή εκτίμηση. Αν μεταγενέστερα δεν είναι πλέον πιθανό ότι για να διακανονιστεί η δέσμευση θα απαιτηθεί μια εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη, τότε η πρόβλεψη αντिलογίζεται.

2.21 Μετοχικό κεφάλαιο

Οι κοινές και προνομιούχες μετοχές καταχωρούνται ως ίδια κεφάλαια. Τα έξοδα έκδοσης κοινών μετοχών ή δικαιωμάτων, μετά από φόρους, αναγνωρίζονται στα ίδια κεφάλαια αφαιρετικά του προϊόντος έκδοσης.

Η διανομή μερισμάτων αναγνωρίζεται αφαιρετικά στα ίδια κεφάλαια της Τράπεζας, όταν εγκριθεί από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων. Τυχόν προμερίσματα αναγνωρίζονται αφαιρετικά στα ίδια κεφάλαια της Τράπεζας όταν εγκριθούν από το Διοικητικό Συμβούλιο.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Όταν εταιρείες της Τράπεζας αγοράζουν μετοχές της Τράπεζας (ίδιες μετοχές) το ποσό που καταβάλλεται, συμπεριλαμβανομένων και των άμεσα σχετιζόμενων εξόδων (μετά την αφαίρεση φόρου), αφαιρείται από τα ίδια κεφάλαια μέχρι την ακύρωση, επανέκδοση ή πώληση των μετοχών. Όταν οι ίδιες μετοχές πωλούνται ή επανεκδίδονται σε μεταγενέστερο στάδιο, οποιοδήποτε ποσό εισπραχθεί περιλαμβάνεται στα ίδια κεφάλαια.

2.22 Υβριδικά κεφάλαια

Οι υβριδικοί τίτλοι που εκδίδονται από την Τράπεζα καταχωρούνται στα ίδια κεφάλαια όταν δεν υπάρχει συμβατική υποχρέωση να κομιστούν στον κάτοχό τους ταμειακά διαθέσιμα ή κάποιο άλλο χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού.

Τα επιπρόσθετα έξοδα που προκύπτουν από την έκδοση νέων υβριδικών τίτλων καταχωρούνται στην καθαρή θέση ως μείωση του προϊόντος της έκδοσης, μετά από φόρους.

Η διανομή μερίσματος στους κατόχους υβριδικών τίτλων, αναγνωρίζεται ως μείωση της καθαρής θέσης, κατά την ημερομηνία που αναγνωρίζονται ως πληρωτέα.

Όταν η Τράπεζα αγοράζει υβριδικούς τίτλους που εκδίδει, το ποσό που καταβάλλεται, συμπεριλαμβανομένων και των άμεσα σχετιζόμενων εξόδων (μετά την αφαίρεση φόρου), αφαιρείται από τα ίδια κεφάλαια. Στην περίπτωση που πωλούνται ή ακυρώνονται σε μεταγενέστερο στάδιο, οποιοδήποτε ποσό εισπραχθεί περιλαμβάνεται στα ίδια κεφάλαια.

2.23 Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις

Τα συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης αποτελούν συμβόλαια, με τα οποία ο εκδότης δεσμεύεται να αποζημιώσει τον κάτοχο του συμβολαίου, σε περίπτωση που ο οφειλέτης αδυνατεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του σύμφωνα με τους όρους ενός χρηματοπιστωτικού μέσου. Τέτοιες χρηματοοικονομικές εγγυήσεις δίδονται σε τράπεζες, χρηματοοικονομικούς οργανισμούς και άλλους φορείς για λογαριασμό πελατών για τη διασφάλιση δανείων, υπεραναλήψεων και άλλων τραπεζικών εργασιών.

Οι χρηματοοικονομικές εγγυήσεις αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία. Μεταγενέστερα της αρχικής αναγνώρισης, οι χρηματοοικονομικές εγγυήσεις της Τράπεζας επιμετρώνται στην υψηλότερη αξία μεταξύ της αρχικής, μείον τις υπολογισμένες αποσβέσεις, ώστε να αναγνωριστεί στην κατάσταση αποτελεσμάτων το δεδουλευμένο έσοδο από την προμήθεια με την ευθεία μέθοδο στη διάρκεια ζωής της εγγύησης και να εκτιμηθεί το κόστος που απαιτείται για τον διακανονισμό της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης κατά την ημερομηνία αναφοράς. Οι εκτιμήσεις αυτές καθορίζονται βάσει της εμπειρίας από παρόμοιες συναλλαγές, του ιστορικού ζημιών, καθώς και της κρίσης της Διοίκησης. Οποιαδήποτε μεταβολή στην υποχρέωση που σχετίζεται με εγγυήσεις μεταφέρεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.24 Τιτλοποιήσεις

Η Τράπεζα τιτλοποιεί χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, τα οποία στη συνέχεια συνήθως πωλούνται σε εταιρείες ειδικού σκοπού, οι οποίες με τη σειρά τους εκδίδουν ομόλογα σε επενδυτές και σε ορισμένες περιπτώσεις σε θυγατρικές εταιρείες της Τράπεζας. Οι εν λόγω τιτλοποιήσεις ενοποιούνται στο σύνολό τους, καθώς η Τράπεζα διατηρεί το μεγαλύτερο μέρος των κινδύνων και των ωφελειών που απορρέουν από την κυριότητα των εταιρειών ειδικού σκοπού.

2.25 Μη κυκλοφοούντα στοιχεία ενεργητικού που κατέχονται προς πώληση και μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες

Τα μη κυκλοφοούντα στοιχεία ενεργητικού ταξινομούνται ως κατεχόμενα προς πώληση όταν η λογιστική τους αξία θα ανακτηθεί μέσω μίας συναλλαγής πώλησης αντί μέσω συνεχούς χρήσης. Ένα μη κυκλοφοούν στοιχείο ενεργητικού ταξινομείται ως κατεχόμενο προς πώληση, όταν είναι διαθέσιμο προς άμεση πώληση στην παρούσα κατάστασή του, υπόκειται σε όρους συνήθεις για πωλήσεις τέτοιων στοιχείων ενεργητικού και η πώληση θεωρείται πολύ πιθανή. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η διοίκηση έχει δεσμευτεί να πραγματοποιήσει την πώληση και ενεργώς προωθεί την πώληση του περιουσιακού στοιχείου σε μία τιμή που είναι λογική σε σχέση με την τρέχουσα εύλογη αξία. Η πώληση επιπλέον αναμένεται να πληροί τις προϋποθέσεις αναγνώρισης ως ολοκληρωμένη πώληση εντός ενός έτους από την ημερομηνία της ταξινόμησης. Τα μη κυκλοφοούντα στοιχεία ενεργητικού που κατέχονται προς πώληση επιμετρώνται στην χαμηλότερη μεταξύ της λογιστικής τους αξίας και της εύλογης αξίας αφαιρουμένων των εξόδων πωλήσεως.

Η Τράπεζα παρουσιάζει τις μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες σε ξεχωριστή γραμμή στην κατάσταση αποτελεσμάτων εάν μία θυγατρική της Τράπεζας ή ένα τμήμα των δραστηριοτήτων της Τράπεζας έχει πωληθεί ή έχει ταξινομηθεί ως κατεχόμενο προς πώληση και:

(α) Αντιπροσωπεύει μία ξεχωριστή δραστηριότητα ή γεωγραφική περιοχή λειτουργίας,

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

(β) Είναι μέρος ενός μοναδικού σχεδίου πώλησης μίας ξεχωριστής δραστηριότητας ή γεωγραφικής περιοχής λειτουργίας, Τα κέρδη ή ζημιές από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες περιλαμβάνουν τα κέρδη ή ζημιές προ φόρων από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες, τα κέρδη ή ζημιές προ φόρων λόγω πώλησης των μη συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων ή λόγω επιμέτρησης αυτών στην εύλογη αξία, αφαιρουμένων των εξόδων της πώλησης και το φόρο των μη συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων. Κατά την ταξινόμηση, μιας εταιρείας της Τράπεζας ως μη συνεχιζόμενη δραστηριότητα, η Τράπεζα αναμορφώνει τις προηγούμενες περιόδους στην ενοποιημένη κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.26 Μεταφορά χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Η Τράπεζα μπορεί να επιλέξει να μεταφέρει ένα μη παράγωγο χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού προοριζόμενο για εμπορική εκμετάλλευση από την κατηγορία των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού προοριζόμενα για εμπορική εκμετάλλευση, εάν το χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού δεν διακρατείται πλέον με σκοπό την πώλησή του στο προσεχές μέλλον. Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, εκτός από αυτά που πληρούν τον ορισμό των δανείων και απαιτήσεων μπορεί να μεταφερθούν από τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού προοριζόμενα για εμπορική εκμετάλλευση μόνο σε σπάνιες περιπτώσεις που προκύπτουν από ένα μοναδικό γεγονός που είναι ασύνηθες και εξαιρετικά απίθανο να επαναληφθεί στο προσεχές διάστημα. Επιπροσθέτως, η Τράπεζα μπορεί να επιλέξει να μεταφέρει χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, που πληρούν τον ορισμό των δανείων και απαιτήσεων, από αυτά που προορίζονται για εμπορική εκμετάλλευση ή που είναι διαθέσιμα προς πώληση, εάν η Τράπεζα έχει την πρόθεση και την δυνατότητα να τα διακρατήσει για το ορατό μέλλον ή έως την λήξη, κατά την ημερομηνία της μεταφοράς.

Οι μεταφορές χρηματοοικονομικών στοιχείων πραγματοποιούνται στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία μεταφοράς. Η εύλογη αξία αποτελεί το νέο κόστος ή την αναπόσβεστη αξία κτήσης, κατά περίπτωση, ενώ τα κέρδη ή ζημιές αποτίμησης που αναγνωρίστηκαν πριν από την ημερομηνία μεταφοράς δεν αντλογίζονται μεταγενέστερα. Τα πραγματικά επιτόκια για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που μεταφέρθηκαν στις κατηγορίες των δανείων και απαιτήσεων και των διακρατούμενων μέχρι τη λήξη προσδιορίζονται την ημερομηνία μεταφοράς. Περαιτέρω αυξήσεις στις εκτιμώμενες ταμειακές ροές προσαρμόζουν τα πραγματικά επιτόκια μελλοντικώς.

2.27 Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα

Τα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα, περιλαμβάνουν μετρητά στο ταμείο, καταθέσεις σε κεντρικές τράπεζες που δεν υπόκεινται σε περιορισμούς, απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και άλλες βραχυπρόθεσμες επενδύσεις υψηλής ρευστοποίησης, με αρχικές ημερομηνίες λήξης τριών ή λιγότερων μηνών.

2.28 Δραστηριότητες εμπιστευματοδόχου

Η Τράπεζα παρέχει υπηρεσίες θεματοφυλακής, εταιρικής διαχείρισης, διαχείρισης επενδύσεων, καθώς και παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε τρίτους. Αυτό προϋποθέτει από την Τράπεζα να λαμβάνει αποφάσεις για την κατανομή, αγορά και πώληση σχετικά με ένα ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών μέσων. Η Τράπεζα λαμβάνει έσοδο αμοιβών για την παροχή των υπηρεσιών αυτών. Τα περιουσιακά στοιχεία που κρατούνται υπό την ιδιότητα ως εμπιστευματοδόχου δεν αποτελούν περιουσιακά στοιχεία της Τράπεζας και δεν αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις. Επιπλέον, η Τράπεζα δεν εγγυάται για τις επενδύσεις αυτές και συνεπώς δεν είναι εκτεθειμένη σε οποιονδήποτε πιστωτικό κίνδυνο σε σχέση με αυτές.

3. Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών

Κατά την εφαρμογή των λογιστικών αρχών της Τράπεζας, η Διοίκηση προβαίνει σε εκτιμήσεις και παραδοχές που ενδέχεται να επηρεάσουν τα ποσά των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων, όπως αυτά παρουσιάζονται στις οικονομικές καταστάσεις, κατά τη διάρκεια του επόμενου οικονομικού έτους. Οι εκτιμήσεις και οι παραδοχές αξιολογούνται διαρκώς και βασίζονται σε ιστορικά στοιχεία και σε άλλους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των εκτιμήσεων για μελλοντικά γεγονότα, οι οποίες, με βάση τις παρούσες συνθήκες, θεωρούνται λογικές.

Λόγω των σημαντικών κινδύνων και των παραγόντων αβεβαιότητας που απορρέουν από το τρέχον μακροοικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα και των επιπτώσεων αυτών στις προοπτικές της Ελληνικής οικονομίας έως το 2016, οι οποίες εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τους παράγοντες που περιγράφονται στη σημ. 2, συμπεριλαμβανομένων της αποτελεσματικότητας του νέου πακέτου μέτρων δημοσιονομικής πειθαρχίας και του ρυθμού εφαρμογής ενός σημαντικού αριθμού διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, η Τράπεζα επανεξέτασε και διαμόρφωσε αντίστοιχα τις κύριες παραδοχές και πηγές αβεβαιότητας που

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

ενέχουν σημαντικό κίνδυνο να επιφέρουν σημαντικές προσαρμογές στα λογιστικά υπόλοιπα των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων, όπως αναλύεται περαιτέρω στις σημ. 2, 5, 15 και 23.

3.1 Προβλέψεις απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών

Η Τράπεζα εξετάζει το δανειακό της χαρτοφυλάκιο σε διαρκή βάση προκειμένου να αξιολογήσει εάν υπάρχει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης. Η αξιολόγηση αυτή πραγματοποιείται σε ατομική βάση για τα δάνεια και απαιτήσεις που είναι από μόνα τους σημαντικά και σε συλλογική βάση για τα δάνεια και απαιτήσεις που δεν είναι μεμονωμένα σημαντικά. Η Διοίκηση εξασκεί την κρίση της κατά τη υιοθέτηση των παραδοχών και εκτιμήσεων που χρησιμοποιεί για τον υπολογισμό της παρούσας αξίας των ταμειακών ροών που αναμένονται να εισπραχθούν από τα δάνεια και απαιτήσεις, είτε αυτά αξιολογούνται σε ατομική είτε σε συλλογική βάση.

Αξιολόγηση της πρόβλεψης απομείωσης σε ατομική βάση

Για τα δάνεια που αξιολογούνται σε ατομική βάση, κυρίως το επιχειρηματικό δανειακό χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας, η Διοίκηση προβαίνει στην καλύτερη δυνατή εκτίμηση για να προσδιορίσει την παρούσα αξία των ταμειακών ροών που αναμένονται να εισπραχθούν. Ο ανωτέρω προσδιορισμός περιλαμβάνει εκτιμήσεις σχετικά με την οικονομική κατάσταση του πιστούχου και την καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία των υφιστάμενων εξασφαλίσεων. Οι προσδοκώμενες ανακτήσεις από τα ακίνητα που λαμβάνονται ως εξασφαλίσεις, επηρεάζονται από την πτωτική τάση που παρατηρείται στις εμπορικές τους αξίες. Μια πτώση της τάξεως του 5% στις εκτιμώμενες ανακτήσιμες αξίες όλων των ακινήτων που λαμβάνονται ως εξασφαλίσεις και οι οποίες χρησιμοποιούνται για την επιμέτρηση της πρόβλεψης απομείωσης του επιχειρηματικού δανειακού χαρτοφυλακίου της Τράπεζας, θα είχε ως αποτέλεσμα την αναγνώριση πρόσθετης πρόβλεψης απομείωσης το 2015 ποσού € 90 εκατ. περίπου (2014: € 65 εκατ.).

Κάθε δάνειο που αξιολογείται για απομείωση σε ατομική βάση, αξιολογείται κατά περίπτωση (σε συνεργασία της μονάδας Διαχείρισης Πιστωτικού Κινδύνου και των επιχειρησιακών μονάδων) και στη συνέχεια εγκρίνεται ανεξάρτητα από τη μονάδα Διαχείρισης Πιστωτικού Κινδύνου.

Αξιολόγηση της πρόβλεψης απομείωσης σε συλλογική βάση

Η πρόβλεψη απομείωσης σε συλλογική βάση σχηματίζεται για (α) ομάδες μη απομειωμένων ή απομειωμένων δανείων λιανικής τραπεζικής που δε θεωρούνται μεμονωμένα σημαντικά, και (β) για ομάδες επιχειρηματικών ή δανείων λιανικής τραπεζικής που θεωρούνται μεμονωμένα σημαντικά αλλά δεν είναι απομειωμένα σε ατομική βάση.

Προκειμένου να καθορίσει εάν υπάρχουν ζημιές απομείωσης που θα πρέπει να αναγνωριστούν στην κατάσταση αποτελεσμάτων, η Διοίκηση εξετάζει κατά πόσο υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις που να οδηγούν σε μετρήσιμη μείωση των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών ροών ενός χαρτοφυλακίου δανείων, πριν την αναγνώριση της μείωσης αυτής σε μεμονωμένα δάνεια του χαρτοφυλακίου. Τέτοια ένδειξη είναι δυνατόν να περιλαμβάνει παρατηρήσιμα δεδομένα που υποδηλώνουν ότι υπάρχει μια δυσμενής μεταβολή στη δυνατότητα αποπληρωμής μιας ομάδας πιστούχων, ή στις εθνικές ή τοπικές οικονομικές συνθήκες που συσχετίζονται με την ομαλή εξυπηρέτηση των δανείων της ομάδας.

Αξιολογώντας την ανάγκη για συλλογική πρόβλεψη απομείωσης, η Διοίκηση λαμβάνει υπόψη παράγοντες όπως πιστοληπτική διαβάθμιση, μέγεθος του χαρτοφυλακίου, συγκεντρώσεις κινδύνου, καθώς και οικονομικούς παράγοντες. Οι εκτιμήσεις της Διοίκησης για τον προσδιορισμό των μελλοντικών ταμειακών ροών βασίζονται σε ιστορικά δεδομένα ζημιών περιουσιακών στοιχείων με χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου παρόμοια με αυτά του δανειακού χαρτοφυλακίου υπό αξιολόγηση. Η Διοίκηση επίσης ασκεί σημαντική κρίση προκειμένου να εκτιμήσει εάν οι τρέχουσες οικονομικές και πιστωτικές συνθήκες ενδέχεται να οδηγήσουν σε επίπεδο ζημιάς απομείωσης υψηλότερο ή χαμηλότερο από αυτό το οποίο προκύπτει με βάση τα ιστορικά δεδομένα. Υπό κανονικές συνθήκες, τα ιστορικά δεδομένα παρέχουν αντικειμενική και συναφή πληροφόρηση για την αξιολόγηση της ζημιάς του κάθε δανειακού χαρτοφυλακίου. Υπό άλλες συνθήκες, τα ιστορικά δεδομένα παρέχουν λιγότερο συναφή πληροφόρηση, για παράδειγμα όταν οι πρόσφατες τάσεις κινδύνου δεν αντικατοπτρίζονται επαρκώς στην ιστορική πληροφόρηση. Ειδικότερα, όταν οι αλλαγές στις οικονομικές, εποπτικές και συναλλακτικές συνθήκες μεταβάλουν τους παράγοντες κινδύνου του υπό εξέταση χαρτοφυλακίου οι οποίοι πλέον δεν αντικατοπτρίζονται πλήρως στο μοντέλο υπολογισμού της πρόβλεψης απομείωσης, τότε η Τράπεζα αναπροσαρμόζει ανάλογα την πρόβλεψη απομείωσης που προκύπτει με βάση τα ιστορικά δεδομένα.

Η αβεβαιότητα που ενέχεται στην εκτίμηση της ζημιάς απομείωσης, έχει αυξηθεί λόγω του τρέχοντος μακροοικονομικού περιβάλλοντος και επηρεάζεται από παράγοντες όπως η πολιτική αβεβαιότητα, το επίπεδο της οικονομικής δραστηριότητας,

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

τους δείκτες χρεοκοπίας, τη γεωγραφική συγκέντρωση, τις αλλαγές σε νόμους και κανονισμούς, τις τιμές των ακινήτων και το ύψος των επιτοκίων.

Για το στεγαστικό δανειακό χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας, οι δείκτες ανάκτησης που υπολογίζονται με βάση στατιστικά μοντέλα, αντιπροσωπεύουν την καλύτερη δυνατή εκτίμηση της Διοίκησης σχετικά με την καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία των αστικών ακινήτων που κατέχονται ως εξασφάλιση και το χρόνο πλειστηριασμού των ακινήτων αυτών, ο οποίος με τη σειρά του επηρεάζεται από το τοπικό νομικό πλαίσιο. Τόσο το ποσό όσο και ο χρόνος των αναμενόμενων ταμειακών ροών έχουν επηρεαστεί από την μείωση του επιπέδου δραστηριότητας στην αγορά ακινήτων και στις αλλαγές του εγχώριου φορολογικού και νομικού περιβάλλοντος. Μία πτώση της τάξεως του 3% στους εκτιμώμενους δείκτες ανάκτησης που χρησιμοποιήθηκαν για την επιμέτρηση της πρόβλεψης απομείωσης του χαρτοφυλακίου στεγαστικών δανείων της Τράπεζας, θα είχε ως αποτέλεσμα την αναγνώριση πρόσθετης πρόβλεψης το 2015 ποσού €121 εκατ. περίπου (2014: € 106 εκατ.).

Για τα λοιπά χαρτοφυλάκια λιανικής τραπεζικής της Τράπεζας, η στατιστική ανάλυση των ιστορικών δεδομένων ζημιών είναι το κύριο εργαλείο που χρησιμοποιείται για τον προσδιορισμό της μελλοντικής συμπεριφοράς του πελάτη και του προγράμματος αποπληρωμής των υποχρεώσεών του. Εξαιτίας του δυσμενούς μακροοικονομικού περιβάλλοντος κατά τη διάρκεια των τελευταίων χρόνων, υπάρχει ένας βαθμός αβεβαιότητας, ανάλογα με το υπό εξέταση χαρτοφυλάκιο, όσον αφορά το επίπεδο των μελλοντικών ταμειακών ροών και του χρόνου είσπραξης αυτών. Όσον αφορά την έκθεση σε καταναλωτικά και δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις χωρίς εξασφάλιση, η Διοίκηση ασκεί σημαντική κρίση για να καθορίσει τις παραδοχές που είναι υποκείμενες στους ισχύοντες δείκτες ανάκτησης, οι οποίοι υπολογίζονται με βάση στατιστικά μοντέλα και επηρεάζονται από τις τρέχουσες οικονομικές συνθήκες. Μία πτώση στους εκτιμώμενους δείκτες ανάκτησης που χρησιμοποιήθηκαν για την επιμέτρηση της πρόβλεψης απομείωσης του χαρτοφυλακίου καταναλωτικών δανείων χωρίς εξασφάλιση κατά 5%, θα είχε ως αποτέλεσμα την αναγνώριση πρόσθετης πρόβλεψης απομείωσης το 2015 ποσού € 43 εκατ. περίπου (2014: € 40 εκατ.), ενώ η ίδια μείωση στους εκτιμώμενους δείκτες ανάκτησης του χαρτοφυλακίου δανείων μικρών επιχειρήσεων, θα είχε ως αποτέλεσμα την αναγνώριση πρόσθετης πρόβλεψης ποσού € 39 εκατ. περίπου (2014: € 39 εκατ.).

Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις παραδοχές που εφαρμόστηκαν από την Τράπεζα για την επιμέτρηση της πρόβλεψης απομείωσης από δάνεια και απαιτήσεις κατά την διάρκεια του 2015 παρέχονται στην σημ. 23.

3.2 Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών μέσων

Η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων που δε διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά, προσδιορίζεται χρησιμοποιώντας άλλες τεχνικές αποτίμησης. Επιπρόσθετα, η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων που δεν έχουν συχνές συναλλαγές και η τιμολόγησή των οποίων χαρακτηρίζεται από μικρή διαφάνεια, είναι λιγότερο αντικειμενική και απαιτεί διαφόρων βαθμών κρίση, ανάλογα με την ρευστότητα, τη συγκέντρωση, την αβεβαιότητα των παραγόντων της αγοράς, τις παραδοχές για τις τιμές και τους λοιπούς κινδύνους που επηρεάζουν το εν λόγω χρηματοοικονομικό μέσο. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι εύλογες αξίες εκτιμώνται βάσει παρατηρήσιμων δεδομένων παρόμοιων χρηματοοικονομικών μέσων ή χρησιμοποιώντας άλλες τεχνικές αποτίμησης.

Οι τεχνικές αποτίμησης που χρησιμοποιούνται περιλαμβάνουν μεθόδους παρούσας αξίας και άλλα μοντέλα που βασίζονται κυρίως σε παρατηρήσιμα δεδομένα, και σε μικρότερο βαθμό σε μη παρατηρήσιμα, προκειμένου ο προσδιορισμός της εύλογης αξίας να παραμένει αξιόπιστος.

Τα μοντέλα αποτίμησης χρησιμοποιούνται κυρίως για την αποτίμηση εξωχρηματιστηριακών παραγώγων και τίτλων που επιμετρούνται σε εύλογη αξία.

Όπου χρησιμοποιούνται τεχνικές αποτίμησης για τον καθορισμό της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων που δεν διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά, αυτές επικυρώνονται και εξετάζονται περιοδικά από αρμόδιο προσωπικό, τα οποία είναι ανεξάρτητα από το προσωπικό που τις ανέπτυξε. Όλα τα μοντέλα πιστοποιούνται πριν τη χρησιμοποίησή τους και προσαρμόζονται έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι τα παραγόμενα αποτελέσματα αντικατοπτρίζουν τα πραγματικά δεδομένα και τις συγκριτικές τιμές αγοράς. Οι κύριες παραδοχές και εκτιμήσεις που λαμβάνονται υπόψη από την Διοίκηση όταν χρησιμοποιείται ένα μοντέλο αποτίμησης περιλαμβάνουν:

- (α) την πιθανότητα και το χρόνο πραγματοποίησης των μελλοντικών ταμειακών ροών,
- (β) την επιλογή του κατάλληλου προεξοφλητικού επιτοκίου, που βασίζεται σε εκτίμηση ενός συμμετέχοντος στην αγορά για το κατάλληλο περιθώριο επιτοκίου επί του επιτοκίου μηδενικού κινδύνου,
- (γ) της άσκηση κρίσης για τον καθορισμό του μοντέλου που θα χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό της εύλογης αξίας.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Όπου είναι δυνατό, τα μοντέλα χρησιμοποιούν μόνο παρατηρήσιμα δεδομένα. Ωστόσο, σε παράγοντες όπως ο πιστωτικός κίνδυνος (τόσο της Τράπεζας όσο και του αντισυμβαλλόμενου), οι μεταβλητότητες (volatilities) και οι συσχετίσεις (correlations), απαιτείται η εκτίμηση της Διοίκησης, προκειμένου οι προσδιοριζόμενες εύλογες αξίες να αντανακλούν την αβεβαιότητα που υπάρχει ως αποτέλεσμα της έλλειψης σχετικών δεδομένων της αγοράς. Τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται στις αποτιμήσεις που βασίζονται σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα είναι εγγενώς αβέβαια, εξαιτίας της περιορισμένης πληροφόρησης ή της απουσίας τρεχόντων δεδομένων της αγοράς. Ωστόσο, στις περισσότερες περιπτώσεις θα υπάρχουν κάποια διαθέσιμα ιστορικά δεδομένα στα οποία μπορεί να βασιστεί η επιμέτρηση της εύλογης αξίας, και συνεπώς ακόμη και όταν χρησιμοποιούνται μέθοδοι αποτίμησης που βασίζονται σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα, οι προσδιοριζόμενες εύλογες αξίες θα βασίζονται, κατά ένα περιορισμένο βαθμό σε παρατηρήσιμα δεδομένα.

Πληροφορίες σχετικά με την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων παρέχονται στη σημ. 7.3.

3.3 Απομείωση μετοχών χαρτοφυλακίου διαθέσιμων προς πώληση

Για τις μετοχές του χαρτοφυλακίου διαθέσιμων προς πώληση, μία σημαντική ή παρατεταμένη μείωση στην εύλογη αξία κάτω του κόστους, αποτελεί αντικειμενική ένδειξη απομείωσης. Προκειμένου να καθοριστούν τα κριτήρια χαρακτηρισμού της ανωτέρω μείωσης ως σημαντική ή παρατεταμένη, η Διοίκηση της Τράπεζας εξασκεί κρίση. Σε αυτό το πλαίσιο, η Τράπεζα θεωρεί μία μείωση ως «σημαντική», όταν η εύλογη αξία των εισηγμένων μετοχών υπολείπεται της αξίας κτήσης περισσότερο από 30% με 40%, βάσει του χρηματιστηριακού δείκτη της κάθε μετοχής, και ως «παρατεταμένη» την μείωση της τιμής αγοράς μιας μετοχής κάτω του κόστους αυτής για περίοδο δώδεκα μηνών. Η Τράπεζα επίσης υπολογίζει, μεταξύ άλλων παραγόντων, την ιστορική μεταβλητότητα της τιμής της μετοχής, την οικονομική ευρωστία του εκδότη, την απόδοση του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιείται, τις αλλαγές στην τεχνολογία, καθώς και τις λειτουργικές και χρηματοδοτικές ταμειακές ροές.

3.4 Φόρος εισοδήματος

Η Τράπεζα υπόκειται σε φόρο εισοδήματος και προβαίνει σε εκτιμήσεις για τον προσδιορισμό της πρόβλεψης αυτού. Επίσης, η Τράπεζα αναγνωρίζει υποχρεώσεις για θέματα που ενδεχομένως να ανακύψουν από φορολογικούς ελέγχους, βάσει των εκτιμήσεων για το κατά πόσο αυτά θα επιφέρουν επιπρόσθετους φόρους ή για την έκβαση φορολογικών δικαστικών υποθέσεων. Εάν υπάρχει διαφορά μεταξύ του τελικού φόρου των ανωτέρω περιπτώσεων και των ποσών που αναγνωρίστηκαν αρχικά, τότε αυτή θα επηρεάσει τις φορολογικές και τις αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις της Τράπεζας, κατά την περίοδο προσδιορισμού του τελικού φόρου.

Επιπρόσθετα, η Τράπεζα αναγνωρίζει αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις στο βαθμό που είναι πιθανό ότι θα υπάρξουν επαρκή φορολογητέα κέρδη έναντι των οποίων οι μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές και οι εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Συνεπώς, η αναγνώριση των ανωτέρω αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων περιλαμβάνει την διενέργεια εκτιμήσεων σχετικά με τη μελλοντική χρηματοοικονομική απόδοση της Τράπεζας στην οποία, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, έχουν αναγνωριστεί. Ειδικότερα, ο προσδιορισμός των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων που μπορούν να αναγνωριστούν, απαιτεί τη διενέργεια σημαντικών εκτιμήσεων για το χρόνο επίτευξης και το ύψος των μελλοντικών φορολογητέων κερδών. Κατά την διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων, η Τράπεζα λαμβάνει υπόψη όλα τα διαθέσιμα στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων της πρόβλεψης της Διοίκησης για τα μελλοντικά φορολογητέα έσοδα και της φορολογικής νομοθεσίας.

Η σημαντικότερη εκτίμηση που διενεργείται από την Διοίκηση αφορά την αναγνώριση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων που σχετίζονται με τις πραγματοποιηθείσες ζημιές. Σε περίπτωση που, η Τράπεζα εκτιμήσει ότι δεν θα είναι σε θέση να ανακτήσει στο μέλλον ένα μέρος των αναγνωριζόμενων αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, το μη ανακτήσιμο ποσό θα επηρεάσει το υπόλοιπο των αναβαλλόμενων φόρων την χρονική στιγμή διενέργειας της ανωτέρω εκτίμησης.

Κατά την διάρκεια του 2015, λαμβάνοντας υπόψη τις δυσμενείς μακροοικονομικές συνθήκες στην Ελλάδα, η Τράπεζα επανεξέτασε τις εκτιμήσεις της σχετικά με το ύψος των μελλοντικών φορολογικών κερδών έναντι των οποίων οι μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές και οι εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές μπορούν να χρησιμοποιηθούν, όπως αυτά αποτυπώνονται στο σχέδιο αναδιάρθρωσης που εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο της διαδικασίας της νέας ανακεφαλαιοποίησης, και επαναξιολόγησε αντίστοιχα την ανακτησιμότητα των αναγνωρισμένων αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων. Η εφαρμογή του ανωτέρω σχεδίου αναδιάρθρωσης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το μακροοικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένης της έγκαιρης εφαρμογής των συμφωνηθέντων ενεργειών για την αναβίωση της εγχώριας οικονομίας.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, ποσό € 297 εκατ. έχει αναγνωριστεί για αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις από μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές, με βάση τις εκτιμήσεις και παραδοχές της Τράπεζας, στον καλύτερο δυνατό βαθμό, όπως περιγράφονται παραπάνω. Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις της Τράπεζας και τις εκτιμήσεις για την ανακτησιμότητα αυτών παρέχονται στη σημ. 15.

3.5 Παροχές στο προσωπικό λόγω συνταξιοδότησης

Η παρούσα αξία των υποχρεώσεων λόγω συνταξιοδότησης του προσωπικού εξαρτάται από παράγοντες που καθορίζονται σε αναλογιστική βάση με την χρήση διαφόρων παραδοχών, όπως το επιτόκιο προεξόφλησης και οι μελλοντικές μισθολογικές αυξήσεις. Οποιοσδήποτε αλλαγές σε αυτές τις παραδοχές θα επηρεάσουν τη λογιστική αξία των υποχρεώσεων λόγω συνταξιοδότησης.

Η Τράπεζα καθορίζει το κατάλληλο επιτόκιο προεξόφλησης για τον υπολογισμό της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων συνταξιοδοτικών υποχρεώσεων στο τέλος κάθε χρόνου βάση των επιτοκίων εταιρικών ομολόγων υψηλής πιστωτικής διαβάθμισης. Το νόμισμα και η λήξη των ομολόγων που χρησιμοποιούνται συνάδουν με το νόμισμα και την εκτιμώμενη διάρκεια των υποχρεώσεων λόγω συνταξιοδότησης. Το ποσοστό αύξησης των μισθών βασίζεται σε εκτιμήσεις σχετικά με μελλοντικό επίπεδο του πληθωρισμού και αντανακλά επίσης το σύστημα ανταμοιβών της Τράπεζας και τις αναμενόμενες συνθήκες της αγοράς.

Οι υπόλοιπες παραδοχές για την υποχρέωση συνταξιοδότησης, όπως η μεταβολή του πληθωρισμού, βασίζονται εν μέρει στις εκάστοτε συνθήκες αγοράς.

Για πληροφορίες σχετικά με την ανάλυση ευαισθησίας των υποχρεώσεων λόγω εξόδου από την υπηρεσία, σε λογικά πιθανές, κατά τον χρόνο προετοιμασίας αυτών των οικονομικών καταστάσεων, αλλαγές στις προαναφερθείσες κύριες αναλογιστικές παραδοχές, βλέπε σημ. 35.

3.6 Απομείωση επενδύσεων σε ακίνητα

Η Τράπεζα εξετάζει, σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, το χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε ακίνητα προκειμένου να αξιολογήσει κατά πόσο υπάρχουν ενδείξεις απομείωσης, όπως μείωση στις τιμές της αγοράς και το επίπεδο δραστηριότητας αυτής για διαφορετικές κατηγορίες ακινήτων, τα οποία βρίσκονται σε διάφορες τοποθεσίες. Εάν υπάρχουν τέτοιες ενδείξεις απομείωσης, η Διοίκηση πρέπει να εξασκήσει κρίση για την εκτίμηση της εύλογης αξίας, μειωμένης με τα έξοδα πώλησης, των επενδύσεων σε ακίνητα. Οι εύλογες αξίες προσδιορίζονται από την θυγατρική της Τράπεζας Eurobank Properties A.E., η οποία εξειδικεύεται στην αποτίμηση των ακινήτων, χρησιμοποιεί εσωτερικούς ή εξωτερικούς πιστοποιημένους ανεξάρτητους εκτιμητές και εποπτεύεται από το Royal Institute of Chartered Surveyors. Οι κυριότεροι παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας σχετίζονται με την είσπραξη των συμβατικών μισθωμάτων, τις τιμές των μελλοντικών μισθωμάτων και τη χρονική διάρκεια της μίσθωσης, τα επιτόκια προεξόφλησης ή τους συντελεστές απόδοσης, τις τελικές αξίες, καθώς επίσης και το επίπεδο των μελλοντικών εξόδων συντήρησης και λοιπών λειτουργικών εξόδων. Επιπρόσθετα, όταν η εύλογη αξία, μειωμένη με τα έξοδα πώλησης, προσδιορίζεται βάσει των τιμών αγοράς συγκρίσιμων συναλλαγών, τότε αυτές υπόκεινται σε κατάλληλες προσαρμογές έτσι ώστε να αντανακλούν τις τρέχουσες οικονομικές συνθήκες και τις εκτιμήσεις της Διοίκησης, στον καλύτερο δυνατό βαθμό, σχετικά με τις μελλοντικές τάσεις των τιμών της αγοράς ακινήτων.

Οι διαδικασίες και οι υποκείμενες παραδοχές για τον προσδιορισμό της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξία των ακινήτων από πλειστηριασμό είναι αντίστοιχες με εκείνες που περιγράφονται ανωτέρω για τις επενδύσεις σε ακίνητα.

Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των επενδύσεων σε ακίνητα της Τράπεζας παρέχονται στην σημ. 27.

3.7 Λοιπές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές

Πληροφορίες σχετικά με τις λοιπές εκτιμήσεις και παραδοχές που διενεργούνται από την Τράπεζα παρέχονται στις σημ. 16 και 34.

4. Πρόγραμμα Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας

Η Τράπεζα συμμετέχει στο Πρόγραμμα Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας βάσει του Νόμου 3723/2008, όπως είναι σε ισχύ, ως ακολούθως:

(α) Πρώτος πυλώνας στήριξης – προνομιούχες μετοχές

Η έκδοση 345.500.000 προνομιούχων μετοχών, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ονομαστικής αξίας € 950 εκατ. καλύφθηκε από το Ελληνικό Δημόσιο με ομόλογα ίσης αξίας την 21 Μαΐου 2009 (σημ. 37).

(β) Δεύτερος πυλώνας στήριξης – ομόλογα εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, τα ομόλογα εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου ονομαστικής αξίας € 13.043 εκατ., κατέχονταν πλήρως από την Τράπεζα. Κατά τη διάρκεια της χρήσης, η Τράπεζα εξέδωσε ομόλογα εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου ονομαστικής αξίας € 5.105 εκατ., € 4.779 εκατ. έληξαν, ενώ η Τράπεζα προχώρησε στη μερική πρόωρη αποπληρωμή ομολόγων εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου ονομαστικής αξίας € 1.000 εκατ. Κατά τη διάρκεια του πρώτου τριμήνου 2016, η Τράπεζα προχώρησε στην πρόωρη αποπληρωμή ομολόγων εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου ονομαστικής αξίας € 2.147 εκατ., ενώ ομόλογα ονομαστικής αξίας € 500 εκατ. έληξαν, τα οποία διακρατούνταν πλήρως από την Τράπεζα (σημ. 33).

(γ) Τρίτος πυλώνας στήριξης – δανεισμός ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου

Η ρευστότητα που αντλείται από αυτόν τον πυλώνα πρέπει να χρησιμοποιηθεί για τη χρηματοδότηση στεγαστικών δανείων και δανείων σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Τον Αύγουστο 2015, τα ειδικά ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ονομαστικής αξίας € 1.918 εκατ. που η Τράπεζα είχε δανειστεί, επεστράφησαν στο σύνολό τους.

Σύμφωνα με το Νόμο 3723/2008, κατά τη χρονική περίοδο που η Τράπεζα συμμετέχει στο Πρόγραμμα μέσω των προνομιούχων μετοχών ή των ομολόγων εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου (βλέπε παραπάνω πυλώνες (α) & (β)), το Ελληνικό Δημόσιο δικαιούται να ορίσει εκπρόσωπό του στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας, ο οποίος έχει το δικαίωμα να θέσει βέτο σε στρατηγικές αποφάσεις, ή σε αποφάσεις που μεταβάλλουν ουσιωδώς τη νομική ή χρηματοοικονομική θέση της Τράπεζας για την έγκριση των οποίων απαιτείται απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, ή σε αποφάσεις σχετικές με τη διανομή μερίσματος καθώς και να θέσει βέτο σε αποφάσεις για τις αμοιβές των μελών της Διοίκησης, των γενικών Διευθυντών και των αναπληρωτών τους, σύμφωνα με σχετική απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, ή στην περίπτωση κατά την οποία ο εκπρόσωπος θεωρήσει ότι οι αποφάσεις μπορεί να θέσουν σε κίνδυνο τα συμφέροντα των καταθετών ή να επηρεάσουν ουσιωδώς την φερεγγυότητα και την ομαλή λειτουργία της Τράπεζας.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το Νόμο 3756/2009 όπως είναι σε ισχύ, οι τράπεζες που συμμετέχουν στον πρώτο πυλώνα στήριξης του Προγράμματος Ενίσχυσης Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας επιτρέπεται να διανείμουν μερίσμα στους κατόχους κοινών μετοχών για τις χρήσεις 2008 έως 2013, μόνο με τη μορφή κοινών μετοχών, εκτός από ίδιες μετοχές. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τον Νόμο 3756/2009, οι τράπεζες που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας δεν επιτρέπεται να προχωρήσουν σε αγορά ιδίων μετοχών, σύμφωνα με το άρθρο 16 του Νόμου περί Ανωνύμων Εταιρειών.

5. Πιστωτικός κίνδυνος από απαιτήσεις Ελληνικού Δημοσίου

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η συνολική λογιστική αξία των κυριότερων απαιτήσεων της Τράπεζας από το Ελληνικό Δημόσιο είναι:

	2015	2014
	€ million	€ million
Εντοκα Γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου	2.157	2.003
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου	1.676	1.518
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα με το Ελληνικό Δημόσιο	992	1.102
Χρηματοοικονομική εγγύηση που σχετίζεται με τον πιστωτικό κίνδυνο του Ελληνικού Δημοσίου	208	204
Δάνεια με εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου	176	198
Δάνεια προς ελληνικές τοπικές αρχές και δημόσιους οργανισμούς	85	99
Λοιπές απαιτήσεις	17	20
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων με δημόσιους οργανισμούς	-	107
Σύνολο	5.311	5.251

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Η επάρκεια της πρόβλεψης απομείωσης των δανείων και απαιτήσεων, τα οποία είτε είναι εγγυημένα από το Ελληνικό Δημόσιο είτε έχουν χορηγηθεί σε εταιρείες του δημοσίου τομέα, αξιολογήθηκε στο πλαίσιο της πολιτικής απομείωσης στοιχείων ενεργητικού της Τράπεζας και επανεξέτασης των σημαντικών λογιστικών εκτιμήσεων (σημ. 23).

Η Τράπεζα παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις για την κρίση του Ελληνικού χρέους προκειμένου να προσαρμόσει κατάλληλα τις εκτιμήσεις και παραδοχές της με βάση την πιο πρόσφατη διαθέσιμη πληροφόρηση (σημ. 2).

Πληροφορίες σχετικά με την εύλογη αξία των πιστωτικών κινδύνων από το Ελληνικό Δημόσιο παρέχονται στη σημ. 7.3.

6. Διαχείριση ιδίων κεφαλαίων**Πλαίσιο και διαδικασία ανακεφαλαιοποίησης**

Την 23 Ιουλίου 2015, η Οδηγία 2014/59/ΕΕ (BRRD) για την ανάκαμψη και εξυγίανση πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο με το Νόμο 4335/2015, με εξαίρεση τις προβλέψεις για την υποχρέωση απορρόφησης των ζημιών σε περίπτωση εφαρμογής μέτρων δημόσιας χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και την αναδιάρθρωση του παθητικού (bail-in) ως προς ορισμένες επιλέξιμες υποχρεώσεις, οι οποίες ισχύουν πλήρως από την 1 Ιανουαρίου 2016.

Σύμφωνα με τον Νόμο 4335/2015, ως προς τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα, η Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ) έχει οριστεί ως η Εθνική Αρχή Εξυγίανσης και το Σκέλος Εξυγίανσης του Ταμείου Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων (ΤΕΚΕ) ως το εθνικό ταμείο εξυγίανσης. Οι αρμοδιότητες που έχουν εκχωρηθεί στην ΤτΕ χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες: (α) προετοιμασία και πρόληψη (όπως κατάρτιση από τα πιστωτικά ιδρύματα σχεδίων ανάκαμψης, κατάρτιση από την ΤτΕ σχεδίων εξυγίανσης για κάθε πιστωτικό ίδρυμα κ.λπ.), (β) έγκαιρη παρέμβαση με παροχή εξουσιών στην ΤτΕ για να σταματήσει σε αρχικό στάδιο η χειροτέρευση της κατάστασης ενός πιστωτικού ιδρύματος ώστε να αποφευχθεί η αφερεγγυότητα και (γ) εξυγίανση, η οποία αποτελεί το μέσο για την αναδιάρθρωση ή την εκκαθάριση ενός πιστωτικού ιδρύματος συντεταγμένα χωρίς διαδικασία αφερεγγυότητας, διατηρώντας ταυτόχρονα τη συνέχιση των κρίσιμων λειτουργιών της και περιορίζοντας στο μέγιστο δυνατό βαθμό κάθε έκθεση των φορολογουμένων σε ζημιές.

Οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται πριν η αρχή εξυγίανσης αναλάβει εξυγιαντική δράση σε σχέση με ένα πιστωτικό ίδρυμα είναι οι ακόλουθες : (α) να διαπιστωθεί ότι το ίδρυμα τελεί σε κατάσταση αφερεγγυότητας ή επαπειλούμενης αφερεγγυότητας, (β) να προσδοκείται εύλογα, λαμβάνοντας υπόψη τη χρονική στιγμή και άλλες σχετικές περιστάσεις, ότι εναλλακτικά μέτρα προερχόμενα από τον ιδιωτικό τομέα ή εποπτικές ενέργειες δεν θα αποτρέψουν την αφερεγγυότητα του ιδρύματος εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος και (γ) η ενέργεια εξυγίανσης να είναι αναγκαία για λόγους δημοσίου συμφέροντος.

Οι εξουσίες και τα εργαλεία εξυγίανσης που είναι στη διάθεση της ΤτΕ περιλαμβάνουν τα ακόλουθα μέτρα εξυγίανσης που μπορεί να εφαρμόζονται είτε μεμονωμένα είτε με οποιοδήποτε συνδυασμό : (α) την εντολή μεταβίβασης, (β) τη σύσταση μεταβατικού πιστωτικού ιδρύματος, (γ) το διαχωρισμό περιουσιακών στοιχείων, ο οποίος μπορεί να εφαρμοστεί μόνο σε συνδυασμό με άλλο μέτρο εξυγίανσης και (δ) την αναδιάρθρωση του παθητικού.

Επιπρόσθετα, σε εξαιρετικές περιπτώσεις συστημικής κρίσης, είναι δυνατόν, σύμφωνα με το άρθρο 56 του Νόμου 4335/2015, να παρασχεθεί έκτακτη δημόσια χρηματοπιστωτική στήριξη, μέσω μέτρων δημόσιας χρηματοπιστωτικής σταθεροποίησης, τα οποία είναι η δημόσια κεφαλαιακή στήριξη και ο προσωρινός δημόσιος έλεγχος (άρθρα 57 και 58 του Νόμου 4335/2015). Από την 1η Ιανουαρίου 2016 για την παροχή της στήριξης αυτής πρέπει οι μέτοχοι, οι κάτοχοι άλλων τίτλων ιδιοκτησίας, οι κάτοχοι σχετικών κεφαλαιακών μέσων και οι κάτοχοι άλλων επιλέξιμων υποχρεώσεων να έχουν συνεισφέρει, μέσω απομείωσης, μετατροπής ή με άλλο τρόπο, στην απορρόφηση των ζημιών και στην ανακεφαλαιοποίηση με ποσό που ισοδυναμεί τουλάχιστον στο 8% των συνολικών υποχρεώσεων, συμπεριλαμβανομένων των ιδίων κεφαλαίων του υπό εξυγίανση ιδρύματος (άρθρο 56 του Νόμου 4335/2015).

Σε συνέχεια των ανωτέρω νομοθετικών ρυθμίσεων αναφορικά με την ανάκαμψη και εξυγίανση των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων, ο Νόμος 4340/2015 (όπως τροποποιήθηκε με το Νόμο 4346/2015) καθόρισε το νέο πλαίσιο ανακεφαλαιοποίησης τους και επικαιροποίησε τις σχετικές διατάξεις του Νόμου 3864/2010 «Περί Ιδρύσεως του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ)». Συγκεκριμένα, οι νέες διατάξεις του Νόμου 3864/2010, μεταξύ άλλων, ρυθμίζουν τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία για τη χορήγηση κεφαλαιακής ενίσχυσης από το ΤΧΣ στα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα, ενισχύουν τα δικαιώματα του ΤΧΣ έναντι των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων στα οποία το ΤΧΣ έχει παράσχει κεφαλαιακή ενίσχυση και επίσης εισάγει πρόσθετες προβλέψεις για τη σύνθεση και αξιολόγηση των διοικητικών συμβουλίων και των επιτροπών των πιστωτικών ιδρυμάτων που έχουν υπογράψει Συμφωνία Πλαισίου Συνεργασίας με το ΤΧΣ. Με βάση το νέο αυτό πλαίσιο

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

ανακεφαλαιοποίησης πραγματοποιήθηκαν και οι πρόσφατες αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου των τεσσάρων ελληνικών συστημικών πιστωτικών ιδρυμάτων.

Κεφαλαιακή θέση

	31 Δεκεμβρίου 2015 € εκατ.	Pro-forma ⁽¹⁾ 31 Δεκεμβρίου 2014 € εκατ.	31 Δεκεμβρίου 2014 € εκατ.
Ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους μετόχους της Τράπεζας	6.088	4.859	4.859
Μείον: Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	(119)	(39)	(39)
Κεφάλαια κοινών μετοχών της Κατηγορίας 1 (Common Equity Tier 1)	5.969	4.820	4.820
Συν: Υβριδικά Κεφάλαια	30	318	318
Μείον: Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	(30)	(78)	(78)
Κεφάλαια της κατηγορίας 1 (Tier I)	5.969	5.060	5.060
Μέσα κεφαλαίου και δάνεια μειωμένης εξασφάλισης αποδεκτά ως μέσα κεφαλαίου της κατηγορίας 2	15	141	141
Συν: Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	132	22	22
Συνολικά Κεφάλαια	6.116	5.223	5.223
Σύνολο Σταθμισμένου Ενεργητικού	33.445	33.261	30.421
Δείκτες:	%	%	%
Δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET 1 Capital ratio)	17,8%	14,5%	15,8%
Δείκτης κεφαλαίου της κατηγορίας 1 (T 1 Capital ratio)	17,8%	15,2%	16,6%
Δείκτης Συνολικού Κεφαλαίου (Total capital ratio)	18,3%	15,7%	17,2%

⁽¹⁾ Pro-forma με τον εποπτικό χειρισμό των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων ως οριστικών και εκκαθαρισμένων απαιτήσεων έναντι του Ελληνικού Δημοσίου (σημ.15).

Σημείωση: Ο CET1 την 31 Δεκεμβρίου 2015, με βάση την πλήρη εφαρμογή των κανόνων της Βασιλείας III το 2024, θα ήταν 14,4%.

Η Τράπεζα επιδιώκει να διατηρήσει μια ενεργά διαχειρίσιμη κεφαλαιακή βάση, ώστε να καλύπτει τους κινδύνους που σχετίζονται με τις δραστηριότητες της. Η κεφαλαιακή επάρκεια της Τράπεζας ελέγχεται χρησιμοποιώντας, μεταξύ άλλων μεθόδων, τους κανόνες και τους δείκτες που θεσπίστηκαν από την Επιτροπή της Βασιλείας («Κανόνες/ δείκτες της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών») και υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Τράπεζα της Ελλάδος για την εποπτεία της Τράπεζας. Από την 1 Ιανουαρίου 2014, ο υπολογισμός της κεφαλαιακής επάρκειας βασίζεται στους κανόνες της Βασιλείας III (CRD IV rules). Συμπληρωματικά σε αυτό, στο πλαίσιο της «Διαδικασίας Αξιολόγησης της Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου (ΔΑΕΕΚ)» (Internal Capital Adequacy Assessment Process –ICAAP), η Τράπεζα λαμβάνει υπόψη της ένα ευρύτερο φάσμα κατηγοριών κινδύνου και τις δυνατότητες της σχετικά με τη διαχείριση των κινδύνων αυτών. Η ΔΑΕΕΚ έχει ως απώτερο σκοπό να διασφαλίσει ότι η Τράπεζα διαθέτει επαρκή κεφάλαια για την κάλυψη όλων των σημαντικών κινδύνων στους οποίους εκτίθεται, σε ορίζοντα δώδεκα μηνών.

Σε αυτή τη κατεύθυνση, η Τράπεζα, πέρα από τις αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου που ολοκληρώθηκαν τον Απρίλιο 2014 και το Νοέμβριο 2015, επικεντρώνεται στην ενίσχυση της κεφαλαιακής της θέσης με την ενεργή μείωση του κινδύνου που απορρέει από τα δανειακά χαρτοφυλάκια, μέσω της θέσπισης αυστηρότερων πιστωτικών πολιτικών και της αλλαγής της σύνθεσης των δανειακών χαρτοφυλακίων σε πιο εξασφαλισμένα δάνεια, καθώς και λαμβάνοντας διάφορες στρατηγικές πρωτοβουλίες με σκοπό την εσωτερική δημιουργία κεφαλαίου.

Τέλος, Η Τράπεζα εξετάζει επιπρόσθετες ενέργειες προκειμένου να ενισχύσει την κεφαλαιακή της βάση, οι οποίες σχετίζονται με την διαχείριση των δανείων σε καθυστέρηση καθώς και με την αναδιάρθρωση, το μετασχηματισμό ή τη βελτιστοποίηση των δραστηριοτήτων της, που θα δημιουργήσουν ή θα αποδεσμεύσουν κεφάλαια ή/και θα μειώσουν τα σταθμισμένα στοιχεία ενεργητικού.

Συνολική αξιολόγηση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας 2015

Οι δυσμενείς οικονομικές συνθήκες στην Ελλάδα, ειδικότερα από το δεύτερο τρίμηνο του 2015, είχαν αρνητική επίπτωση στη ρευστότητα των Ελληνικών τραπεζών και έγειραν ανησυχίες αναφορικά με τη κεφαλαιακή τους θέση (σημ. 2). Σύμφωνα με τη προκαταρκτική συμφωνία της Συνόδου Κορυφής τη 12 Ιουλίου 2015, το νέο πρόγραμμα του ΕΜΣ θα έπρεπε να συμπεριλάβει αποθεματικό από € 10 δις έως € 25 δις για τον τραπεζικό τομέα, για να αντιμετωπιστούν ενδεχόμενες ανάγκες ανακεφαλαιοποίησης και κόστους εκκαθάρισης και η ΕΚΤ και ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός (Single supervisory mechanism – SSM) θα διεξήγαγαν μια συνολική αξιολόγηση (ΣΑ) των τεσσάρων εποπτευόμενων Ελληνικών τραπεζών.

Σε αυτό το πλαίσιο, η ΣΑ πραγματοποιήθηκε λαμβάνοντας υπόψη τη συνδυαστική επίδραση των ακόλουθων:

- Του Ελέγχου της Ποιότητας των Στοιχείων Ενεργητικού (AQR), αξιολογώντας την ποιότητα των χαρτοφυλακίων των τραπεζών στην Ελλάδα, περιλαμβανομένης της επάρκειας των αποτιμήσεων των στοιχείων ενεργητικού και των εξασφαλίσεων και των σχετικών προβλέψεων και
- Της Άσκησης Προσομοίωσης Ακραίων Καταστάσεων (ST) για να εξετάσει την ανθεκτικότητα των ισολογισμών των τραπεζών σε μια ενδεχόμενη περαιτέρω επιδείνωση των συνθηκών της αγοράς.

Η κεφαλαιακή επάρκεια αξιολογήθηκε για μία τριετή περίοδο (2015-2017) με βάση δύο σενάρια: το βασικό και το δυσμενές. Σύμφωνα με τη διαδικασία της Άσκησης, οι τράπεζες χρησιμοποίησαν ως σημείο αναφοράς τα προκαταρκτικά δεδομένα για το δεύτερο τρίμηνο του 2015 και υπέβαλλαν τα τριετή επιχειρηματικά σχέδια βασισμένα στις παραδοχές του βασικού σεναρίου: μεταβολή του ΑΕΠ όπως προβλέπεται από την ΕΚΤ για το 2015 -2,3%, για το 2016 -1,3% και για το 2017 +2,7%, ενώ οι λοιπές παραδοχές, συμπεριλαμβανομένης της μεταβολής των χορηγήσεων και καταθέσεων, ήταν σύμφωνες με τους οικονομολόγους των τεσσάρων τραπεζών. Τα επιχειρηματικά αυτά σχέδια εξετάστηκαν στην άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων από την ΕΚΤ υπό το βασικό και το δυσμενές σενάριο για να εκτιμηθούν ενδεχόμενα κεφαλαιακά ελλείμματα.

Την 31 Οκτωβρίου 2015, η ΕΚΤ ανακοίνωσε τα αποτελέσματα της ΣΑ που πραγματοποίησε στις τέσσερις, συστημικής σημασίας, Ελληνικές τράπεζες, συμπεριλαμβανομένης της Eurobank.

Αποτελέσματα ΣΑ για τη Eurobank

Τα αποτελέσματα της ΣΑ για την Eurobank συνοψίζονται ως ακολούθως:

Αποτελέσματα του Ελέγχου της Ποιότητας των Στοιχείων Ενεργητικού

Το AQR περιελάμβανε έναν εκτεταμένο έλεγχο της τρέχουσας αξίας του Ελληνικού δανειακού χαρτοφυλακίου της Τράπεζας κατά την 30 Ιουνίου 2015, καλύπτοντας το 98% του εν λόγω χαρτοφυλακίου. Σύμφωνα με το AQR προσδιορίστηκαν επιπρόσθετες προβλέψεις € 1.906 εκατ. κυρίως λόγω της επιδείνωσης του μακροοικονομικού περιβάλλοντος στην Ελλάδα, με συνέπεια, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των ζημιών που αναδείχθηκαν από το AQR, ο δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 της Τράπεζας (CET1) να διαμορφώνεται στο 8,6%, βάσει ορίου για CET1 στο 9,5%, κάτι που αντιστοιχούσε σε κεφαλαιακές ανάγκες ύψους € 339 εκατ. Η προσαρμοσμένη κεφαλαιακή θέση βάσει του AQR αποτέλεσε το εναρκτήριο σημείο για τα ST.

Αποτελέσματα της Άσκησης Προσομοίωσης Ακραίων Καταστάσεων

Τα ST, υπό το βασικό σενάριο, δεν εντόπισαν περαιτέρω κεφαλαιακό έλλειμμα, διατηρώντας το δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET1) στο 8,6%, με τις κεφαλαιακές ανάγκες της Τράπεζας να ανέρχονται σε € 339 εκατ., για να καλυφθεί το έλλειμμα που δημιουργείται έως το όριο CET1 του 9,5%.

Τα ST, υπό το δυσμενές σενάριο, διαμόρφωσαν το δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET1) στο 1,3% που ισοδυναμούσε με κεφαλαιακές ανάγκες της τάξης των € 2.122 εκατ. ώστε να καλυφθεί το έλλειμμα που προέκυπτε βάσει του ορίου για CET1 8% στο δυσμενές σενάριο.

Το AQR του 2015 αποτέλεσε μία άσκηση προληπτικής εποπτείας, η οποία βασίστηκε στην ίδια μεθοδολογία με αυτή του AQR του 2014. Η επίπτωση € 1.906 εκατ., αφορούσε κυρίως προσαρμογές σε προβλέψεις για δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες ποσού € 1.876 εκατ. και καθορίστηκε σύμφωνα με τη μεθοδολογία που αναπτύχθηκε από την ΕΚΤ για τους σκοπούς της ΣΑ του 2014, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η συνέπεια σε όλες τις τράπεζες, χωρίς να εισάγονται περαιτέρω οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή των λογιστικών κανόνων εκτός από εκείνες που εφαρμόστηκαν στο πλαίσιο των εποπτικών μηχανισμών.

Τα αποτελέσματα του AQR δεν είχαν επίδραση στις λογιστικές αρχές που εφαρμόστηκαν από την Τράπεζα για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015, όπως περιγράφονται στη σημ. 2. Επιπλέον, τα αποτελέσματα του AQR έχουν ήδη αναγνωριστεί

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

στα αποτελέσματα της Τράπεζας την 30 Ιουνίου 2015 στο βαθμό που ενδείκνυται μέσω της εφαρμογής των υφιστάμενων λογιστικών πολιτικών απομείωσης της Τράπεζας, οι οποίες ενσωματώνουν τη συνεχή αξιολόγηση και προσαρμογή των εκτιμήσεων και παραδοχών με βάση τις τελευταίες διαθέσιμες πληροφορίες (σημ. 23).

Ενέργειες για την κεφαλαιακή ενίσχυση της Eurobank

Στις αρχές Νοεμβρίου 2015, η Τράπεζα υπέβαλλε κεφαλαιακό πλάνο για έγκριση προς την ΕΚΤ περιγράφοντας λεπτομερώς τα μέτρα που θα εφαρμόζε για να καλύψει το κεφαλαιακό έλλειμμα που καθορίστηκε με βάση τη ΣΑ, τόσο υπό το βασικό, όσο και υπό το δυσμενές σενάριο.

Σε αυτό το πλαίσιο, την 3 Νοεμβρίου 2015, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας αποφάσισε τη σύγκληση Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης τη 16 Νοεμβρίου 2015 με σκοπό να εγκρίνει την αύξηση μετοχικού κεφαλαίου (ΑΜΚ) (σημ. 36) έως και € 2.122 εκατ. Την 13 Νοεμβρίου 2015, ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός (Single Supervisory Mechanism) της ΕΚΤ αναγνώρισε την ανερχόμενη σε €83 εκατ. δράση κεφαλαιακής ενίσχυσης που μειώνει το κεφαλαιακό έλλειμμα της Τράπεζας που προσδιορίστηκε από τη ΣΑ. Κατόπιν αυτής της αναγνώρισης, το μέγιστο ποσό των προς άντληση, μέσω της αύξησης κεφαλαίων μειώθηκε στα € 2.039 εκατ.

Η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου πραγματοποιήθηκε μέσω ιδιωτικής τοποθέτησης σε θεσμικούς και άλλους ειδικούς επενδυτές στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, μέσω διαδικασίας βιβλίου προσφορών (Προσφορά προς Θεσμικούς Επενδυτές), με παραίτηση των δικαιωμάτων προτίμησης των υπαρχόντων κατόχων κοινών και προνομιούχων μετοχών της Τράπεζας.

Σε συνδυασμό με την προαναφερθείσα ΑΜΚ, την 29 Οκτωβρίου 2015, η Τράπεζα αποφάσισε τη διενέργεια προγράμματος διαχείρισης στοιχείων παθητικού (Liability Management Exercise-LME), για τη δημόσια προσφορά € 877 εκατ. (ονομαστική αξία) υφιστάμενων μη εξασφαλισμένων τίτλων κύριας οφειλής (senior securities), προνομιούχων τίτλων (Tier I securities) και τίτλων μειωμένης εξασφάλισης (Tier II securities) που πληρούν τις προϋποθέσεις.

Βάσει των αποτελεσμάτων της διαδικασίας του βιβλίου προσφορών, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας όρισε την τιμή διάθεσης στα €0,01 ανά νέα μετοχή ή €1,00 μετά τη συνένωση των τότε υφιστάμενων μετοχών της (reverse split) με αναλογία 100 προς 1. Αντίστοιχα, την 23 Νοεμβρίου 2015, σε συνέχεια της ολοκλήρωσης της ΑΜΚ ποσού € 2.039 εκατ., η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι οι συνολικά 2.038.920.000 νέες κοινές ονομαστικές μετοχές της που εκδόθηκαν δυνάμει της ΑΜΚ της κατανεμήθηκαν ως εξής: (α) 1.621.150.153 από τις νέες μετοχές (80% επί του συνόλου των νέων μετοχών) κατανεμήθηκαν στους ειδικούς επενδυτές, θεσμικούς και λοιπούς επενδυτές που εκπληρώνουν ορισμένα κριτήρια, και (β) 417.769.847 από τις νέες μετοχές (20% επί του συνόλου των νέων μετοχών) κατανεμήθηκαν σε επενδυτές των οποίων οι τίτλοι έγιναν αποδεκτοί τελικώς προς εξαγορά, σύμφωνα με τους όρους του προγράμματος διαχείρισης στοιχείων παθητικού (Liability Management Exercise-LME) (σημ 33 και 38).

Οι νέες μετοχές είναι εισηγμένες στην κύρια αγορά του Χρηματιστηρίου Αθηνών και η διαπραγματεύσή τους ξεκίνησε την 2 Δεκεμβρίου 2015.

Σχέδιο αναδιάρθρωσης

Την 29 Απριλίου 2014, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το σχέδιο αναδιάρθρωσης της Τράπεζας, το οποίο υποβλήθηκε μέσω του Υπουργείου Οικονομικών τη 16 Απριλίου 2014. Το Ελληνικό Δημόσιο έχει δεσμευτεί ότι η Τράπεζα θα εφαρμόσει συγκεκριμένα μέτρα και δράσεις και θα επιτύχει τους στόχους που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του σχεδίου αναδιάρθρωσης.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας της νέας ανακεφαλαιοποίησης, το σχέδιο αναδιάρθρωσης αναθεωρήθηκε και υποβλήθηκε εκ νέου προς έγκριση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Την 26 Νοεμβρίου 2015, το αναθεωρημένο σχέδιο της Τράπεζας εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι μακροοικονομικές παραδοχές για την Ελλάδα που χρησιμοποιήθηκαν στο σχέδιο αναδιάρθρωσης της Τράπεζας (για τα έτη 2015-2018), οι οποίες ήταν σύμφωνες με τις παραδοχές που παρέιχε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το ΤΧΣ το Σεπτέμβριο του 2015, παρατίθενται κατωτέρω:

	2015	2016	2017	2018
Αύξηση ονομαστικού ΑΕΠ (%)	(3,2)	(0,7)	3,4	4,1
Αύξηση πραγματικού ΑΕΠ (%)	(2,3)	(1,3)	2,7	3,1
Ποσοστό ανεργίας (%)	26,9	27,1	25,7	24,2
Ποσοστό πληθωρισμού (%)	(0,4)	1,5	0,9	1,0

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Σύμφωνα με την κοινή πρόβλεψη των επικεφαλής οικονομολόγων των τεσσάρων Ελληνικών συστημικών τραπεζών και των εκτιμήσεων των διοικήσεων, οι παραδοχές για την εγχώρια αγορά που χρησιμοποιήθηκαν στο σχέδιο αναδιάρθρωσης της Τράπεζας, προέβλεπαν την επιστροφή σε πιστωτική επέκταση μετά από το 2017, την αύξηση των καταθέσεων με ρυθμό υψηλότερο από εκείνο της ελληνικής οικονομίας και τη σταδιακή μείωση των δάνειων με καθυστέρηση άνω των 90 ημερών μέχρι το 2018.

Οι κύριες δεσμεύσεις του αναθεωρημένου σχεδίου αναδιάρθρωσης που πρέπει να υλοποιηθούν έως την 31 Δεκεμβρίου 2018 (ή αν αναφέρεται διαφορετικά κατωτέρω) σχετίζονται με:

(α) τις δραστηριότητες του Ομίλου στην Ελλάδα, τη μείωση των συνολικών δαπανών (εξαιρουμένων των εισφορών στο ταμείο εγγύησης καταθέσεων ή στο ταμείο εξυγίανσης) στο ανώτατο ποσό των € 750 εκατ. την 31 Δεκεμβρίου 2017. Μέχρι αυτή την ημερομηνία θα πρέπει ο αριθμός των υπαλλήλων και των καταστημάτων να είναι 9.800 και 510 αντίστοιχα, κατ' ανώτατο όριο,

(β) τη μείωση του κόστους των καταθέσεων στην Ελλάδα, σύμφωνα με τις προβλέψεις της Τράπεζας στο σχέδιο αναδιάρθρωσης,

(γ) τη μείωση του δείκτη καθαρών χορηγήσεων προς καταθέσεις για τις τραπεζικές δραστηριότητες του Ομίλου στην Ελλάδα σε 115% κατ' ανώτατο όριο,

(δ) τη μείωση του χαρτοφυλακίου αλλοδαπών στοιχείων ενεργητικού του Ομίλου (μη σχετιζομένων με Έλληνες πελάτες) στο ποσό των €8,77 δισ. κατ' ανώτατο όριο έως την 30 Ιουνίου 2018,

(ε) τη μείωση του ποσοστού συμμετοχής σε συγκεκριμένες θυγατρικές χωρίς τραπεζικές δραστηριότητες. Ειδικότερα πώληση κατ' ελάχιστον ποσοστού 80% της συμμετοχής του Ομίλου στις ασφαλιστικές δραστηριότητες έως την 31 Δεκεμβρίου 2016 (σημ. 16) και πώληση του ποσοστού συμμετοχής 20% στην Grivalia Properties A.E.E.A.Π.,

(στ) την πώληση του χαρτοφυλακίου σε μετοχές που υπερβαίνουν τα € 5 εκατ. (με την επιφύλαξη ορισμένων εξαιρέσεων), ομόλογα μειωμένης εξασφάλισης και υβριδικά ομόλογα, ούτως ώστε αυτό να μειωθεί σε ποσό χαμηλότερο από €35 εκατ. έως την 30 Ιουνίου 2016,

(ζ) περιορισμό στην παροχή κεφαλαίων στις θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου στο εξωτερικό εκτός εάν διαφορετικά προβλέπεται από το εποπτικό πλαίσιο της κάθε χώρας, στην αγορά τίτλων μη επενδυτικής διαβάθμισης (εκτός ορισμένων εξαιρέσεων), στις αμοιβές του προσωπικού, στην πληρωμή μερισμάτων, στην πιστωτική πολιτική που θα ακολουθηθεί και σε άλλες στρατηγικές αποφάσεις.

Η υλοποίηση των ανωτέρω δεσμεύσεων της Τράπεζας είναι εντός των καθορισμένων προθεσμιών. Αναφορικά με τις δεσμεύσεις που πρέπει να υλοποιηθούν εντός του 2016, η Τράπεζα έχει ήδη συνάψει συμφωνία για την πώληση του 80% της συμμετοχής της στις θυγατρικές με ασφαλιστικές δραστηριότητες (στοιχείο "ε" ανωτέρω), ενώ την 31 Δεκεμβρίου 2015 διακρατούσε χαρτοφυλάκιο αξίας € 42,5 εκατ. σε μετοχές και άλλες επενδύσεις που πληρούν τα κριτήρια του ανωτέρω στοιχείου "στ".

Η υλοποίηση του σχεδίου αναδιάρθρωσης θα βελτιστοποιήσει τις λειτουργίες της Τράπεζας και θα μειώσει τα έξοδά της συντελώντας έτσι στον απώτερο στόχο της επιστροφής στην κερδοφορία. Ωστόσο, η υλοποίηση των ανωτέρω δεσμεύσεων ενδέχεται να έχει ουσιώδη δυσμενή αντίκτυπο στην επιχειρηματική δραστηριότητα, στα λειτουργικά αποτελέσματα και στην οικονομική κατάσταση της Τράπεζας.

Στην περίπτωση που μια τράπεζα δεν επιτύχει τη συμμόρφωσή της με τους όρους του σχεδίου αναδιάρθρωσης και κάθε πιθανής αναθεώρησης του, ενδέχεται να εκκινηθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαδικασία έρευνας για κακή χρήση της κρατικής ενίσχυσης. Αυτή η διαδικασία μπορεί να οδηγήσει στη μερική ή ολική ανάκτηση της κρατικής ενίσχυσης και/ή στην επιβολή πρόσθετων δεσμεύσεων, συμπεριλαμβανομένων μεταξύ άλλων, περιορισμών στην υποστήριξη των θυγατρικών της Τράπεζας στο εξωτερικό, ή περιορισμών στην ικανότητα της τράπεζας να κατέχει και να διαχειρίζεται το χαρτοφυλάκιο κινητών αξιών της, σύμφωνα και με άλλες περιπτώσεις πιστωτικών ιδρυμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση που έλαβαν κρατικές ενισχύσεις. Ενδέχεται περαιτέρω, οι παραδοχές επί των οποίων βασίζεται το εκάστοτε ισχύον σχέδιο αναδιάρθρωσης, να αποδειχτούν ανακριβείς, καθιστώντας δυσκολότερη την επίτευξη των στόχων που περιλαμβάνονται σ' αυτό.

Τραπεζικός Επίτροπος

Το Μνημόνιο Οικονομικών και Χρηματοπιστωτικών Πολιτικών (ΜΟΧΠ) του Δεύτερου Προγράμματος Προσαρμογής για την Ελλάδα, μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), προέβλεπε το διορισμό επιτρόπου (Monitoring Trustee) σε όλες τις τράπεζες που βρίσκονται σε καθεστώς Κρατικής Ενίσχυσης.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Την 22 Φεβρουαρίου 2013, η Τράπεζα όρισε την Grant Thornton ως Monitoring Trustee. Ο Monitoring Trustee παρακολουθεί τη συμμόρφωση με τους κανόνες της εταιρικής διακυβέρνησης και τις πρακτικές λειτουργίας, καθώς και την εφαρμογή του σχεδίου αναδιάρθρωσης και αναφέρεται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Οι γνωστοποιήσεις εποπτικής φύσεως σχετικά με την κεφαλαιακή επάρκεια και τη διαχείριση κινδύνων, βάσει του Κανονισμού αριθ. 575/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Βασιλεία III, Πυλώνας 3), είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Τράπεζας.

7. Διαχείριση χρηματοοικονομικών κινδύνων και εύλογη αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων

7.1 Χρήση χρηματοοικονομικών μέσων

Οι δραστηριότητες της Τράπεζας σχετίζονται κυρίως με τη χρήση χρηματοοικονομικών μέσων, στα οποία περιλαμβάνονται και παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα. Η Τράπεζα αποδέχεται καταθέσεις από πελάτες, τόσο με σταθερό όσο και κυμαινόμενο επιτόκιο για διάφορες χρονικές περιόδους και επιδιώκει την επίτευξη κέρδους, επενδύοντας τα κεφάλαια αυτά σε υψηλής ποιότητας περιουσιακά στοιχεία με επιτοκιακά περιθώρια μεγαλύτερα από το μέσο όρο. Η Τράπεζα επιδιώκει την αύξηση αυτών των περιθωρίων, μέσω της συγκέντρωσης βραχυπρόθεσμων κεφαλαίων και της χορήγησης δανείων για μεγαλύτερες χρονικές περιόδους με υψηλότερα επιτόκια, τηρώντας παράλληλα επαρκή ρευστότητα ώστε να ικανοποιεί όλες τις υποχρεώσεις της που μπορεί να καταστούν απαιτητές από τους δικαιούχους.

Επίσης, η Τράπεζα επιδιώκει την αύξηση των επιτοκιακών περιθωρίων, μέσω της είσπραξης περιθωρίων πάνω από το μέσο όρο, μετά από προβλέψεις, από τα δάνεια σε επιχειρήσεις και τα δάνεια λιανικής τραπεζικής εντός ενός εύρους πιστωτικού κινδύνου. Η έκθεση αυτή περιλαμβάνει τόσο δάνεια όσο και στοιχεία εκτός ισολογισμού όπως εγγυήσεις, ενέγγυες πιστώσεις και λουιπές δεσμεύσεις.

Η Τράπεζα επενδύει σε χρηματοοικονομικά μέσα, τα οποία διαπραγματεύονται σε οργανωμένες και μη οργανωμένες χρηματοοικονομικές αγορές, συμπεριλαμβανομένων παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων, με σκοπό την επίτευξη κέρδους από βραχυπρόθεσμες διακυμάνσεις στην αγορά μετοχών και ομολόγων, στις συναλλαγματικές ισοτιμίες και στα επιτόκια.

7.2 Παράγοντες Χρηματοοικονομικού Κινδύνου

Λόγω της φύσης των δραστηριοτήτων της, η Τράπεζα εκτίθεται σε διάφορους χρηματοοικονομικούς κινδύνους, όπως πιστωτικό κίνδυνο, κίνδυνο αγοράς (περιλαμβανομένου του συναλλαγματικού και επιτοκιακού κινδύνου), κίνδυνο ρευστότητας, καθώς και λειτουργικούς κινδύνους. Η στρατηγική διαχείρισης κινδύνων της Τράπεζας αποσκοπεί στην ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων που ενδέχεται να έχουν οι ανωτέρω κίνδυνοι στη χρηματοοικονομική επίδοση, στη χρηματοοικονομική θέση και στις ταμειακές ροές της Τράπεζας.

Διαχείριση Κινδύνων

Η στρατηγική διαχείριση κινδύνων του Ομίλου διαμορφώνεται από την Επιτροπή Κινδύνων (Board Risk Committee - BRC) και τον Group Chief Risk Officer (GCRO), καθώς επίσης και από την Επιτροπή Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων (Troubled Assets Committee – TAC). Οι ανωτέρω επιτροπές αναφέρονται στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας (ΔΣ). Η δομή της Τράπεζας, οι εσωτερικές διαδικασίες και οι υφιστάμενοι ελεγκτικοί μηχανισμοί διασφαλίζουν αμφότερα την αρχή της ανεξαρτησίας και την άσκηση επαρκούς επίβλεψης.

Οι κυριότερες αρμοδιότητες του BRC για τη στρατηγική διαχείριση κινδύνων αφορούν το σχεδιασμό και τη διατύπωση της στρατηγικής διαχείρισης κινδύνων, τον προσδιορισμό του βαθμού ανάληψης κινδύνων, τη διαχείριση στοιχείων ενεργητικού-υποχρεώσεων και τη δημιουργία αποτελεσματικών μηχανισμών για την αναγνώριση, αξιολόγηση και διαχείριση των κινδύνων που δημιουργούνται από τις συνολικές δραστηριότητες της Τράπεζας. Το BRC αποτελείται από πέντε μη εκτελεστικούς συμβούλους (τρεις μη εκτελεστικούς ένας εκ των οποίων είναι ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ, και δύο ανεξάρτητους μη εκτελεστικούς), συνεδριάζει τουλάχιστον σε μηνιαία βάση και αναφέρεται στο ΔΣ σε τριμηνιαία βάση.

Ο Τομέας Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου, με επικεφαλή τον GCRO, είναι ανεξάρτητος από τις επιχειρηματικές μονάδες και είναι υπεύθυνος για την παρακολούθηση του πιστωτικού κινδύνου, του κινδύνου αγοράς, ρευστότητας και του λειτουργικού κινδύνου. Αποτελείται από τον Τομέα Πίστης, τον Τομέα Διεθνούς Πίστης, τον Τομέα Group Market & Counterparty Risk (GMCRS), τον Τομέα Πιστωτικού Ελέγχου του Ομίλου (GCCS), τον Τομέα Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας & Εποπτικού Πλαισίου και τον Τομέα Λειτουργικού Κινδύνου.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Σε συνέχεια της Πράξης Εκτελεστικής Επιτροπής 47/9.2.2015 της Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία ενισχύει περαιτέρω τις υφιστάμενες εποπτικές οδηγίες σχετικά με τη διαχείριση των πιστωτικών ανοιγμάτων σε καθυστέρηση και των μη εξυπηρετούμενων δανείων, η Τράπεζα ανέλαβε μια σειρά πρωτοβουλιών με σκοπό την προσαρμογή στις απαιτήσεις της ανωτέρω οδηγίας και την ενίσχυση των διαδικασιών διαχείρισης των προβληματικών δανείων. Ειδικότερα, η Τράπεζα μετέβαλε το λειτουργικό μοντέλο προβληματικών δανείων σε μία κάθετη οργανωτική δομή μέσω της θέσπισης της Επιτροπής Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων (Troubled Assets Committee – TAC) και της δημιουργίας της Γενικής Διεύθυνσης Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων του Ομίλου (Troubled Assets Group General Division- TAG). Η δομή του TAG είναι πλήρως διαχωρισμένη από τις επιχειρηματικές μονάδες της Τράπεζας τόσο σε όρους διαχείρισης λογαριασμών (account management) όσο και διαδικασίας πιστωτικής έγκρισης, διασφαλίζοντας διαφάνεια, ευελιξία, καλύτερη ιεράρχηση και υπεύθυνη διαχείριση. Το TAG με απευθείας γραμμή αναφοράς στο Διευθύνοντα Σύμβουλο (CEO) είναι ο συνολικά υπεύθυνος φορέας για όλη τη διαδικασία διαχείρισης των προβληματικών δανείων του Ομίλου, από το στάδιο που το δάνειο δεν παρουσιάζει καθυστέρηση για την περίπτωση δανείων υψηλού κινδύνου, έως το στάδιο της νομικής διευθέτησης. Αποτελείται από τη Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Καθυστερήσεων Retail, τον Τομέα Απαιτήσεων Ειδικού Χειρισμού Τραπεζικής Επιχειρήσεων, τον Τομέα Διαχείρισης Επισφαλών Πελατών, τον Τομέα Πίστης Retail Remedial και τον Τομέα TAG Risk Management & Business Policies.

Το TAC, με επικεφαλή τον Γενικό Διευθυντή της Γενικής Διεύθυνσης Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων Ομίλου επιβλέπει και παρακολουθεί τα προβληματικά δάνεια του Ομίλου. Ειδικότερα, οι κυριότερες αρμοδιότητες του TAC αφορούν την παρακολούθηση της διαχείρισης των δανείων σε καθυστέρηση και της διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων, τη διαμόρφωση και εφαρμογή της στρατηγικής διαχείρισης των προβληματικών δανείων, καθώς και την έγκριση και αξιολόγηση της βιωσιμότητας των μέτρων ρύθμισης και οριστικής διευθέτησης. Η δημιουργία ενός ανεξάρτητου φορέα, τόσο σε όρους διαχείρισης λογαριασμών όσο και διαδικασίας πιστωτικής έγκρισης, διασφαλίζει τη διαφάνεια, την ευέλικτη και υπεύθυνη διαχείριση, και μετατοπίζει τη διαχείριση από την ελαχιστοποίηση των ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων στην ποιοτική διαχείριση τους, σύμφωνα με το βαθμό ανάληψης κινδύνου του Ομίλου. Ειδικότερα, η Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Καθυστερήσεων Retail είναι μια ανεξάρτητη μονάδα υπεύθυνη για την αξιολόγηση όλων των αιτήσεων τροποποίησης πιστοδοτήσεων προς νοικοκυριά και μικρές επιχειρήσεις ως ένα συγκεκριμένο ποσό, ενώ για μεγαλύτερα ποσά και για τους επιχειρηματικούς πελάτες οι Επιτροπές Ειδικών Πιστωτικών Χειρισμών (Special Handling Credit Committees) είναι οι εξουσιοδοτημένοι φορείς για την έγκριση τροποποίησης δανείων.

7.2.1 Πιστωτικός Κίνδυνος

Η Τράπεζα εκτίθεται σε πιστωτικό κίνδυνο, που είναι ο κίνδυνος ζημιάς λόγω αδυναμίας του αντισυμβαλλόμενου να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις πληρωμών του κατά την ημερομηνία λήξης τους.

Ο πιστωτικός κίνδυνος της Τράπεζας προκύπτει κυρίως από το δανεισμό ιδιωτών και επιχειρήσεων, περιλαμβανομένων των μέτρων προστασίας που παρέχονται, όπως χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και πιστωτικές επιστολές, καθώς και από άλλες δραστηριότητες, όπως επενδύσεις σε ομόλογα, εμπορικές δραστηριότητες, δραστηριότητες σε κεφαλαιαγορές και δραστηριότητες διακανονισμού. Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κυριότερος κίνδυνος στον οποίο εκτίθεται η Τράπεζα, η διαχείρισή του γίνεται ενεργά, με τη δέουσα προσοχή και παρακολουθείται από κεντροποιημένες μονάδες κινδύνου, οι οποίες αναφέρονται στον GCRO.

(α) Διαχείριση Πιστωτικού Κινδύνου

Οι διαδικασίες έγκρισης των πιστοδοτήσεων και αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των πιστούχων είναι κεντροποιημένες σε επίπεδο χώρας. Ο επαρκής διαχωρισμός των καθηκόντων διασφαλίζει την ανεξαρτησία μεταξύ αυτών που είναι υπεύθυνοι για την σχέση με τον πελάτη, την διαδικασία έγκρισης και εκταμίευσης του δανείου, καθώς και την παρακολούθηση αυτού σε όλη τη διάρκεια του.

Επιτροπές Πιστοδοτήσεων

Η Τράπεζα έχει θεσπίσει ποικίλες Επιτροπές Πιστοδοτήσεων με κλιμακούμενα εγκριτικά όρια, προκειμένου να διαχειριστεί τους πιστωτικούς κινδύνους που απορρέουν από την τραπεζική επιχειρήσεων, που περιλαμβάνουν:

- Επιτροπές Πιστοδοτήσεων, οι οποίες εγκρίνουν νέα πιστοδοτικά όρια, ανανεώνουν ή τροποποιούν τα υφιστάμενα, σύμφωνα με τα εγκριτικά τους όρια, και με βάση την συνολική έκθεση στον πιστούχο, την κατηγορία κινδύνου του πιστούχου (υψηλή, μεσαία, χαμηλή), την αξία και το είδος των παρεχόμενων εξασφαλίσεων,

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

- Περιφερειακές Επιτροπές Πιστοδοτήσεων, οι οποίες αποτελούν επιτροπές μόνο της Τράπεζας και είναι εξουσιοδοτημένες να εγκρίνουν τα πιστοδοτικά όρια των διεθνών δραστηριοτήτων της Τράπεζας, όταν αυτά ξεπερνούν το εγκριτικό όριο που έχει η κάθε χώρα, ανάλογα και με τη διαβάθμιση του κινδύνου του πιστούχου, και
- Επιτροπές Ειδικών Πιστωτικών Χειρισμών, οι οποίες αποφασίζουν για θέματα πιστοδοτήσεων, και τις ενέργειες που θα ληφθούν για συγκεκριμένες περιπτώσεις προβληματικών δανείων.

Άλλες εξειδικευμένες επιτροπές έχουν θεσπιστεί με σκοπό την παρακολούθηση συγκεκριμένων χαρτοφυλακίων (π.χ. δάνεια σε καθυστέρηση που υπόκεινται σε μέτρα ρύθμισης, δάνεια προσωπικού).

Οι επιτροπές πιστοδοτήσεων συνεδριάζουν σε εβδομαδιαία βάση ή και συχνότερα, όταν αυτό απαιτείται.

Τομέας Πίστης

Οι κύριες δραστηριότητες του Τομέα Πίστης περιλαμβάνουν:

- ανεξάρτητη αξιολόγηση των προτάσεων για πιστοδοτήσεις σε μεγάλες και μεσαίες επιχειρήσεις,
- προετοιμασία γραπτής εισήγησης για κάθε πρόταση πριν την υποβολή της στην αρμόδια επιτροπή πιστοδότησης, στην οποία συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου, και
- έγκριση δανείων λιανικής τραπεζικής (μικρές επιχειρήσεις και νοικοκυριά), όταν η συνολική έκθεση ξεπερνά το προκαθορισμένο, κατά περίπτωση, όριο.

Τομέας Διεθνούς Πίστης

Ο Τομέας Διεθνούς Πίστης δημιουργήθηκε τον Απρίλιο 2008, προκειμένου να διασφαλισθεί ο πλήρης εναρμονισμός με τα ισχύοντα στην Τράπεζα πρότυπα και λόγω των αυξημένων απαιτήσεων διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου των επιχειρηματικών δανείων, στις χώρες που δραστηριοποιείται ο Όμιλος. Οι κύριες δραστηριότητες της Διεύθυνσης Διεθνούς Πίστης περιλαμβάνουν:

- αξιολόγηση των προτάσεων για δάνεια σε μεγάλες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις, όταν η συνολική έκθεση ξεπερνά το εγκριτικό όριο της κάθε χώρας και υποβολή των προτάσεων αυτών προς έγκριση στις αρμόδιες Περιφερειακές Επιτροπές Πιστοδοτήσεων με συνοδευτική, κατά περίπτωση, εισήγηση,
- σύνταξη και αναθεώρηση, όταν απαιτείται, των πράξεων της διοίκησης αναφορικά με τις εγκριτικές διαδικασίες και τα εγκριτικά κλιμάκια,
- τήρηση ενιαίας πολιτικής πιστοδοτήσεων στις θυγατρικές εξωτερικού, σύμφωνα με τα πρότυπα της πολιτικής πιστοδοτήσεων της Τράπεζας, και
- παρακολούθηση υψηλού κινδύνου πιστοδοτήσεων προς επιχειρήσεις.

Εγκριτική διαδικασία Λιανικής Τραπεζικής

Η εγκριτική διαδικασία για πιστοδοτήσεις προς μικρές επιχειρήσεις (με κύκλο εργασιών μέχρι € 2,5 εκατ.) γίνεται κεντροποιημένα, βάσει συγκεκριμένων οδηγιών σχετικά με τις αποδεκτές εξασφαλίσεις. Η αξιολόγηση στηρίζεται στην ανάλυση της οικονομικής κατάστασης του πιστούχου, καθώς και σε στατιστικά υποδείγματα (statistical scorecards). Η εγκριτική διαδικασία για πιστοδοτήσεις προς νοικοκυριά (Household Lending) γίνεται κεντροποιημένα. Υποστηρίζεται από την χρήση εξειδικευμένων υποδειγμάτων (credit scoring models), καθώς και την εφαρμογή πιστοδοτικών κριτηρίων που βασίζονται στην συμπεριφορά πληρωμών των δανειοληπτών, το είδος και την ποιότητα των εξασφαλίσεων, την ύπαρξη ακίνητης περιουσίας και άλλους παράγοντες. Η συνεχής παρακολούθηση της ποιότητας και της απόδοσης του χαρτοφυλακίου οδηγεί σε αναπροσαρμογή των πολιτικών και των διαδικασιών πιστοδοτήσεων, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο.

Η διαδικασία εγκρίσεων των αιτήσεων τροποποίησης της Λιανικής Τραπεζικής έχει διαχωριστεί πλήρως από τις μονάδες χορήγησης νέων δανείων, μέσω του ανεξάρτητου Τομέα Πίστης Retail Remedial.

Τομέας Group Market and Counterparty Risk

Ο τομέας Group Market and Counterparty Risk (GMCRS) ευθύνεται για την επιμέτρηση, παρακολούθηση και αναφορά της έκθεσης του Ομίλου στον κίνδυνο αντισυμβαλλομένου, δηλ. του κινδύνου ζημιάς λόγω αδυναμίας του αντισυμβαλλομένου να εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων διαχείρισης διαθεσίμων, όπως συναλλαγές χρεογράφων και παραγώγων, συμφωνίες επαναγοράς και επαναπώλησης τίτλων και τοποθετήσεις στην διατραπεζική αγορά.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Ο Όμιλος θεσπίζει όρια κινδύνου αντισυμβαλλομένου, τα οποία βασίζονται κυρίως στην πιστωτική διαβάθμιση του αντισυμβαλλομένου, όπως αυτή παρέχεται από διεθνείς οίκους αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας, και στην κατηγορία του προϊόντος (π.χ. όρια ελέγχου καθαρών θέσεων σε παράγωγα ανά ποσό και διάρκεια, έκθεσης σε κυβερνητικά ομόλογα και σε χρεόγραφα από τιτλοποιήσεις). Η χρήση των ανωτέρω ορίων, τυχόν υπερβάσεις αυτών, καθώς και η συνολική έκθεση ανά θυγατρική του Ομίλου, ανά αντισυμβαλλόμενο και κατηγορία προϊόντος παρακολουθούνται καθημερινά από τον Τομέα GMCR. Τα συμβόλαια μείωσης κινδύνου λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της τελικής έκθεσης.

Στην περίπτωση των μη εξασφαλισμένων συναλλαγών παραγώγων, η Τράπεζα επιμετρά την τρέχουσα έκθεση παράλληλα με την πιθανή μελλοντική έκθεση χρησιμοποιώντας χρηματοοικονομικά μοντέλα. Η συνολική έκθεση χρησιμοποιείται για την παρακολούθηση της χρήσης των καθορισμένων ορίων.

Το σύστημα επιμέτρησης της έκθεσης στον κίνδυνο αντισυμβαλλομένου που χρησιμοποιείται από το GMCRS είναι επίσης διαθέσιμο στην διεύθυνση διαχείρισης διαθεσίμων των θυγατρικών της Τράπεζας, δίνοντάς τους με αυτόν τον τρόπο τη δυνατότητα παρακολούθησης τόσο της έκθεσης όσο και των διαθεσίμων ορίων ανά αντισυμβαλλόμενο.

(β) Παρακολούθηση Πιστωτικού Κινδύνου

Ο Τομέας Πιστωτικού Ελέγχου του Ομίλου παρακολουθεί και αξιολογεί την ποιότητα όλων των δανειακών χαρτοφυλακίων και λειτουργεί ανεξάρτητα από τις άλλες μονάδες της Τράπεζας. Ο Τομέας Πιστωτικού Ελέγχου του Ομίλου αναφέρεται απευθείας στον GCRO.

Οι κύριες δραστηριότητες του Τομέα Πιστωτικού Ελέγχου του Ομίλου περιλαμβάνουν:

- παρακολούθηση και επισκόπηση της απόδοσης όλων των δανειακών χαρτοφυλακίων του Ομίλου,
- πραγματοποίηση ελέγχων και σύνταξη γραπτών αναφορών προς τη Διοίκηση για την ποιότητα όλων των δανειακών χαρτοφυλακίων του Ομίλου,
- επίβλεψη και έλεγχο των μονάδων διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου στις θυγατρικές εξωτερικού,
- συμμετοχή στην ανάπτυξη, έγκριση και εφαρμογή υποδειγμάτων αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας, σχεδιασμένων βάσει των χαρακτηριστικών του κάθε δανειακού χαρτοφυλακίου,
- επίβλεψη, υποστήριξη και συντήρηση της εφαρμογής Moody's Risk Advisor (MRA) που χρησιμοποιείται για την διαβάθμιση του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου,
- ανάπτυξη, επίβλεψη και υποστήριξη της εφαρμογής Transactional Rating (TR), η οποία υπολογίζει, για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο, το συνολικό κίνδυνο μιας δανειακής σχέσης λαμβάνοντας υπόψη την πιστοληπτική ικανότητα του πιστούχου και τις προβλεπόμενες εξασφαλίσεις,
- τακτική παρακολούθηση και παρουσίαση ανά τρίμηνο της συνολικής εικόνας των πιστωτικών ανοιγμάτων στο Διοικητικό Συμβούλιο και στην Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων, με συνοδευτικές αναλύσεις,
- καθορισμό της πολιτικής προβλέψεων και τακτικό έλεγχο της επάρκειας των προβλέψεων σε όλα τα δανειακά χαρτοφυλάκια του Ομίλου,
- συμμετοχή στην έγκριση νέων πιστωτικών πολιτικών και νέων δανειακών προϊόντων,
- συμμετοχή στην Επιτροπή Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων, και
- παρουσία στις συνεδριάσεις των εγκριτικών Επιτροπών Πιστοδοτήσεων, καθώς επίσης και των Επιτροπών Πιστωτικών Χειρισμών χωρίς δικαίωμα ψήφου.

Ο Τομέας Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας & Εποπτικού Πλαισίου ευθύνεται για την ανάπτυξη και τήρηση της μεθόδου των Εσωτερικών Διαβαθμίσεων (IRB approach) για τα δανειακά χαρτοφυλάκια του Ομίλου, με βάση το πλαίσιο της Βασιλείας (Basel) και της Οδηγίας Κεφαλαιακής Επάρκειας (Capital Adequacy Directive), την επιμέτρηση και παρακολούθηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων των δανειακών χαρτοφυλακίων και την διαχείριση των θεμάτων πιστωτικού κινδύνου για εποπτικούς σκοπούς. Ο Τομέας αναφέρεται στον GCRO.

Οι κύριες δραστηριότητες του Τομέα Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας & Εποπτικού Πλαισίου (πιστωτικού κινδύνου) περιλαμβάνουν:

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

- διαχείριση των ελέγχων ποιότητας στοιχείων ενεργητικού (Asset Quality Reviews) και ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (stress tests) που διενεργούνται από τρίτους,
- ανάπτυξη, εφαρμογή και επικαιροποίηση των μοντέλων Εσωτερικής Διαβάθμισης (IRB) για την αξιολόγηση του πιστωτικού κινδύνου,
- επιμέτρηση και παρακολούθηση των παραμέτρων κινδύνου και υπολογισμό κεφαλαιακής επάρκειας (Pillar I), καθώς και προετοιμασία των σχετικών αναφορών προς τη Διοίκηση και τις εποπτικές αρχές, και
- προετοιμασία αναλύσεων πιστωτικού κινδύνου για σκοπούς Αξιολόγησης της Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου και σκοπούς Pillar II.

Οι θυγατρικές του Ομίλου σε Βουλγαρία, Ρουμανία, Σερβία, Κύπρο, Λουξεμβούργο και Ουκρανία έχουν την ίδια δομή διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου και τις ίδιες διαδικασίες ελέγχου με τη Τράπεζα και αναφέρονται απευθείας στον GCRO. Οι πολιτικές και οι διαδικασίες διαχείρισης κινδύνου εγκρίνονται και παρακολουθούνται από τους τομείς πιστωτικού κινδύνου της Τράπεζας, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι οδηγίες σε επίπεδο Ομίλου τηρούνται και ότι η στρατηγική πιστωτικού κινδύνου εφαρμόζεται ομοιόμορφα στον Όμιλο.

Η Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων Ομίλου (Troubled Assets Group General Division – TAG) έχει την γενικότερη ευθύνη για τη διαχείριση των χαρτοφυλακίων προβληματικών δανείων του Ομίλου, περιλαμβανομένων των ρυθμισμένων δανείων, και διασφαλίζει τη στενή παρακολούθηση, τον αυστηρό έλεγχο και τη προσαρμογή των προγραμμάτων, αναγνωρίζοντας και λαμβάνοντας υπόψη τις μακροοικονομικές εξελίξεις, το εποπτικό και νομοθετικό πλαίσιο, τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές και τις νέες ή εξελιγμένες εσωτερικές απαιτήσεις.

Η TAG συνεργάζεται με τον Τομέα Διαχείρισης Κινδύνων για την αμοιβαία κατανόηση των πρακτικών που εφαρμόζονται και την ανάπτυξη των κατάλληλων μεθοδολογιών σχετικά με την αξιολόγηση των κινδύνων που απορρέουν από κάθε τύπο ρύθμισης δανείων και γενικά στην ανάπτυξη στρατηγικής διαχείρισης προβληματικών δανείων για όλα τα χαρτοφυλάκια. Οι εισηγήσεις και αναφορές της TAG στο Διοικητικό Συμβούλιο υποβάλλονται και στον GCRO, ο οποίος εκφράζει γνώμη.

Οι βασικές αρχές διακυβέρνησης της TAG περιλαμβάνουν:

- διατήρηση μιας σαφούς διαχωριστικής γραμμής μεταξύ των επιχειρηματικών μονάδων και της διαχείρισης προβληματικών δανείων,
- διασφάλιση της άμεσης συμμετοχής της ανώτατης διοίκησης στη διαχείριση των προβληματικών δανείων και στη στενή παρακολούθηση των αντίστοιχων χαρτοφυλακίων,
- ανάπτυξη αποτελεσματικής στρατηγικής επίλυσης προβλημάτων μέσω καινοτόμων προτάσεων που θα οδηγήσουν σε βιώσιμες λύσεις, εξασφαλίζοντας μια ενιαία προσέγγιση για τη διαχείριση προβληματικών δανείων όλων των χαρτοφυλακίων,
- σχεδιασμό βελτιώσεων στην παρακολούθηση και παροχή στοχευμένων λύσεων με την κατηγοριοποίηση των δανειοληπτών σε καθυστέρηση σε τομείς και το σχεδιασμό των μεθόδων διαχείρισης και ανάκτησης απαιτήσεων ανά τομέα,
- διασφάλιση μιας ενιαίας προσέγγισης σχετικά με τη διαχείριση των προβληματικών δανείων σε όλα τα χαρτοφυλάκια,
- περιορισμός των μη ενήμερων δανείων μέσω έγκαιρης παρέμβασης και σαφούς ορισμού των βασικών χρηματοοικονομικών στόχων των προβληματικών δανείων,
- παρακολούθηση των στατιστικών στοιχείων σχετικά με τον βαθμό καθυστέρησης των δανείων, καθώς και προσδιορισμός των ενεργειών περιορισμού του πιστωτικού κινδύνου,
- μεγιστοποίηση των στόχων σχετικά με τους πιστούχους που επιστρέφουν σε ενήμερη κατάσταση μέσω μέτρων ρύθμισης ή αποπληρωμών,
- παρακολούθηση των ζημιών που προέρχονται από προβληματικά δάνεια, και
- καθορισμός των κριτηρίων για την αξιολόγηση των βιωσιμότητας των προτεινόμενων μέτρων ρύθμισης ή λύσεων, καθώς και των μέτρων οριστικής διευθέτησης, και σχεδιασμός των σχετικών δέντρων αποφάσεων.

(γ) Δανειακές δεσμεύσεις

Ο κύριος σκοπός των δανειακών δεσμεύσεων, είναι η διασφάλιση της διαθεσιμότητας των συμφωνηθέντων κεφαλαίων στους πελάτες. Οι εγγυήσεις και οι πιστωτικές επιστολές σε αναμονή φέρουν τον ίδιο πιστωτικό κίνδυνο όπως τα δάνεια, καθώς αντιπροσωπεύουν ανέκκλητες διαβεβαιώσεις ότι η Τράπεζα θα προβεί σε πληρωμές, σε περίπτωση που κάποιος πελάτης δεν μπορεί να εξοφλήσει τις υποχρεώσεις του προς τρίτους. Οι ενέγγυες πιστώσεις, οι οποίες είναι γραπτές δεσμεύσεις της

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Τράπεζας, εκ μέρους ενός πελάτη που εξουσιοδοτεί κάποιον τρίτο να εκδίδει διαταγές πληρωμής εις βάρος της Τράπεζας, μέχρι ενός προκαθορισμένου ποσού και υπό ειδικούς όρους και συνθήκες, είναι εξασφαλισμένες από το υποκείμενο φορτίο εμπορευμάτων που σχετίζονται και συνεπώς φέρουν μικρότερο κίνδυνο από ότι ένα δάνειο. Οι δεσμεύσεις για επέκταση της πίστωσης αντιπροσωπεύουν συμβατικές υποχρεώσεις για επέκταση της πίστωσης σε μορφή δανείων, εγγυήσεων ή ενέγγυων πιστώσεων για τις οποίες η Τράπεζα συνήθως εισπράττει προμήθεια. Οι δεσμεύσεις αυτές είναι ανέκκλητες μέχρι τη λήξη της πίστωσης ή μπορούν να ανακληθούν μόνο μετά από σημαντικό δυσμενές γεγονός.

(δ) Κίνδυνος συγκέντρωσης

Η Τράπεζα καθορίζει τα επίπεδα πιστωτικού κινδύνου που αναλαμβάνει, με την επιβολή ορίων έκθεσης ανά πιστούχο ή ομάδα πιστούχων και ανά κλάδο δραστηριότητας. Η έκθεση σε κάθε πιστούχο περιορίζεται περαιτέρω με υπό-όρια που καλύπτουν την έκθεση σε στοιχεία εντός και εκτός ισολογισμού, και με ημερήσια όρια κινδύνου διακανονισμού σε σχέση με εμπορεύσιμα στοιχεία, όπως προθεσμιακά συμβόλαια ξένου συναλλάγματος.

Αυτού του είδους οι κίνδυνοι παρακολουθούνται σε περιοδική βάση και υπόκεινται σε ετήσια ή συχνότερη αναθεώρηση. Οι συγκεντρώσεις κινδύνου παρακολουθούνται τακτικά και αναφέρονται στην Επιτροπή Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου (Board Risk Committee – BRC). Οι αναφορές αυτές περιλαμβάνουν τα 20 μεγαλύτερα πιστωτικά ανοίγματα, τους κυριότερους πελάτες υπό επιτήρηση και προβληματικούς πελάτες, ανάλυση ανά κλάδο, ανάλυση ανά βαθμίδα διαβάθμισης πιστοληπτικής ικανότητας, βαθμού καθυστέρησης και τα δανειακά χαρτοφυλάκια ανά χώρα.

(ε) Συστήματα διαβάθμισηςΔιαβάθμιση επιχειρηματικών δανείων

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί διαφορετικά συστήματα αξιολόγησης των επιχειρήσεων-πιστούχων, προκειμένου να προσδιορίζονται ορθότερα οι κίνδυνοι από πιστούχους με διαφορετικά χαρακτηριστικά. Κατά συνέπεια, υπάρχουν διαφορετικά συστήματα αξιολόγησης που χρησιμοποιούνται σε παραδοσιακούς, καθώς επίσης και σε ειδικούς τομείς, του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου:

- παραδοσιακός δανεισμός επιχειρήσεων: Moody's Risk Advisor (MRA) / Εσωτερικά αναπτυγμένο σύστημα διαβάθμισης (Internal Credit Rating - ICR) για πελάτες που δεν είναι δυνατόν να αξιολογηθούν με το MRA,
- ειδικές χρηματοδοτήσεις (ναυτιλία, χρηματοδότηση ακινήτων και έργων): ειδική διαβάθμιση (slotting methodology).

Το MRA συγκεντρώνει ποσοτικές και ποιοτικές πληροφορίες για τις επιχειρήσεις, προκειμένου να αξιολογήσει την φερεγγυότητά τους και να διαβαθμίσει την πιστοληπτική τους ικανότητα. Ειδικότερα, λαμβάνει υπόψη τα οικονομικά αποτελέσματα και τις ταμειακές ροές της επιχείρησης, τις τάσεις που υπάρχουν στον κλάδο δραστηριοποίησής της, την κατάσταση των ανταγωνιστών της, ποιοτικές εκτιμήσεις για την διοίκησή της, την εν γένει κατάστασή της και άλλους παράγοντες σχετικά με την δομή της αγοράς του κλάδου δραστηριότητάς της. Το MRA χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση όλων των επιχειρήσεων που τηρούν πλήρη φορολογικά βιβλία, ανεξάρτητα από την νομική τους μορφή, και προσαρμόζεται στο ελληνικό επιχειρηματικό περιβάλλον.

Υπάρχουν ορισμένες κατηγορίες επιχειρήσεων που δεν μπορεί να αξιολογηθούν με το MRA, λόγω ειδικών χαρακτηριστικών των οικονομικών τους καταστάσεων, όπως οι ασφαλιστικές εταιρείες, οι δημόσιοι οργανισμοί, οι χρηματοπιστωτικές εταιρείες και οι νεοσύστατες επιχειρήσεις. Στις περιπτώσεις αυτές χρησιμοποιείται το ICR, το οποίο, όπως και το MRA, συνδυάζει ποσοτικά και ποιοτικά κριτήρια αξιολόγησης, όπως το μέγεθος της επιχείρησης, τα έτη δραστηριότητας, το ιστορικό συναλλακτικής συμπεριφοράς, ο κλάδος δραστηριότητας).

Επιπρόσθετα, η Τράπεζα διενεργεί συνολική αξιολόγηση των επιχειρήσεων, η οποία βασίζεται τόσο στη διαβάθμιση πιστοληπτικής ικανότητας του πιστούχου (MRA ή ICR) όσο και στις εξασφαλίσεις και εγγυήσεις της παρεχόμενης πίστωσης, με χρήση δεκαεταρτοβάθμιας (14) κλίμακας. Η έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο, αποτελεί αντικείμενο λεπτομερούς αξιολόγησης από το κατά περίπτωση αρμόδιο εγκριτικό κλιμάκιο της Τράπεζας, βάσει της αντίστοιχης συνολικής πιστοληπτικής κλίμακας. Οι επιχειρήσεις-πιστούχοι χαμηλού κινδύνου εξετάζονται τουλάχιστον μία φορά το χρόνο, ενώ αυτές που είναι υψηλότερου κινδύνου είτε σε εξαμηνιαία βάση ή σε τριμηνιαία βάση. Τα πιστωτικά ανοίγματα σε επιχειρήσεις υψηλού κινδύνου, άνω των € 5 εκατ., εξετάζονται από την Επιτροπή Δανείων Υπό Παρακολούθηση (Special Watchlist Committee) περιοδικά ή όταν προκύπτουν σημαντικά γεγονότα.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Για τα χαρτοφυλάκια των ειδικών χρηματοδοτήσεων, δηλ. αυτά για τα οποία κύρια πηγή αποπληρωμής είναι τα έσοδα που δημιουργούνται από τα περιουσιακά στοιχεία που χρηματοδοτούνται και όχι η ανεξάρτητη ικανότητα της εμπορικής επιχείρησης, η Τράπεζα χρησιμοποιεί ειδική διαβάθμιση (slotting method) προσαρμόζοντας και βελτιώνοντας τα κριτήρια της οδηγίας Capital Requirements Directive στις πρακτικές κινδύνου της Τράπεζας. Οι πελάτες που εμπίπτουν στην κατηγορία των ειδικών χρηματοδοτήσεων (ναυτιλία, χρηματοδότηση ακινήτων και έργων), εντάσσονται σε πέντε βαθμίδες: Strong-Ισχυρή, Good-Καλή, Satisfactory-Ικανοποιητική, Weak-Αδύναμη και Default-Αθέτηση.

Τα συστήματα διαβάθμισης που αναφέρθηκαν παραπάνω αποτελούν αναπόσπαστο μέρος στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και διαχείρισης κινδύνων στις πισοδοτήσεις επιχειρήσεων:

- στην εγκριτική διαδικασία, τόσο στην αρχική έγκριση όσο και στην ανανέωση πισοδοτικών ορίων,
- στον υπολογισμό της προστιθέμενης αξίας από μια δανειακή σχέση (Economic Value Added) και την τιμολόγηση βάσει πιστωτικού κινδύνου (Risk Adjusted Pricing), και
- στην αξιολόγηση των επιταγών που λαμβάνονται ως ενέχυρο για την κάλυψη πισοδοτήσεων.

Διαβάθμιση δανείων λιανικής τραπεζικής

Η Τράπεζα αξιολογεί την διαβάθμιση των δανείων λιανικής τραπεζικής, βάσει στατιστικών υποδειγμάτων τόσο κατά την έναρξη, όσο και σε διαρκή βάση, λαμβάνοντας υπόψη και τα υποδείγματα συμπεριφοράς (behavioral scorecards). Τα υποδείγματα αυτά έχουν αναπτυχθεί για να προβλέπουν, με βάση τις διαθέσιμες πληροφορίες, την πιθανότητα αθέτησης υποχρέωσης (probability of default), την ζημία εφόσον υπάρξει αθέτηση (loss given default) και την έκθεση κατά την αθέτηση. Επίσης καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα των προϊόντων της λιανικής τραπεζικής (πιστωτικές κάρτες, καταναλωτικά δάνεια, μη ασφαλισμένες ανακυκλούμενες χρηματοδοτήσεις, δάνεια για αγορά αυτοκινήτου, προσωπικά δάνεια, στεγαστικά δάνεια και χρηματοδοτήσεις μικρών επιχειρήσεων).

Τα υποδείγματα αναπτύχθηκαν βάσει ιστορικών στοιχείων τόσο της Τράπεζας όσο και της αγοράς (ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ Α.Ε.). Τα υποδείγματα συμπεριφοράς υπολογίζονται αυτόματα σε μηνιαία βάση, διασφαλίζοντας έτσι ότι η εκτίμηση για τον πιστωτικό κίνδυνο είναι επικαιροποιημένη.

Τα υποδείγματα χρησιμοποιούνται στην εγκριτική διαδικασία, στη διαχείριση των πισοδοτικών ορίων, καθώς και στο πλαίσιο της διαδικασίας είσπραξης για την προτεραιοποίηση των δανειακών λογαριασμών προς άμεση ενέργεια. Επίσης, συχνά τα υποδείγματα χρησιμοποιούνται στην κατηγοριοποίηση των πελατών κατά πιστωτικό κίνδυνο και στην τιμολόγηση προϊόντων και υπηρεσιών (risk based pricing) σε συγκεκριμένους τομείς ή νέα προϊόντα.

Τα συστήματα διαβάθμισης που χρησιμοποιούνται από την Τράπεζα πληρούν τις απαιτήσεις της Προσέγγισης Εσωτερικών Διαβαθμίσεων της Βασιλείας III (Basel III IRB approach). Η Τράπεζα είναι πιστοποιημένη σε IRB από το 2008 για τα ελληνικά χαρτοφυλάκια, τα επιχειρηματικά και τα χαρτοφυλάκια λιανικής τραπεζικής (όπως περιγράφεται στις γνωστοποιήσεις της Βασιλείας III, Πυλώνας III, τα οποία είναι διαθέσιμα στον ιστότοπο της Τράπεζας).

Ο Τομέας Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας του Ομίλου παρακολουθεί ανεξάρτητα την δυνατότητα των συστημάτων διαβάθμισης και υποδειγμάτων αξιολόγησης προκειμένου να κατηγοριοποιήσει τους πιστούχους βάσει κινδύνου, καθώς και για να προβλέψει την πιθανότητα αθέτησης υποχρέωσης και την ζημία εφόσον υπάρξει αθέτηση. Η πολιτική επικύρωσης της Τράπεζας είναι σύμφωνη με τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές και τις απαιτήσεις των εποπτικών αρχών. Η Τράπεζα επιβεβαιώνει την εγκυρότητα των συστημάτων διαβάθμισης και υποδειγμάτων αξιολόγησης σε ετήσια βάση και η επιβεβαίωση αυτή περιλαμβάνει τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά χαρακτηριστικά. Οι διαδικασίες τεκμηρίωσης καταγράφονται και επισκοπούνται σε τακτική βάση και αναφέρονται στην Επιτροπή Κινδύνων. Επιπλέον, η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου του Ομίλου επισκοπεί ανεξάρτητα σε ετήσια βάση την διαδικασία επικύρωσης.

(στ) Τεχνικές μείωσης πιστωτικού κινδύνου

Ένα βασικό στοιχείο της επιχειρηματικής στρατηγικής της Τράπεζας είναι η μείωση του κινδύνου μέσω της χρήσης διαφόρων τεχνικών. Τα κυριότερα μέσα περιορισμού κινδύνων είναι οι ενεχυριάσεις περιουσιακών στοιχείων, οι εγγυήσεις και οι κύριες συμβάσεις συμψηφισμού.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Είδη εξασφαλίσεων που γίνονται αποδεκτά από την Τράπεζα

Η Τράπεζα έχει εσωτερικές πολιτικές που περιλαμβάνουν τους παρακάτω τύπους εξασφαλίσεων που συνήθως γίνονται αποδεκτοί σε μία δανειακή σχέση:

- οικιστικά και εμπορικά ακίνητα (γραφεία, εμπορικά κέντρα, κλπ.), βιομηχανικά κτήρια και οικόπεδα,
- εμπορικές απαιτήσεις, μεταχρονολογημένες επιταγές,
- χρεόγραφα συμπεριλαμβανομένων εισηγμένων μετοχών και ομολόγων
- καταθέσεις,
- εγγυήσεις και πιστωτικές επιστολές,
- ασφαλιστήρια συμβόλαια και
- εξοπλισμός, κυρίως οχήματα και πλοία.

Ένα συγκεκριμένο ποσοστό εξασφάλισης είναι προαπαιτούμενο, τόσο κατά την έγκριση της δανειακής σχέσης όσο και σε διαρκή βάση για κάθε τύπο εξασφαλίσεων, όπως παρουσιάζεται στην πιστωτική πολιτική της Τράπεζας.

Για θέσεις, εκτός από δάνεια πελατών (δηλαδή συμφωνίες επαναγοράς, παράγωγα), η Τράπεζα αποδέχεται ως εξασφάλιση μόνο μετρητά ή ρευστοποιήσιμα ομόλογα.

Αρχές αποτίμησης των αποδεκτών εξασφαλίσεων

Προκειμένου να προσδιοριστεί ο μέγιστος δείκτης εξασφάλισης για τα δάνεια, η Τράπεζα λαμβάνει υπόψη όλη τη σχετική διαθέσιμη πληροφόρηση, περιλαμβανομένων των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών των εξασφαλίσεων, εφόσον οι συμμετέχοντες στην αγορά θα λάμβαναν υπόψη τα εν λόγω χαρακτηριστικά κατά την τιμολόγηση των αντίστοιχων περιουσιακών στοιχείων. Η αποτίμηση και οι προδιαγραφές των αποδεκτών εξασφαλίσεων στηρίζονται στις ακόλουθες αρχές:

- η εύλογη αξία της εξασφάλισης, δηλ. η τιμή εξόδου (exit price) που θα λάμβανε κάποιος για την πώληση του περιουσιακού στοιχείου σε μια κανονική συναλλαγή στις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς,
- η εύλογη αξία αντιπροσωπεύει την ικανότητα των συμμετεχόντων στην αγορά να παράγουν οικονομικά οφέλη από την μέγιστη και βέλτιστη χρήση του περιουσιακού στοιχείου ή από την πώληση του,
- μείωση της αξίας της εξασφάλισης εξετάζεται όταν ο τύπος, η τοποθεσία ή η κατάσταση (όπως η φθορά και η απαξίωση) του περιουσιακού στοιχείου το υποδεικνύουν,
- δεν υπάρχει αξία εξασφάλισης εάν η ενεργοποίηση της ενεχυρίασης στο αντικείμενο που αποτελεί την εξασφάλιση δεν μπορεί να εκτελεστεί νόμιμα.

Οι εκτιμήσεις των εξασφαλίσεων ακινήτων για όλες της μονάδες γίνονται από την Eurobank Property Services A.E., θυγατρική της Τράπεζας που απευθύνεται στον GCRO. Η Eurobank Property Services εποπτεύεται από το Royal Institute of Chartered Surveyors και χρησιμοποιεί εσωτερικούς ή εξωτερικούς πιστοποιημένους εκτιμητές σύμφωνα με προκαθορισμένα κριτήρια (πιστοποιήσεις και εμπειρία). Όλες οι εκτιμήσεις λαμβάνουν υπόψη την περιοχή που βρίσκεται το ακίνητο, την ηλικία του και την εμπορευσιμότητά του, ελέγχονται δε επιπρόσθετα και προσυπογράφονται από έμπειρο προσωπικό της θυγατρικής. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται βασίζεται σε εσωτερικά κριτήρια εκτιμήσεων (Internal Valuation Standards), ενώ υπάρχουν μηχανισμοί ποιοτικού ελέγχου, όπως διαδικασίες επισκόπησης και ανεξάρτητοι έλεγχοι δείγματος από ανεξάρτητους και αξιόπιστους οίκους εκτιμήσεων.

Το 2006 η Τράπεζα, σε συνεργασία με τις μεγαλύτερες ελληνικές τράπεζες, ξεκίνησε ένα έργο με σκοπό τη δημιουργία δείκτη μεταβολών αξιών οικιστικών ακινήτων. Η μεθοδολογία, η οποία αναπτύχθηκε από ανεξάρτητη εξειδικευμένη εταιρεία στατιστικών ερευνών, έχει εγκριθεί από την Τράπεζα της Ελλάδος, η δε χρήση του δείκτη επιτρέπει την δυναμική παρακολούθηση των τιμών των οικιστικών ακινήτων και των τάσεων της αγοράς σε ετήσια βάση.

Για τα εμπορικά ακίνητα, διενεργούνται επανεκτιμήσεις σε χρονικό ορίζοντα δύο με τρία χρόνια από πιστοποιημένους εκτιμητές. Οι επανεκτιμήσεις γίνονται ακόμα συχνότερα είτε με φυσική αυτοψία είτε με επισκόπηση εγγράφων για δάνεια με σημαντικά υπόλοιπα, για πιστούχους που υποβαθμίστηκαν σε «υπό επιτήρηση»/«υψηλό κίνδυνο», καθώς και για πιστούχους που δραστηριοποιούνται στον κλάδο ακινήτων.

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ποιότητα των μεταχρονολογημένων επιταγών που γίνονται αποδεκτές ως εξασφάλιση, η Τράπεζα έχει αναπτύξει ένα σύστημα προεπιλογής, το οποίο λαμβάνει υπόψη έναν αριθμό κριτηρίων και παραμέτρων κινδύνου,

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

ώστε να αξιολογηθεί η καταλληλότητα τους. Επιπρόσθετα, η αποτίμηση των μεταχρονολογημένων επιταγών παρακολουθείται εβδομαδιαία με τη χρήση εξελιγμένων στατιστικών αναφορών και μηνιαία μέσω της επισκόπησης λεπτομερούς πληροφόρησης σχετικά με την εισπραξιμότητα, την αντικατάσταση και σφράγιση τους ανά εκδότη.

Πολιτική εξασφαλίσεων και καταγραφή

Για τα δάνεια, οι οδηγίες που δίνονται από την Τράπεζα επικεντρώνονται στο γεγονός ότι οι πρακτικές και οι συνήθειες διαδικασίες που ακολουθούνται θα πρέπει να είναι έγκαιρες και να διεκπεραιώνονται με σύνεση, προκειμένου να διασφαλίζουν ότι οι καλύψεις είναι υπό τον έλεγχο των θυγατρικών της Τράπεζας, και ότι η σχετική σύμβαση δανείου και ενεχύρου, καθώς και το αντικείμενο της εξασφάλισης μπορούν νομίμως να εκτελεστούν. Συνεπώς, οι θυγατρικές της Τράπεζας θα διατηρούν το δικαίωμα να εκποιήσουν τις εξασφαλίσεις όταν ο οφειλέτης βρίσκεται σε οικονομική δυσχέρεια και θα είναι σε θέση να διεκδικήσουν και να ελέγξουν το προϊόν από τη διαδικασία εκποίησης.

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί σε μεγάλο βαθμό τυποποιημένες συμβάσεις δανείων και ενεχύρων, διασφαλίζοντας τη νομική ισχύ τους.

Εγγυήσεις

Οι εγγυήσεις που χρησιμοποιούνται ως τεχνική μείωσης πιστωτικού κινδύνου από την Τράπεζα, παρέχονται σε μεγάλο βαθμό από τις κεντρικές και τοπικές κυβερνήσεις στις χώρες στις οποίες δραστηριοποιείται. Το ταμείο εγγυοδοσίας μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων (ΤΕΜΠΜΕ) και παρόμοια ταμεία, τράπεζες και ασφαλιστικές εταιρείες είναι επιπροσθέτως σημαντικοί εγγυητές πιστωτικού κινδύνου.

Διαχείριση ανακτηθέντων ακινήτων

Ο αντικειμενικός σκοπός της διαχείρισης των ανακτηθέντων περιουσιακών στοιχείων είναι να ελαχιστοποιηθεί η χρονική περίοδος μέχρι την εκποίηση του περιουσιακού στοιχείου και να μεγιστοποιηθεί η ανάκτηση του δεσμευμένου κεφαλαίου.

Για τον σκοπό αυτό, η διαχείριση των ανακτηθέντων περιουσιακών στοιχείων στοχεύει στη βελτίωση του εσόδου από ενοίκια και των άλλων εσόδων, μέσω της εκμετάλλευσης αυτών των περιουσιακών στοιχείων, και ταυτόχρονα στη μείωση του κόστους διακράτησης και συντήρησής τους.

Επιπροσθέτως, Η Τράπεζα ασχολείται ενεργά με τον εντοπισμό κατάλληλων ενδεχόμενων αγοραστών για το χαρτοφυλάκιο των ανακτηθέντων ακινήτων (περιλαμβανομένων εξειδικευμένων εταιρειών που ασχολούνται με την εξαγορά ειδικών χαρτοφυλακίων ανακτηθέντων ακινήτων), τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, προκειμένου να μειώσει το απόθεμα των ακινήτων σε έναν χρονικό ορίζοντα 3-5 ετών.

Τα ανακτηθέντα ακίνητα παρακολουθούνται στενά μέσω τεχνικών και νομικών αναφορών, προκειμένου η εμπορική τους αξία να αναφέρεται με ακρίβεια και να είναι επικαιροποιημένη σύμφωνα με τις τάσεις της αγοράς.

Κίνδυνος Αντισυμβαλλόμενου

Η Τράπεζα περιορίζει τον κίνδυνο αντισυμβαλλόμενου που απορρέει από τις δραστηριότητες διαχείρισης διαθεσίμων μέσω της σύναψης κύριων συμβάσεων συμψηφισμού και παρόμοιων συμφωνιών, καθώς και συμβάσεων ενεχυρίασης με τους αντισυμβαλλόμενους που διενεργεί μεγάλο όγκο συναλλαγών. Οι κύριες συμβάσεις συμψηφισμού δεν καταλήγουν γενικά στο συμψηφισμό των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων του ισολογισμού, καθώς οι συναλλαγές συνήθως διακανονίζονται σε μικτή βάση. Εντούτοις, ο πιστωτικός κίνδυνος μειώνεται μέσω των κύριων συμβάσεων συμψηφισμού, σε περίπτωση αδυναμίας του αντισυμβαλλόμενου μέρους να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του, οπότε οι ανοιχτές θέσεις με τον αντισυμβαλλόμενο κλείνουν και διακανονίζονται σε καθαρή βάση.

Στην περίπτωση των παραγώγων, η Τράπεζα χρησιμοποιεί συμβάσεις ISDA (International Swaps and Derivatives Association), οι οποίες περιορίζουν την έκθεσή της μέσω του συμψηφισμού των ανοικτών θέσεων, και συμβάσεις κάλυψης πιστωτικού κινδύνου (CSAs - Credit Support Annex). Σύμφωνα με τις συμβάσεις αυτές, η συνολική έκθεση με τον αντισυμβαλλόμενο υπολογίζεται σε ημερήσια βάση λαμβάνοντας υπόψη τυχόν συμψηφισμούς και εξασφαλίσεις.

Η ίδια διαδικασία εφαρμόζεται και στην περίπτωση των συμφωνιών επαναγοράς χρεογράφων (repos), όπου χρησιμοποιούνται συμβάσεις GMRA (Global Master Repurchase Agreements). Η έκθεση (η καθαρή διαφορά μεταξύ της αξίας του repo και της τρέχουσας αξίας των χρεογράφων) υπολογίζεται σε ημερήσια βάση, ενώ το υπόλοιπο των εξασφαλίσεων αναπροσαρμόζεται μεταξύ των αντισυμβαλλόμενων, ελαχιστοποιώντας με αυτόν τον τρόπο την έκθεση.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί ένα σύστημα διαχείρισης εξασφαλίσεων για την παρακολούθηση των συμβάσεων ISDA, CSAs και GMRA, δηλαδή η ημερήσια αποτίμηση των παραγώγων και η τρέχουσα αξία των χρεογράφων χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της έκθεσης με κάθε αντισυμβαλλόμενο. Οι εξασφαλίσεις που θα πρέπει να δοθούν επιπρόσθετα ή να απαιτηθούν από τον αντισυμβαλλόμενο υπολογίζονται καθημερινά.

Με αυτό το σύστημα η Τράπεζα παρακολουθεί και ελέγχει τη ροή των εξασφαλίσεων στην περίπτωση των παραγώγων και των συμφωνιών επαναγοράς χρεογράφων, ανεξάρτητα από τον αντισυμβαλλόμενο. Η επίδραση κάθε διακύμανσης της αγοράς που αυξάνει την έκθεση της Τράπεζας αναφέρεται και η Τράπεζα προχωρά άμεσα σε αύξηση της εξασφάλισης.

7.2.1.1 Μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο προ εξασφαλίσεων

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο στοιχείων ισολογισμού:		
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	5.020	5.892
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων:		
- Ομόλογα	15	66
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	1.881	2.121
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες:		
- Επιχειρηματικά δάνεια	15.194	15.235
- Στεγαστικά δάνεια	16.569	16.620
- Καταναλωτικά δάνεια	5.138	5.269
- Δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις	6.436	6.390
Μείον: συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	(10.363)	(8.438)
Επενδυτικοί τίτλοι:		
- Ομόλογα	14.494	14.860
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	1.450	1.376
Έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο στοιχείων εκτός ισολογισμού (σημ. 41)	2.113	2.923
Σύνολο	57.947	62.314

Ο παραπάνω πίνακας απεικονίζει τη μέγιστη έκθεση της Τράπεζας σε πιστωτικό κίνδυνο την 31 Δεκεμβρίου 2015 και 31 Δεκεμβρίου 2014, αντίστοιχα, χωρίς να ληφθούν υπ' όψιν τυχόν εξασφαλίσεις ή άλλα μέτρα προστασίας που δεν πληρούν τα κριτήρια για συμψηφισμό στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας.

Τα στοιχεία του ισολογισμού, που περιλαμβάνονται στον παραπάνω πίνακα, εμφανίζονται στην καθαρή λογιστική τους αξία, όπως αυτή αναφέρεται στον ισολογισμό. Τα στοιχεία εκτός ισολογισμού περιλαμβάνουν εγγυήσεις, πιστωτικές επιστολές σε αναμονή, ανέκκλητες δεσμεύσεις πιστωτικών ορίων και ενέγγυες πιστώσεις.

7.2.1.2 Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

Παρακάτω παρατίθεται αναλυτική επισκόπηση της έκθεσης της Τράπεζας σε πιστωτικό κίνδυνο προερχόμενο από δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες, σύμφωνα με τις δημοσιευμένες, την 30 Σεπτεμβρίου 2013, οδηγίες της Ελληνικής Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και της Τράπεζας της Ελλάδος.

(α) Ποιότητα του χαρτοφυλακίου των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες

Τα δάνεια και οι απαιτήσεις από πελάτες κατηγοριοποιούνται σε «δάνεια χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένα», «δάνεια σε καθυστέρηση και μη απομειωμένα» και «απομειωμένα δάνεια».

Η κατηγορία «δάνεια χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένα» περιλαμβάνει τα δάνεια για τα οποία δεν υπάρχουν εκπρόθεσμες καταβολές, βάσει σύμβασης, καθώς και καμία άλλη ένδειξη απομείωσης.

Η κατηγορία «δάνεια σε καθυστέρηση και μη απομειωμένα» περιλαμβάνει τα δάνεια για τα οποία υπάρχουν εκπρόθεσμες καταβολές, βάσει σύμβασης, τουλάχιστον για μία ημέρα, χωρίς ωστόσο να έχει απομειωθεί η αξία τους εκτός εάν υπάρχουν συγκεκριμένες πληροφορίες που να υποδεικνύουν το αντίθετο. Αυτό συνήθως συμβαίνει για τα καταναλωτικά δάνεια και τα δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις, τα οποία είναι υπερήμερα λιγότερο από 90 ημέρες, για τα στεγαστικά δάνεια, τα οποία είναι υπερήμερα λιγότερο από 180 ημέρες, ενώ για τα επιχειρηματικά δάνεια λαμβάνονται υπόψη τόσο οι ημέρες υπερημερίας όσο και η εσωτερική διαβάθμισή τους, η οποία αντανακλά τη γενικότερη χρηματοοικονομική κατάσταση του πιστούχου.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Για τα δάνεια των ανωτέρω κατηγοριών, παρόλο που δεν θεωρούνται απομειωμένα, η Τράπεζα αναγνωρίζει «συλλογική» ζημιά απομείωσης (όπως αναφέρεται στη σημ. 2.13 «Απομείωση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού»).

Η κατηγορία «απομειωμένα δάνεια», τα οποία αξιολογούνται για απομείωση «σε ατομική βάση», περιλαμβάνει τα επιχειρηματικά δάνεια καθώς και τα δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις και τα στεγαστικά δάνεια, για τα οποία αναγνωρίζεται «ατομική» πρόβλεψη απομείωσης. Τα υπόλοιπα δάνεια λιανικής τραπεζικής θεωρούνται απομειωμένα, όταν είναι σε υπερημερία μεγαλύτερη από 90 ημέρες για τα καταναλωτικά δάνεια και τα δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις και μεγαλύτερη από 180 ημέρες για τα στεγαστικά δάνεια, για τα οποία αναγνωρίζεται «συλλογική» πρόβλεψη απομείωσης. Επιπρόσθετα, τα απομειωμένα δάνεια σε καθεστώς ρύθμισης ενδέχεται να περιλαμβάνουν δάνεια σε υπερημερία μικρότερη από 90 ημέρες για τα καταναλωτικά δάνεια και τα δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις και μικρότερη από 180 ημέρες για τα στεγαστικά δάνεια.

Τα παρατηρήσιμα δεδομένα που αξιολογούνται από την Τράπεζα, ώστε να προσδιοριστεί αν υπάρχει αντικειμενική ένδειξη ότι ένα δάνειο ή ομάδα δανείων έχουν απομειωθεί αναφέρονται στη σημ. 2.13.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την αξία των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες, προ απομείωσης, η οποία αποτελεί και τη μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο προ απομείωσης, καθώς και την κατηγοριοποίηση αυτών σε μη απομειωμένα (δηλ. «δάνεια χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένα» και «δάνεια σε καθυστέρηση και μη απομειωμένα») και απομειωμένα. Επίσης, οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν το υπόλοιπο της πρόβλεψης απομείωσης που έχει αναγνωρισθεί ανά κατηγορία δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και μέθοδο προσδιορισμού του υπολοίπου αυτής (δηλ. «ατομική» ή «συλλογική» αξιολόγηση), τη συνολική καθαρή αξία των δανείων και απαιτήσεων, μετά την απομείωση, καθώς και την αξία των εξασφαλίσεων που κατέχονται για την μείωση του πιστωτικού κινδύνου.

Για σκοπούς διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου, ο Δημόσιος Τομέας συμπεριλαμβάνεται στα επιχειρηματικά δάνεια. Ο Δημόσιος Τομέας περιλαμβάνει την έκθεση στην κεντρική κυβέρνηση, στις τοπικές αρχές, σε εταιρείες που συνδέονται με το κράτος και εταιρείες που ελέγχονται μερικώς ή πλήρως από το κράτος. Η συγκριτική πληροφόρηση για την κατηγοριοποίηση του χαρτοφυλακίου Επιχειρηματικών δανείων και Δημοσίου Τομέα έχει προσαρμοστεί ώστε να συνάδει με την πληροφόρηση που παρουσιάζεται το 2015. Επιπρόσθετα, η αξία των εξασφαλίσεων που παρουσιάζεται στους παρακάτω πίνακες έχει ανώτατο όριο το ύψος του δανείου, προ απομείωσης.

	31 Δεκεμβρίου 2015									
	Μη απομειωμένα		Απομειωμένα		Συσσωρευμένη			Συνολική καθαρή αξία μετά την απομείωση	Αξία εξασφαλίσεων	
	Χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένα	Σε καθυστέρηση και μη απομειωμένα	Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση	Συνολική αξία προ απομείωσης	Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση			
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	
Λιανική Τραπεζική	12.079	3.219	2.654	10.191	28.143	(1.393)	(5.095)	21.655	17.268	
- Στεγαστικά δάνεια	8.884	2.217	143	5.325	16.569	(48)	(2.029)	14.492	13.378	
- Καταναλωτικά δάνεια	1.007	381	-	2.576	3.964	-	(2.000)	1.964	116	
- Πιστωτικές κάρτες	533	52	-	589	1.174	-	(455)	719	34	
- Μικρές επιχειρήσεις	1.655	569	2.511	1.701	6.436	(1.345)	(611)	4.480	3.740	
Επιχειρηματικά	6.150	1.414	6.958	-	14.522	(3.737)	(131)	10.654	6.271	
- Μεγάλες επιχειρήσεις	4.830	1.118	4.803	-	10.751	(2.887)	(82)	7.782	4.333	
- Μικρομεσαίες ΜΜΕ	1.320	296	2.155	-	3.771	(850)	(49)	2.872	1.938	
Δημόσιος τομέας	672	0	0	-	672	(0)	(7)	665	2	
- Ελλάδα	672	0	0	-	672	(0)	(7)	665	2	
Σύνολο	18.901	4.633	9.612	10.191	43.337	(5.130)	(5.233)	32.974	23.541	

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2014								
	Μη απομειωμένα		Απομειωμένα		Συσσωρευμένη πρόβλεψη			Συνολική καθαρή αξία μετά την απομείωση	Αξία εξασφαλίσεων
	Χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένα	Σε καθυστέρηση και μη απομειωμένα	Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση	Συνολική αξία προ απομείωσης	Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση		
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Λιανική Τραπεζική	13.542	3.917	2.580	8.240	28.279	(1.192)	(3.872)	23.215	18.468
- Στεγαστικά δάνεια	9.821	2.617	77	4.105	16.620	(27)	(1.354)	15.239	14.441
- Καταναλωτικά δάνεια	1.278	478	-	2.289	4.045	-	(1.777)	2.268	100
- Πιστωτικές κάρτες	579	78	-	567	1.224	-	(366)	858	31
- Μικρές επιχειρήσεις	1.864	744	2.503	1.279	6.390	(1.165)	(375)	4.850	3.896
Επιχειρηματικά	6.447	1.543	6.437	-	14.427	(3.113)	(253)	11.061	6.177
- Μεγάλες επιχειρήσεις	5.168	1.174	4.748	-	11.090	(2.585)	(190)	8.315	4.333
- Μικρομεσαίες ΜΜΕ	1.279	369	1.689	-	3.337	(528)	(63)	2.746	1.844
Δημόσιος τομέας	403	405	0	-	808	(0)	(8)	800	116
- Ελλάδα	403	405	0	-	808	(0)	(8)	800	116
Σύνολο	20.392	5.865	9.017	8.240	43.514	(4.305)	(4.133)	35.076	24.761

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένα

Τα εσωτερικά συστήματα αξιολόγησης των πιστούχων που χρησιμοποιούνται από την Τράπεζα, παρακολουθούν τα σημαντικά υπόλοιπα, βάσει ποσοτικών και ποιοτικών παραγόντων. Σχετικά με τα δάνεια και απαιτήσεις χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένα, τα επιχειρηματικά δάνεια κατηγοριοποιούνται σε υψηλή διαβάθμιση, ικανοποιητική διαβάθμιση και υπό παρακολούθηση, ενώ τα δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις και τα στεγαστικά δάνεια, τα οποία αξιολογούνται για απομείωση σε «ατομική βάση», κατηγοριοποιούνται σε ικανοποιητική διαβάθμιση και υπό παρακολούθηση. Τα υπόλοιπα δάνεια λιανικής τραπεζικής, τα οποία δεν αξιολογούνται σε «ατομική βάση», δεν διαβαθμίζονται και κατηγοριοποιούνται σε ικανοποιητική διαβάθμιση λόγω της μη ύπαρξης καθυστέρησης πληρωμών.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένα:

	31 Δεκεμβρίου 2015					
	Υψηλής διαβάθμισης	Ικανοποιητικής διαβάθμισης	Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	Σύνολο των χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένων		Αξία εξασφαλίσεων
				€ εκατ.	€ εκατ.	
Λιανική Τραπεζική	0	12.079	-	12.079	8.718	
- Στεγαστικά δάνεια	-	8.884	-	8.884	7.672	
- Καταναλωτικά δάνεια	-	1.007	-	1.007	-	
- Πιστωτικές κάρτες	-	533	-	533	-	
- Μικρές επιχειρήσεις	0	1.655	-	1.655	1.046	
Επιχειρηματικά	4.750	1.290	110	6.150	2.448	
- Μεγάλες επιχειρήσεις	3.886	880	64	4.830	1.726	
- Μικρομεσαίες ΜΜΕ	864	410	46	1.320	722	
Δημόσιος τομέας	585	87	-	672	2	
- Ελλάδα	585	87	-	672	2	
Σύνολο	5.335	13.456	110	18.901	11.168	

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2014				
	Υψηλής διαβάθμισης € εκατ.	Ικανοποιητικής διαβάθμισης € εκατ.	Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου) € εκατ.	Σύνολο των χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένων € εκατ.	Αξία εξασφαλίσεων € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	-	13.542	-	13.542	10.156
- Στεγαστικά δάνεια	-	9.821	-	9.821	8.924
- Καταναλωτικά δάνεια	-	1.278	-	1.278	-
- Πιστωτικές κάρτες	-	579	-	579	-
- Μικρές επιχειρήσεις	-	1.864	-	1.864	1.232
Επιχειρηματικά	4.431	1.813	203	6.447	2.457
- Μεγάλες επιχειρήσεις	3.622	1.432	114	5.168	1.684
- Μικρομεσαίες ΜΜΕ	809	381	89	1.279	773
Δημόσιος τομέας	134	269	-	403	114
- Ελλάδα	134	269	-	403	114
Σύνολο	4.565	15.624	203	20.392	12.728

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες σε καθυστέρηση και μη απομειωμένα

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την χρονοανάλυση των δάνειων και απαιτήσεων από πελάτες σε καθυστέρηση και μη απομειωμένων, προ αναγνωρισθείσας πρόβλεψης, ανά κατηγορία δανείου:

	31 Δεκεμβρίου 2015							Σύνολο των καθυστερημένων και μη απομειωμένων € εκατ.
	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματικά			Δημόσιος τομέας	
	Στεγαστικά δάνεια € εκατ.	Καταναλωτικά δάνεια € εκατ.	Πιστωτικές κάρτες € εκατ.	Μικρές επιχειρήσεις € εκατ.	Μεγάλες επιχειρήσεις € εκατ.	Μικρομεσαίες ΜΜΕ € εκατ.	Ελλάδα € εκατ.	
έως 29 ημέρες	1.621	291	36	325	596	149	0	3.018
30 έως 59 ημέρες	302	55	10	134	146	32	-	679
60 έως 89 ημέρες	169	35	6	110	376	115	-	811
90 έως 179 ημέρες	125	-	-	-	-	-	-	125
Σύνολο	2.217	381	52	569	1.118	296	0	4.633
Αξία εξασφαλίσεων	1.804	-	-	356	648	161	-	2.969

	31 Δεκεμβρίου 2014							Σύνολο των καθυστερημένων και μη απομειωμένων € εκατ.
	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματικά			Δημόσιος τομέας	
	Στεγαστικά δάνεια € εκατ.	Καταναλωτικά δάνεια € εκατ.	Πιστωτικές κάρτες € εκατ.	Μικρές επιχειρήσεις € εκατ.	Μεγάλες επιχειρήσεις € εκατ.	Μικρομεσαίες ΜΜΕ € εκατ.	Ελλάδα € εκατ.	
έως 29 ημέρες	1.797	341	54	346	344	92	403	3.377
30 έως 59 ημέρες	443	91	16	234	99	30	-	913
60 έως 89 ημέρες	198	46	8	164	699	224	2	1.341
90 έως 179 ημέρες	179	-	-	-	32	23	-	234
Σύνολο	2.617	478	78	744	1.174	369	405	5.865
Αξία εξασφαλίσεων	2.266	-	-	476	639	210	2	3.593

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την κίνηση των απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων από πελάτες ανά κατηγορία δανείου.

	31 Δεκεμβρίου 2015							Σύνολο των απομειωμένων δανείων € εκατ.
	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματικά		Δημόσιος Τομέας		
	Στεγαστικά δάνεια € εκατ.	Καταναλωτικά δάνεια € εκατ.	Πιστωτικές κάρτες € εκατ.	Μικρές επιχειρήσεις € εκατ.	Μεγάλες επιχειρήσεις € εκατ.	Μικρομεσαίες ΜΜΕ € εκατ.	Ελλάδα € εκατ.	
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2014	4.182	2.289	567	3.782	4.748	1.689	0	17.257
Μεταφορές μεταξύ κατηγοριών δανείων	-	-	-	-	2	(2)	-	-
Υπόλοιπο τη 1 Ιανουαρίου	4.182	2.289	567	3.782	4.750	1.687	0	17.257
Αξία δανείων που χαρακτηρίστηκαν ως απομειωμένα εντός της χρήσης	1.300	387	43	488	170	534	(0)	2.922
Αξία δανείων που εξήλθαν από την κατηγορία των απομειωμένων δανείων	(116)	(81)	(16)	(85)	(38)	(38)	-	(374)
Εισπράξεις από απομειωμένα δάνεια	(20)	(21)	(6)	(42)	(56)	(10)	-	(155)
Διαγραφές απομειωμένων δανείων	(0)	(0)	(0)	-	(76)	(19)	-	(95)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	122	2	1	69	53	1	-	248
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	5.468	2.576	589	4.212	4.803	2.155	-	19.803
Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	(1.811)	(1.937)	(449)	(1.874)	(2.859)	(850)	-	(9.780)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου (καθαρή αξία)	3.657	639	140	2.338	1.944	1.305	-	10.023

	31 Δεκεμβρίου 2014							Σύνολο των απομειωμένων δανείων € εκατ.
	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματικά		Δημόσιος Τομέας		
	Στεγαστικά δάνεια € εκατ.	Καταναλωτικά δάνεια € εκατ.	Πιστωτικές κάρτες € εκατ.	Μικρές επιχειρήσεις € εκατ.	Μεγάλες επιχειρήσεις € εκατ.	Μικρομεσαίες ΜΜΕ € εκατ.	Ελλάδα € εκατ.	
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2013	3.057	2.125	595	3.274	1.855	2.999	13	13.918
Μεταφορές μεταξύ κατηγοριών δανείων	-	-	-	-	1.685	(1.685)	0	0
Υπόλοιπο τη 1 Ιανουαρίου	3.057	2.125	595	3.274	3.540	1.314	13	13.918
Αξία δανείων που χαρακτηρίστηκαν ως απομειωμένα εντός της χρήσης	1.230	362	46	810	1.097	413	0	3.958
Αναταξινόμηση ομολογιακών δανείων από χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση (σημ. 22)	-	-	-	-	535	57	-	592
Αξία δανείων που εξήλθαν από την κατηγορία των απομειωμένων δανείων	(91)	(97)	(3)	(242)	(343)	(55)	(13)	(844)
Εισπράξεις από απομειωμένα δάνεια	(24)	(25)	(15)	1	(43)	(35)	-	(141)
Διαγραφές απομειωμένων δανείων	(0)	(89)	(55)	(80)	(52)	(4)	-	(280)
Πωλήσεις απομειωμένων δανείων	-	-	-	-	-	(1)	-	(1)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	10	13	(1)	19	14	0	-	55
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	4.182	2.289	567	3.782	4.748	1.689	0	17.257
Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	(1.277)	(1.707)	(359)	(1.506)	(2.627)	(528)	-	(8.004)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου (καθαρή αξία)	2.905	582	208	2.276	2.121	1.161	0	9.253

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την χρονοανάλυση των απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων από πελάτες ανά κατηγορία δανείου, μετά από απομείωση, καθώς και την αξία των εξασφαλίσεων που κατέχονται για τη μείωση του πιστωτικού κινδύνου

Για τα καταγγελλόμενα δάνεια, η Τράπεζα παύει να παρακολουθεί την κατάσταση καθυστέρησής τους και συνεπώς τα υπόλοιπα τους περιλαμβάνονται στην κατηγορία «άνω των 360 ημερών», με εξαίρεση τα καταναλωτικά δάνεια τα οποία παρακολουθούνται μέχρι τις 360 μέρες καθυστέρησης.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2015							Σύνολο των απομειωμένων δανείων € εκατ.
	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματικά			Δημόσιος τομέας	
	Στεγαστικά δάνεια € εκατ.	Καταναλωτικά δάνεια € εκατ.	Πιστωτικές κάρτες € εκατ.	Μικρές επιχειρήσεις € εκατ.	Μεγάλες επιχειρήσεις € εκατ.	Μικρομεσαίες ΜΜΕ € εκατ.	Ελλάδα € εκατ.	
έως 29 ημέρες	678	95	2	374	473	264	-	1.886
30 έως 59 ημέρες	145	20	0	83	13	3	-	264
60 έως 89 ημέρες	87	12	0	90	416	173	-	778
90 έως 179 ημέρες	238	41	7	157	69	82	-	594
180 έως 360 ημέρες	288	39	8	131	76	91	-	633
άνω των 360 ημερών	2.221	432	123	1.503	897	692	-	5.868
Σύνολο	3.657	639	140	2.338	1.944	1.305	-	10.023
Αξία εξασφαλίσεων	3.902	116	34	2.338	1.959	1.055	-	9.404

	31 Δεκεμβρίου 2014							Σύνολο των απομειωμένων δανείων € εκατ.
	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματικά			Δημόσιος τομέας	
	Στεγαστικά δάνεια € εκατ.	Καταναλωτικά δάνεια € εκατ.	Πιστωτικές κάρτες € εκατ.	Μικρές επιχειρήσεις € εκατ.	Μεγάλες επιχειρήσεις € εκατ.	Μικρομεσαίες ΜΜΕ € εκατ.	Ελλάδα € εκατ.	
έως 29 ημέρες	358	54	-	341	370	210	-	1.333
30 έως 59 ημέρες	56	7	-	50	30	11	-	154
60 έως 89 ημέρες	33	4	-	47	432	42	-	558
90 έως 179 ημέρες	102	30	7	151	86	55	-	431
180 έως 360 ημέρες	387	30	7	124	140	195	0	883
άνω των 360 ημερών	1.969	457	194	1.563	1.063	648	-	5.894
Σύνολο	2.905	582	208	2.276	2.121	1.161	0	9.253
Αξία εξασφαλίσεων	3.251	100	31	2.188	2.010	861	-	8.441

(β) Εξασφαλίσεις και ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία

Εξασφαλίσεις

Ο δείκτης δανείων προς αξία εξασφάλισης των στεγαστικών δανείων προσδιορίζει τη σχέση μεταξύ του δανειακού υπολοίπου, προ απομείωσης, και της τρέχουσας αξίας των ακινήτων που κατέχονται ως εξασφάλιση κατά την ημερομηνία του ισολογισμού.

Ο δείκτης δανείων προς αξία εξασφάλισης των στεγαστικών δανείων παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Στεγαστικά Δάνεια		
Μικρότερο από 50%	3.789	4.066
50%-70%	2.438	2.817
71%-80%	1.206	1.392
81%-90%	1.094	1.292
91%-100%	1.050	1.242
101%-120%	1.875	2.070
121%-150%	2.183	1.881
Μεγαλύτερο από 150%	2.934	1.860
Σύνολο	16.569	16.620
Μέσος Όρος του δείκτη δανείου προς αξία εξασφάλισης	95,32%	84,32%

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Η ανάλυση των εξασφαλίσεων και εγγυήσεων παρουσιάζεται στους παρακάτω πίνακες:

	31 Δεκεμβρίου 2015				
	Αξία εξασφαλίσεων				
	Ακίνητη περιουσία € εκατ.	Χρηματ/κές € εκατ.	Λοιπές € εκατ.	Σύνολο € εκατ.	Εγγυήσεις € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	16.834	198	236	17.268	162
Επιχειρηματικά	3.021	210	3.040	6.271	137
Δημόσιος τομέας	-	2	0	2	18
Σύνολο	19.855	410	3.276	23.541	317

	31 Δεκεμβρίου 2014				
	Αξία εξασφαλίσεων				
	Ακίνητη περιουσία € εκατ.	Χρηματ/κές € εκατ.	Λοιπές € εκατ.	Σύνολο € εκατ.	Εγγυήσεις € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	18.005	290	173	18.468	135
Επιχειρηματικά	3.496	383	2.298	6.177	191
Δημόσιος τομέας	2	110	4	116	30
Σύνολο	21.503	783	2.475	24.761	356

Ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία

Η Τράπεζα αναγνωρίζει στον ισολογισμό τα περιουσιακά στοιχεία που κρατούνται ως εξασφαλίσεις, όταν αυτά έρχονται στην κατοχή της συνήθως μέσω νομικών διαδικασιών ή επικαλούμενη άλλες πιστωτικές ενισχύσεις. Η κύρια κατηγορία εξασφαλίσεων που ανακτάται από την Τράπεζα, σε αντιστάθμιση αποπληρωμής ή μείωσης του υπολοίπου των δανείων, αφορά σε ακίνητα περιουσιακά στοιχεία. Τα ακίνητα κατηγοριοποιούνται στα ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία στην χαμηλότερη αξία μεταξύ του κόστους και της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας (βλέπε επίσης σημ. 2.18 και 29). Στις περιπτώσεις που τα ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία χρησιμοποιούνται από την Τράπεζα για τις δραστηριότητες της, τότε αυτά κατηγοριοποιούνται ως ιδιοχρησιμοποιούμενα πάγια στοιχεία ή ως επενδύσεις σε ακίνητα αναλόγως (βλέπε σημ. 2.7, 26 και 27).

Στους πίνακες που ακολουθούν, παρουσιάζονται οι εξασφαλίσεις τις οποίες η Τράπεζα πήρε στη κατοχή της και τις αναγνώρισε στα ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία, καθώς επίσης τα καθαρά κέρδη/(ζημιές) που προέκυψαν από πωλήσεις τέτοιων περιουσιακών στοιχείων μέσα στη χρήση:

	31 Δεκεμβρίου 2015						
	Αξία ανακτηθέντων εξασφαλίσεων € εκατ.	Εκ των οποίων: εντός της χρήσης € εκατ.	Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης € εκατ.	Εκ της οποίας: εντός της χρήσης € εκατ.	Καθαρή αξία ανακτηθέντων εξασφαλίσεων € εκατ.	Καθαρή Αξία πώλησης € εκατ.	Καθαρό κέρδος/(ζημιά) πώλησης € εκατ.
	Ανακτηθείσα ακίνητη περιουσία από πλειστηριασμούς	389	19	(84)	(32)	305	5
- Κατοικίες	272	15	(57)	(24)	215	5	(1)
- Εμπορικά ακίνητα	117	4	(27)	(8)	90	0	0

	31 Δεκεμβρίου 2014						
	Αξία ανακτηθέντων εξασφαλίσεων € εκατ.	Εκ των οποίων: εντός της χρήσης € εκατ.	Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης € εκατ.	Εκ της οποίας: εντός της χρήσης € εκατ.	Καθαρή αξία ανακτηθέντων εξασφαλίσεων € εκατ.	Καθαρή αξία πώλησης € εκατ.	Καθαρό κέρδος/(ζημιά) πώλησης € εκατ.
	Ανακτηθείσα ακίνητη περιουσία από πλειστηριασμούς	378	48	(52)	(20)	326	1
- Κατοικίες	265	28	(33)	(11)	232	1	(0)
- Εμπορικά ακίνητα	113	20	(19)	(9)	94	0	(0)

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Δεν υπήρχαν το 2014 και το 2015 πάγια περιουσιακά στοιχεία τα οποία έχουν κατηγοριοποιηθεί ως επενδύσεις σε ακίνητα ή ως ιδιοχρησιμοποιούμενα πάγια στοιχεία και τα οποία προήλθαν είτε από ανάκτηση ή από μεταφορά από τα ανακτηθέντα πάγια περιουσιακά στοιχεία.

(γ) Γεωγραφική κατανομή και τομέας δραστηριότητας των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες

Όπως αναφέρεται στη σημ. 7.2.1, η Τράπεζα κατέχει διαφοροποιημένα χαρτοφυλάκια σε διαφορετικές αγορές και χώρες και εφαρμόζει όρια στη συγκέντρωση ανά γεωγραφική περιοχή ή τομέα δραστηριότητας των ομάδων των πιστούχων που μπορεί να επηρεαστούν παρόμοια από αλλαγές στις οικονομικές ή άλλες συνθήκες, ώστε να περιορίσει τον πιστωτικό κίνδυνο.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα συνολικά δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες, προ απομείωσης, τα απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες, καθώς και τις προβλέψεις απομείωσης, ανά κατηγορία δανείων, τομέα δραστηριότητας και γεωγραφική περιοχή:

	31 Δεκεμβρίου 2015								
	Ελλάδα			Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες			Λοιπές χώρες		
	Σύνολο δανείων	Εκ των οποίων: απομειωμένα δάνεια	Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	Σύνολο δανείων	Εκ των οποίων: απομειωμένα δάνεια	Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	Σύνολο δανείων	Εκ των οποίων: απομειωμένα δάνεια	Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Λιανική Τραπεζική	28.142	12.844	(6.487)	-	-	-	1	1	(1)
- Στεγαστικά δάνεια	16.569	5.468	(2.077)	-	-	-	-	-	-
- Καταναλωτικά δάνεια	3.963	2.575	(1.999)	-	-	-	1	1	(1)
- Πιστωτικές κάρτες	1.174	589	(455)	-	-	-	-	-	-
- Μικρές επιχειρήσεις	6.436	4.212	(1.956)	-	-	-	-	-	-
Επιχειρηματικά	13.054	6.257	(3.341)	637	525	(392)	831	176	(135)
- Εμπόριο και Υπηρεσίες	6.991	3.320	(1.960)	423	335	(283)	227	138	(120)
- Βιομηχανία	2.759	1.191	(664)	5	5	(5)	-	-	-
- Ναυτιλία	113	51	(24)	26	12	(1)	594	28	(8)
- Κατασκευές	1.761	1.078	(535)	172	162	(97)	3	3	(0)
- Τουρισμός	1.162	605	(126)	-	-	-	-	-	-
- Ενέργεια	257	8	(10)	-	-	-	-	-	-
- Λοιπές	11	4	(22)	11	11	(6)	7	7	(7)
Δημόσιος Τομέας	672	0	(7)	-	-	-	-	-	-
Σύνολο	41.868	19.101	(9.835)	637	525	(392)	832	177	(136)

	31 Δεκεμβρίου 2014								
	Ελλάδα			Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες			Λοιπές χώρες		
	Σύνολο δανείων	Εκ των οποίων: απομειωμένα δάνεια	Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	Σύνολο δανείων	Εκ των οποίων: απομειωμένα δάνεια	Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	Σύνολο δανείων	Εκ των οποίων: απομειωμένα δάνεια	Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Λιανική Τραπεζική	28.273	10.814	(5.058)	6	6	(6)	-	-	-
- Στεγαστικά δάνεια	16.620	4.182	(1.381)	-	-	-	-	-	-
- Καταναλωτικά δάνεια	4.045	2.289	(1.777)	-	-	-	-	-	-
- Πιστωτικές κάρτες	1.224	567	(366)	-	-	-	-	-	-
- Μικρές επιχειρήσεις	6.384	3.776	(1.534)	6	6	(6)	-	-	-
Επιχειρηματικά	12.921	5.747	(2.738)	730	532	(512)	776	158	(116)
- Εμπόριο και Υπηρεσίες	6.326	2.542	(1.221)	187	78	(67)	171	60	(53)
- Βιομηχανία	2.470	991	(462)	1	1	(0)	-	-	-
- Ναυτιλία	66	19	(3)	78	46	(29)	544	37	(18)
- Κατασκευές	1.769	948	(381)	46	34	(9)	3	3	(0)
- Τουρισμός	1.150	503	(122)	-	-	-	-	-	-
- Ενέργεια	290	14	(13)	-	-	-	-	-	-
- Λοιπές	850	730	(536)	417	373	(407)	59	58	(45)
Δημόσιος τομέας	808	0	(8)	-	-	-	-	-	-
Σύνολο	42.002	16.561	(7.804)	736	538	(518)	776	158	(116)

(δ) Μέτρα ρύθμισης δανείων και απαιτήσεων από πελάτες

Οι συμβατικοί όροι των δανείων ενδέχεται να τροποποιηθούν λόγω διαφόρων παραγόντων, όπως αλλαγές στις συνθήκες της αγοράς, διακράτηση πελατείας και λοιπών παραγόντων, καθώς και λόγω ενδεχόμενης επιδείνωσης στην οικονομική κατάσταση του οφειλέτη. Ως συνέπεια του τρέχοντος μακροοικονομικού περιβάλλοντος, η Τράπεζα εφαρμόζει διάφορα προγράμματα ρύθμισης δανείων, προκειμένου να ενισχύσει τη διαχείριση των σχέσεων της με τους πελάτες και την αποτελεσματικότητα των μηχανισμών είσπραξης των απαιτήσεών της, να βελτιώσει την ανακτησιμότητα των αντίστοιχων ταμιακών ροών και να περιορίσει τις ζημιές που προέρχονται τόσο από τα δάνεια λιανικής τραπεζικής όσο και από το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις*Κατηγοριοποίηση Μέτρων Ρύθμισης*

Μετά τη δημοσίευση του τελικού σχεδίου των εκτελεστικών τεχνικών προτύπων της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Αρχής (EBA), στο τρίτο τρίμηνο του 2014, η Τράπεζα εφάρμοσε έναν κοινό ορισμό αναφορικά με τις ρυθμίσεις δανείων για σκοπούς εποπτικής και χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, και επανακαθόρισε, την 31 Δεκεμβρίου 2014, την περίμετρο των υφιστάμενων ρυθμισμένων δανείων κατά αντιστοιχία με αντίστοιχους ορισμούς της EBA. Από την 1 Ιανουαρίου 2015, η Τράπεζα παρακολουθεί όλες τις πρακτικές ρύθμισης δανείων βάσει των ανωτέρω προτύπων της EBA.

Επομένως, οι πρακτικές ρύθμισης δανείων, όπως παρακολουθούνται και γνωστοποιούνται από την Τράπεζα, περιλαμβάνουν μόνο τις περιπτώσεις τροποποίησης των συμβατικών όρων αποπληρωμής του δανείου λόγω οικονομικής αδυναμίας του οφειλέτη να ανταποκριθεί στις δανειακές του υποχρεώσεις βάσει των υφιστάμενων όρων, και η Τράπεζα παρέχει διευκολύνσεις, μέσω ευνοϊκής τροποποίησης των όρων και προϋποθέσεων που προβλέπονται από την δανειακή σύμβαση, ενέργεια στην οποία δεν θα προέβαινε εάν ο οφειλέτης δεν βρισκόταν σε οικονομική δυσχέρεια.

Όλα τα άλλα είδη τροποποιήσεων που παρέχονται από την Τράπεζα και δεν οφείλονται στην οικονομική αδυναμία του οφειλέτη, αλλά καθορίζονται από παράγοντες επιχειρηματικής φύσεως, δεν αποτελούν μέτρα ρύθμισης.

Τα ρυθμισμένα δάνεια κατηγοριοποιούνται ως απομειωμένα ή μη απομειωμένα αξιολογώντας τον βαθμό καθυστέρησης και την πιστοληπτική τους διαβάθμιση, κατά την ημερομηνία της ρύθμισης και κατά την ημερομηνία αναφοράς.

Τα απομειωμένα δάνεια υπόκεινται αρχικά σε περίοδο επιτήρησης ενός έτους, κατά την οποία η συναλλακτική συμπεριφορά των οφειλετών παρακολουθείται επισταμένως. Εάν, στο τέλος της ανωτέρω περιόδου, οι οφειλέτες έχουν ανταποκριθεί στους όρους του προγράμματος και δεν υπάρχουν καθόλου ποσά σε καθυστέρηση, καθώς και αμφιβολίες για την πλήρη εξόφληση των δανείων, τότε αυτά γνωστοποιούνται ως μη απομειωμένα. Επιπροσθέτως, τα μη απομειωμένα δάνεια, συμπεριλαμβανομένων κι αυτών που προγενέστερα κατηγοριοποιήθηκαν ως απομειωμένα και τήρησαν του όρους της ρύθμισης, υπόκεινται σε διετή παρακολούθηση. Εάν, στο τέλος αυτής της περιόδου, οι οφειλέτες έχουν προβεί σε τακτικές πληρωμές κατά ένα σημαντικό ποσό, δεν υπάρχουν ποσά σε καθυστέρηση μεγαλύτερη των 30 ημερών και τα δάνεια δεν είναι απομειωμένα, τότε αυτά εξέρχονται από το καθεστώς ρύθμισης.

Ειδικότερα, η κατηγορία των απομειωμένων δανείων περιλαμβάνει εκείνα που (α) κατά την ημερομηνία της ρύθμισης ήταν σε καθυστέρηση μεγαλύτερη των 90 ημερών ή θεωρούνταν πιθανό να μην αποπληρωθούν, (β) στο τέλος της περιόδου επιτήρησης του ενός έτους ικανοποίησαν τα κριτήρια για την μεταφορά τους στην κατηγορία των μη απομειωμένων δανείων και κατά την διετή περίοδο παρακολούθησης είτε ρυθμίστηκαν εκ νέου είτε υπήρξαν ποσά σε καθυστέρηση μεγαλύτερη των 30 ημερών και (γ) κατηγοριοποιήθηκαν αρχικά ως μη απομειωμένα και κατά την διάρκεια της διετούς περιόδου παρακολούθησης ικανοποίησαν τα κριτήρια για την μεταφορά τους στην κατηγορία απομειωμένα.

Επιπροσθέτως, τα μη απομειωμένα δάνεια λιανικής τραπεζικής κατηγοριοποιούνται είτε ως «ενήμερα και μη απομειωμένα» είτε ως «σε καθυστέρηση και μη απομειωμένα» ανάλογα με τον βαθμό καθυστέρησής τους κατά την ημερομηνία αναφοράς. Για την αντίστοιχη κατηγοριοποίηση των επιχειρηματικών δανείων, λαμβάνεται υπόψη τόσο η πιστοληπτική διαβάθμιση των οφειλετών όσο και ο βαθμός καθυστέρησης των δανείων.

Επίσης, τα ρυθμισμένα δάνεια που δεν εξυπηρετούνται σύμφωνα με τους νέους τροποποιημένους όρους και τα οποία μεταγενέστερα καταγγέλλονται, παύουν να παρακολουθούνται ξεχωριστά βάσει των διαδικασιών που ο Όμιλος εφαρμόζει για τα προγράμματα ρύθμισης, και γνωστοποιούνται ως καταγγελλόμενα απομειωμένα δάνεια σύμφωνα με τις διαδικασίες του Ομίλου για την διαχείριση και παρακολούθηση των καταγγελλόμενων δανείων.

Προγράμματα Ρύθμισης Δανείων

Τα προγράμματα ρύθμισης παρέχονται κατόπιν αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας του πελάτη και της πρόθεσής του να αποπληρώσει την οφειλή του, και μπορεί να είναι προσωρινής φύσης ή μεγαλύτερης διάρκειας. Ο σκοπός των προγραμμάτων αυτών είναι η διευκόλυνση των οφειλετών που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσχέρειες μέσω επαναπροσδιορισμού των όρων αποπληρωμής των δανείων τους και ταυτόχρονα η προστασία της Τράπεζας από ενδεχόμενες ζημιές. Η Τράπεζα αναπτύσσει στοχευόμενες εναλλακτικές στρατηγικές με σκοπό την εξεύρεση κατάλληλων μακροπρόθεσμων και βιώσιμων λύσεων, οι οποίες θα ανταποκρίνονται στις οικονομικές ανάγκες επιλεγμένων ομάδων οφειλετών.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Τα μέτρα ρύθμισης δανείων μπορεί να περιλαμβάνουν, αλλά δεν περιορίζονται απαραίτητα σε ένα ή και περισσότερα από τα παρακάτω:

- ενοποιήσεις δανειακών υποχρεώσεων, όπου τα υφιστάμενα δανειακά υπόλοιπα του πιστούχου ενοποιούνται σε ένα δάνειο,
- μείωση ή πληρωμή μόνο των τόκων,
- διακοπές πληρωμής, περίοδος χάριτος,
- κεφαλαιοποίηση των ληξιπρόθεσμων οφειλών, οι οποίες προστίθενται στο κεφάλαιο του δανείου,
- παράταση της περιόδου αποπληρωμής του δανείου
- μείωση επιτοκίου,
- μερική διαγραφή της οφειλής του πιστούχου και
- ανταλλαγή χρέους με απόκτηση μετοχών του οφειλέτη.

Ειδικά για τα καταναλωτικά δάνεια χωρίς εξασφάλιση (περιλαμβανομένων των πιστωτικών καρτών), τα προγράμματα ρύθμισης πραγματοποιούνται κυρίως μέσω της ενοποίησης των δανειακών υποχρεώσεων, όπου όλα τα υφιστάμενα υπόλοιπα καταναλωτικών δανείων συγκεντρώνονται σε ένα. Η ενοποίηση των δανειακών υποχρεώσεων συνδυάζεται γενικότερα με άλλα μέτρα (π.χ. επέκταση διάρκειας), έτσι ώστε να επιτυγχάνονται τόσο η επαρκής μείωση των δόσεων του δανείου όσο και ο βιώσιμος χαρακτήρας της ρύθμισης για τον οφειλέτη. Σε επιλεγμένες περιπτώσεις, η ενοποίηση των δανειακών υποχρεώσεων μπορεί να συνδυάζεται με εγγραφή προσημείωσης σε ακίνητα, μετατρέποντας έτσι τα ανεξασφάλιστα ανοίγματα σε εξασφαλισμένα.

Στην περίπτωση των στεγαστικών δανείων, η μείωση της δόσης μπορεί να επιτευχθεί μέσω διαφόρων προγραμμάτων ρύθμισης, όπως η παράταση της περιόδου αποπληρωμής του δανείου, η κεφαλαιοποίηση των ληξιπρόθεσμων οφειλών και η μείωση ή πληρωμή μόνο τόκων.

Τα επιχειρηματικά δάνεια υπόκεινται σε ρύθμιση, όταν υπάρχουν ενδείξεις οικονομικών δυσχερειών του οφειλέτη, η οποία στοιχειοθετείται από ένα συνδυασμό παραγόντων μεταξύ των οποίων η επιδείνωση των οικονομικών του στοιχείων, η υποβάθμιση της πιστοληπτικής του αξιολόγησης, οι καθυστερήσεις πληρωμών και λοιποί.

Η Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων του Ομίλου (Troubled Assets Group General Division- TAG) αποτελεί μία ανεξάρτητη αρχή, η οποία έχει την συνολική ευθύνη για την διαχείριση των προβληματικών δανείων της Τράπεζας, συμπεριλαμβανομένων των ρυθμισμένων. Η Διεύθυνση διασφαλίζει τον αυστηρό έλεγχο και τη στενή παρακολούθηση αναφορικά με την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων ρύθμισης και την απόδοση των δανειακών χαρτοφυλακίων που διαχειρίζεται. Η Διεύθυνση διασφαλίζει επίσης, τη συνεχή βελτίωση και προσαρμογή των πολιτικών και των διαδικασιών μέσω της διενέργειας ποιοτικών ελέγχων και λαμβάνοντας υπόψη τις εξελίξεις του μακροοικονομικού περιβάλλοντος, τις απαιτήσεις του εποπτικού και νομικού πλαισίου, τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές, και τις υφιστάμενες ή νέες εσωτερικές απαιτήσεις.

Η TAG συνεργάζεται με τον Τομέα Διαχείρισης Κινδύνων για την αμοιβαία κατανόηση και ανάπτυξη της κατάλληλης μεθοδολογίας σχετικά με την αξιολόγηση των κινδύνων που απορρέουν από κάθε τύπο ρύθμισης και κατηγορία καθυστέρησης, ανά δανειακό χαρτοφυλάκιο. Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τη δομή και τις κυριότερες δραστηριότητες της TAG παρέχονται στις σημ. 7.2 και 7.2.1.

Αξιολόγηση Απομείωσης

Στις περιπτώσεις που παρέχονται μέτρα ρύθμισης, η Τράπεζα αξιολογεί την οικονομική κατάσταση του πιστούχου και την ικανότητα αποπληρωμής των υποχρεώσεων του βάσει των πολιτικών απομείωσης της Τράπεζας που περιγράφονται στις σημειώσεις 2.13 και 7.2.1. Συγκεκριμένα, τα δάνεια λιανικής τραπεζικής διαχωρίζονται από τα άλλα χαρτοφυλάκια δανείων και η συλλογική αξιολόγηση απομείωσης που διενεργείται αντανακλά τον κίνδυνο μεγαλύτερων ζημιών, με αποτέλεσμα τις υψηλότερες προβλέψεις απομείωσης/κάλυψη σε σχέση με τα μη τροποποιημένα δάνεια. Η αξιολόγηση για την απομείωση των επιχειρηματικών δανείων πραγματοποιείται σε ατομική βάση, λαμβάνοντας υπόψη τις διάφορες πτυχές του κινδύνου (όπως η πιστοληπτική αξιολόγηση του δανειολήπτη, η οικονομική του κατάσταση, η τήρηση του προγράμματος ρύθμισης και το επίπεδο των εξασφαλίσεων) και η σχετική ζημιά απομείωσης υπολογίζεται αναλόγως.

Ανταλλαγή Χρέους με απόκτηση μετοχών του οφειλέτη

Στα χαρτοφυλάκια επιχειρηματικών δανείων, η Τράπεζα συμμετέχει σε ορισμένες περιπτώσεις σε συναλλαγές ανταλλαγής χρέους με μετοχές, ως μέρος της διαδικασίας στήριξης των επιχειρήσεων, όπως περιγράφεται στη σημ. 2.13. Το 2015, στο

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

πλαίσιο ρύθμισης δανείων με ανταλλαγή χρέους έναντι μετοχών, η Τράπεζα απέκτησε μειοψηφικό ποσοστό συμμετοχής 10,39% στη Σελόντα Ιχθυοτροφεία Α.Ε.Γ.Ε., αξίας € 0,2 εκατ. και μειοψηφικό ποσοστό συμμετοχής 13,94% στη Νηρέυς Ιχθυοκαλλιέργειες Α.Ε., αξίας € 2,8 εκατ. Παρομοίως, το 2014, η Τράπεζα απέκτησε μειοψηφικό ποσοστό συμμετοχής 12,8% στην NGP Plastic, αξίας € 1,3 εκατ.

Αποαναγνώριση δανείου

Ένα δάνειο του οποίου οι όροι έχουν τροποποιηθεί ενδέχεται να αποαναγνωριστεί και το ρυθμισμένο δάνειο να αναγνωριστεί ως νέο, όταν οι αλλαγές στους αρχικούς συμβατικούς όρους οδηγούν το δάνειο που υπόκειται σε μέτρα ρύθμισης να χαρακτηριστεί ως ένα ουσιωδώς διαφορετικό χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού. Περιπτώσεις που είναι πιθανό να οδηγήσουν σε αποαναγνώριση περιγράφονται στη σημ. 2.13. Κατά την αποαναγνώριση, η διαφορά του παλιού δανείου και της εύλογης αξίας του νέου δανείου αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Τα απομειωμένα δάνεια που αποαναγνωρίστηκαν ως συνέπεια των μέτρων ρύθμισης, εξακολουθούν να κατηγοριοποιούνται ως απομειωμένα έως ότου υπάρχουν επαρκή στοιχεία που να αποδεικνύουν την σημαντική μείωση στον κίνδυνο αθέτησης των μελλοντικών πληρωμών και την μη ύπαρξη άλλων ενδείξεων απομείωσης.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες της Τράπεζας, ανά είδος ρύθμισης:

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Μέτρα ρύθμισης δανείων:		
Μετάθεση πληρωμής τόκων	208	100
Πρόγραμμα μειωμένων πληρωμών	3.362	1.593
Παροχή περιόδου χάριτος	84	766
Επέκταση διάρκειας δανείου	1.262	460
Κεφαλαιοποίηση καθυστερούμενων δόσεων	1.390	817
Διαγραφή μέρους του χρέους	34	21
Συνδυασμός μέτρων ρύθμισης	340	447
Ανταλλαγή χρέους με απόκτηση συμμετοχής	49	5
Λοιπά	171	100
Σύνολο (καθαρή αξία)	6.900	4.309

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες της Τράπεζας που υπόκεινται σε μέτρα ρύθμισης ανά ποιοτική διαβάθμιση:

	31 Δεκεμβρίου 2015		
	Συνολικό ποσό δανείων € εκατ.	Συνολικό ποσό ρυθμισμένων δανείων € εκατ.	% Ρυθμισμένων δανείων
Χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένα	18.901	2.429	12,9
Σε καθυστέρηση και μη απομειωμένα	4.633	1.230	26,5
Απομειωμένα	19.803	4.629	23,4
Σύνολο	43.337	8.288	19,1
Ατομική πρόβλεψη απομείωσης	(5.130)	(417)	8,1
Συλλογική πρόβλεψη απομείωσης	(5.233)	(971)	18,6
Σύνολο (καθαρή αξία)	32.974	6.900	20,9
Ληφθείσες Εξασφαλίσεις	23.541	5.538	

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2014		
	Συνολικό ποσό δανείων	Συνολικό ποσό ρυθμισμένων δανείων	% ρυθμισμένων δανείων
	€ εκατ.	€ εκατ.	
Χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένα	20.392	1.676	8,2
Σε καθυστέρηση και μη απομειωμένα	5.865	748	12,8
Απομειωμένα	17.257	2.572	14,9
Σύνολο	43.514	4.996	11,5
Ατομική πρόβλεψη απομείωσης	(4.305)	(250)	5,8
Συλλογική πρόβλεψη απομείωσης	(4.133)	(437)	10,6
Σύνολο (καθαρή αξία)	35.076	4.309	12,3
Ληφθείσες Εξασφαλίσεις	24.761	3.610	

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την κίνηση των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες που υπόκεινται σε μέτρα ρύθμισης:

	2015 € million
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	4.310
Δάνεια που εντάχθηκαν σε καθεστώς ρύθμισης εντός της χρήσης	2.883
Έσοδα από τόκους	171
Αποπληρωμές δανείων (μερικής ή ολικώς)	(86)
Δάνεια που εξήλθαν από το καθεστώς της ρύθμισης ⁽¹⁾	(161)
Πρόβλεψη για πιστωτικούς κινδύνους	(217)
Λοιπά	0
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	6.900

⁽¹⁾ Ένα σημαντικό ποσό των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες τα οποία εξήλθαν από το καθεστώς ρύθμισης αφορά καταγγελλόμενα δάνεια.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες της Τράπεζας που υπόκεινται σε μέτρα ρύθμισης ανά είδος δανείου:

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	5.905	3.390
- Στεγαστικά δάνεια	4.357	2.540
- Καταναλωτικά δάνεια	292	126
- Πιστωτικές κάρτες	0	0
- Μικρές επιχειρήσεις	1.256	724
Επιχειρηματικά	995	919
- Μεγάλες επιχειρήσεις	545	555
- Μικρομεσαίες ΜΜΕ	450	364
Σύνολο (καθαρή αξία)	6.900	4.309

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες της Τράπεζας που υπόκεινται σε μέτρα ρύθμισης ανά γεωγραφική κατανομή:

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Ελλάδα	6.848	4.288
Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες	42	21
Λοιπές Χώρες	10	-
Σύνολο (καθαρή αξία)	<u>6.900</u>	<u>4.309</u>

7.2.1.3 Ομόλογα εμπορικού και επενδυτικού χαρτοφυλακίου

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα ομόλογα του εμπορικού και του επενδυτικού χαρτοφυλακίου ανά κατηγορία πιστωτικής διαβάθμισης την 31 Δεκεμβρίου 2015 και 2014, σύμφωνα με τις διαβαθμίσεις της Moody's ή αντίστοιχες διαβαθμίσεις:

31 Δεκεμβρίου 2015					
	Ομόλογα εμπορικού χαρτοφυλακίου	Ομόλογα διαθέσιμα προς πώληση	Χρεωστικοί τίτλοι δανειακού χαρτοφυλακίου	Ομόλογα διακρατούμενα μέχρι τη λήξη	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Aaa	-	54	-	0	54
Aa1 έως Aa3	-	-	10.042	50	10.092
A1 έως A3	-	6	115	58	179
Χαμηλότερα από A3	13	3.025	1.071	41	4.150
Χωρίς διαβάθμιση	2	13	19	-	34
Σύνολο	15	3.098	11.247	149	14.509

31 Δεκεμβρίου 2014					
	Ομόλογα εμπορικού χαρτοφυλακίου	Ομόλογα διαθέσιμα προς πώληση	Χρεωστικοί τίτλοι δανειακού χαρτοφυλακίου	Ομόλογα διακρατούμενα μέχρι τη λήξη	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Aaa	-	101	-	45	146
Aa1 έως Aa3	-	-	10.089	69	10.158
A1 έως A3	0	30	117	89	236
Χαμηλότερα από A3	58	2.676	1.305	143	4.182
Χωρίς διαβάθμιση	8	7	189	-	204
Σύνολο	66	2.814	11.700	346	14.926

Τα ομόλογα με διαβάθμιση χαμηλότερη από A3 περιλαμβάνουν: ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου αξίας € 3.833 εκατ. (2014: € 3.521 εκατ.), κρατικά ομόλογα χωρών μελών της Ευρωζώνης, δηλ. Ιταλία αξίας € 100 εκατ. (2014: € 100 εκατ.), και κρατικά ομόλογα αξίας € 110 εκατ. που έχουν εκδοθεί κυρίως από μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και υποψήφια μέλη (2014: € 265 εκατ.).

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα ομόλογα του εμπορικού και του επενδυτικού χαρτοφυλακίου της Τράπεζας ανά γεωγραφική περιοχή, με βάση τη χώρα εγκατάστασης των αντισυμβαλλόμενων, και τον τομέα δραστηριότητας:

	31 Δεκεμβρίου 2015			
	Ελλάδα € εκατ.	Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες € εκατ.	Λοιπές Χώρες € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Δημόσιο	3.833	10.420	-	14.253
Τράπεζες	1	-	-	1
Επιχειρήσεις	107	138	10	255
Σύνολο	3.941	10.558	10	14.509

	31 Δεκεμβρίου 2014			
	Ελλάδα € εκατ.	Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες € εκατ.	Λοιπές Χώρες € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Δημόσιο	3.521	10.668	-	14.189
Τράπεζες	2	28	0	30
Επιχειρήσεις	410	287	10	707
Σύνολο	3.933	10.983	10	14.926

7.2.1.4 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων

Οι γνωστοποιήσεις όπως παρατίθενται στους παρακάτω πίνακες περιλαμβάνουν χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων τα οποία:

- α) συμψηφίζονται στον ισολογισμό της Τράπεζας σύμφωνα με τα κριτήρια του ΔΛΠ 32 ή
- β) υπόκεινται σε κύριες συμβάσεις συμψηφισμού ή παρόμοιες συμφωνίες οι οποίες καλύπτουν παρόμοια χρηματοοικονομικά μέσα, ανεξάρτητα από το εάν συμψηφίζονται στον ισολογισμό.

Αναφορικά με την πρώτη κατηγορία, τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων συμψηφίζονται και το καθαρό ποσό αυτών παρουσιάζεται στον ισολογισμό, όταν υπάρχει νόμιμο δικαίωμα συμψηφισμού και πρόθεση διακανονισμού του καθαρού ποσού αυτών ή πρόθεση ταυτόχρονης είσπραξης της απαίτησης και εξόφλησης της υποχρέωσης («τα κριτήρια συμψηφισμού»), όπως παρατίθενται και στην λογιστική αρχή της Τράπεζας 2.5.

Αναφορικά με την δεύτερη κατηγορία, οι συναλλαγές που εμπύτουν σε συμβάσεις ISDA και παρόμοιες κύριες συμβάσεις συμψηφισμού δεν πληρούν τα κριτήρια του συμψηφισμού στον ισολογισμό, καθώς το δικαίωμα συμψηφισμού τίθεται σε ισχύ μόνο σε περίπτωση αθέτησης, χρεοκοπίας ή πτώχευσης της Τράπεζας ή των αντισυμβαλλόμενων ή μετά από άλλα προκαθορισμένα γεγονότα. Επιπρόσθετα, η Τράπεζα και οι αντισυμβαλλόμενοι της μπορεί να μην έχουν πρόθεση διακανονισμού του καθαρού ποσού των συναλλαγών ή πρόθεση ταυτόχρονης είσπραξης της απαίτησης και εξόφλησης της υποχρέωσης.

Παρόμοιες συμβάσεις με τις ISDA περιλαμβάνουν συμφωνίες εκκαθάρισης παραγώγων, global master repurchase agreements (GMRA) και global master securities lending agreements. Παρόμοια χρηματοοικονομικά μέσα περιλαμβάνουν παράγωγα, συμφωνίες πώλησης και επαναγοράς χρεογράφων («repos»), συμφωνίες αγοράς και επαναπώλησης τίτλων («reverse repos») και χρεόγραφα που δανείζονται από ή δανείζονται σε τρίτους. Χρηματοοικονομικά μέσα όπως δάνεια και καταθέσεις δεν υπόκεινται σε αυτήν την γνωστοποίηση εκτός εάν συμψηφίζονται στον ισολογισμό.

Η Τράπεζα δεν έχει συμψηφίσει κανένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού και υποχρεώσεων την 31 Δεκεμβρίου 2015 και 2014, δεδομένου ότι τα κριτήρια συμψηφισμού που αναφέρονται παραπάνω δεν πληρούνται. Συνεπώς, η λογιστική αξία των αναγνωρισμένων χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων ισούται με την αντίστοιχη καθαρή αξία στους παρακάτω πίνακες.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων που δεν συμψηφίζονται στον ισολογισμό, όπως παρουσιάζονται παρακάτω, υπόκεινται σε εφαρμοστέες κύριες συμβάσεις συμψηφισμού και παρόμοιες συμφωνίες και έχουν κυρίως σχέση με παράγωγα, συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων και συμφωνίες επαναπώλησης χρεογράφων.

Όσον αφορά αυτές τις συναλλαγές, η Τράπεζα λαμβάνει και παρέχει εξασφαλίσεις με την μορφή χρεογράφων και ταμειακών διαθεσίμων, τα οποία περιλαμβάνονται στους παρακάτω πίνακες στις στήλες «Χρηματοοικονομικά μέσα» (περιλαμβανομένων μη-ταμειακών εξασφαλίσεων) και «Εγγυήσεις σε μετρητά» στην εύλογη αξία τους.

31 Δεκεμβρίου 2015						
		Σχετιζόμενα υπόλοιπα που δεν συμψηφίστηκαν στον ισολογισμό				
Λογιστική αξία χρηματ/μικρών στοιχείων ενεργητικού προ συμψηφισμού	Λογιστική αξία χρηματ/μικρών υποχρεώσεων που συμψηφίστηκαν	Καθαρή αξία χρηματ/μικρών απαιτήσεων	Χρηματ/μικά στοιχεία (περιλαμβ. μη-ταμειακών εξασφαλίσεων)	Ληφθείσες εγγυήσεις σε μετρητά	Καθαρό υπόλοιπο	
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού						
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα						
Σύνολο						
1.854	-	1.854	(1.777)	(25)	52	
1.854	-	1.854	(1.777)	(25)	52	

31 Δεκεμβρίου 2015						
		Σχετιζόμενα υπόλοιπα που δεν συμψηφίστηκαν στον ισολογισμό				
Λογιστική αξία χρηματ/μικρών υποχρεώσεων προ συμψηφισμού	Λογιστική αξία χρηματ/μικρών στοιχείων ενεργητικού που συμψηφίστηκαν	Καθαρή αξία χρηματ/μικρών υποχρεώσεων	Χρηματ/μικά στοιχεία (περιλαμβ. μη-ταμειακών εξασφαλίσεων)	Δεσμευμένες εγγυήσεις σε μετρητά	Καθαρό υπόλοιπο	
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων						
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα						
Συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων με τράπεζες						
Συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων με πελάτες						
Σύνολο						
2.353	-	2.353	(795)	(1.524)	34	
5.632	-	5.632	(5.577)	(55)	-	
53	-	53	(53)	-	0	
8.038	-	8.038	(6.425)	(1.579)	34	

31 Δεκεμβρίου 2014						
		Σχετιζόμενα υπόλοιπα που δεν συμψηφίστηκαν στον ισολογισμό				
Λογιστική αξία χρηματ/μικρών στοιχείων ενεργητικού προ συμψηφισμού	Λογιστική αξία χρηματ/μικρών υποχρεώσεων που συμψηφίστηκαν	Καθαρή αξία χρηματ/μικρών απαιτήσεων	Χρηματ/μικά στοιχεία (περιλαμβ. μη-ταμειακών εξασφαλίσεων)	Ληφθείσες εγγυήσεις σε μετρητά	Καθαρό υπόλοιπο	
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού						
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα						
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων με τράπεζες						
Σύνολο						
2.091	-	2.091	(1.982)	(38)	71	
6	-	6	(6)	-	-	
2.097	-	2.097	(1.988)	(38)	71	

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

31 Δεκεμβρίου 2014						
Λογιστική αξία χρηματ/μικρών υποχρεώσεων προ συμψηφισμού	Λογιστική αξία χρηματ/μικρών στοιχείων ενεργητικού που συμψηφίστηκαν	Καθαρή αξία χρηματ/μικρών υποχρεώσεων	Σχετιζόμενα υπόλοιπα που δεν συμψηφίστηκαν στον ισολογισμό			
			Χρηματ/μικά στοιχεία (περιλαμβ. μη-ταμειακών εξασφαλίσεων)	Δεσμευμένες εγγυήσεις σε μετρητά	Καθαρό υπόλοιπο	
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων						
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	2.453	-	2.453	(882)	49	
Συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων με τράπεζες	11.379	-	11.379	(11.092)	81	
Συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων με πελάτες	53	-	53	(53)	0	
Σύνολο	13.885	-	13.885	(12.027)	130	

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων παρατίθενται στους παραπάνω πίνακες στην αξία με την οποία αναγνωρίστηκαν, είτε την εύλογη αξία (παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα) είτε στην αναπόσβεστη αξία κτήσης (όλα τα υπόλοιπα χρηματοοικονομικά στοιχεία), ανάλογα με τον τύπο του χρηματοοικονομικού μέσου.

7.2.2 Κίνδυνος αγοράς

Η Τράπεζα εκτίθεται σε κίνδυνο αγοράς ο οποίος είναι ο κίνδυνος πιθανής ζημιάς λόγω δυσμενών μεταβολών στις μεταβλητές της αγοράς. Μεταβολές σε επιτόκια, συναλλαγματικές ισοτιμίες, περιθώρια φερεγγυότητας (credit spreads), τιμές μετοχών και σε άλλους σχετικούς παράγοντες, όπως στην τεκμαρτή μεταβλητότητα των προηγούμενων, μπορούν να επηρεάσουν τα έσοδα της Τράπεζας ή την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων της. Ειδικότερα, οι κίνδυνοι αγοράς στους οποίους εκτίθεται η Τράπεζα είναι οι εξής:

(α) Κίνδυνος επιτοκίου

Οι ταμειακές ροές και η εύλογη αξία της χρηματοοικονομική θέσης της Τράπεζας εκτίθενται σε κίνδυνο λόγω των διακυμάνσεων στα ισχύοντα επιτόκια αγοράς. Ο κίνδυνος επιτοκίου ταμιακών ροών, είναι ο κίνδυνος οι μελλοντικές ταμειακές ροές ενός χρηματοοικονομικού μέσου να διακυμανθούν λόγω των αλλαγών στα επιτόκια της αγοράς. Ο κίνδυνος επιτοκίου εύλογης αξίας είναι ο κίνδυνος η αξία ενός χρηματοοικονομικού μέσου να διακυμανθεί λόγω των αλλαγών στα επιτόκια της αγοράς. Ο κίνδυνος επιτοκίου εύλογης αξίας αναλύεται περαιτέρω σε «Γενικό» και «Ειδικό». Ο πρώτος αναφέρεται σε αλλαγές στην εύλογη αξία θέσεων λόγω κινήσεων των επιτοκίων αναφοράς, ενώ ο τελευταίος αναφέρεται σε αλλαγές στην εύλογη αξία θέσεων λόγω κινήσεων σε συγκεκριμένες αποδόσεις εκδοτών και σε περιθώρια φερεγγυότητας (credit spreads).

(β) Συναλλαγματικός κίνδυνος

Η χρηματοοικονομική θέση και οι ταμειακές ροές της Τράπεζας εκτίθενται σε κίνδυνο από την επίδραση των διακυμάνσεων στις ισχύουσες συναλλαγματικές ισοτιμίες.

(γ) Μετοχικός κίνδυνος

Ο κίνδυνος τιμής μετοχών ορίζεται ως ο κίνδυνος μείωσης της εύλογης αξίας τους, ως αποτέλεσμα της μεταβολής των μετοχικών δεικτών και της αξίας μεμονωμένων μετοχών. Η έκθεση στον κίνδυνο διακύμανσης των τιμών των μετοχών προέρχεται κυρίως από το επενδυτικό χαρτοφυλάκιο.

(δ) Τεκμαρτή μεταβλητότητα

Η Τράπεζα εκτίθεται σε περιορισμένο κίνδυνο τεκμαρτής μεταβλητότητας (implied volatility (vega) risk), κυρίως ως αποτέλεσμα των θέσεων της σε swaption.

Η Επιτροπή Κινδύνων (Board Risk Committee) καθορίζει τα όρια των ανοικτών θέσεων σε μετοχές, τα οποία παρακολουθούνται σε τακτική βάση.

Η Τράπεζα εφαρμόζει τη μέθοδο της Αξίας σε Κίνδυνο (Value at Risk - VaR) για τη διαχείριση και παρακολούθηση του κινδύνου αγοράς.

(i) VaR για 2015 και 2014

Η μέθοδος VaR χρησιμοποιείται για την επιμέτρηση του χρηματοοικονομικού κινδύνου, υπολογίζοντας την πιθανή αρνητική μεταβολή της αγοραίας αξίας ενός χαρτοφυλακίου σε συγκεκριμένο διάστημα εμπιστοσύνης και για προκαθορισμένη διάρκεια.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Το VaR που υπολογίζει η Τράπεζα είναι βασισμένο σε διάστημα εμπιστοσύνης 99% και περίοδο διακράτησης 1 ημέρας, υπολογισμένο με τη μέθοδο προσομοίωσης Monte Carlo (ολοκληρωμένη επανατιμολόγηση).

Τα μοντέλα VaR είναι σχεδιασμένα για την επιμέτρηση του κινδύνου αγοράς σε ομαλές συνθήκες. Γίνεται η υπόθεση ότι οι ενδεχόμενες μεταβολές στους παράγοντες κινδύνου που επηρεάζουν τις ομαλές συνθήκες αγοράς, θα ακολουθήσουν κανονική κατανομή.

Παρόλο που το VaR είναι ένα σημαντικό εργαλείο για την επιμέτρηση του κινδύνου αγοράς, οι υποθέσεις πάνω στις οποίες βασίζεται εγείρουν συγκεκριμένους περιορισμούς. Για το λόγο αυτό τα πραγματικά αποτελέσματα παρακολουθούνται συστηματικά μέσω της διενέργειας εκ των υστέρων ελέγχων («back testing»), ώστε να ελεγχθεί η εγκυρότητα των υποθέσεων και των παραμέτρων που χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό του VaR.

Επειδή η μέθοδος VaR αποτελεί βασικό εργαλείο για την παρακολούθηση του κινδύνου αγοράς που είναι εκτεθειμένη η Τράπεζα, έχουν θεσπιστεί όρια VaR για όλες τις ανοικτές θέσεις (εμπορικά και επενδυτικά χαρτοφυλάκια), ενώ η πραγματική έκθεση της Τράπεζας επισκοπείται από τη διοίκηση σε καθημερινή βάση. Παρόλα αυτά, η χρήση αυτής της μεθοδολογίας δεν αποτρέπει ζημιές έξω από αυτά τα όρια σε περίπτωση ακραίων μεταβολών στην αγορά.

Μέσο VaR ανά κατηγορία κινδύνου (εμπορικό και επενδυτικό χαρτοφυλάκιο⁽¹⁾)- Ελλάδα

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Κίνδυνος Επιτοκίου	38	10
Κίνδυνος Συναλλάγματος	0	0
Μετοχικός Κίνδυνος	2	2
Σύνολο VaR	38	11

⁽¹⁾ Η διακύμανση των επιτοκίων έχει εφαρμοσθεί σε όλα τα χαρτοφυλάκια. Η διακύμανση των περιθωρίων φερεγγυότητας (credit spreads) έχει εφαρμοσθεί μόνο στις θέσεις του εμπορικού και του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλάκιου.

Η διαφοροποίηση κινδύνων επιδρά θετικά στο συνολικό VaR από τον επιτοκιακό, συναλλαγματικό και μετοχικό κίνδυνο.

Το VaR επιτοκιακού κινδύνου λαμβάνει υπόψη τις μεταβολές στην εύλογη αξία όλων των στοιχείων που κατέχει η Τράπεζα, οι οποίες οφείλονται σε μεταβολές των επιτοκίων. Σε αυτό περιλαμβάνονται τα δάνεια και οι καταθέσεις (πελάτες και διατραπεζική), χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα και πιστωτικοί τίτλοι, τα χρεόγραφα και τα παράγωγα που κατέχονται από την Τράπεζα. Παρά το μεγάλο σχετικό μέγεθος των χαρτοφυλακίων δανείων και καταθέσεων, της χρηματοδότησης από το Ευρωσύστημα και τους πιστωτικούς τίτλους, η αντιστοίχιση (matching) ημερομηνιών λήξης και ποσών, σε συνδυασμό με το τρέχον επίπεδο των επιτοκίων, σημαίνει ότι η οριακή συνεισφορά αυτών των στοιχείων στο VaR επιτοκιακού κινδύνου δεν είναι σημαντική. Το VaR επιτοκιακού κινδύνου της Τράπεζας, οφείλεται κυρίως στον κίνδυνο που σχετίζεται με τα χρεόγραφα και τα παράγωγα που επιδεικνύουν ευαισθησία σε μεταβολές των επιτοκίων. Η έκθεση σε επιτοκιακό κίνδυνο των χρεογράφων και παραγώγων της Τράπεζας αναλύεται σε χρονικές περιόδους όπως παρουσιάζεται στους ακόλουθους πίνακες:

31 Δεκεμβρίου 2015				
Εντός 1 μήνα	1-3 μήνες	3-12 μήνες	1-5 έτη	Άνω των 5 ετών
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	-	-	2	2
Ομόλογα σταθερού επιτοκίου	-	-	-	2	2
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	509	1.333	10.585	864	938
Ομόλογα σταθερού επιτοκίου	421	1.155	600	864	938
Ομόλογα μεταβλητού επιτοκίου	88	178	9.985	-	-
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα⁽¹⁾	163	(906)	1.317	(197)	(565)

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2014				
	Εντός 1 μήνα	1-3 μήνες	3-12 μήνες	1-5 έτη	Άνω των 5 ετών
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	6	1	3	2	(1)
Ομόλογα σταθερού επιτοκίου	6	1	3	2	(1)
Ομόλογα μεταβλητού επιτοκίου	-	-	0	-	-
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	732	1.274	10.729	937	823
Ομόλογα σταθερού επιτοκίου	599	807	728	937	823
Ομόλογα μεταβλητού επιτοκίου	133	467	10.001	-	-
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα ⁽¹⁾	1.122	(1.223)	1.355	(547)	(690)

⁽¹⁾ Για γραμμικά παράγωγα επιτοκίου, οι ονομαστικές αξίες παρουσιάζονται αθροιστικά για όλα τα νομίσματα, στην κατάλληλη χρονική περίοδο. Για μη γραμμικά παράγωγα επιτοκίου, οι delta ισοδύναμες ονομαστικές αξίες παρουσιάζονται αθροιστικά για όλα τα νομίσματα, στην κατάλληλη χρονική περίοδο.

(ii) Συγκέντρωση συναλλαγματικού κινδύνου

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την έκθεση της Τράπεζας στο συναλλαγματικό κίνδυνο την 31 Δεκεμβρίου 2015 και 2014:

	31 Δεκεμβρίου 2015							
	USD	CHF	RON	RSD	BGN	Λοιπά	ΕΥΡΩ	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ								
Ταμείο και διαθέσιμα στις κεντρικές τράπεζες	7	1	-	-	-	3	386	397
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	186	197	58	-	1	65	4.513	5.020
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	1	-	-	-	-	-	16	17
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	19	2	-	-	-	-	1.860	1.881
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	780	3.950	-	-	-	34	28.210	32.974
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	60	-	1	-	-	2	14.522	14.585
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού ⁽¹⁾	7	1	282	221	83	37	8.577	9.208
Στοιχεία ενεργητικού δραστηριοτήτων προς πώληση	-	-	-	-	-	-	113	113
Σύνολο Ενεργητικού	1.060	4.151	341	221	84	141	58.197	64.195
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ								
Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	737	1	-	-	-	6	30.778	31.522
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	36	-	332	-	375	-	1.610	2.353
Υποχρεώσεις προς πελάτες	924	20	2	-	-	115	21.741	22.802
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	-	-	-	-	-	-	896	896
Λοιπές υποχρεώσεις	7	-	-	-	-	-	484	491
Σύνολο υποχρεώσεων	1.704	21	334	-	375	121	55.509	58.064
Συναλλαγματική θέση στοιχείων ισολογισμού	(644)	4.130	7	221	(291)	20	2.688	6.131
Προθεσμικές συμβάσεις συναλλάγματος	643	(4.126)	(35)	-	(2)	23	3.472	(25)
Σύνολο συναλλαγματικής θέσης	(1)	4	(28)	221	(293)	43	6.160	6.106

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2014							Σύνολο € εκατ.
	USD	CHF	RON	RSD	BGN	Λουιτά	ΕΥΡΩ	
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ								
Ταμείο και διαθέσιμα στις κεντρικές τράπεζες	7	-	-	-	-	37	757	801
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	585	183	75	-	1	90	4.958	5.892
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	8	-	-	-	-	-	65	73
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	37	-	-	-	-	1	2.083	2.121
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	930	4.357	-	-	-	60	29.729	35.076
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	269	-	5	-	-	26	14.659	14.959
Λουιτά στοιχεία ενεργητικού ⁽¹⁾	5	1	291	221	80	37	7.937	8.572
Σύνολο Ενεργητικού	1.841	4.541	371	221	81	251	60.188	67.494
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ								
Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	1.018	11	-	-	-	60	24.929	26.018
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	59	-	335	-	375	1	1.700	2.470
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.937	22	3	-	-	251	29.772	31.985
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	7	-	-	-	-	-	1.280	1.287
Λουιτές υποχρεώσεις	4	-	-	-	-	1	472	477
Σύνολο υποχρεώσεων	3.025	33	338	-	375	313	58.153	62.237
Συναλλαγματική θέση στοιχείων ισολογισμού	(1.184)	4.508	33	221	(294)	(62)	2.034	5.256
Προθεσμιακές συμβάσεις συναλλάγματος	1.181	(4.522)	(72)	-	-	102	3.343	32
Σύνολο συναλλαγματικής θέσης	(3)	(14)	(39)	221	(294)	40	5.377	5.288

⁽¹⁾ Τα λουιτά στοιχεία ενεργητικού περιλαμβάνουν τα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία, τις επενδύσεις σε ακίνητα, άυλα πάγια στοιχεία, αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και λουιτές απαιτήσεις.

7.2.3 Κίνδυνος ρευστότητας

Η Τράπεζα εκτίθεται καθημερινά σε κινδύνους ρευστότητας από αναλήψεις καταθέσεων, λήξεις τίτλων μεσοπρόθεσμης ή μακροπρόθεσμης διάρκειας, λήξεις εξασφαλισμένης ή μη εξασφαλισμένης χρηματοδότησης (συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων («geros») και διατραπεζικός δανεισμός), χρηματοδοτήσεις δανείων και καταπτώσεις εγγυήσεων. Επιπρόσθετα, οι λογαριασμοί περιθωρίου για συναλλαγές εξασφαλισμένης χρηματοδότησης (από την ΕΚΤ και την αγορά) και για συμβόλαια μείωσης κινδύνου (CSAs, GMRAs) έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση των επιπέδων ρευστότητας. Η Τράπεζα διατηρεί διαθέσιμα για να καλύψει όλες αυτές τις ανάγκες. Η Επιτροπή Κινδύνων της Τράπεζας καθορίζει επαρκή όρια ρευστότητας για να καλυφθούν οι ενδεχόμενες ανάγκες.

Η προηγούμενη εμπειρία έχει δείξει ότι οι ανάγκες ρευστότητας που δημιουργούνται από καταπτώσεις εγγυητικών και πιστωτικών επιστολών είναι σημαντικά λιγότερες από το ποσό της δέσμευσης. Το ίδιο ισχύει και για τις δεσμεύσεις για αύξηση της πίστωσης, όπου το συνολικό συμβατικό ποσό δεν αντιπροσωπεύει κατ' ανάγκη μελλοντικές ανάγκες μετρητών, καθώς αρκετές από αυτές τις δεσμεύσεις θα λήξουν ή θα τερματιστούν χωρίς να χρηματοδοτηθούν.

Θεμελιώδης αρχή της διοίκησης της Τράπεζας, είναι η αντιστοίχιση (matching) και η ελεγχόμενη αναντιστοιχία (mismatch) των ημερομηνιών λήξης και των επιτοκίων των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων. Είναι ασυνήθιστο για τράπεζες να έχουν πλήρη αντιστοίχιση, καθώς οι συναλλαγές είναι συχνά αβέβαιης διάρκειας και διαφορετικής φύσεως. Όταν οι λήξεις δε συμπίπτουν, η αποδοτικότητα μπορεί να αυξηθεί αλλά ταυτόχρονα μπορεί να αυξηθεί και ο κίνδυνος ζημιών.

Οι λήξεις των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων και η δυνατότητα αντικατάστασης, με αποδεκτό κόστος, των τοκοφόρων υποχρεώσεων κατά τη λήξη τους, αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για την αξιολόγηση της ρευστότητας της Τράπεζας.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις**Πλαίσιο Διαχείρισης Κινδύνου Ρευστότητας**

Η Πολιτική Διαχείρισης Κινδύνου Ρευστότητας της Τράπεζας ορίζει την ακόλουθη εποπτική και ελεγκτική δομή:

- Η Επιτροπή Κινδύνων είναι υπεύθυνη για τη λήψη αποφάσεων για τη διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας και για την παρακολούθηση των ποσοτικών και ποιοτικών διαστάσεων του κινδύνου ρευστότητας.
- Η Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού και Υποχρεώσεων του Ομίλου (Assets and Liabilities Committee) είναι εξουσιοδοτημένη να διαμορφώνει και να εφαρμόζει την πολιτική διαχείρισης ρευστότητας και να ελέγχει τη διαθέσιμη ρευστότητα της Τράπεζας τουλάχιστον σε μηνιαία βάση.
- Η Διεύθυνση Διαχείρισης Διαθεσίμων του Ομίλου (Treasury) είναι υπεύθυνη για την εφαρμογή της στρατηγικής της Τράπεζας όσον αφορά στη ημερήσια διαχείριση ρευστότητας της Τράπεζας και για την προετοιμασία και παρακολούθηση του προϋπολογισμού ρευστότητας της Τράπεζας.
- Ο Τομέας Global Market and Counterparty Risk Sector (GMCRS) είναι υπεύθυνος για την επιμέτρηση, παρακολούθηση και ενημέρωση σχετικά με τη ρευστότητα της Τράπεζας.

Επιπροσθέτως, σύμφωνα με την Πράξη Εκτελεστικής Επιτροπής 50/08.09.2015 της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ), η Τράπεζα εφαρμόζει πολιτικές διαχείρισης κινδύνου, διαδικασίες και ελέγχους αναφορικά με τη σύσταση βαρών σε στοιχεία ενεργητικού. Οι πολιτικές, αυτές, λαμβάνουν υπόψη το μακροοικονομικό περιβάλλον της Ελλάδας, το επιχειρησιακό μοντέλο της Τράπεζας και τις ιδιαιτερότητες των χρηματοδοτικών αγορών, ενσωματώνουν τις στρατηγικές της Τράπεζας αναφορικά με τη σύσταση βαρών σε στοιχεία ενεργητικού στα σχέδια κάλυψης ενδεχόμενης χρηματοδοτικής ανάγκης.

Οι παρακάτω αναφορές ετοιμάζονται σε περιοδική βάση:

- (α) Η εποπτική ανάλυση του ανοίγματος ρευστότητας (liquidity gap) μαζί με τους εποπτικούς δείκτες ρευστότητας,
- (β) Οι ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων. Οι ασκήσεις αυτές αξιολογούν τον αντίκτυπο ενός αριθμού συστημικών έκτακτων γεγονότων στη ρευστότητα της Τράπεζας,
- (γ) Αναφορά επί των προειδοποιητικών δεικτών έλλειψης ρευστότητας και αναλύσεων ευαισθησίας κινδύνων αγοράς που επηρεάζουν τη ρευστότητα,
- (δ) Εκτίμηση δεικτών κάλυψης ρευστότητας (Liquidity coverage ratios -LCR) (νέος δείκτης στα πλαίσια της Βασιλείας III),
- (ε) Αναφορά σχετικά με τη σύσταση βαρών σε στοιχεία ενεργητικού.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Χρονοανάλυση στοιχείων ενεργητικού και στοιχεία ενεργητικού διακρατούμενα για την αντιμετώπιση του κινδύνου ρευστότητας

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν ανάλυση της ληκτότητας των στοιχείων ενεργητικού της Τράπεζας την 31 Δεκεμβρίου 2015 και 2014, βασισμένη στις λογιστικές τους αξίες. Τα δάνεια μη ορισμένης λήξης παρουσιάζονται στην «εντός ενός μηνός» κατηγορία. Η Τράπεζα έχει συνάψει συμβάσεις μείωσης πιστωτικού κινδύνου με αντισυμβαλλόμενους στη διατραπεζική αγορά (ISDA/CSA). Με βάση τις συμβάσεις αυτές η Τράπεζα έχει δώσει ή λάβει εξασφαλίσεις, οι οποίες καλύπτουν τις αντίστοιχες καθαρές υποχρεώσεις ή απαιτήσεις από συναλλαγές παραγώνων. Οι εξασφαλίσεις που έχουν δοθεί δεν παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες. Για τις απαιτήσεις από παράγωγα που δεν καλύπτονται από συμβάσεις ISDA/CSA, η θετική αποτίμηση παρουσιάζεται στην εύλογη αξία στην «άνω του ενός έτους» κατηγορία.

	31 Δεκεμβρίου 2015				
	Εντός 1 μήνα	1 - 3 μήνες	3 μήνες έως 1 έτος	Άνω του 1 έτους	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
- Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	397	-	-	-	397
- Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	1.158	358	393	1.356	3.265
- Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	5.288	300	2.273	25.113	32.974
- Ομόλογα	426	1.150	591	12.342	14.509
- Μετοχές	-	-	-	93	93
- Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	-	-	-	71	71
- Λοιπά στοιχεία ενεργητικού ⁽¹⁾	3	5	21	9.179	9.208
- Στοιχεία ενεργητικού δραστηριοτήτων προς πώληση	-	-	-	113	113
Σύνολο	7.272	1.813	3.278	48.267	60.630

	31 Δεκεμβρίου 2014				
	Εντός 1 μήνα	1 - 3 μήνες	3 μήνες έως 1 έτος	Άνω του 1 έτους	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
- Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	801	-	-	-	801
- Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	1.552	301	311	2.121	4.285
- Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	7.567	221	1.243	26.045	35.076
- Ομόλογα	607	875	820	12.624	14.926
- Μετοχές	-	-	-	106	106
- Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα ⁽²⁾	-	-	-	95	95
- Λοιπά στοιχεία ενεργητικού ⁽¹⁾	10	15	66	8.481	8.572
Σύνολο	10.537	1.412	2.440	49.472	63.861

⁽¹⁾ Τα λοιπά στοιχεία ενεργητικού περιλαμβάνουν τα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία, τις επενδύσεις σε ακίνητα, άυλα πάγια στοιχεία, αναβαλλόμενες φορολογικές και λοιπές απαιτήσεις.

⁽²⁾ Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2014, το ποσό των παραγώνων χρηματοοικονομικών μέσων έχει αναπροσαρμοσθεί προκειμένου να εξαιρεθούν τα παράγωγα εκτός της διατραπεζικής αγοράς που καλύπτονται από συμβάσεις CSA, για τα οποία η Τράπεζα έχει λάβει εγγυήσεις υψηλής ρευστοποίησης.

Η Τράπεζα κατέχει ένα διαφοροποιημένο χαρτοφυλάκιο μετρητών και στοιχείων ενεργητικού υψηλής ρευστοποίησης, προκειμένου να εξυπηρετήσει τις υποχρεώσεις της και ενδεχόμενες αναλήψεις καταθέσεων σε συνθήκες πίεσης αγοράς. Τα διακρατούμενα στοιχεία ενεργητικού της Τράπεζας για την αντιμετώπιση του κινδύνου ρευστότητας περιλαμβάνουν τα παρακάτω:

- (α) Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες,
- (β) Ομόλογα υψηλής ρευστοποίησης και λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού αποδεκτά ως εγγύηση,
- (γ) Διατραπεζικές καταθέσεις λήξης εντός ενός μήνα.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Χρονοανάλυση των υποχρεώσεων

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι συμβατικές μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές για το 2015 και το 2014. Τα στοιχεία των υποχρεώσεων μη ορισμένης λήξης (καταθέσεις όψεως και ταμειυτηρίου) εμφανίζονται στην «εντός ενός μηνός» κατηγορία. Η Τράπεζα έχει συνάψει συμβάσεις μείωσης πιστωτικού κινδύνου με αντισυμβαλλόμενους στη διατραπεζική αγορά (ISDA/CSA). Λόγω αυτών των συμβάσεων η Τράπεζα έχει ήδη δώσει εξασφαλίσεις οι οποίες καλύπτουν την αποτίμηση των καθαρών της υποχρεώσεων από παράγωγα στη διατραπεζική αγορά. Για τις υποχρεώσεις από παράγωγα που δεν καλύπτονται από συμβάσεις ISDA/CSA η υποχρέωση παρουσιάζεται στην εύλογη αξία στην «εντός ενός μηνός» κατηγορία.

Πρέπει να σημειωθεί ότι ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει το χειρότερο πιθανό σενάριο αφού βασίζεται στην παραδοχή ότι όλες οι υποχρεώσεις θα αποπληρωθούν νωρίτερα από το αναμενόμενο (όλες οι προθεσμιακές καταθέσεις αποσύρονται στη συμβατική τους λήξη). Το πρόσφατο παρελθόν έχει δείξει ότι ακόμη και σε περιόδους συστημικής χρηματοοικονομικής κρίσης, η πιθανότητα ενός τέτοιου γεγονότος είναι απομακρυσμένη.

	31 Δεκεμβρίου 2015				
	Εντός 1 μήνα € εκατ.	1 - 3 μήνες € εκατ.	3 μήνες έως 1 έτος € εκατ.	Άνω του 1 έτους € εκατ.	(εισορές)/ εκροές € εκατ.
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις εκτός παραγώγων:					
- Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	26.260	467	191	4.685	31.603
- Υποχρεώσεις προς πελάτες	17.678	2.977	1.987	187	22.829
- Μεσοπρόθεσμοι τίτλοι (EMTN)	20	90	176	622	908
- Λοιπές υποχρεώσεις	58	95	338	-	491
	44.016	3.629	2.692	5.494	55.831
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	36	-	-	-	36

Στοιχεία εκτός ισολογισμού

	Εντός 1 έτους € εκατ.	Άνω του 1 έτους € εκατ.
Δανειακές δεσμεύσεις	1.621	492
Κεφαλαιουχικές δαπάνες	10	-
Υποχρεώσεις από λειτουργικές μισθώσεις	23	107
	1.654	599

	31 Δεκεμβρίου 2014				
	Εντός 1 μήνα € εκατ.	1 - 3 μήνες € εκατ.	3 μήνες έως 1 έτος € εκατ.	Άνω του 1 έτους € εκατ.	(εισορές)/ εκροές € εκατ.
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις εκτός παραγώγων:					
- Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	18.009	5.855	221	2.005	26.090
- Υποχρεώσεις προς πελάτες	18.725	5.357	7.144	910	32.136
- Μεσοπρόθεσμοι τίτλοι (EMTN)	0	27	83	661	771
- Χρεόγραφα από τιτλοποίηση (αποπληρωμές κεφαλαίου και τόκων) ⁽¹⁾	71	141	632	94	938
- Λοιπές υποχρεώσεις	56	94	327	-	477
	36.861	11.474	8.407	3.670	60.412
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	47	-	-	-	47

⁽¹⁾ Οι εκροές από τιτλοποιήσεις καλύπτονται πλήρως από τις αντίστοιχες εισροές από στεγαστικά δάνεια που λήγουν στον ίδιο χρονικό ορίζοντα.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Στοιχεία εκτός ισολογισμού

	Εντός 1 έτους € εκατ.	Άνω του 1 έτους € εκατ.
Δανειακές δεσμεύσεις	2.400	523
Κεφαλαιουχικές δαπάνες	6	-
Υποχρεώσεις από λειτουργικές μισθώσεις	25	117
	<u>2.431</u>	<u>640</u>

Λόγω της κρίσης του Ελληνικού χρέους, οι ελληνικές τράπεζες απέκτησαν μέρος της χρηματοδότησης τους από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και την Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ). Η εξάρτηση της Τράπεζας για χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα στο 2015 κορυφώθηκε στις αρχές Ιουλίου (9 Ιουλίου 2015: € 33,3 δις, εκ των οποίων € 23,1 δις χρηματοδότηση από τον Έκτακτο Μηχανισμό Παροχής Ρευστότητας - ELA), ως αποτέλεσμα της αυξημένης αβεβαιότητας στην Ελλάδα, η οποία οδήγησε σε σημαντικές εκροές καταθέσεων και στην επιβολή μέτρων περιορισμού στην κίνηση κεφαλαίων και σε προσωρινή τραπεζική αργία την 28 Ιουνίου 2015.

Η αξιοπιστία του Ελληνικού τραπεζικού συστήματος αποκαταστάθηκε σημαντικά μετά την τελική συμφωνία για το τριετές πρόγραμμα του ΕΜΣ στα μέσα του Αυγούστου 2015 και τη μείωση της πολιτικής αβεβαιότητας στην Ελλάδα μετά τις εκλογές του Σεπτεμβρίου. Επιπροσθέτως, το Νοέμβριο του 2015, μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της ΣΑ, η οποία πραγματοποιήθηκε από την ΕΚΤ/ Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό κατά τη διάρκεια του δεύτερου εξαμήνου του 2015, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την αύξηση μετοχικού κεφαλαίου € 2.039 εκατ. (σημ. 36), η οποία αύξησε τη ρευστότητά της κατά το μικτό ποσό των € 1,6 δις.

Οι προαναφερόμενες θετικές εξελίξεις είχαν ως αποτέλεσμα μια σημαντική αύξηση της πρόσβασης της Τράπεζας σε πηγές εξασφαλισμένης χρηματοδότησης κατά € 4,6 δις στο τέλος του 2015 σε σύγκριση με το αποκορύφωμα της κρίσης, με συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων με εξασφαλίσεις ομόλογα εκδόσεων του ευρωπαϊκού ΤΧΣ τα οποία προηγουμένως περιλαμβάνονταν στην ομάδα των αποδεκτών εγγυήσεων από την ΕΚΤ και μια σημαντική αύξηση των πελατειακών καταθέσεων στην Ελλάδα ύψους € 1 δις. Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η καθαρή χρηματοδότηση της Τράπεζας από την ΕΚΤ και τον ELA ανήλθε σε € 5,3 δις και € 20 δις αντίστοιχα (2014: ΕΚΤ € 12,5 δις).

7.3 Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων

Η εύλογη αξία είναι η τιμή που μία οντότητα θα λάμβανε κατά την πώληση ενός περιουσιακού στοιχείου ή θα κατέβαλε για τη μεταβίβαση μιας υποχρέωσης σε μια κανονική συναλλαγή μεταξύ συμμετεχόντων στην κύρια (ή πιο συμφέρουσα) αγορά, κατά την ημερομηνία της επιμέτρησης και υπό τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς (ήτοι, τιμή εξόδου). Όταν δεν υπάρχει παρατηρήσιμη τιμή για πανομοιότυπο περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση, η εύλογη αξία επιμετράται με τη χρήση άλλων κατάλληλων τεχνικών αποτίμησης μεγιστοποιώντας τη χρήση συναφών παρατηρήσιμων δεδομένων και ελαχιστοποιώντας τη χρήση μη παρατηρήσιμων. Τα παρατηρήσιμα δεδομένα προκύπτουν χρησιμοποιώντας στοιχεία της αγοράς, όπως πληροφορίες διαθέσιμες στο κοινό σχετικά με πραγματικά γεγονότα ή συναλλαγές, και αντανακλούν τις παραδοχές που θα χρησιμοποιούσαν οι συμμετέχοντες στην αγορά για την τιμολόγηση χρηματοοικονομικών μέσων, όπως διαθέσιμες επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές για παρόμοια μέσα, επιτόκια και καμπύλες επιτοκίων, τεκμαρτή μεταβλητότητα και περιθώρια φερεγγυότητας (credit spreads).

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία της Τράπεζας που αποτιμώνται στην εύλογη αξία ή στην αναπόσβεστη αξία κτήσης των οποίων η εύλογη αξία έχει γνωστοποιηθεί, κατηγοριοποιούνται σε ένα από τα τρία επίπεδα ιεραρχίας εύλογης αξίας ανάλογα με το αν η αποτίμησή τους βασίζεται σε παρατηρήσιμα ή μη παρατηρήσιμα δεδομένα, ως ακολούθως:

- α) Επίπεδο 1 - Χρηματοοικονομικά στοιχεία που αποτιμώνται βάσει επίσημων τιμών (μη προσαρμοσμένες) σε ενεργές αγορές για πανομοιότυπα χρηματοοικονομικά στοιχεία στα οποία μια εταιρεία μπορεί να έχει πρόσβαση κατά την ημερομηνία επιμέτρησης. Ενεργός θεωρείται η αγορά στην οποία οι τιμές αυτές είναι άμεσα και σε τακτά χρονικά διαστήματα διαθέσιμες από κάποιο χρηματιστήριο, χρηματιστή, διαπραγματευτή, βιομηχανικό κλάδο, υπηρεσία τιμών ή ρυθμιστική αρχή και αντιπροσωπεύουν πραγματικές και συχνές συναλλαγές. Στο επίπεδο 1 περιλαμβάνονται ενεργά διαπραγματεύσιμοι χρεωστικοί τίτλοι, μετοχές και παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα που διαπραγματεύονται σε

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

χρηματοιστήρια, καθώς επίσης αμοιβαία κεφάλαια και προϊόντα unit-linked τα οποία έχουν τακτικά και συχνά δημοσιευμένες τιμές.

- β) Επίπεδο 2 - Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα χρησιμοποιώντας τεχνικές αποτίμησης με δεδομένα διαφορετικά των επίσημων τιμών του Επιπέδου 1, τα οποία είναι παρατηρήσιμα είτε απευθείας ή εμμέσως, όπως : i) επίσημες τιμές για παρεμφερή χρηματοοικονομικά μέσα σε ενεργές αγορές, ii) επίσημες τιμές για πανομοιότυπα ή παρεμφερή χρηματοοικονομικά μέσα σε αγορές που δεν είναι ενεργές, iii) δεδομένα, εκτός των επίσημων τιμών, που είναι άμεσα ή έμμεσα παρατηρήσιμα, όπως επιτόκια και καμπύλες επιτοκίων παρατηρήσιμα σε τακτά χρονικά διαστήματα, επιτόκια προθεσμιακών συμβολαίων ξένου συναλλάγματος, τιμές μετοχών, περιθώρια φερεγγυότητας και τεκμαρτή μεταβλητότητα που λαμβάνονται από διεθνείς οργανισμούς παροχής τιμών αγοράς και iv) άλλα μη παρατηρήσιμα δεδομένα που δεν είναι σημαντικά για τη συνολική επιμέτρηση της εύλογης αξίας. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του επιπέδου 2 περιλαμβάνουν εξωχρηματιστηριακά παράγωγα και χρεωστικούς τίτλους πιο χαμηλής ρευστοποίησης, τα οποία διακρατούνται ή εκδίδονται από την Τράπεζα.
- γ) Επίπεδο 3 - Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα χρησιμοποιώντας τεχνικές αποτίμησης στις οποίες τα σημαντικότερα δεδομένα είναι μη παρατηρήσιμα. Κατά την ανάπτυξη των μη παρατηρήσιμων δεδομένων, χρησιμοποιούνται οι καλύτερες διαθέσιμες πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων δεδομένων της Τράπεζας, ενώ ταυτόχρονα αντανακλώνται οι υποθέσεις των συμμετεχόντων στην αγορά (π.χ. παραδοχές σχετικά με τον κίνδυνο). Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του επιπέδου 3 περιλαμβάνουν κυρίως μη εισηγμένες μετοχές, συγκεκριμένα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα και δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία

Η κατηγοριοποίηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων της Τράπεζας που επιμετρώνται στην εύλογη αξία τους, παρουσιάζεται στους παρακάτω πίνακες:

31 Δεκεμβρίου 2015			
Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού επιμετρούμενα στην εύλογη αξία:			
Χρηματοοικονομικά στοιχεία εμπορικού χαρτοφυλάκιου	14	2	17
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	0	1.862	1.881
Χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων	3.146	0	3.189
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού	3.160	1.864	5.087

Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων επιμετρούμενα στην εύλογη αξία:

Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	1	2.352	-	2.353
Υποχρεώσεις προς τους πελάτες:				
- Σύνθετες καταθέσεις	-	4	-	4
Υποχρεώσεις συναλλαγών	10	-	-	10
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων υποχρεώσεων	11	2.356	-	2.367

31 Δεκεμβρίου 2014			
Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού επιμετρούμενα στην εύλογη αξία:			
Χρηματοοικονομικά στοιχεία εμπορικού χαρτοφυλάκιου	32	41	73
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	-	2.119	2.121
Χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων	2.869	1	2.913
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού	2.901	2.161	5.107

Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων επιμετρούμενα στην εύλογη αξία:

Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	1	2.469	-	2.470
Υποχρεώσεις προς τους πελάτες:				
- Σύνθετες καταθέσεις	-	149	-	149
Υποχρεώσεις συναλλαγών	9	-	-	9
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων υποχρεώσεων	10	2.618	-	2.628

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Η Τράπεζα αναγνωρίζει μεταφορές εντός και εκτός των επιπέδων ιεραρχίας της εύλογης αξίας στην αρχή του τριμήνου κατά το οποίο έχει πραγματοποιηθεί η μεταφορά ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου.

Κατά τη διάρκεια της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015, η Τράπεζα μετέφερε από το Επίπεδο 2 στο Επίπεδο 3 παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα € 25 εκατ., τα οποία αποτιμούνται χρησιμοποιώντας τεχνικές αποτίμησης, όπου ο υπολογισμός της αποτίμησης του πιστωτικού κινδύνου (Credit Risk Valuation Adjustment – CVA) βασίζεται σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα, το οποίο έχει ως αποτέλεσμα μια σημαντική αναπροσαρμογή του δείκτη CVA για το σύνολο της εύλογης αξίας των παραγώγων (2014: € 7 εκατ.).

Συμφωνία των χρηματοοικονομικών στοιχείων του Επιπέδου 3

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Υπόλοιπο τη 1 Ιανουαρίου	45	250
Μεταφορές σε επίπεδο 3	25	7
Μεταφορές από επίπεδο 3	(1)	-
Μεταφορές σε δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες (σημ.22)	-	(150)
Προσθήκες μετά από πωλήσεις και λήξεις	5	(25)
Σύνολο κερδών/(ζημιών) χρήσης που περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων	(13)	(39)
Σύνολο κερδών/(ζημιών) χρήσης που περιλαμβάνονται στα λοιπά αποτελέσματα	0	-
Λοιπές κινήσεις	2	2
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	63	45

Από τη συνολική ζημιά ποσού € 13 εκατ. για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015, € 6 εκατ. περιλαμβάνονται στη γραμμή «Λοιπές ζημιές απομείωσης» και € 7 εκατ. στη γραμμή «Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών» της κατάστασης αποτελεσμάτων της Τράπεζας (2014: από το σύνολο της ζημιάς ποσού € 39 εκατ., € 38 εκατ. εμφανίζονταν στη γραμμή «Λοιπές ζημιές απομείωσης» και € 1 εκατ. στη γραμμή «Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών»).

Διαδικασίες και τεχνικές αποτίμησης της Τράπεζας

Ο τομέας Global Market Counterparty Risk Sector (GMCRS) θεσπίζει τις διαδικασίες που διέπουν την επιμέτρηση της εύλογης αξίας, σύμφωνα με τις λογιστικές πολιτικές της Τράπεζας. Η Τράπεζα χρησιμοποιεί ευρέως αναγνωρισμένα μοντέλα αποτίμησης για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των κοινών χρηματοοικονομικών μέσων για τα οποία δεν υπάρχουν διαθέσιμες επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές, όπως τις ανταλλαγές επιτοκίων και τις ανταλλαγές συναλλάγματος (interest and cross currency swaps), που χρησιμοποιούν μόνο παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς και απαιτούν λίγη κρίση και εκτίμηση από τη διοίκηση. Οι παρατηρήσιμες τιμές ή τα δεδομένα των μοντέλων αποτίμησης είναι συνήθως διαθέσιμα στην αγορά για τους εισηγμένους χρεωστικούς και μετοχικούς τίτλους, τα διαπραγματεύσιμα και τα απλά εξωχρηματιστηριακά παράγωγα. Η διαθεσιμότητα παρατηρήσιμων τιμών της αγοράς και των δεδομένων των μοντέλων αποτίμησης μειώνει την ανάγκη διενέργειας εκτιμήσεων από τη διοίκηση και επίσης μειώνει την αβεβαιότητα σχετικά με τον προσδιορισμό των εύλογων αξιών.

Όπου χρησιμοποιούνται τεχνικές αποτίμησης για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων για τα οποία δεν υπάρχουν διαθέσιμες επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές, αυτές επικυρώνονται έναντι ιστορικών στοιχείων και, όπου είναι εφικτό, έναντι τρεχουσών ή πρόσφατων παρατηρούμενων συναλλαγών σε διάφορα χρηματοοικονομικά μέσα, και επανεξετάζονται περιοδικά από κατάλληλο προσωπικό ανεξάρτητο από το προσωπικό που τα δημιούργησε. Όλα τα μοντέλα πιστοποιούνται πριν να χρησιμοποιηθούν και προσαρμόζονται έτσι ώστε να επιβεβαιώνεται ότι τα αποτελέσματα αντικατοπτρίζουν τα πραγματικά δεδομένα και συγκριτικές τιμές αγοράς. Οι εκτιμήσεις των εύλογων αξιών που λαμβάνονται από τα μοντέλα προσαρμόζονται με τυχόν άλλους παράγοντες, όπως τον κίνδυνο ρευστότητας ή την αβεβαιότητα των μοντέλων, στο βαθμό που οι συμμετέχοντες στην αγορά θα τους λάβουν υπόψη κατά την τιμολόγηση του χρηματοοικονομικού μέσου. Οι εύλογες αξίες, επίσης, αντανακλούν τον πιστωτικό κίνδυνο του μέσου και περιλαμβάνουν προσαρμογές ώστε να ληφθούν υπόψη ο πιστωτικός κίνδυνος της Τράπεζας και του αντισυμβαλλομένου, όπου κρίνεται αναγκαίο.

Οι διαδικασίες ελέγχου των μοντέλων αποτίμησης που εφαρμόζονται από την Τράπεζα, περιλαμβάνουν: επιβεβαίωση των παρατηρήσιμων τιμολογήσεων, επαναυπολογισμό των αποτιμήσεων του μοντέλου, επισκόπηση και διαδικασία έγκρισης για τα νέα μοντέλα ή/και αλλαγές στα υφιστάμενα, προσαρμογή και διενέργεια εκ των υστέρων ελέγχων (back-testing) έναντι παρατηρήσιμων συναλλαγών στην αγορά, όπου είναι εφικτό, ανάλυση σημαντικών μεταβολών αποτίμησης, κλπ. Όταν για την

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

επιμέτρηση της εύλογης αξίας χρησιμοποιούνται οι αποτιμήσεις τρίτων, αυτές ελέγχονται προκειμένου να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 13.

Τα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα επιμετρώνται στην εύλογη αξία με προεξόφληση των αναμενόμενων ταμειακών ροών, χρησιμοποιώντας επιτόκια της αγοράς κατά την ημερομηνία επιμέτρησης. Αναπροσαρμογές για τον πιστωτικό κίνδυνο του αντισυμβαλλόμενου και τον πιστωτικό κίνδυνο της Τράπεζας εφαρμόζονται στα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα, όπου κρίνεται απαραίτητο. Για τις εν λόγω αναπροσαρμογές του πιστωτικού κινδύνου λαμβάνονται υπόψη οι αναμενόμενες ταμειακές ροές μεταξύ της Τράπεζας και των αντισυμβαλλομένων με βάση τους σχετικούς όρους των συναλλαγών παραγώγων και η επίδραση του πιστωτικού κινδύνου στην αποτίμηση αυτών των ταμειακών ροών. Ανάλογα με τις συνθήκες, η Τράπεζα λαμβάνει επίσης υπόψη την επίδραση τυχόν διακανονισμών μείωσης του πιστωτικού κινδύνου, συμπεριλαμβανομένων, συμβάσεων εξασφάλισης και σύναψης κύριων συμβάσεων συμψηφισμού για την αποτίμηση του πιστωτικού κινδύνου (Credit Risk Valuation Adjustment - CVA). Για τον υπολογισμό του CVA χρησιμοποιούνται οι πιθανότητες αθέτησης υποχρεώσεων, βασισμένες σε παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς όπως τα περιθώρια των συμβολαίων ανταλλαγής πιστωτικών κινδύνων (Credit Default Swaps - CDS), ανάλογα με την περίπτωση, ή τα εσωτερικά μοντέλα αξιολόγησης. Η Τράπεζα εφαρμόζει παρόμοια μεθοδολογία για τον υπολογισμό του δικού του πιστωτικού κινδύνου (Debit Value Adjustments - DVA) όταν μπορεί να εφαρμοστεί. Όπου οι τεχνικές αποτίμησης βασίζονται σε εσωτερικά μοντέλα αξιολόγησης και το αντίστοιχο CVA είναι πολύ σημαντικό στο σύνολο της επιμέτρησης της εύλογης αξίας, τότε τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα κατηγοριοποιούνται στο Επίπεδο 3 της ιεραρχίας εύλογης αξίας. Μια εύλογη πιθανή μεταβολή του κύριου μη παρατηρήσιμου δεδομένου (δηλ. του ποσοστού ανάκτησης) που χρησιμοποιείται στην αποτίμησή τους, δεν θα είχε σημαντική επίδραση στην επιμέτρηση της εύλογης αξίας τους.

Η Τράπεζα προσδιορίζει την εύλογη αξία των χρεωστικών τίτλων που κατέχει με βάση επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές για τίτλους με παρόμοιο επίπεδο πιστωτικού κινδύνου, λήξη και απόδοση, τιμές διαπραγμάτευσης σε μη ενεργές αγορές για πανομοιότυπα ή παρόμοια χρηματοοικονομικά στοιχεία, ή με τη μέθοδο προεξόφλησης μελλοντικών ταμειακών ροών.

Για τους χρεωστικούς τίτλους που έχουν εκδοθεί από την Τράπεζα και επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, η εύλογη αξία προσδιορίζεται με προεξόφληση των αναμενόμενων ταμειακών ροών χρησιμοποιώντας επιτόκιο προσαρμοσμένο για τον κίνδυνο, όπου ο πιστωτικός κίνδυνος της Τράπεζας έχει προσδιοριστεί χρησιμοποιώντας δεδομένα έμμεσα παρατηρήσιμα, δηλαδή επίσημες τιμές τίτλων με παρόμοια χαρακτηριστικά που εκδίδονται από την Τράπεζα ή από άλλους εκδότες Ελληνικών τίτλων.

Οι μη εισηγμένοι μετοχικοί τίτλοι του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου προσδιορίζονται κυρίως χρησιμοποιώντας (i) εκθέσεις αποτίμησης τρίτων, οι οποίες βασίζονται στην καθαρή θέση των εταιρειών όπου η διοίκηση δεν εκτελεί περαιτέρω σημαντικές προσαρμογές, και (ii) αποτιμήσεις καθαρής θέσης προσαρμοσμένες, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία

Ο ακόλουθος πίνακας παρουσιάζει την κατηγοριοποίηση της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων της Τράπεζας που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία στον ισολογισμό:

	31 Δεκεμβρίου 2015				
	Επίπεδο 1 € εκατ.	Επίπεδο 2 € εκατ.	Επίπεδο 3 € εκατ.	Εύλογη αξία € εκατ.	Λογιστική αξία € εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	-	-	33.019	33.019	32.974
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων					
- Χρεωστικοί τίτλοι δανειακού χαρτοφυλακίου	206	10.758	-	10.964	11.247
- Διακρατούμενοι μέχρι τη λήξη επενδυτικοί τίτλοι	-	135	-	135	149
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού	206	10.893	33.019	44.118	44.370
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	-	32	-	32	42
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων υποχρεώσεων	-	32	-	32	42

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2014				
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Εύλογη αξία	Λογιστική αξία
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	-	-	34.930	34.930	35.076
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων					
- Χρεωστικοί τίτλοι δανειακού χαρτοφυλακίου	315	10.853	-	11.168	11.700
- Διακρατούμενοι μέχρι τη λήξη επενδυτικοί τίτλοι	61	268	-	329	346
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού	<u>376</u>	<u>11.121</u>	<u>34.930</u>	<u>46.427</u>	<u>47.122</u>
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	-	326	-	326	402
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων υποχρεώσεων	<u>-</u>	<u>326</u>	<u>-</u>	<u>326</u>	<u>402</u>

Οι υποθέσεις και οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων που δεν αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους είναι σύμφωνες με αυτές που χρησιμοποιήθηκαν για την επιμέτρηση των εύλογων αξιών των χρηματοοικονομικών μέσων που αποτιμώνται στην εύλογη αξία. Συγκεκριμένα:

- α) Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες: για τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες δεν υπάρχουν τιμές αγοράς, καθώς δεν υπάρχουν ενεργές αγορές στις οποίες διαπραγματεύονται. Οι εύλογες αξίες εκτιμώνται προεξοφλώντας τις μελλοντικές αναμενόμενες ταμειακές ροές για το χρονικό διάστημα που αναμένεται να ανακτηθούν, χρησιμοποιώντας κατάλληλα επιτόκια προσαρμοσμένα με τον κίνδυνο. Τα δάνεια ομαδοποιούνται σε ομοιογενή περιουσιακά στοιχεία με παρόμοια χαρακτηριστικά, όπως αυτά παρακολουθούνται από τη Διοίκηση ανά προϊόν, τύπο δανειολήπτη και βαθμό καθυστέρησης, προκειμένου να βελτιωθεί η ακρίβεια των εκτιμώμενων αποτελεσμάτων αποτίμησης. Κατά την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών, η Τράπεζα κάνει υποθέσεις σχετικά με αναμενόμενες προκαταβολές, τα περιθώρια του προϊόντος και το χρονοδιάγραμμα εκποίησης των εξασφαλίσεων. Τα προεξοφλητικά επιτόκια ενσωματώνουν δεδομένα για τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές και τα επιτόκια, κατά περίπτωση.
- β) Επενδυτικοί τίτλοι που αποτιμώνται στην αναπόσβεστη αξία κτήσης: η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών τίτλων προσδιορίζεται με βάση τις επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές, όταν αυτές είναι διαθέσιμες. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις, η εύλογη αξία προσδιορίζεται με βάση τις επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές για τίτλους με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου, διάρκεια και απόδοση, τις τιμές διαπραγμάτευσης σε μη ενεργές αγορές για πανομοιότυπα ή παρόμοια χρηματοοικονομικά στοιχεία, ή χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της προεξόφλησης των ταμειακών ροών.
- γ) Πιστωτικοί τίτλοι και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις: η εύλογη αξία τους προσδιορίζεται με βάση τις επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές, όταν αυτές είναι διαθέσιμες. Αν οι τιμές της αγοράς δεν είναι διαθέσιμες, η εύλογη αξία προσδιορίζεται με βάση επίσημες τιμές αγοράς για πιστωτικούς τίτλους με παρόμοια χαρακτηριστικά ή προεξοφλώντας τις αναμενόμενες ταμειακές ροές με επιτόκιο προσαρμοσμένο για τον κίνδυνο, όπου ο πιστωτικός κίνδυνος της Τράπεζας προσδιορίζεται χρησιμοποιώντας στοιχεία έμμεσα παρατηρήσιμα, δηλαδή επίσημες τιμές παρόμοιων τίτλων που εκδίδονται από την Τράπεζα ή από άλλους Έλληνες εκδότες.

Για τα υπόλοιπα χρηματοπιστωτικά μέσα που είναι βραχυπρόθεσμα ή επανατιμολογούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα (ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες, απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και λοιπά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, υποχρεώσεις προς πελάτες), η λογιστική αξία τους προσεγγίζει την εύλογη αξία τους.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

8. Καθαρά έσοδα από τόκους

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Τόκοι έσοδα		
Πελάτες	1.481	1.641
Χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	62	111
Χρεόγραφα	182	224
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	303	316
	<u>2.028</u>	<u>2.292</u>
Τόκοι έξοδα		
Πελάτες	(264)	(641)
Χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	(443)	(263)
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	(16)	(21)
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	(304)	(368)
	<u>(1.027)</u>	<u>(1.293)</u>
Σύνολο	<u>1.001</u>	<u>999</u>

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα έσοδα από τόκους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών, ανά κατηγορία δανείου και ποιοτική διαβάθμιση:

	31 Δεκεμβρίου 2015		
	Τόκοι έσοδα από μη- απομειωμένα δάνεια € εκατ.	Τόκοι έσοδα από απομειωμένα δάνεια € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	661	252	913
Επιχειρηματικά ⁽¹⁾	388	180	568
Σύνολο τόκων εσόδων από πελάτες	<u>1.049</u>	<u>432</u>	<u>1.481</u>

	31 Δεκεμβρίου 2014		
	Τόκοι έσοδα από μη- απομειωμένα δάνεια € εκατ.	Τόκοι Έσοδα από απομειωμένα δάνεια € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	820	200	1.020
Επιχειρηματικά ⁽¹⁾	448	173	621
Σύνολο τόκων εσόδων από πελάτες	<u>1.268</u>	<u>373</u>	<u>1.641</u>

⁽¹⁾ Περιλαμβάνονται τόκοι έσοδα από δάνεια και απαιτήσεις προς το Δημόσιο τομέα

Η μεταβολή της παρούσας αξίας της ζημιάς απομείωσης (σημ. 23) ποσού € 253 εκατ. (δάνεια λιανικής τραπεζικής € 171 εκατ., επιχειρηματικά δάνεια € 82 εκατ.) περιλαμβάνεται στα έσοδα από τόκους από απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις πελατών (2014: δάνεια λιανικής τραπεζικής € 158 εκατ., επιχειρηματικά δάνεια € 81 εκατ.).

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

9. Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών και επενδυτικών τίτλων

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Ομόλογα και λοιπά χρηματοοικονομικά μέσα	51	15
Μετοχές	3	33
Κέρδη/(ζημιές) από παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	(20)	(28)
Συναλλαγματικές διαφορές	5	(2)
Σύνολο	39	18

10. Έσοδα από μερίσματα

Κατά τη διάρκεια της χρήσης, η Τράπεζα αναγνώρισε έσοδα από μερίσματα κυρίως από θυγατρικές της εταιρείες ποσού € 369 εκατ. (2014: € 60 εκατ.).

Η ανάλυση των προαναφερθέντων μερισμάτων ανά εταιρεία έχει ως εξής:

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
ERB New Europe Holding B.V.	262	-
Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών	38	-
Eurolife ERB A.E.Γ.Α.	-	36
Eurobank Factors A.E.Π.Ε.Α.	25	-
Eurobank Equities A.E.Π.Ε.Υ.	16	-
Eurobank Fund Management Company (Luxembourg) S.A.	18	-
Eurobank Υπηρεσίες Ακινήτων Α.Ε.	-	13
Grivalia Properties A.E. Επενδύσεων σε Ακίνητη Περιουσία	6	6
ERB Ασφαλιστικές Υπηρεσίες Α.Ε.Μ.Α.	-	4
Eurobank Asset Management A.E.Δ.Α.Κ.	2	-
Λοιπά (συμπεριλαμβανομένων μερισμάτων του επενδυτικού και εμπορικού χαρτοφυλακίου)	2	1
Σύνολο	369	60

11. Λειτουργικά έξοδα

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Αμοιβές και έξοδα προσωπικού (σημ. 12)	(373)	(396)
Διοικητικά έξοδα	(167)	(162)
Εισφορές στα ταμεία εξυγίανσης και εγγύησης των καταθέσεων	(83)	(42)
Αποσβέσεις ενσώματων πάγιων στοιχείων	(27)	(37)
Αποσβέσεις άυλων πάγιων στοιχείων	(15)	(16)
Ενοίκια λειτουργικών μισθώσεων	(44)	(46)
Σύνολο	(709)	(699)

Εισφορές στα ταμεία εξυγίανσης και εγγύησης των καταθέσεων

Στο πλαίσιο της Οδηγίας 2014/59/ΕΕ για την ανάκαμψη και την εξυγίανση πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων (BRRD), η οποία είχε ενσωματωθεί στην Ελληνική νομοθεσία με το Νόμο 4335/2015 τον Ιούλιο 2015, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι, έως την 31 Δεκεμβρίου 2024, τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά μέσα των εθνικών τους αρχών εξυγίανσης ανέρχονται τουλάχιστον σε 1% του ποσού των καλυπτόμενων καταθέσεων όλων των πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων με άδεια λειτουργίας στην επικράτειά τους. Κατά συνέπεια, τα πιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται να καταβάλλουν εισφορές στα ταμεία εξυγίανσης τουλάχιστον ετησίως. Όσον αφορά την Ελλάδα, σύμφωνα με το Νόμο 4335/2015, το Σκέλος Εξυγίανσης του Ταμείου Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων (ΤΕΚΕ) ορίζεται ως το εθνικό ταμείο εξυγίανσης (σημ. 6).

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Η Οδηγία 2014/49/ΕΕ περί των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων εισάγει νέους εναρμονισμένους κανόνες στα συστήματα εγγύησης καταθέσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και απαιτεί από τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν ότι, έως τον Ιούλιο 2024, τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά μέσα του εκάστοτε συστήματος εγγύησης καταθέσεων θα φθάσουν τουλάχιστον ένα επίπεδο-στόχο που ανέρχεται στο 0,8% του ποσού των καλυμμένων καταθέσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων που είναι μέλη του εν λόγω συστήματος, μέσω της καταβολής εισφορών των εν λόγω ιδρυμάτων τουλάχιστον ετησίως. Σε περίπτωση που η ικανότητα χρηματοδότησης υστερεί έναντι του επιπέδου – στόχου, η καταβολή των εισφορών συνεχίζεται τουλάχιστον μέχρις ότου επιτευχθεί εκ νέου το επίπεδο-στόχος.

Για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015, οι εισφορές στα ταμεία εξυγίανσης και εγγύησης των καταθέσεων, όπως γνωστοποιήθηκαν από την Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ), ανήλθαν σε €71 εκατ., συμπεριλαμβανομένου ποσού € 30 εκατ. στο πλαίσιο της Οδηγίας 2014/59/ΕΕ που σχετίζονταν με την ετήσια συνδρομή της Τράπεζας στο ΤΕΚΕ. Επιπροσθέτως, σε συνέχεια απόφασης που γνωστοποιήθηκε από το ΤΕΚΕ τον Οκτώβριο του 2015, σύμφωνα με το Νόμο 3746/2009, οι Ελληνικές τράπεζες υποχρεώθηκαν στην καταβολή, κατά το έτος 2015, συμπληρωματικών εισφορών για την χρηματοδότηση μέτρων εξυγίανσης για την «Πανελλήνια Τράπεζα Α.Ε.», αναφορικά με τις οποίες η εισφορά της Τράπεζας ανήλθε σε €12 εκατ. και αναγνωρίστηκε στο τέταρτο τρίμηνο του 2015.

Γεγονός μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Στην Ελλάδα, ο Νόμος 4370/2016 για την ενσωμάτωση της Οδηγίας 2014/49/ΕΕ στην Ελληνική νομοθεσία, ψηφίστηκε από το Ελληνικό Κοινοβούλιο στις 3 Μαρτίου 2016. Ο εν λόγω νόμος, ο οποίος αντικαθιστά το Νόμο 3746/2009, όπως ίσχυε, ορίζει μεταξύ άλλων το εύρος και συγκεκριμένες πλευρές της λειτουργίας του ΤΕΚΕ, τους όρους συμμετοχής των πιστωτικών ιδρυμάτων και επιπροσθέτως, την διαδικασία καθορισμού και καταβολής εισφορών.

Εξωτερικοί ελεγκτές

Η Τράπεζα έχει υιοθετήσει από το 2007 Πολιτική για την Ανεξαρτησία των Εξωτερικών Ελεγκτών στην οποία ορίζονται, μεταξύ άλλων, οι επιτρεπόμενες και μη επιτρεπόμενες υπηρεσίες που μπορούν να παρασχεθούν από τους ελεγκτές της Τράπεζας, πέρα από τις υπηρεσίες υποχρεωτικού τακτικού ελέγχου. Για οποιοσδήποτε τέτοιες υπηρεσίες που υφίσταται πρόθεση να ανατεθούν στους ελεγκτές της Τράπεζας, υπάρχουν συγκεκριμένοι ελεγκτικοί μηχανισμοί προκειμένου η Επιτροπή Ελέγχου της Τράπεζας να διασφαλίζει ότι υπάρχει ικανοποιητική ισορροπία μεταξύ των ελεγκτικών και των μη ελεγκτικών εργασιών. Τέλος, σύμφωνα με την Πολιτική της Τράπεζας, οι τακτικοί ελεγκτές υπόκεινται σε περιοδική διαγωνιστική διαδικασία τουλάχιστον ανά τέσσερα έτη, προκειμένου να διασφαλίζεται η ανεξαρτησία των Εξωτερικών Ελεγκτών.

Οι αμοιβές που κατέβαλλε η Τράπεζα στον ανεξάρτητο ελεγκτή “PricewaterhouseCoopers” για ελεγκτικές και λοιπές υπηρεσίες που της παρασχέθηκαν αναλύονται ως ακολούθως:

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Τακτικός έλεγχος	(1,2)	(1,2)
Φορολογικός έλεγχος-άρθρο 65Α, Νόμος 4174/2013	(0,2)	(0,3)
Λοιπές ελεγκτικές υπηρεσίες	(0,5)	(0,5)
Λοιπές μη ελεγκτικές υπηρεσίες	(0,3)	(0,7)
Σύνολο	<u>(2,2)</u>	<u>(2,7)</u>

Σημείωση: Οι λοιπές ελεγκτικές αμοιβές αφορούν κυρίως σε υπηρεσίες σχετικές με τις αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας. Τα συγκριτικά στοιχεία έχουν αναπροσαρμοστεί, αντίστοιχα.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

12. Αμοιβές και έξοδα προσωπικού

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Μισθοί, ημερομίσθια και έκτακτες αμοιβές	(266)	(289)
Εισφορές κοινωνικής ασφάλισης	(66)	(71)
Αμοιβές συνταξιοδότησης και λοιπές παροχές λόγω εξόδου από την υπηρεσία	(11)	(12)
Λοιπά έξοδα	(30)	(24)
Σύνολο	<u>(373)</u>	<u>(396)</u>

Ο μέσος αριθμός των εργαζομένων της Τράπεζας κατά τη διάρκεια της χρήσης ανήλθε σε 9,083 (2014:8,971). Την 31 Δεκεμβρίου 2015, ο αριθμός των καταστημάτων της Τράπεζας ανήλθε σε 515.

13. Λοιπές ζημιές απομείωσης και έκτακτα έσοδα/(έξοδα) και προβλέψεις

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Ζημιές απομείωσης και αποτίμησης επενδυτικών ακινήτων και ακινήτων ανακτηθέντων από πλειστηριασμούς	(41)	(25)
Ζημιές απομείωσης ομολόγων/αντιλογισμός ομολόγων	9	(79)
Ζημιές απομείωσης από αμοιβαία κεφάλαια και μετοχές	(10)	(23)
Ζημιές απομείωσης από λοιπές απαιτήσεις	-	(5)
Ζημιές απομείωσης από άυλα στοιχεία ενεργητικού	-	(2)
Λοιπές ζημιές απομείωσης	<u>(42)</u>	<u>(134)</u>
Πρόβλεψη για το Πρόγραμμα Εθελουσίας Εξόδου	(62)	-
Έξοδα σύνδεσης που σχετίζονται με την λειτουργική συγχώνευση του Νέου ΤΤ και της Νέας Proton	0	(10)
Έξοδα αναδιάρθρωσης	(9)	(15)
Λοιπά Έξοδα	(5)	(3)
Αντιλογισμός πρόβλεψης για απαιτήσεις υπό αμφισβήτηση	-	103
Λοιπά έκτακτα έσοδα/(έξοδα) και προβλέψεις	<u>(76)</u>	<u>75</u>
Σύνολο	<u>(118)</u>	<u>(59)</u>

Οι τρέχουσες μακροοικονομικές συνθήκες και η συνεχιζόμενη μείωση των τιμών στην αγορά ακινήτων στην Ελλάδα, όπως περιγράφονται στη σημείωση 23, λήφθηκαν υπόψη από την Τράπεζα στην εκτίμηση του ανακτήσιμου ποσού του χαρτοφυλακίου επενδυτικών ακινήτων και ακινήτων ανακτηθέντων από πλειστηριασμούς. Ως αποτέλεσμα, για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015, η Τράπεζα αναγνώρισε ζημιές απομείωσης και αποτίμησης επενδυτικών ακινήτων και ακινήτων ανακτηθέντων από πλειστηριασμούς ποσού € 41 εκατ.

Το πρώτο εξάμηνο του 2015, η Τράπεζα αναγνώρισε επιπλέον ζημιά απομείωσης € 20 εκατ. για κρατικά ομόλογα της Ουκρανίας που περιλαμβάνονταν στο χαρτοφυλάκιο διακρατούμενων μέχρι τη λήξη, λόγω της συνεχιζόμενης οικονομικής και πολιτικής αβεβαιότητας στη χώρα η οποία οδήγησε σε σημαντική μείωση των τιμών στην αγορά για αυτά τα ομόλογα.

Η θετική αντίδραση της αγοράς στους όρους του σχεδίου αναδιάρθρωσης του χρέους, που ανακοινώθηκε από την Ουκρανική κυβέρνηση την 27 Αυγούστου 2015, οδήγησε στην ανάκαμψη των τιμών στην αγορά των Ουκρανικών επενδυτικών τίτλων οι οποίοι, έπειτα από την εν λόγω ανακοίνωση, διαπραγματεύονταν σε σημαντικά υψηλότερα επίπεδα. Επιπρόσθετα, η αναστολή της αποπληρωμής συγκεκριμένων ομολόγων Ουκρανικού Δημοσίου που έληξαν το Σεπτέμβριο 2015, λόγω της επικείμενης συμφωνίας αναδιάρθρωσης του χρέους όπως δήλωσε ρητώς η Ουκρανική κυβέρνηση στην προαναφερθείσα ανακοίνωση, προκάλεσε την εκκαθάριση των συμβολαίων ανταλλαγής πιστωτικής αθέτησης (Credit Default Swaps - CDSs) που συνδέονταν άμεσα με τα προαναφερθέντα κρατικά ομόλογα της Ουκρανίας. Σε συνέχεια της δημοπρασίας της Διεθνούς Ένωσης Συμφωνιών

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Ανταλλαγής και Παραγώνων (International Swaps and Derivatives Association - ISDA) την 6 Οκτωβρίου 2015, η εκκαθάριση των CDSs πραγματοποιήθηκε τη 13 Οκτωβρίου 2015. Ως εκ τούτου, την 30 Σεπτεμβρίου 2015, η Τράπεζα, βάσει της τιμής εκκαθάρισης των εν λόγω CDSs, προχώρησε σε αντιλογισμό € 30 εκατ., της συσσωρευμένης πρόβλεψης απομείωσης που είχε αναγνωριστεί έως την 30 Ιουνίου 2015.

Στο πλαίσιο της εφαρμογής του σχεδίου αναδιάρθρωσης της Τράπεζας και σε συνδυασμό με τις σχετικές κύριες δεσμεύσεις που περιγράφονται (σημ. 6), η Τράπεζα σχεδίασε Πρόγραμμα Εθελούσιας Εξόδου για το προσωπικό στην Ελλάδα, το οποίο αναμένεται να εφαρμοστεί εντός των επόμενων μηνών. Το κόστος του Προγράμματος Εθελούσιας Εξόδου εκτιμάται περίπου σε € 62 εκατ. μετά από προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία και αναγνωρίστηκε ως πρόβλεψη το τέταρτο τρίμηνο του 2015. Το Πρόγραμμα Εθελούσιας Εξόδου στοχεύει στην αύξηση της λειτουργικής αποδοτικότητας της Τράπεζας, με την ετήσια εκτιμώμενη εξοικονόμηση να ανέρχεται σε € 29 εκατ.

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η Τράπεζα αναγνώρισε έξοδα αναδιάρθρωσης ποσού € 9 εκατ., τα οποία αφορούν κυρίως το κλείσιμο των υποκαταστημάτων στα πλαίσια του εξορθολογισμού του δικτύου της στην Ελλάδα. Την 31 Δεκεμβρίου 2014, η Τράπεζα αναγνώρισε έξοδα αναδιάρθρωσης ποσού € 15 εκατ.

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, τα έξοδα αναδιάρθρωσης και συνένωσης περιλαμβάνουν αποσβέσεις και διαγραφές ποσού € 3 εκατ. (2014: € 3 εκατ.).

Την 31 Δεκεμβρίου 2015 και 2014, η Τράπεζα αναγνώρισε λοιπά έξοδα ποσού € 5 εκατ. και € 3 εκατ., αντίστοιχα, σχετικά με τις διαγνωστικές μελέτες για το ελληνικό χαρτοφυλάκιο και τα δάνεια των μεγαλύτερων θυγατρικών εταιρειών της Τράπεζας στο εξωτερικό, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια της αξιολόγησης των κεφαλαιακών αναγκών των ελληνικών τραπεζών το 2014 και 2013.

Την 31 Μαρτίου 2014, η Τράπεζα προχώρησε σε αντιλογισμό πρόβλεψης ποσού € 103 εκατ., η οποία είχε αναγνωρισθεί το 2013 με βάση τις εκτιμήσεις της Διοίκησης αναφορικά με το τελικό ποσό του τιμήματος το οποίο θα εισέπραττε από την πώληση των δραστηριοτήτων της στην Πολωνία.

14. Φόρος εισοδήματος και έκτακτες προσαρμογές φόρου

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Τρέχων φόρος	(8)	(10)
Αναβαλλόμενος φόρος	679	537
Φόρος εισοδήματος	671	527
Επίπτωση από τη μεταβολή του φορολογικού συντελεστή	432	-
Αναγνώριση αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων (Α.Φ.Α) βάσει Εγκυκλίου 1143/15.05.2014	-	34
Αναγνώριση Α.Φ.Α για προβλέψεις απομείωσης της Νέας Proton	-	167
Έκτακτες προσαρμογές Α.Φ.Α	432	201
Αντιλογισμός προβλέψης για απαιτήσεις από παρακρατούμενους φόρους	-	43
Έκτακτες προσαρμογές τρέχοντος φόρου εισοδήματος	-	43
Φόρος εισοδήματος (έξοδο)/ωφέλεια φόρου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	1.103	771
Συνολικός φόρος εισοδήματος (έξοδο)/ωφέλεια φόρου από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	-	18
Σύνολο	1.103	789

Βάσει του Νόμου 4334/2015, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ τη 16 Ιουλίου 2015 και τροποποίησε το φορολογικό Νόμο 4172/2013, ο φορολογικός συντελεστής των εταιρειών στην Ελλάδα για τα έσοδα των χρήσεων από το 2015 και έπειτα αυξήθηκε από 26% σε

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

29%. Η αλλαγή αυτή του φορολογικού συντελεστή οδήγησε σε αύξηση της καθαρής αναβαλλόμενης απαίτησης κατά € 509 εκατ. την 31 Δεκεμβρίου 2015, εκ των οποίων € 490 εκατ. καταχωρήθηκαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων και € 19 εκατ. απευθείας στα ίδια κεφάλαια (περιλαμβανομένων των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση). Συγκεκριμένα, € 432 εκατ. από τα € 490 εκατ. που καταχωρήθηκαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων αφορούν στην επίπτωση από την αλλαγή του φορολογικού συντελεστή επί των εκπιπτόμενων προσωρινών διαφορών και μη χρησιμοποιηθεισών φορολογικών ζημιών προηγούμενων ετών και τα υπόλοιπα € 58 εκατ. αφορούν στην επίπτωση από την αλλαγή του φορολογικού συντελεστή επί των εκπιπτόμενων προσωρινών διαφορών και μη χρησιμοποιηθεισών φορολογικών ζημιών του πρώτου εξαμήνου 2015.

Επιπρόσθετα, τα μερίσματα που διανέμονται υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου 10%, εκτός των ενδοομιλικών μερισμάτων τα οποία υπό προϋποθέσεις απαλλάσσονται του φόρου.

Το Μάιο 2014, το Υπουργείο Οικονομικών με την Εγκύκλιο 1143/15.05.2014 παρείχε διευκρινίσεις για την εφαρμογή του φορολογικού Νόμου 4172/2013. Πιο συγκεκριμένα, με την ανωτέρω Εγκύκλιο, διευκρινίστηκε ότι οι συσσωρευμένες ζημιές από τις μετοχές και τα παράγωγα, οι οποίες είχαν αναγνωριστεί σύμφωνα με τον προγενέστερο φορολογικό Νόμο 2238/1994, μπορούν να χρησιμοποιηθούν για φορολογικούς σκοπούς (δηλ. να προστεθούν στις μεταφερόμενες φορολογικές ζημιές). Κατά συνέπεια, κατά τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2014, η Τράπεζα αναγνώρισε στην κατάσταση αποτελεσμάτων μια εφάπαξ ωφέλεια φόρου € 34 εκατ. Επιπρόσθετα, κατά τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2014, μετά από ευνοϊκή απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ), η Τράπεζα αναγνώρισε έκτακτο φορολογικό έσοδο € 43 εκατ. λόγω αντιλογισμού της πρόβλεψης για απαιτήσεις από παρακρατούμενους φόρους. Επιπλέον, κατά το τρίτο τρίμηνο του 2014, η Τράπεζα αναγνώρισε αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση € 167 εκατ. για προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις από την απόκτηση, μέσω συγχώνευσης, του χαρτοφυλακίου της Νέας Proton, έπειτα από την εκτίμηση ότι οι ζημιές απομείωσης μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε μελλοντικές περιόδους (σημ. 15).

Ο φόρος εισοδήματος επί των καθαρών (προ φόρου) κερδών της Τράπεζας, διαφέρει από το θεωρητικό ποσό που θα προέκυπτε με βάση τον ισχύοντα φορολογικό συντελεστή, όπως αναλύεται παρακάτω:

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(2.154)	(2.103)
Φόρος βάσει του ισχύοντος φορολογικού συντελεστή	625	547
Φορολογική επίδραση από:		
- έσοδα απαλλασσόμενα από φόρο και έξοδα μη εκπιπτόμενα	54	(11)
- την μεταβολή του φορολογικού συντελεστή	432	-
- προβλέψεις για επίδικες φορολογικές υποθέσεις και παρακρατούμενους φόρους	-	43
- λοιπές έκτακτες προσαρμογές φόρου	-	202
- λοιπά	(8)	(10)
Συνολικός φόρος εισοδήματος (έξοδο)/ωφέλεια φόρου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	1.103	771
Συνολικός φόρος εισοδήματος (έξοδο)/ωφέλεια φόρου από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	-	18
Σύνολο	1.103	789

Φορολογικό πιστοποιητικό και ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις

Από τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2011 και έπειτα, σύμφωνα με το Νόμο 4174/2013 (άρθρο 65Α) όπως ισχύει (και όπως όριζε το άρθρο 82 του Νόμου 2238/1994) οι Ελληνικές ανώνυμες εταιρείες και οι εταιρείες περιορισμένης ευθύνης των οποίων οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις ελέγχονται υποχρεωτικά, υποχρεούνται έως και τις χρήσεις με έναρξη πριν την 1 Ιανουαρίου του 2016 να λαμβάνουν «Ετήσιο Φορολογικό Πιστοποιητικό», το οποίο εκδίδεται, μετά τη διενέργεια σχετικού φορολογικού ελέγχου, από το νόμιμο ελεγκτή ή ελεγκτικό γραφείο που ελέγχει και τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση 1159/2011, δεκαοκτώ μήνες μετά την έκδοση του φορολογικού πιστοποιητικού χωρίς διατύπωση επιφύλαξης και υπό την προϋπόθεση ότι ενδεχόμενοι επανέλεγχοι των φορολογικών αρχών δεν έχουν επιφέρει άλλα φορολογικά θέματα, ο έλεγχος θεωρείται περαιωμένος. Επιπρόσθετοι φορολογικοί έλεγχοι, βάσει του άρθρου 82 του Νόμου 2238/1994 (όπως ίσχυε για τις χρήσεις 2011 - 2013) ενδέχεται να διενεργούνται σε περίπτωση εντοπισμού φορολογικών παραβάσεων από ελέγχους του Υπουργείου Οικονομικών (π.χ. παραβάσεις της νομοθεσίας περί ξεπλύματος χρήματος, πλαστών ή εικονικών τιμολογίων, συναλλαγές με μη υπαρκτές φορολογικά εταιρείες ή παραβάσεις της νομοθεσίας περί transfer pricing).

Η Τράπεζα έχει ελεγχθεί από τις φορολογικές αρχές έως και τη χρήση 2009, δεν έχει ελεγχθεί για τη χρήση 2010 και έχει λάβει φορολογικό πιστοποιητικό χωρίς διατύπωση επιφύλαξης για τις χρήσεις 2011-2014. Επιπροσθέτως, το Νέο Ταχυδρομικό Ταμειυτήριο και η Νέα Προton, οι οποίες συγχωνεύθηκαν με την Τράπεζα το 2013, έλαβαν από ορκωτούς ελεγκτές φορολογικό πιστοποιητικό χωρίς διατύπωση επιφύλαξης με θέμα έμφασης για τις ανέλεγκτες από τις φορολογικές αρχές χρήσεις/περιόδους 18/1-30/6/2013 και 9/10/2011-31/12/2012 αντίστοιχα, σχετικά με ενδεχόμενες φορολογικές υποχρεώσεις που προέκυψαν κατά το μετασηματισμό τους σε νέα πιστωτικά ιδρύματα (carve out). Η Τράπεζα έχει σχηματίσει επαρκείς προβλέψεις και για τις δύο ανωτέρω περιπτώσεις.

Σύμφωνα με την ανωτέρω φορολογική νομοθεσία και την Υπουργική Απόφαση 1159/2011 και λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές προϋποθέσεις, ο φορολογικός έλεγχος για τις χρήσεις 2011 έως και 2013 για την Τράπεζα και τις εν λόγω εταιρείες θεωρείται περαιωμένος, όπως αναφέρεται παραπάνω. Για τις χρήσεις 2014 και εφεξής, σύμφωνα με την ΠΟΛ. 1006/2016 του Υπουργείου Οικονομικών που αποδέχεται τη γνωμοδότηση υπ' αριθμ. 256/2015 του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, οι εταιρείες για τις οποίες εκδίδεται φορολογικό πιστοποιητικό χωρίς επισημάνσεις για παραβάσεις της φορολογικής νομοθεσίας δεν εξαιρούνται από την επιβολή επιπρόσθετων φόρων και προστίμων στο πλαίσιο των νομοθετικών περιορισμών (5 χρόνια από τη λήξη της χρήσης στην οποία η φορολογική δήλωση θα πρέπει να έχει υποβληθεί).

15. Αναβαλλόμενοι φόροι

Οι αναβαλλόμενοι φόροι εισοδήματος υπολογίζονται με τη μέθοδο της υποχρέωσης (liability method) επί όλων των εκπιπτόμενων προσωρινών διαφορών, καθώς επίσης και επί των μη χρησιμοποιημένων φορολογικών ζημιών με το φορολογικό συντελεστή που αναμένεται να ισχύει στην περίοδο κατά την οποία θα τακτοποιηθεί η απαίτηση ή η υποχρέωση.

Η κίνηση του λογαριασμού αναβαλλόμενης φορολογίας παρουσιάζεται παρακάτω:

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	3.871	3.024
Έσοδο/(έξοδο) στην κατάσταση αποτελεσμάτων από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	1.111	738
Έσοδο/(έξοδο) στην κατάσταση αποτελεσμάτων από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	-	18
Χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων	(35)	44
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	(9)	5
Αναβαλλόμενος φόρος σε συναλλαγές καθαρής θέσης ⁽¹⁾	(55)	42
Επίπτωση από τη μεταβολή των φορολογικών συντελεστών απευθείας στην καθαρή θέση (περιλαμβανομένων των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση)	19	-
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	4.902	3.871

⁽¹⁾ Ο αναβαλλόμενος φόρος σε συναλλαγές καθαρής θέσης αφορά σε α) αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση € 23 εκατ. επί των εξόδων αύξησης μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας και των εξόδων του προγράμματος διαχείρισης στοιχείων παθητικού (LME) (note 36) και β) αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση € 78 εκατ. σχετιζόμενη με συναλλαγές υβριδικών τίτλων (note 38).

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις/(υποχρεώσεις) προκύπτουν από τα στοιχεία που αναφέρονται παρακάτω:

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Ζημιές που σχετίζονται με το πρόγραμμα PSI+	1.302	1.211
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις	2.829	1.993
Μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές	297	258
Μεταβολές στην εύλογη αξία που αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων	302	250
Κόστος συναλλαγών καθαρής θέσης	46	48
Αντιτάθμιση ταμειακών ροών	29	35
Μεταβολές στην εύλογη αξία που αναγνωρίζονται απευθείας στο αποθεματικό εύλογης αξίας	12	37
Πάγια περιουσιακά στοιχεία	2	(5)
Υποχρεώσεις καθορισμένων παροχών	10	8
Λοιπά	73	36
Σύνολο αναβαλλόμενου φόρου εισοδήματος	4.902	3.871

Ο αναβαλλόμενος φόρος (έξοδο)/έσοδο στην κατάσταση αποτελεσμάτων προκύπτει από τα στοιχεία που αναφέρονται παρακάτω:

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις	550	625
Μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές	10	(53)
Μεταβολή των φορολογικών συντελεστών ⁽¹⁾	490	-
Ζημιές που σχετίζονται με το πρόγραμμα PSI+	(47)	(45)
Μεταβολή στην εύλογη αξία και λοιπές προσωρινές διαφορές	108	229
Σύνολο αναβαλλόμενου φόρου (έξοδο)/έσοδο	1.111	756

⁽¹⁾ Το ποσό μεταβολής των φορολογικών συντελεστών αντιπροσωπεύει τη συνολική επίπτωση στη κατάσταση αποτελεσμάτων για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015 που αναλύεται ανωτέρω.

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η Τράπεζα αναγνώρισε καθαρές φορολογικές απαιτήσεις € 4,9 δις που αναλύονται παρακάτω:

- (α) € 1.302 εκατ. αφορούν σε φορολογικές ζημιές από τη συμμετοχή της Τράπεζας στο πρόγραμμα PSI+ και στο πρόγραμμα επαναγοράς των νέων τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου, οι οποίες υπόκεινται σε απόσβεση για φορολογικούς σκοπούς (δηλ. 1/30 των ζημιών ετησίως αρχίζοντας από την χρήση 2012 και εφεξής),
- (β) € 2.829 εκατ. αφορούν σε εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές λόγω προβλέψεων απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις, οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε μελλοντικές περιόδους χωρίς καθορισμένο χρονικό περιορισμό και σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία που ισχύει,
- (γ) € 297 εκατ. αφορούν σε μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές. Η δυνατότητα να χρησιμοποιηθούν οι μεταφερόμενες φορολογικές ζημιές λήγει κατά το μεγαλύτερο μέρος αυτών το 2018,
- (δ) € 46 εκατ. αφορούν κυρίως σε εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές σχετικά με την αναπόσβεστη αξία εξόδων αύξησης μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας, υποκείμενων σε δεκαετή απόσβεση, με βάση την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία, του έτους που πραγματοποιήθηκαν και
- (ε) € 428 εκατ. αφορούν σε λοιπές εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές (ζημιές αποτίμησης, προβλέψεις για συντάξεις και λοιπές παροχές αποχώρησης προς το προσωπικό κλπ), η πλειονότητα των οποίων μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε μελλοντικές περιόδους χωρίς καθορισμένο χρονικό περιορισμό και σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία που ισχύει.

Αξιολόγηση της ανακτησιμότητας των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων

Η αναγνώριση των ανωτέρω αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων στηρίζεται στην εκτίμηση της διοίκησης, την 31 Δεκεμβρίου 2015, ότι η Τράπεζα θα έχει επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, έναντι των οποίων οι μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές, οι εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές, καθώς και οι φορολογικές ζημιές από το πρόγραμμα PSI+ και από

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

το πρόγραμμα επαναγοράς των νέων τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις προσδιορίζονται με βάση τη φορολογική μεταχείριση της κάθε κατηγορίας της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης, σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία που ισχύει, τη δυνατότητα συμψηφισμού των μεταφερόμενων ζημιών με μελλοντικά φορολογητέα κέρδη και των πραγματικών φορολογικών αποτελεσμάτων για τη χρήση που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2015.

Επιπλέον, η αξιολόγηση της Τράπεζας σχετικά με την ανακτησιμότητα των αναγνωρισμένων αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων βασίζεται (α) στις εκτιμήσεις για τη μελλοντική επίδοση (προβλέψεις λειτουργικών αποτελεσμάτων) και τις προοπτικές ανάπτυξης που έχουν αντίκτυπο στα εκτιμώμενα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, (β) στο αναμενόμενο χρονοδιάγραμμα ανάκτησης ή διακανονισμού των εκπιπτόμενων και των φορολογητέων προσωρινών διαφορών, (γ) στην πιθανότητα ότι η Τράπεζα θα έχει επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, κατά την ίδια περίοδο που θα πραγματοποιηθεί η ανάκτηση ή ο διακανονισμός των εκπιπτόμενων και των φορολογητέων προσωρινών διαφορών (δηλαδή κέρδη / ζημιές από πώληση επενδύσεων ή λοιπών περιουσιακών στοιχείων κ.λπ.) ή κατά τα έτη στα οποία μπορούν να μεταφερθούν οι φορολογικές ζημιές και (δ) στην ιστορική εξέλιξη των αποτελεσμάτων (ιστορικές επιδόσεις) της Τράπεζας σε συνδυασμό με τις φορολογικές ζημιές προγενέστερων ετών που προκλήθηκαν από έκτακτα γεγονότα.

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η Τράπεζα έλαβε υπόψη την πρόβλεψη των λειτουργικών αποτελεσμάτων και τις ενέργειες κεφαλαιακής ενίσχυσης που πρέπει να υλοποιηθούν έως τις 31 Δεκεμβρίου 2018, όπως αντικατοπτρίζονται στο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης που εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο της νέας ανακεφαλαιοποίησης, το Νοέμβριο του 2015 (σημείωση 6).

Το ποσό των ανωτέρω προβλέψεων των λειτουργικών αποτελεσμάτων επηρεάζεται κυρίως από τις εκτιμήσεις της Τράπεζας σχετικά με (α) τη μείωση του κόστους χρηματοδότησης λόγω του σταδιακού επαναπατρισμού των καταθέσεων των πελατών, την περαιτέρω μείωση των αντίστοιχων επιτοκίων και την αντικατάσταση ακριβότερων πηγών χρηματοδότησης, (β) τις μειωμένες ζημιές απομείωσης των δανείων, ως αποτέλεσμα των μακροοικονομικών συνθηκών στην Ελλάδα, που αναμένεται να βελτιωθούν καθώς και τις ενέργειες που έχουν ήδη υλοποιηθεί από την Τράπεζα για την αποτελεσματική διαχείριση των προβληματικών δανείων, (γ) την αποτελεσματικότητα των συνεχών μέτρων περιορισμού του κόστους και (δ) τη σταδιακή αποκατάσταση των παραδοσιακών εσόδων από προμήθειες, όπως η διαχείριση περιουσιακών στοιχείων και οι προμήθειες δικτύου και οι προμήθειες που σχετίζονται με προϊόντα κεφαλαιαγοράς και επενδυτικής τραπεζικής. Οι μακροοικονομικές παραδοχές που λήφθηκαν υπόψη από την Τράπεζα για την προετοιμασία του προαναφερθέντος σχεδίου αναδιάρθρωσης είναι ευθυγραμμισμένες με εκείνες που προβλέπονταν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Σεπτέμβριο του 2015. Το μοντέλο της αξιολόγησης της ανακτησιμότητας των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων της Τράπεζας έχει καταρτιστεί σύμφωνα με τις προβλέψεις των λειτουργικών αποτελεσμάτων που περιλαμβάνονται στο σχέδιο αναδιάρθρωσης, οι οποίες εκτείνονται για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

Η εφαρμογή του ανωτέρω σχεδίου αναδιάρθρωσης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τους κινδύνους και τις αβεβαιότητες που απορρέουν από το μακροοικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα (σημείωση 2).

Νομικό πλαίσιο δημιουργίας οριστικών και εκκαθαρισμένων απαιτήσεων έναντι του Ελληνικού Δημοσίου

Σύμφωνα με το άρθρο 27Α του Νόμου 4172/2013 όπως ισχύει, το οποίο αφορά τα Ελληνικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένων των εταιρειών χρηματοδοτικής μίσθωσης και πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις που έχουν αναγνωριστεί ή που θα αναγνωριστούν επί των ζημιών από τη συμμετοχή της Τράπεζας α) στο πρόγραμμα PSI+ και στο πρόγραμμα επαναγοράς των νέων τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου και β) επί των συσσωρευμένων προβλέψεων και λοιπών εν γένει ζημιών λόγω πιστωτικού κινδύνου (προβλέψεις και ζημιές λόγω πιστωτικού κινδύνου), οι οποίες έχουν αναγνωριστεί κατά την 30 Ιουνίου 2015 μπορούν να μετατραπούν σε οριστικές και εκκαθαρισμένες απαιτήσεις έναντι του Ελληνικού Δημοσίου, αν το λογιστικό, μετά από φόρους αποτέλεσμα της χρήσης είναι ζημιά (με έναρξη από την χρήση του 2016 και μετά). Την 31 Δεκεμβρίου 2015, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις οι οποίες πληρούν τα κριτήρια για μετατροπή τους σε οριστικές και εκκαθαρισμένες απαιτήσεις έναντι του Ελληνικού Δημοσίου ανέρχονταν σε € 4.065 εκατ.

Το συνολικό ποσό της απαίτησης θα προσδιορίζεται πολλαπλασιάζοντας τις ανωτέρω αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις με το ποσοστό που αντιπροσωπεύει η λογιστική, μετά από φόρους ζημιά χρήσης στο σύνολο των ιδίων κεφαλαίων μη συμπεριλαμβανομένης της ζημιάς χρήσης μετά από φόρους.

Η απαίτηση θα γεννάται κατά το χρόνο έγκρισης των οικονομικών καταστάσεων και θα συμψηφίζεται με τον αναλογούντα φόρο εισοδήματος. Σε περίπτωση που ο αναλογούν φόρος εισοδήματος δεν επαρκεί να καλύψει την ανωτέρω απαίτηση, το εναπομένον υπόλοιπο θα μετατρέπεται σε άμεσα εισπραξιμή απαίτηση έναντι του Ελληνικού Δημοσίου. Για το σκοπό αυτό, θα

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

σχηματίζεται ειδικό αποθεματικό το οποίο θα προορίζεται αποκλειστικά για την αύξηση μετοχικού κεφαλαίου και την έκδοση δωρεάν δικαιωμάτων κτήσης μετοχών υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου, το οποίο θα αντιστοιχεί στο 100% της ανωτέρω απαίτησης (αφορά στην απαίτηση πριν από συμψηφισμό με τον αναλογούντα φόρο εισοδήματος). Τα ανωτέρω δικαιώματα θα είναι μετατρέψιμα σε κοινές μετοχές και ελεύθερα μεταβιβάσιμα. Οι υφιστάμενοι μέτοχοι θα έχουν δικαίωμα εξαγοράς μέσα σε ένα εύλογο χρονικό διάστημα μετά την έκδοση των δικαιωμάτων βάσει του ποσοστού συμμετοχής τους στο μετοχικό κεφάλαιο κατά το χρόνο έκδοσης των εν λόγω δικαιωμάτων. Επιπλέον, ο Νόμος 4172/2013 προβλέπει την έκδοση Πράξης Υπουργικού Συμβουλίου, η οποία θα ορίζει τις λεπτομέρειες σχετικά με τη μετατροπή των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων σε οριστικές και εκκαθαρισμένες απαιτήσεις έναντι του Ελληνικού Δημοσίου.

Την 7 Νοεμβρίου 2014, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας ενέκρινε την ένταξη της Τράπεζας στον ανωτέρω μηχανισμό, ο οποίος είναι σε ισχύ από το φορολογικό έτος 2016 και εφεξής.

16. Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες**Συμμετοχή στην Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών ταξινομημένη ως κατεχόμενη προς πώληση**

Την 22 Δεκεμβρίου 2015, η Τράπεζα ανακοίνωσε τη σύναψη συμφωνίας με την Fairfax Financial Holdings Limited («Fairfax») για την πώληση του 80% της συμμετοχής της στην Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών («Eurolife») (η «Συναλλαγή») έναντι τιμήματος € 316 εκατ. σε μετρητά, το οποίο υπόκειται σε περαιτέρω προσαρμογές με βάση την εξέλιξη των οικονομικών στοιχείων της εταιρείας έως την ολοκλήρωση της Συναλλαγής, ενώ η Eurobank θα διατηρήσει ποσοστό 20%.

Η Συναλλαγή περιλαμβάνει: α) τις ασφαλιστικές δραστηριότητες ζωής και γενικών ασφαλίσεων της Eurolife στην Ελλάδα και τη θυγατρική μεσιτείας ασφαλίσεων της Eurolife στην Ελλάδα, β) τις ασφαλιστικές δραστηριότητες ζωής και γενικών ασφαλίσεων της Eurolife στη Ρουμανία, γ) τις συμβάσεις τραπεζοασφαλιστικής (bancassurance agreements) μεταξύ θυγατρικών της Eurolife και της Eurobank αναφορικά με την αποκλειστική διανομή ασφαλιστικών προϊόντων στην Ελλάδα και στη Ρουμανία μέσω του δικτύου πωλήσεων της Eurobank.

Η ολοκλήρωση της Συναλλαγής τελεί υπό την αναβλητική αίρεση της λήψης των απαιτούμενων εγκρίσεων από τις αρμόδιες εποπτικές και ρυθμιστικές αρχές και αναμένεται πριν το τέλος του τρίτου τριμήνου του 2016.

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η εύλογη αξία της συμμετοχής της Τράπεζας στην Eurolife μειωμένη με τα έξοδα πώλησής της, η οποία προσδιορίστηκε από τη Διοίκηση με βάση ανεξάρτητη έκθεση αποτίμησης, υπερβαίνει την αντίστοιχη λογιστική αξία των € 113 εκατ. Ως εκ τούτου, δεν αναγνωρίστηκε ζημιά απομείωσης κατά την επαναμέτρηση της συμμετοχής της Τράπεζας στη χαμηλότερη αξία μεταξύ της λογιστικής και της εύλογης αξίας της μειωμένης με τα έξοδα πώλησης. Για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας της συμμετοχής της Τράπεζας χρησιμοποιήθηκε ένας συνδυασμός κατάλληλων τεχνικών αποτίμησης, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών συντελεστών αποτίμησης για συγκρίσιμες εταιρείες, των πρόσφατων συγκρίσιμων συναλλαγών, καθώς και το μοντέλο προεξόφλησης μερίσματος το οποίο χρησιμοποιεί δεδομένα όπως τα στοχοθετημένα επίπεδα κεφαλαίου, τις εκτιμώμενες ταμειακές ροές όπως προκύπτουν από τα αντίστοιχα επιχειρηματικά σχέδια, τους συντελεστές προεξόφλησης και τους μακροπρόθεσμους συντελεστές ανάπτυξης. Αυτή η έκτακτη επιμέτρηση της εύλογης αξίας κατηγοριοποιείται στο Επίπεδο 3 της ιεραρχίας της εύλογης αξίας λόγω της σημαντικότητας των μη παρατηρήσιμων δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν.

Πώληση των δραστηριοτήτων στην Πολωνία

Κατά τη διάρκεια της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2014, το αποτέλεσμα από την πώληση των δραστηριοτήτων στην Πολωνία αναπροσαρμόστηκε κατά € 69 εκατ. ζημιές προ φόρων (€ 51 εκατ. ζημιές μετά φόρων), ενώ αντιλογίστηκε η σχετική πρόβλεψη που αναγνωρίστηκε το 2013 με βάση τις εκτιμήσεις της Διοίκησης για το τελικό ποσό του τιμήματος το οποίο θα εισέπραττε η Τράπεζα (σημ. 13).

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

17. Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Ταμείο	361	373
Διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	36	428
Σύνολο	397	801
εκ των οποίων:		
Υποχρεωτικές και ενεχυριασμένες καταθέσεις σε κεντρικές τράπεζες	19	256
Καταθέσεις στην ΕΚΤ	-	150

Οι υποχρεωτικές καταθέσεις σε κεντρικές τράπεζες, περιλαμβάνουν (α) καταθέσεις αξίας € 19 εκατ. (2014: € 222 εκατ.) στην Τράπεζα της Ελλάδος οι οποίες αντιπροσωπεύουν το ελάχιστο μέσο μηνιαίο υπόλοιπο που υποχρεούται να τηρεί η Τράπεζα και το μεγαλύτερο μέρος των οποίων είναι άμεσα διαθέσιμο, εφόσον τηρείται το ελάχιστο μέσο μηνιαίο υπόλοιπο, (β) για το 2014 καταθέσεις αξίας € 34 εκατ. στην Κεντρική Τράπεζα της Αγγλίας, σύμφωνα με τις εποπτικές ρυθμίσεις που ισχύουν στο Ηνωμένο Βασίλειο.

18. Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα και λοιπές πληροφορίες για την Κατάσταση Ταμειακών Ροών

Για σκοπούς σύνταξης της κατάστασης ταμειακών ροών, στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα περιλαμβάνονται τα ακόλουθα υπόλοιπα, με αρχική λήξη μικρότερη ή ίση των τριών μηνών:

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Ταμείο και διαθέσιμα στις κεντρικές τράπεζες (εξαιρουμένων των υποχρεωτικών και ενεχυριασμένων καταθέσεων στις κεντρικές	378	545
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	127	366
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	1
Σύνολο	505	912

Τα λοιπά αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους που παρουσιάζονται στις ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες αναλύονται ως εξής:

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Απόσβεση διαφοράς υπέρ/υπό το άρτιο και δεδουλευμένοι τόκοι	(44)	(72)
(Κέρδη)/ζημιές από πωλήσεις	4	(33)
Έσοδα από μερίσματα	(2)	(1)
Σύνολο	(42)	(106)

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

19. Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Ενεχυριασμένες καταθέσεις σε τράπεζες	4.333	4.917
Τοποθετήσεις σε τράπεζες και λοιπές απαιτήσεις έναντι τραπεζών	588	724
Τρεχούμενοι λογαριασμοί και υπόλοιπα σε διακανονισμό με τράπεζες	99	245
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων (reverse repos)	-	6
Σύνολο	5.020	5.892

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Στις απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα περιλαμβάνονταν ποσά (εξαιρουμένων των απαιτήσεων μειωμένης εξασφάλισης) από:		
- θυγατρικές επιχειρήσεις	2.838	3.183

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Στις απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα περιλαμβάνονταν ποσά από απαιτήσεις μειωμένης εξασφάλισης από:		
- θυγατρικές επιχειρήσεις	210	211

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την γεωγραφική κατανομή των απαιτήσεων από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της Τράπεζας:

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες	4.983	5.491
Λοιπές χώρες	37	401
Σύνολο	5.020	5.892

20. Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (περιλαμβανομένου του εμπορικού χαρτοφυλακίου)

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Ομόλογα		
- Ομόλογα ελληνικού δημοσίου	12	10
- Έντοκα γραμμάτια ελληνικού δημοσίου	-	9
- Λοιποί εκδότες	3	47
	15	66
Μετοχές και αμοιβαία κεφάλαια	2	7
Σύνολο	17	73

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

21. Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα και λογιστική αντιστάθμιση κινδύνων

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα για αντιστάθμιση χρηματοπιστωτικών κινδύνων και για εμπορικούς σκοπούς.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την εύλογη αξία των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων που κατέχονται από την Τράπεζα ανά κατηγορία προϊόντος και σχέση αντιστάθμισης μαζί με την ονομαστική τους αξία. Η ονομαστική αξία των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων είναι ενδεικτική της αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων που αναγνωρίζονται στον ισολογισμό, χωρίς να προσδιορίζει απαραίτητα τα ποσά των μελλοντικών ταμειακών ροών, που σχετίζονται με αυτά τα μέσα ή την εύλογη αξία τους και για το λόγο αυτό δεν αντικατοπτρίζει τον πιστωτικό κίνδυνο και τον κίνδυνο αγοράς στον οποίο εκτίθεται η Τράπεζα κατά την περίοδο αναφοράς.

	31 Δεκεμβρίου 2015			31 Δεκεμβρίου 2014		
	Ονομαστική αξία		Εύλογη αξία	Ονομαστική αξία		Εύλογη αξία
	Απαιτήσεων	Υποχρεώσεων	Απαιτήσεων	Υποχρεώσεων	Απαιτήσεων	Υποχρεώσεων
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Παράγωγα που δεν πληρούν τα κριτήρια για λογιστική αντιστάθμιση και διακρατούμενα για εμπορικούς σκοπούς						
- Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	17.538	1.649	1.432	18.770	1.762	1.589
- Δικαιώματα προαίρεσης επιτοκίων	3.964	49	99	6.133	119	162
- Συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων	1.313	74	147	2.732	101	100
- Προθεσμιακές συμβάσεις συναλλάγματος/ ανταλλαγής συναλλάγματος	3.137	13	29	3.774	19	22
- Δικαιώματα προαίρεσης αγοράς και πώλησης συναλλάγματος	418	3	1	932	15	13
- Παράγωγα επί εμπορευμάτων	142	17	17	206	27	26
- Τίτλοι παραστατικών δικαιωμάτων κτήσης μετοχών (Warrants)	2.403	10	-	2.381	17	-
- Λοιπά	19	0	0	208	0	2
		1.815	1.725		2.060	1.914
Παράγωγα διακρατούμενα για αντιστάθμιση εύλογης αξίας						
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	755	0	328	1.131	0	363
		0	328		0	363
Παράγωγα διακρατούμενα για αντιστάθμιση ταμειακών ροών						
- Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	459	-	94	475	-	122
- Συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων	3.266	66	206	4.301	61	71
		66	300		61	193
Σύνολο παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων		1.881	2.353		2.121	2.470

Τα λοιπά παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα αφορούν διαπραγματεύσιμα συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης επιτοκίων.

Πληροφορίες ως προς την επιμέτρηση της εύλογης αξίας και τον συμψηφισμό των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων ενεργητικού και υποχρεώσεων παρέχονται στις σημειώσεις 7.3 και 7.2.1.4, αντίστοιχα.

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί παράγωγα προϊόντα και άλλα χρηματοοικονομικά μέσα, τα οποία έχουν οριστεί ως μέσα αντιστάθμισης, προκειμένου να μειώσει την έκθεσή της σε κινδύνους αγοράς. Οι πρακτικές αντιστάθμισης και η λογιστική απεικόνισή τους παρουσιάζονται στη σημείωση 2.4. Συγκεκριμένα :

(α) Αντιστάθμιση εύλογης αξίας

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων προκειμένου να αντισταθμίσει μέρος του υφιστάμενου επιτοκιακού κινδύνου από πιθανή μεταβολή της εύλογης αξίας των ομολόγων επενδυτικού χαρτοφυλακίου σταθερού επιτοκίου ή των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες κυμαινόμενου επιτοκίου, τα οποία εκφράζονται σε εγχώρια και ξένα νομίσματα. Το 2015, η Τράπεζα αναγνώρισε κέρδη € 31 εκατ. (2014: € 83 εκατ. ζημιά) από μεταβολές στην εύλογη αξία των μέσων αντιστάθμισης και € 25 εκατ. ζημιά (2014: € 80 εκατ. κέρδη) από μεταβολές στην εύλογη αξία των αντισταθμιζόμενων στοιχείων που αποδίδονται στον αντισταθμιζόμενο κίνδυνο.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

(β) Αντιστάθμιση ταμειακών ροών

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων και συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων προκειμένου να αντισταθμίσει μέρος του υφιστάμενου επιτοκιακού και συναλλαγματικού κινδύνου που απορρέει από τις διακυμάνσεις των ταμειακών ροών των κυμαινόμενου επιτοκίου ενήμερων δανείων και απαιτήσεων από πελάτες ή καταθέσεων, τα οποία εκφράζονται σε εγχώρια και ξένα νομίσματα, ή των μη αναγνωρισμένων πιθανών μελλοντικών συναλλαγών. Το 2015, το μη αποτελεσματικό μέρος των συναλλαγών αντιστάθμισης ταμειακών ροών που αναγνωρίστηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων ήταν μηδέν (2014: μηδέν).

Επιπρόσθετα, η Τράπεζα χρησιμοποιεί άλλα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία δεν έχουν οριστεί ως μέσα αντιστάθμισης, για να διαχειριστεί την έκθεσή της κατά κύριο λόγο σε επιτοκιακό και συναλλαγματικό κίνδυνο. Τα παράγωγα αυτά που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις λογιστικής αντιστάθμισης, χρησιμοποιούνται για σκοπούς οικονομικής αντιστάθμισης στοιχείων ενεργητικού και παθητικού. Τα αναφερθέντα παράγωγα, παρακολουθούνται και έχουν κατηγοριοποιηθεί μαζί με εκείνα που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την έκθεση της Τράπεζας σε παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα, ανά γεωγραφικό τομέα και κλάδο δραστηριότητας:

	31 Δεκεμβρίου 2015			
	Λοιπές		Σύνολο	
	Ελλάδα	Ευρωπαϊκές		
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	
Δημόσιο	1.065	-	-	1.065
Τράπεζες	17	334	418	769
Επιχειρήσεις	46	0	1	47
Σύνολο	1.128	334	419	1.881

	31 Δεκεμβρίου 2014			
	Λοιπές		Σύνολο	
	Ελλάδα	Ευρωπαϊκές		
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	
Δημόσιο	1.198	0	0	1.198
Τράπεζες	27	438	383	848
Επιχειρήσεις	62	1	12	75
Σύνολο	1.287	439	395	2.121

Σημείωση: Η έκθεση της Τράπεζας σε παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα ανά γεωγραφικό τομέα παρουσιάζεται σύμφωνα με την χώρα εγκατάστασης του αντισυμβαλλόμενου (άμεσος κίνδυνος), με εξαίρεση τις περιπτώσεις κατά τις οποίες υπάρχει σύμβαση ISDA/CSA την οποία εγγυάται η μητρική εταιρία του αντισυμβαλλόμενου, οπότε και λαμβάνεται υπόψη η χώρα εγκατάστασης της εν λόγω μητρικής εταιρίας (έκθεση στον κίνδυνο της τελικής χώρας).

22. Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Επιχειρηματικά δάνεια	15.194	15.235
Στεγαστικά δάνεια	16.569	16.620
Καταναλωτικά δάνεια ⁽¹⁾	5.138	5.269
Δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις	6.436	6.390
	43.337	43.514
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης (σημ. 23)	(10.363)	(8.438)
Σύνολο	32.974	35.076

⁽¹⁾ Περιλαμβάνονται τα υπόλοιπα των πιστωτικών καρτών.

Την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015 τα συνολικά δάνεια προ απομείωσης επηρεάστηκαν σημαντικά από την ανατίμηση του ελβετικού φράγκου (CHF) και του δολαρίου (USD) έναντι του Ευρώ στη διάρκεια του πρώτου τριμήνου 2015, η οποία οδήγησε σε αύξηση τους κατά € 0.6 δις περίπου.

Την 30 Σεπτεμβρίου 2014, σύμφωνα με το ΔΛΠ 39, η Τράπεζα μετέφερε συγκεκριμένα απομειωμένα εταιρικά ομολογιακά δάνεια από το χαρτοφυλάκιο «Διαθεσίμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων» στο χαρτοφυλάκιο «Δανείων και απαιτήσεων από πελάτες» που πληρούσαν τον ορισμό των δανείων και απαιτήσεων και η Τράπεζα έχει την πρόθεση και είναι σε θέση να τα διακρατήσει στο προσεχές μέλλον ή μέχρι τη λήξη τους. Η μεταφορά των ομολογιακών δανείων πραγματοποιήθηκε στην εύλογη αξία € 150 εκατ. (€ 550 εκατ. μείον προσαρμογές στην εύλογη αξία € 400 εκατ.) την 30 Σεπτεμβρίου 2014, η οποία αποτελεί και το αναπόσβεστο κόστος αυτών κατά την ανωτέρω ημερομηνία μεταφοράς.

Επιπρόσθετα, τον Δεκέμβριο του 2014, η Τράπεζα απέκτησε ομολογιακό δάνειο, πλήρως απομειωμένο, ποσού 42 εκατ., το οποίο κατεχόταν προηγουμένως από μία θυγατρική της Τράπεζας και ήταν εγγυημένο από την ίδια την Τράπεζα. Το προαναφερθέν δάνειο συμπεριλήφθηκε στα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες σε μικτή βάση και ως εκ τούτου τόσο το μικτό υπόλοιπο των δανείων και απαιτήσεων σε πελάτες όσο και η ζημία απομείωσης που αναφέρονται στις σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων, αυξήθηκαν κατά την προσαρμογή σε εύλογη αξία ποσού € 42 εκατ. (σημ. 23).

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η λογιστική αξία των προαναφερθέντων αναταξινομημένων δανείων ανήλθε σε € 94 εκατ. που προσεγγίζει την εύλογη αξία τους και αναγνωρίστηκαν ζημιές απομείωσης € 23 εκατ. στην κατάσταση αποτελεσμάτων για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015. Σε περίπτωση που τα χρηματοοικονομικά αυτά στοιχεία δεν είχαν αναταξινομηθεί, δεν θα είχε αναγνωριστεί κάποιο ποσό στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες περιλαμβάνουν απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις όπως αναλύονται παρακάτω:

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις:		
Έως 1 έτος	33	41
Άνω του 1 έτους και έως 5 έτη	10	9
Άνω των 5 έτων	7	2
	50	52
Μη δεδουλευμένα έσοδα από χρηματοδοτικές μισθώσεις	(1)	(3)
Καθαρό ποσό απαιτήσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις	49	49
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	(21)	(10)
	28	39
Το καθαρό ποσό των απαιτήσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις αναλύεται παρακάτω:		
Έως 1 έτος	33	41
Άνω του 1 έτους και έως 5 έτη	9	7
Άνω των 5 έτων	7	1
	49	49
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	(21)	(10)
Σύνολο	28	39

23. Προβλέψεις απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών

Η κίνηση της πρόβλεψης απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους ανά κατηγορία δανείων αναλύεται παρακάτω:

	31 Δεκεμβρίου 2015				
	Επιχειρηματικά	Στεγαστικά	Καταναλωτικά⁽¹⁾	Μικρές επιχειρήσεις	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	3.374	1.381	2.143	1.540	8.438
Προβλέψεις χρήσης ⁽²⁾	720	797	350	531	2.398
Ανακτήσεις προβλέψεων απομείωσης από διαγραφές	-	-	4	1	5
Διαγραφές δανείων και απαιτήσεων	(156)	(14)	(2)	(13)	(185)
Μεταβολή στην παρούσα αξία των ζημιών απομείωσης	(82)	(71)	(9)	(91)	(253)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	19	(16)	(31)	(12)	(40)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	3.875	2.077	2.455	1.956	10.363

	31 Δεκεμβρίου 2014				
	Επιχειρηματικά	Στεγαστικά	Καταναλωτικά⁽¹⁾	Μικρές επιχειρήσεις	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	2.402	964	2.057	1.298	6.721
Προβλέψεις χρήσης ⁽²⁾	691	490	279	421	1.881
Ανακτήσεις προβλέψεων απομείωσης από διαγραφές	1	-	4	-	5
Διαγραφές δανείων και απαιτήσεων	(105)	-	(144)	(80)	(329)
Μεταβολή στην παρούσα αξία των ζημιών απομείωσης	(81)	(60)	(10)	(88)	(239)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	24	(13)	(43)	(11)	(43)
	2.932	1.381	2.143	1.540	7.996
Προσαρμογή για δάνεια που αναταξινομήθηκαν (σημ. 21)	442	-	-	-	442
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	3.374	1.381	2.143	1.540	8.438

⁽¹⁾ Περιλαμβάνονται τα υπόλοιπα των πιστωτικών καρτών

⁽²⁾ Οι ζημιές απομείωσης από δάνεια και απαιτήσεις όπως παρουσιάζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015 συμπεριλαμβάνουν ποσό € 105 εκατ. (2014: € 20 εκατ.), το οποίο έχει προβλεφθεί έναντι της διατραπεζικής τοποθέτησης και άλλων απαιτήσεων στην έμμεση θυγατρική της Τράπεζας στην Ουκρανία "PJSC Universal Bank" (σημ. 44).

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Οι σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στις οποίες προβαίνει η Διοίκηση της Τράπεζας κατά την εκτίμηση της πρόβλεψης απομείωσης από δάνεια και απαιτήσεις πελατών αξιολογούνται διαρκώς, ειδικά σε συνθήκες οικονομικής αβεβαιότητας, λαμβάνοντας υπόψη την πιο πρόσφατη διαθέσιμη πληροφόρηση και τις προσδοκίες σχετικά με τις μελλοντικές εξελίξεις που θεωρούνται εύλογες, όπως περιγράφεται στην σημ. 3.1.

Οι οικονομικές και πολιτικές εξελίξεις στην Ελλάδα, το δεύτερο και το τρίτο τρίμηνο του 2015, όπως οι εκτεταμένες διαπραγματεύσεις μεταξύ της Ελληνικής κυβέρνησης και των Θεσμών σχετικά με το δεύτερο πρόγραμμα οικονομικής προσαρμογής που έληξε τον Ιούνιο του 2015, η επιβολή μέτρων περιορισμού στην κίνηση κεφαλαίων σε συνδυασμό με την προσωρινή τραπεζική αργία, η ανάγκη για την εκ νέου ανακεφαλαιοποίηση των Ελληνικών τραπεζών, καθώς επίσης και το τρίτο πρόγραμμα διάσωσης που προβλέπει, μεταξύ άλλων, ένα νέο πακέτο μέτρων δημοσιονομικής πειθαρχίας, οδήγησαν στην επαναξιολόγηση των βασικών παραδοχών που λαμβάνονται υπόψη κατά την επιμέτρηση των προβλέψεων απομείωσης από δάνεια και απαιτήσεις πελατών.

Ειδικότερα, η Τράπεζα εκτίμησε τη χρηματοοικονομική επίδοση των πιστούχων, την αξία ανάκτησης των υφιστάμενων εξασφαλίσεων και προσαρμόσε τα μοντέλα επιμέτρησης των προβλέψεων απομείωσης έτσι ώστε να ληφθούν υπόψη:

(α) η επίπτωση των ανωτέρω εξελίξεων στις προοπτικές της Ελληνικής οικονομίας έως το 2016, δηλ. αυξημένη αβεβαιότητα των αγορών, που σχετίζεται κυρίως με την ικανοποιητική εφαρμογή των μέτρων δημοσιονομικής πειθαρχίας και τη διασφάλιση της οικονομικής σταθερότητας, επιδείνωση των δεικτών του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, συνέχιση του υψηλού ποσοστού ανεργίας, αρνητικός ρυθμός ανάπτυξης και μείωση της εισαγωγικής/εξαγωγικής δραστηριότητας. Συγκεκριμένα, την 31 Δεκεμβρίου 2015, οι μακροοικονομικές παραδοχές που λήφθηκαν υπόψη από την Τράπεζα κατά την εκτίμηση των προβλέψεων απομείωσης από δάνεια και απαιτήσεις πελατών είναι εκείνες που παρείχε ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός (Single Supervisory Mechanism – SSM) τον Αύγουστο 2015 σχετικά με το ρυθμό μεταβολής του πραγματικού ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, δηλ. μείωση κατά 2,3% το 2015, μείωση κατά 1,3% το 2016, αύξηση κατά 2,7% το 2017, καθώς και το επίπεδο του ποσοστού ανεργίας, δηλ. 26,9% το 2015, 27,1% το 2016 και 25,7% το 2017. Προγενέστερα των ανωτέρω οικονομικών και πολιτικών εξελίξεων στην Ελλάδα, η Τράπεζα εφάρμοσε τις δικές της παραδοχές για τις αντίστοιχες μακροοικονομικές μεταβλητές, δηλ. αύξηση του ρυθμού μεταβολής του πραγματικού ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος κατά 0,2% το 2015, 2,0% το 2016 και 2,5% το 2017 και σταδιακή μείωση του ποσοστού ανεργίας σε 25,7% το 2015, 24,0% το 2016 και 22,0% το 2017.

(β) η καθοδική τάση της αγοράς ακινήτων στην Ελλάδα και η εκτιμώμενη περαιτέρω καθυστέρηση της περιόδου ανάκαμψης αυτής. Την 31 Δεκεμβρίου 2015, οι τιμές των οικιστικών και εμπορικών ακινήτων που λήφθηκαν υπόψη από την Τράπεζα κατά την εκτίμηση των προβλέψεων απομείωσης από δάνεια και απαιτήσεις πελατών αποτελούν κοινή εκτίμηση των οικονομολόγων των τεσσάρων συστημικών τραπεζών, καθώς και εκτίμηση της Τράπεζας. Ειδικότερα, οι τιμές των οικιστικών ακινήτων αναμένεται να μειωθούν κατά 5,8% το 2015, 2,4% το 2016 και να αυξηθούν κατά 1,6% το 2017. Από την άλλη, οι τιμές των εμπορικών ακινήτων αναμένεται να μειωθούν κατά 3,7% το 2015, 0,3% το 2016 και να αυξηθούν κατά 1,3% το 2017. Προγενέστερα των ανωτέρω οικονομικών και πολιτικών εξελίξεων στην Ελλάδα, βάσει της πιο πρόσφατα διαθέσιμης πληροφόρησης για τις αντίστοιχες μεταβλητές, όπως αυτές είχαν δημοσιευτεί από την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (European Banking Authority – EBA) και λήφθηκαν υπόψη από την Τράπεζα, προβλεπόταν αναφορικά με τις τιμές των κατοικιών μείωση τους κατά 3,7% το 2015 και 1,2% το 2016 και αναφορικά με τις τιμές των εμπορικών ακινήτων μείωση τους κατά 0,8% το 2015 και αύξησή τους κατά 0,6% το 2016.

Επιπρόσθετα, λόγω των επικαιροποιημένων εκτιμήσεων στις τιμές των ακινήτων, καθώς και της αναθεωρημένης πληροφόρησης σχετικά με τον αριθμό διενεργούμενων πράξεων αγοροπωλησιών ακινήτων και του εύρους των τιμών στις οποίες αυτές διενεργούνται, η Τράπεζα εφάρμοσε συντηρητικότερες αναμορφώσεις στις αξίες των εξασφαλίσεων, με σκοπό να αντικατοπτρίζουν επαρκώς το ανακτήσιμο ποσό τους.

Επιπλέον, την 31 Δεκεμβρίου 2015, αξιολογώντας την επάρκεια των προβλέψεων απομείωσης από δάνεια και απαιτήσεις πελατών, η Τράπεζα έλαβε υπόψη τα αποτελέσματα του Ελέγχου της Ποιότητας των Στοιχείων Ενεργητικού (AQR) του 2015 και των υποκείμενων παραδοχών, η επίπτωση των οποίων καλύφθηκε το δεύτερο τρίμηνο του 2015 στον κατάλληλο βαθμό, από την υπάρχουσα πολιτική απομείωσης της Τράπεζας και εντός του πλαισίου των αναθεωρημένων εκτιμήσεων, όπως περιγράφονται ανωτέρω (βλέπε επίσης σημ. 3).

Συνεπώς, για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015, η Τράπεζα αναγνώρισε ζημιά απομείωσης € 720 εκατ. και € 1.678 εκατ. για τα επιχειρηματικά δάνεια και τα δάνεια λιανικής τραπεζικής, αντίστοιχα. Λαμβάνοντας υπόψη τη συσχέτιση των σημαντικών παραμέτρων που χρησιμοποιούνται από την Τράπεζα για την επιμέτρηση των προβλέψεων απομείωσης, όπως περιγράφεται ανωτέρω, δεν είναι εφικτή η αξιόπιστη ποσοτικοποίηση της διακριτής επίπτωσης κάθε σημαντικής παραμέτρου.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

24. Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων	3.189	2.913
Χρεωστικοί τίτλοι δανειακού χαρτοφυλακίου	11.247	11.700
Χαρτοφυλάκιο διακρατούμενων μέχρι τη λήξη επενδυτικών τίτλων	149	346
Σύνολο	14.585	14.959

Για το έτος που έληξε το 2015, η Τράπεζα προχώρησε σε ενδοομλική πώληση επενδυτικών τίτλων διακρατούμενων μέχρι τη λήξη, ονομαστικής αξίας € 95 εκατ. στη θυγατρική της στην Κύπρο, στο πλαίσιο της συμμόρφωσης με το τοπικό ρυθμιστικό πλαίσιο. Η πώληση των εν λόγω τίτλων δεν αποτελεί μη συμμόρφωση της Τράπεζας με τους κανόνες που διέπουν το χαρτοφυλάκιο των διακρατούμενων μέχρι τη λήξη επενδυτικών τίτλων, καθώς η αλλαγή στο ρυθμιστικό πλαίσιο δεν θα μπορούσε ευλόγως να αναμένεται κατά την αρχική κατηγοριοποίηση των τίτλων αυτών και δεν μεταβάλλει την πρόθεση και την ικανότητα της Τράπεζας να διακρατήσει μέχρι τη λήξη τους εναπομείναντες επενδυτικούς τίτλους του εν λόγω χαρτοφυλακίου. Επιπλέον, τον Μάρτιο 2015, η Τράπεζα προχώρησε σε ενδοομλική πώληση στη θυγατρική της στη Βουλγαρία, ενός ομολόγου που συμπεριλαμβάνονταν στο χαρτοφυλάκιο των «χρεωστικών τίτλων δανειακού χαρτοφυλακίου» ονομαστικής αξίας € 93 εκατ.

Το 2008 και το 2010, σύμφωνα με τις τροποποιήσεις του Δ.Λ.Π. 39, Η Τράπεζα μετέφερε χρεωστικούς τίτλους που πληρούσαν τα κριτήρια από το χαρτοφυλάκιο των «Διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων» στο χαρτοφυλάκιο «Δανειακών χρεωστικών τίτλων», το οποίο αποτιμάται στην αναπόσβεστη αξία κτήσης. Οι τόκοι από τους τίτλους που έχουν μεταφερθεί, συνεχίζουν να αναγνωρίζονται στα έσοδα από τόκους, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η λογιστική αξία των τίτλων που έχουν μεταφερθεί, ανερχόταν σε € 859 εκατ. Εάν δεν είχε πραγματοποιηθεί η παραπάνω μεταφορά, η μεταβολή στην εύλογη αξία των μεταφερθέντων τίτλων για την περίοδο από την ημερομηνία μεταφοράς έως την 31 Δεκεμβρίου 2015, θα είχε ως αποτέλεσμα € 334 εκατ. ζημιές, μετά από φόρους, οι οποίες θα αναγνωρίζονταν στο αποθεματικό αναπροσαρμογής των διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων.

24.1 Ταξινόμηση των επενδυτικών τίτλων ανά κατηγορία

	31 Δεκεμβρίου 2015			
	Διαθέσιμοι προς πώληση επενδυτικοί τίτλοι	Χρεωστικοί τίτλοι δανειακού χαρτοφυλακίου	Διακρατούμενοι μέχρι τη λήξη επενδυτικοί τίτλοι	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Ομόλογα				
- Ομόλογα έκδοσης του Ευρωπαϊκού ΤΧΣ	-	10.042	-	10.042
- Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου	784	880	-	1.664
- Έντοκα Γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου	2.157	-	-	2.157
- Λοιπά κυβερνητικά ομόλογα	95	284	-	379
- Λοιποί εκδότες	62	41	149	252
	3.098	11.247	149	14.494
Μετοχές και αμοιβαία κεφάλαια	91	-	-	91
Σύνολο	3.189	11.247	149	14.585

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2014			
	Διαθέσιμοι προς πώληση επενδυτικοί τίτλοι	Χρεωστικοί τίτλοι δανειακού χαρτοφυλακίου	Διακρατούμενοι μέχρι τη λήξη επενδυτικοί τίτλοι	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Ομόλογα				
- Ομόλογα έκδοσης του Ευρωπαϊκού ΤΧΣ	-	10.061	-	10.061
- Ομόλογα ελληνικού δημοσίου	618	890	-	1.508
- Έντοκα Γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου	1.994	-	-	1.994
- Λοιπά κυβερνητικά ομόλογα	163	383	61	607
- Λοιποί εκδότες	39	366	285	690
	2.814	11.700	346	14.860
Μετοχές και αμοιβαία κεφάλαια	99	-	-	99
Σύνολο	2.913	11.700	346	14.959

24.2 Κίνηση των επενδυτικών τίτλων

	31 Δεκεμβρίου 2015			
	Διαθέσιμοι προς πώληση επενδυτικοί τίτλοι	Χρεωστικοί τίτλοι δανειακού χαρτοφυλακίου	Διακρατούμενοι μέχρι τη λήξη επενδυτικοί τίτλοι	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1η Ιανουαρίου	2.913	11.700	346	14.959
Αγορές, πωλήσεις και λήξεις	118	(423)	(216)	(521)
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) χρήσης από μεταβολή στην εύλογη αξία	93	-	-	93
Απόσβεση διαφοράς υπέρ/υπό το άρτιο και τόκοι	67	(22)	(1)	44
Απόσβεση αποτίμησης των μεταφερθέντων τίτλων	-	1	2	3
Μεταβολή στην εύλογη αξία λόγω αντιστάθμισης	-	(13)	-	(13)
Ζημιές απομείωσης/αντιλογισμός ζημιών	(6)	-	9	3
Συναλλαγματικές διαφορές	4	4	9	17
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	3.189	11.247	149	14.585

	31 Δεκεμβρίου 2014			
	Διαθέσιμοι προς πώληση επενδυτικοί τίτλοι	Χρεωστικοί τίτλοι δανειακού χαρτοφυλακίου	Διακρατούμενοι μέχρι τη λήξη επενδυτικοί τίτλοι	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1η Ιανουαρίου	1.219	13.375	414	15.008
Αγορές, πωλήσεις και λήξεις	1.973	(1.777)	(52)	144
Μεταφορές σε δάνεια (σημ. 22)	(150)	-	-	(150)
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) χρήσης από μεταβολή στην εύλογη αξία	(155)	-	-	(155)
Απόσβεση διαφοράς υπέρ/υπό το άρτιο και τόκοι	58	14	0	72
Απόσβεση αποτίμησης των μεταφερθέντων τίτλων	-	1	2	3
Μεταβολή στην εύλογη αξία λόγω αντιστάθμισης	-	73	-	73
Ζημιές απομείωσης/αντιλογισμός ζημιών	(37)	-	(29)	(66)
Συναλλαγματικές διαφορές	5	14	11	30
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	2.913	11.700	346	14.959

24.3 Αποθεματικό ιδίων κεφαλαίων: αναπροσαρμογή των διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων

Τα κέρδη/(ζημιές) από τη μεταβολή στην εύλογη αξία του χαρτοφυλακίου των διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων, αναγνωρίζονται στο αποθεματικό αναπροσαρμογής των διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων. Η κίνηση του αποθεματικού αναλύεται παρακάτω:

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Υπόλοιπο τη 1 Ιανουαρίου	(101)	29
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) από μεταβολή στην εύλογη αξία	93	(155)
Αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος	<u>(24)</u>	<u>42</u>
	<u>69</u>	<u>(113)</u>
Καθαρά (κέρδη)/ζημιές που μεταφέρθηκαν στο λογαριασμό αποτελεσμάτων λόγω πώλησης	(5)	(35)
Ζημιές απομείωσης που μεταφέρθηκαν στον λογαριασμό αποτελεσμάτων	4	12
Αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος καθαρών (κερδών)/ζημιών που μεταφέρθηκαν στο λογαριασμό αποτελεσμάτων λόγω πώλησης	1	6
Αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος επί ζημιών απομείωσης που μεταφέρθηκαν στον λογαριασμό αποτελεσμάτων	<u>(1)</u>	<u>(3)</u>
	<u>(1)</u>	<u>(20)</u>
Καθαρά (κέρδη)/ζημιές που μεταφέρθηκαν στο λογαριασμό αποτελεσμάτων από αντιστάθμιση της εύλογης αξίας/ απόσβεση της απότιμησης	8	4
Αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος	<u>(1)</u>	<u>(1)</u>
	<u>7</u>	<u>3</u>
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	<u>(26)</u>	<u>(101)</u>

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

25. Συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις

Παρακάτω παρατίθενται οι θυγατρικές εταιρείες της Τράπεζας την 31 Δεκεμβρίου 2015:

Επωνυμία Εταιρείας	Σημ.	Ποσοστό συμμετοχής	Χώρα εγκατάστασης	Τομέας δραστηριότητας
Be-Business Exchanges A.E. Δικτύων Διεταιρικών Συναλλαγών και παροχής Λογιστικών και Φορολογικών Υπηρεσιών		98,01	Ελλάδα	Ηλεκτρονικό εμπόριο μέσω διαδικτύου, παροχή λογιστικών και φορολογικών υπηρεσιών
Eurobank Asset Management A.E.Δ.Α.Κ.		100,00	Ελλάδα	Υπηρεσίες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων και περιουσίας
Eurobank A.E. Οργανωτικών Συστημάτων Μισθοδοσίας και Συμβουλευτικών Υπηρεσιών		100,00	Ελλάδα	Παροχή υπηρεσιών μισθοδοσίας και συμβουλευτικών υπηρεσιών
Eurobank Equities A.E.Π.Ε.Υ.		100,00	Ελλάδα	Χρηματοπιστωτικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες
Eurobank Ergasias Leasing A.E.	δ	100,00	Ελλάδα	Χρηματοδοτικές μισθώσεις
Eurobank Factors A.E.Π.Ε.Α.		100,00	Ελλάδα	Πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων
Eurobank Υπηρεσίες Διαχείρισης Απαιτήσεων A.E.		100,00	Ελλάδα	Διαχείριση ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων πελατών
Eurobank Υπηρεσίες Προώθησης και Διαχείρισης Προϊόντων Καταναλωτικής και Στεγαστικής Πίστης A.E.		100,00	Ελλάδα	Προώθηση/διαχείριση προϊόντων καταναλωτικής και στεγαστικής πίστης
GRIVALIA PROPERTIES A.E. Επενδύσεων σε Ακίνητη Περιουσία		20,00	Ελλάδα	Επενδυτικές υπηρεσίες ακίνητης περιουσίας
Eurobank Υπηρεσίες Ακινήτων A.E.		100,00	Ελλάδα	Μεσιτικές υπηρεσίες ακινήτων
Hellenic Post Credit Ανώνυμη Εταιρία Παροχής Πιστώσεων		50,00	Ελλάδα	Διαχείριση πιστωτικών καρτών και παροχή λοιπών υπηρεσιών
Eurobank ERB A.E.Δ.Α.Κ.	α	100,00	Ελλάδα	Υπηρεσίες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων
Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών	ζ	100,00	Ελλάδα	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
Herald Ελλάς Ανώνυμη Εταιρεία Ανάπτυξης Ακινήτων και Υπηρεσιών 1		100,00	Ελλάδα	Επενδυτικές υπηρεσίες ακίνητης περιουσίας
Herald Ελλάς Ανώνυμη Εταιρεία Ανάπτυξης Ακινήτων και Υπηρεσιών 2		100,00	Ελλάδα	Επενδυτικές υπηρεσίες ακίνητης περιουσίας
Eurobank Bulgaria A.D. ⁽¹⁾		34,56	Βουλγαρία	Τράπεζα
ERB Property Services Sofia A.D.		80,00	Βουλγαρία	Μεσιτικές υπηρεσίες ακινήτων
ERB Leasing E.A.D.	β	100,00	Βουλγαρία	Χρηματοδοτικές μισθώσεις
Berberis Investments Ltd		100,00	Νησιά Channel	Εταιρεία χαρτοφυλακίου
ERB Hellas Funding Ltd		100,00	Νησιά Channel	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
CEH Balkan Holdings Ltd		100,00	Κύπρος	Εταιρεία χαρτοφυλακίου
Chamia Enterprises Company Ltd		100,00	Κύπρος	Εταιρεία επενδύσεων ειδικού σκοπού
NEU Property Holdings Ltd		100,00	Κύπρος	Εταιρεία χαρτοφυλακίου
Eurobank Private Bank Luxembourg S.A.		100,00	Λουξεμβούργο	Τράπεζα
Eurobank Fund Management Company (Luxembourg) S.A.		99,99	Λουξεμβούργο	Διαχείριση κεφαλαίων
Eurobank Holding (Luxembourg) S.A.		99,99	Λουξεμβούργο	Εταιρεία χαρτοφυλακίου
ERB New Europe Funding B.V.		100,00	Ολλανδία	Παροχή Πιστώσεων
ERB New Europe Holding B.V.	στ	100,00	Ολλανδία	Εταιρεία χαρτοφυλακίου
Bancpost S.A.		93,78	Ρουμανία	Τράπεζα
ERB IT Shared Services S.A. ⁽¹⁾		1,10	Ρουμανία	Επεξεργασία στοιχείων πληροφορικής
ERB Leasing IFN S.A. ⁽¹⁾		2,36	Ρουμανία	Χρηματοδοτικές μισθώσεις
Eurobank Finance S.A. ⁽¹⁾		19,65	Ρουμανία	Επενδυτικές υπηρεσίες
Eurobank Property Services S.A.		80,00	Ρουμανία	Μεσιτικές υπηρεσίες ακινήτων
Eurobank A.D. Beograd		55,80	Σερβία	Τράπεζα
ERB Leasing A.D. Beograd ⁽¹⁾		25,81	Σερβία	Χρηματοδοτικές μισθώσεις
ERB Property Services d.o.o. Beograd		80,00	Σερβία	Μεσιτικές υπηρεσίες ακινήτων
ERB Istanbul Holding A.S.		100,00	Τουρκία	Εταιρεία χαρτοφυλακίου
ERB Hellas Plc		99,99	Ηνωμένο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Anaptyxi II Plc		-	Ηνωμένο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Anaptyxi SME I Plc		-	Ηνωμένο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Daneion 2007-1 Plc		-	Ηνωμένο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Daneion APC Ltd		-	Ηνωμένο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Karta II Plc		-	Ηνωμένο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Themeleion II Mortgage Finance Plc		-	Ηνωμένο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Themeleion III Mortgage Finance Plc		-	Ηνωμένο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Themeleion IV Mortgage Finance Plc		-	Ηνωμένο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Themeleion Mortgage Finance Plc		-	Ηνωμένο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων

⁽¹⁾ Ελέγχονται έμμεσα από την Τράπεζα.

Επιπλέον, οι παρακάτω εταιρείες ελέγχονται από την Τράπεζα:

- (i) Εταιρείες χαρτοφυλακίου των εταιρειών ειδικού σκοπού της Τράπεζας για τη συγκέντρωση κεφαλαίων: Anaptyxi II Holdings Ltd, Anaptyxi SME I Holdings Ltd, Daneion Holdings Ltd, Karta II Holdings Ltd, Themeleion III Holdings Ltd και Themeleion IV Holdings Ltd.
- (ii) Εταιρείες οι οποίες είναι αδρανείς/υπό ρευστοποίηση: Enalios Αξιοποιήσεις Ακινήτων Α.Ξ.Ε, Ξενοδοχεία της Ελλάδος Α.Ε. και Proton Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων.
- (iii) Εταιρείες οι οποίες ελέγχονται από την Τράπεζα βάσει των όρων των σχετικών συμφωνητικών ενεχυρίασης των μετοχών τους: Finas A.E., Rovinvest A.E., Provet A.E. και Promivet A.E.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

(α) Eurobank ERB A.E.Δ.Α.Κ., Ελλάδα (πρώην Α.Ε.Δ.Α.Κ. Ταχυδρομικού Ταμειυτηρίου - Ελληνικών Ταχυδρομείων)

Τον Ιανουάριο 2015, η Τράπεζα απέκτησε το 49% της «Α.Ε.Δ.Α.Κ. Ταχυδρομικού Ταμειυτηρίου-Ελληνικών Ταχυδρομείων» από την «Ελληνικά Ταχυδρομεία Α.Ε. (ΕΛΤΑ)», με συνέπεια το συνολικό ποσοστό συμμετοχής της Τράπεζας στην εταιρεία να ανέρχεται πλέον σε 100%. Το Σεπτέμβριο 2015, η Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της εταιρείας αποφάσισε τη ρευστοποίηση της. Το Νοέμβριο 2015, η επωνυμία της εταιρείας Α.Ε.Δ.Α.Κ. Ταχυδρομικού Ταμειυτηρίου-Ελληνικών Ταχυδρομείων μεταβλήθηκε σε Eurobank ERB A.E.Δ.Α.Κ.

(β) ERB Leasing E.A.D, Βουλγαρία

Τον Ιανουάριο 2015, το μετοχικό κεφάλαιο της ERB Leasing E.A.D, αυξήθηκε κατά € 11 εκατ.

(γ) Global Διαχείριση Κεφαλαίων Α.Ε.Π.Ε.Υ., Ελλάδα

Τον Απρίλιο 2015, ολοκληρώθηκε η διαδικασία ρευστοποίησης της εταιρείας.

(δ) Eurobank Ergasias Leasing A.E. Ελλάδα

Το Μάιο 2015, η Τράπεζα απέκτησε από την Eurobank Equities Α.Ε.Π.Ε.Υ. το 0,44% της Eurobank Ergasias Leasing A.E. και συνεπώς η συνολική συμμετοχή της Τράπεζας στην εταιρεία ανέρχεται στο 100%. Το Δεκέμβριο 2015, η Eurobank Ergasias Leasing A.E συγχωνεύτηκε με την T Credit Ανώνυμη Εταιρεία Λειτουργικών Μισθώσεων.

(ε) Byzantium Finance Plc, Ηνωμένο Βασίλειο

Τον Ιούνιο 2015, ολοκληρώθηκε η διαδικασία ρευστοποίησης της εταιρείας.

(στ) ERB New Europe Holding B.V.

Τον Ιούνιο 2015, μετά τη διανομή μερίσματος από την ERB New Europe Holding B.V. προς την Τράπεζα το δεύτερο τρίμηνο του 2015 (σημ. 10), η Τράπεζα επανεκτίμησε την ανακτήσιμη αξία της επένδυσης της και ακολούθως αναγνωρίστηκε ζημιά απομείωσης που ανέρχονταν στα € 159 εκατ.

(ζ) Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών, Ελλάδα

Το Δεκέμβριο 2015, η Τράπεζα ανακοίνωσε τη σύναψη συμφωνίας με τη Fairfax Financial Holdings Limited για τη διάθεση του 80% της συμμετοχής του Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών (σημ. 16).

Μεταφορά του υποκαταστήματος του Λονδίνου

Κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2015, στο πλαίσιο της αναδιοργάνωσης του Ομίλου, η Τράπεζα μετέφερε τις δραστηριότητες του υποκαταστήματος του Λονδίνου στη θυγατρική της, Eurobank Private Bank Luxembourg S.A. Κατά την ημερομηνία της μεταφοράς (α) το σύνολο του ενεργητικού του υποκαταστήματος του Λονδίνου ανερχόταν σε € 198 εκατ., εκ των οποίων ποσό € 153 εκατ. αφορούσε σε δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες και ποσό € 39 εκατ. αφορούσε σε ταμείο και διαθέσιμα στην κεντρική Τράπεζα και (β) το σύνολο των υποχρεώσεων ανερχόταν σε € 196 εκατ., εκ των οποίων ποσό € 71 εκατ. αφορούσε σε υποχρεώσεις προς πελάτες. Η χρηματοδότηση της Τράπεζας στο υποκατάστημα του Λονδίνου ποσού € 124 εκατ., αποπληρώθηκε από την Eurobank Private Bank Luxembourg S.A. Η ανωτέρω συναλλαγή αντιπροσωπεύει συναλλαγή υπό κοινό έλεγχο, η οποία πραγματοποιήθηκε αντί συνολικού τιμήματος € 2,6 εκατ., το οποίο ισούται με τη λογιστική αξία της καθαρής αξίας του ενεργητικού που μεταφέρθηκε.

Grivalia Properties A.E. Επενδύσεων σε Ακίνητη Περιουσία

Το πρώτο τρίμηνο του 2014, η Fairfax Financial Holdings Limited (μέσω των θυγατρικών της) απέκτησε τα δικαιώματα προτίμησης της Τράπεζας στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Grivalia Properties A.E.E.A.Π., θεωρητικού κόστους € 69 εκατ., έναντι συνολικού τιμήματος € 20 εκατ. με συνέπεια να αναγνωριστεί ζημιά ύψους € 49 εκατ. στην κατάσταση αποτελεσμάτων της Τράπεζας. Επιπλέον, τον Ιούνιο 2014, η Τράπεζα πούλησε το 13,47% της συμμετοχής της στην Grivalia Properties A.E.E.A.Π. και αντιστοίχως η λογιστική αξία της συμμετοχής της Τράπεζας στην Grivalia Properties A.E.E.A.Π μειώθηκε κατά € 109 εκατ., ενώ αναγνωρίστηκε κέρδος € 11 εκατ. στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Απομείωση Θυγατρικών

Στο πλαίσιο του ελέγχου απομείωσης της υπεραξίας σε επίπεδο Ομίλου, η Τράπεζα επανεκτίμησε την ανακτήσιμη αξία των θυγατρικών της προκειμένου να αντικατοπτρίζει τις τρέχουσες οικονομικές συνθήκες. Επομένως, αναγνωρίστηκε ζημιά απομείωσης του κόστους συμμετοχής στις θυγατρικές της, ως εξής:

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Eurobank Ergasias Leasing S.A.	124	188
Eurobank Holding (Luxembourg) S.A.	-	142
NEU Property Holdings Ltd	-	78
ERB New Europe Holding B.V	159	77
Bankpost S.A	-	42
Eurobank A.D. Beograd	-	15
Eurobank Financial Planning Services S.A	-	12
Eurobank Equities S.A.	17	-
ERB Leasing E.A.D.	8	-
Be-Business Exchanges S.A of Business Exchanges Networks and Accounting and Tax Services	-	1
ERB IT Shared Services S.A	-	5
Λοιπές Θυγατρικές	-	7
Σύνολο	308	567

26. Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία

	31 Δεκεμβρίου 2015			
	Οικόπεδα, κτίρια και βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων € εκατ.	Έπιπλα, εξοπλισμός, οχήματα € εκατ.	Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, λογισμικά προγράμματα € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Αξία κτήσεως				
Υπόλοιπο την 1η Ιανουαρίου	366	119	319	804
Μεταφορές	(3)	(1)	(11)	(15)
Αγορές	2	3	8	13
Πωλήσεις και διαγραφές	(4)	(5)	(2)	(11)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	361	116	314	791
Συσσωρευμένες αποσβέσεις:				
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	(139)	(103)	(280)	(522)
Μεταφορές	0	1	4	5
Πωλήσεις και διαγραφές	1	5	2	8
Αποσβέσεις χρήσεως	(12)	(5)	(9)	(26)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	(150)	(102)	(283)	(535)
Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου	211	14	31	256

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2014			
	Οικόπεδα, κτίρια και βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων € εκατ.	Έπιπλα, εξοπλισμός, οχήματα € εκατ.	Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, λογισμικά προγράμματα € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Αξία κτήσεως				
Υπόλοιπο την 1η Ιανουαρίου	386	120	324	830
Μεταφορές	(15)	-	12	(3)
Αγορές	5	3	8	16
Πωλήσεις και διαγραφές	(10)	(4)	(25)	(39)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	<u>366</u>	<u>119</u>	<u>319</u>	<u>804</u>
Συσσωρευμένες αποσβέσεις:				
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	(132)	(100)	(284)	(516)
Μεταφορές	1	0	(3)	(2)
Πωλήσεις και διαγραφές	5	3	21	29
Αποσβέσεις χρήσεως	(13)	(6)	(14)	(33)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	<u>(139)</u>	<u>(103)</u>	<u>(280)</u>	<u>(522)</u>
Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου	<u>227</u>	<u>16</u>	<u>39</u>	<u>282</u>

Οι βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων αφορούν κτίρια που χρησιμοποιούνται από την Τράπεζα για τις δραστηριότητές της.

27. Επενδύσεις σε ακίνητα

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Αξία κτήσεως:		
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	71	62
Μεταφορές από/ προς ιδιοχρησιμοποιούμενα	3	15
Αγορές	0	0
Απομείωση	(6)	(6)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	<u>68</u>	<u>71</u>
Συσσωρευμένες αποσβέσεις:		
Υπόλοιπο την 1η Ιανουαρίου	(7)	(5)
Μεταφορές από/ προς ιδιοχρησιμοποιούμενα	(0)	(1)
Αποσβέσεις χρήσεως	(0)	(1)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	<u>(7)</u>	<u>(7)</u>
Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου	<u>61</u>	<u>64</u>

Κατά τη διάρκεια της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015, αναγνωρίστηκε στο λογαριασμό εσόδων από μη τραπεζικές υπηρεσίες της κατάστασης αποτελεσμάτων ποσό € 3 εκατ. (2014: € 2,5 εκατ.), το οποίο αφορά ενοίκια από επενδύσεις σε ακίνητα. Την 31 Δεκεμβρίου 2015 και 2014, δεν υπήρχαν δεσμεύσεις κεφαλαίων για επενδύσεις σε ακίνητα.

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η εύλογη αξία για κάθε κατηγορία επενδύσεων σε ακίνητα παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα. Οι κύριες κατηγορίες επενδύσεων σε ακίνητα έχουν προσδιοριστεί με βάση την φύση, τα χαρακτηριστικά και τους κινδύνους που ενσωματώνουν τα ακίνητα αυτά. Οι εύλογες αξίες των επενδύσεων σε ακίνητα της Τράπεζας κατηγοριοποιούνται στο επίπεδο 3 της ιεραρχίας εύλογης αξίας.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Κατηγορία ακινήτων	31 Δεκεμβρίου 2015		31 Δεκεμβρίου 2014	
	Εύλογη αξία	Λογιστική αξία	Εύλογη αξία	Λογιστική αξία
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
-Εμπορικά ακίνητα	67	59	73	62
-Οικόπεδα	2	2	2	2
σε ακίνητα	69	61	75	64

Οι βασικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των επενδύσεων σε ακίνητα της Τράπεζας, είναι η προσέγγιση βάσει του εισοδήματος (κεφαλαιοποίηση εσόδων/μέθοδος προεξοφλημένων ταμειακών ρών), και η προσέγγιση βάσει της αγοράς (συγκρίσιμων συναλλαγών), οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν και συνδυαστικά, ανάλογα με την κατηγορία του ακινήτου που αποτιμάται.

Η μέθοδος των προεξοφλημένων ταμειακών ρών χρησιμοποιείται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των επενδύσεων της Τράπεζας σε εμπορικά ακίνητα. Η εύλογη αξία υπολογίζεται μέσω της εκτίμησης μίας σειράς μελλοντικών ταμειακών ρών, χρησιμοποιώντας συγκεκριμένες υποθέσεις σχετικά με τα οφέλη και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ιδιοκτησία των ακινήτων (λειτουργικά έσοδα και έξοδα, δείκτες κενής θέσης, ανάπτυξη εισοδήματος), συμπεριλαμβανομένης και της υπολειμματικής αξίας που αναμένεται να έχει το ακίνητο στο τέλος της προεξοφλητικής περιόδου. Για τον υπολογισμό της παρούσας αξίας των εν λόγω ταμειακών ρών εφαρμόζεται κατάλληλο προεξοφλητικό επιτόκιο της αγοράς.

Με την προσέγγιση βάσει εισοδήματος, η οποία χρησιμοποιείται επίσης και για την κατηγορία των επενδύσεων σε εμπορικά ακίνητα, η εύλογη αξία του ακινήτου είναι το αποτέλεσμα από την διαίρεση των καθαρών λειτουργικών εσόδων που παράγονται από το ακίνητο με το επιτόκιο κεφαλαιοποίησης (επιτόκιο απόδοσης).

Η προσέγγιση βάσει της αγοράς χρησιμοποιείται για επενδύσεις σε οικιστικά, εμπορικά ακίνητα και οικόπεδα. Η εύλογη αξία εκτιμάται βάσει δεδομένων για συγκρίσιμες συναλλαγές, είτε αναλύοντας τις πραγματικές συναλλαγές για παρόμοια ακίνητα, είτε χρησιμοποιώντας τις τιμές οι οποίες προκύπτουν μετά την διενέργεια των απαραίτητων προσαρμογών.

Οι αποτιμήσεις επενδύσεων σε ακίνητα της Τράπεζας πραγματοποιούνται λαμβάνοντας υπόψη την μεγαλύτερη και βέλτιστη χρήση του κάθε περιουσιακού στοιχείου που είναι υλικά, νομικά και οικονομικά εφικτή.

28. Άυλα πάγια στοιχεία

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Αξία κτήσεως:		
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	159	157
Αγορές και μεταφορές	22	4
Πωλήσεις και διαγραφές	(0)	-
Απομείωση	-	(2)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	181	159
Συσσωρευμένες αποσβέσεις:		
Υπόλοιπο τη 1 Ιανουαρίου	(99)	(86)
Μεταφορές	(3)	3
Αποσβέσεις χρήσεως	(15)	(16)
Πωλήσεις και διαγραφές	0	-
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	(117)	(99)
Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου	64	60

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

29. Λοιπά στοιχεία ενεργητικού

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Απαιτήσεις από το Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων	677	668
Ανακτηθέντα περουσικά στοιχεία από πλειστηριασμούς και σχετικές προκαταβολές	309	344
Ενεχυριασμένο ποσό που σχετίζεται με χρηματοοικονομική εγγύηση για τον πιστωτικό κίνδυνο του Ελληνικού Δημοσίου	258	257
Λοιπές εγγυήσεις	109	49
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος	237	212
Προπληρωμένα έξοδα και δεδουλευμένα έσοδα	27	49
Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες (βλέπε παρακάτω)	5	5
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	142	141
Σύνολο	1.764	1.725

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, τα λοιπά στοιχεία ενεργητικού ποσού € 142 εκατ. (2014: € 141 εκατ.) αφορούν κυρίως απαιτήσεις από α) υπόλοιπα σε διακανονισμό με πελάτες, β) δημόσιους οργανισμούς και γ) νομικές υποθέσεις μετά από προβλέψεις.

Παρακάτω παρατίθενται οι συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες της Τράπεζας την 31 Δεκεμβρίου 2015:

Επωνυμία εταιρείας	Σημείωση	Χώρα εγκατάστασης	Τομέας Δραστηριότητας	Ποσοστό συμμετοχής
Femion Ltd		Κύπρος	Εταιρεία επενδύσεων ειδικού σκοπού	66,45
ΤΕΦΙΝ Α.Ε. Εμπορίας αυτοκινήτων και μηχανημάτων ⁽¹⁾		Ελλάδα	Εταιρεία χρηματοδότησης πωλήσεων μεταφορικών μέσων	50,00
Sinda Enterprises Company Ltd		Κύπρος	Εταιρεία επενδύσεων ειδικού σκοπού	48,00
Unitfinance Α.Ε. Προώθησης τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών ⁽¹⁾		Ελλάδα	Χρηματοδοτική επιχείρηση	40,00
Global Χρηματοδοτήσεις Επενδύσεων Α.Ε.	α	Ελλάδα	Εταιρεία χρηματοδότησης επενδύσεων	9,91
Odyssey GP S.a.r.l.		Λουξεμβούργο	Εταιρεία επενδύσεων ειδικού σκοπού	20,00

⁽¹⁾ Το Δεκέμβριο του 2013, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων των εταιρειών αποφάσισε τη ρευστοποίησή τους.

(α) Global Χρηματοδοτήσεις Επενδύσεων Α.Ε., Ελλάδα

Το Δεκέμβριο 2015, η Τράπεζα, μέσω της θυγατρικής της Berberis Investments Limited, απέκτησε από ιδιώτες επενδυτές το 13,96% της Global Χρηματοδοτήσεις Επενδύσεων Α.Ε. Η συμμετοχή της Τράπεζας δεν μεταβλήθηκε και παρέμεινε στο 9,91%, με την συμμετοχή του Ομίλου στην εταιρεία να ανέρχεται σε 33,82%. Συνεπώς, από τότε και έπειτα η Global Χρηματοδοτήσεις Επενδύσεων Α.Ε. θεωρείται ως συγγενής εταιρεία της Τράπεζας.

(β) Κάρντλινκ Α.Ε., Ελλάδα

Τον Ιανουάριο 2015, η Τράπεζα πούλησε το ποσοστό συμμετοχής 50% που κατείχε στην Κάρντλινκ Α.Ε. Το σύνολο των μετοχών της Κάρντλινκ Α.Ε., που κατείχε η Τράπεζα πωλήθηκε σε εταιρεία του ομίλου «Quest Συμμετοχών Α.Ε.», έναντι συνολικού τιμήματος € 7,5 εκατ., εκ του οποίου ποσό € 5,5 εκατ. είχε εισπραχθεί έως την 31 Δεκεμβρίου 2015.

Γεγονός μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Unitfinance Α.Ε. Προώθησης τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών

Τον Ιανουάριο 2016, ολοκληρώθηκε η ρευστοποίηση της εταιρείας.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

30. Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Εξασφαλισμένες υποχρεώσεις προς την ΕΚΤ και την ΤτΕ	25.267	12.610

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η Τράπεζα αύξησε την εξάρτησή της από το μηχανισμό χρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος σε € 25,3 δις (εκ των οποίων € 20 δις αφορούν σε χρηματοδότηση από τον Έκτακτο Μηχανισμό Παροχής Ρευστότητας - ELA), ως αποτέλεσμα της μείωσης των καταθέσεων και της μείωσης δανεισμού από συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων. Την 29 Φεβρουαρίου 2016, η χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα ανήλθε σε € 24,3 δις, εκ των οποίων € 19,5 δις αφορούν σε χρηματοδότηση από τον ELA.

31. Υποχρεώσεις προς λοιπά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Εξασφαλισμένες υποχρεώσεις προς λοιπές τράπεζες	5.632	12.071
Δανεισμός από διεθνή χρηματοπιστωτικά και άλλα ιδρύματα	321	254
Διατραπεζικός δανεισμός	269	948
Τρεχούμενοι λογαριασμοί τραπεζών και υπόλοιπα σε διακονισμό	33	135
Σύνολο	6.255	13.408

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η πλειοψηφία των εξασφαλισμένων υποχρεώσεων των συναλλαγών με λοιπές τράπεζες πραγματοποιήθηκε με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα εξωτερικού με εγγύηση ομόλογα ΤΧΣ (σημ. 24). Την ίδια ημερομηνία, οι εξασφαλισμένες υποχρεώσεις προς διεθνή χρηματοπιστωτικά και λοιπά ιδρύματα ανήλθαν σε € 180 εκατ.

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, οι χρηματοδοτήσεις από διεθνή χρηματοπιστωτικά και λοιπά ιδρύματα περιλαμβάνουν € 100 εκατ., που αφορούν σε κεφάλαια που έλαβε η Τράπεζα από το Ελληνικό Επενδυτικό Ταμείο (IFG – Greek SME Finance S.A.), με σκοπό το δανεισμό μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων. Τα κεφάλαια προήλθαν από το Γερμανικό και Ελληνικό Δημόσιο και είναι υπό τη διαχείριση της ΚΦW (αναπτυξιακή τράπεζα συμφερόντων Γερμανικού Δημοσίου) και του Εθνικού Ταμείου Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης (Ε.Τ.Ε.ΑΝ. Α.Ε.) αντίστοιχα.

32. Υποχρεώσεις προς πελάτες

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Καταθέσεις ταμιευτηρίου και τρεχούμενοι λογαριασμοί	13.286	11.235
Προθεσμιακές καταθέσεις	9.430	20.148
Συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων	53	553
Λοιπά προθεσμιακά προϊόντα	33	49
Σύνολο	22.802	31.985

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η λογιστική αξία των σύνθετων καταθέσεων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων ανήλθε σε € 4 εκατ. (2014: € 149 εκατ.) ενώ η σωρευτική μεταβολή στην εύλογη αξία τους, λόγω μεταβολής των συνθηκών αγοράς, σε € 1 εκατ. κέρδος (2014: € 50 εκατ. ζημιά).

Η μεταβολή στην εύλογη αξία των σύνθετων καταθέσεων συμψηφίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων με αντίθετη μεταβολή στην εύλογη αξία σύνθετων παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Σύμφωνα με το νόμο 4151/2013, τα υπόλοιπα των αδρανών καταθετικών λογαριασμών παραγράφονται υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου μετά τη παρέλευση εικοσαετίας από τη τελευταία συναλλαγή. Κατ' εφαρμογή του νόμου, τον Απρίλιο 2015 η Τράπεζα απέδωσε στο Ελληνικό Δημόσιο ποσό € 8 εκατ. (2014: € 6 εκατ.).

Τα λοιπά προθεσμιακά προϊόντα αφορούν τίτλους μειωμένης εξασφάλισης που κατείχαν πελάτες της Τράπεζας.

33. Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Ομόλογα από τιτλοποίηση	805	938
Τίτλοι μειωμένης εξασφάλισης - Lower Tier II (σημ. 32)	42	218
Μεσοπρόθεσμοι τίτλοι (EMTN)	49	78
Ομόλογα εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου	-	53
Σύνολο	896	1.287

Η χρηματοδότηση της Τράπεζας προέρχεται από τίτλους στα πλαίσια του προγράμματος EMTN, τιτλοποιήσεις διαφόρων κατηγοριών δανείων, καλυμμένες ομολογίες και ομόλογα εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου:

Ομόλογα από τιτλοποιήσεις

Τον Ιούνιο του 2004, η Τράπεζα εξέδωσε ομόλογα με τιτλοποίηση στεγαστικών δανείων, μέσω της εταιρείας ειδικού σκοπού Themeleion Mortgage Finance PLC, με μέσο κόστος άντλησης κεφαλαίων Euribor τριμήνου πλέον 47 μονάδες βάσης. Την 31 Δεκεμβρίου 2015 η υποχρέωση είχε αποπληρωθεί πλήρως (2014: € 10 εκατ.).

Τον Ιούνιο του 2005, η Τράπεζα εξέδωσε ομόλογα με τιτλοποίηση στεγαστικών δανείων, μέσω της εταιρείας ειδικού σκοπού Themeleion II Mortgage Finance PLC, με μέσο κόστος άντλησης κεφαλαίων Euribor τριμήνου πλέον 44 μονάδες βάσης. Την 31 Δεκεμβρίου 2015 η υποχρέωση είχε αποπληρωθεί πλήρως (2014: € 27 εκατ.).

Τον Ιούνιο του 2006, η Τράπεζα εξέδωσε ομόλογα με τιτλοποίηση στεγαστικών δανείων, μέσω της εταιρείας ειδικού σκοπού Themeleion III Mortgage Finance PLC, με μέσο κόστος άντλησης κεφαλαίων Euribor τριμήνου πλέον 21 μονάδες βάσης. Την 31 Δεκεμβρίου 2015 η υποχρέωση είχε αποπληρωθεί πλήρως (2014: € 44 εκατ.).

Τον Ιούνιο του 2007, η Τράπεζα εξέδωσε ομόλογα με τιτλοποίηση στεγαστικών δανείων, μέσω της εταιρείας ειδικού σκοπού Themeleion IV Mortgage Finance PLC, με μέσο κόστος άντλησης κεφαλαίων Euribor τριμήνου πλέον 37 μονάδες βάσης. Την 31 Δεκεμβρίου 2015 η υποχρέωση είχε αποπληρωθεί πλήρως (2014: € 50 εκατ.).

Κατά τη διάρκεια της χρήσης, η Τράπεζα προχώρησε στην πρόωρη αποπληρωμή ομολόγων από τιτλοποίηση στεγαστικών, καταναλωτικών και δανείων μικρών επιχειρήσεων ονομαστικής αξίας € 3.332 εκατ., τα οποία είχαν εκδοθεί από εταιρείες ειδικού σκοπού της Τράπεζας, εκ των οποίων € 116 εκατ. κατέχονταν από τρίτους.

Ομόλογα από τιτλοποίηση χαρτοφυλακίου επιχειρηματικών δανείων

Τον Ιούλιο 2008, η Τράπεζα προχώρησε σε πρώτη έκδοση ομολογιακού δανείου με τιτλοποίηση δανείων, μέσω της εταιρείας ειδικού σκοπού Anartychi SME I PLC. Την 31 Δεκεμβρίου 2015 η υποχρέωση ανήλθε σε € 805 εκατ. (2014: 807 εκατ.).

Τίτλοι μειωμένης εξασφάλισης (Lower Tier-II)

Οι τίτλοι μειωμένης εξασφάλισης Lower Tier-II που έχουν εκδοθεί από την Τράπεζα ανέρχονταν σε € 75 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2015. Τα ομόλογα λήγουν σε δέκα έτη με δικαίωμα πρόωρης αποπληρωμής μετά από πέντε έτη. Τα ομόλογα πληρώνουν τόκο ανά τρίμηνο που υπολογίζεται με βάση το Euribor τριμήνου πλέον 160 μονάδων βάσης, αποτελούν ομολογιακό δάνειο μειωμένης εξασφάλισης (Lower Tier II) για την Τράπεζα και είναι εισηγμένα στο Χρηματιστήριο του Λουξεμβούργου.

Την 29 Οκτωβρίου 2015, η Τράπεζα αποφάσισε τη διενέργεια προγράμματος διαχείρισης στοιχείων παθητικού (Liability Management Exercise - LME), σε συνδυασμό με την αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου (σημ. 36). Την 23 Νοεμβρίου 2015, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι το συνολικό προϊόν εξαγοράς των τίτλων που συμμετείχαν στο προαναφερόμενο LME ανήλθε σε € 418 εκατ., εκ των οποίων τα € 154 εκατ. αφορούσαν τίτλους μειωμένης εξασφάλισης. Η αντίστοιχη ονομαστική αξία των προαναφερθέντων τίτλων ανήλθε σε € 192 εκατ. Κατά συνέπεια, η Τράπεζα αναγνώρισε κέρδη € 27 εκατ. μετά φόρων, από το

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

LME των τίτλων μειωμένης εξασφάλισης, το οποίο περιλαμβάνεται στη γραμμή «Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών» της κατάστασης αποτελεσμάτων της Τράπεζας.

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η υποχρέωση ανήλθε σε € 42 εκατ. (2014: € 218 εκατ.).

Μεσοπρόθεσμοι τίτλοι (EMTN)

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, οι ομολογίες που έχει εκδώσει η Τράπεζα στα πλαίσια του προγράμματος EMTN, αξίας € 49 εκατ. (2014: € 77 εκατ.), κατέχονταν πλήρως από θυγατρικές της. Κατά τη διάρκεια της χρήσης, η Τράπεζα προχώρησε στη πρόωρη αποπληρωμή τίτλων ονομαστικής αξίας € 25 εκατ.

Ομόλογα εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου και καλυμμένες ομολογίες

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, τα ομόλογα εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου στο πλαίσιο του δεύτερου πυλώνα του Προγράμματος Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας (σημ. 4), καθώς και οι καλυμμένες ομολογίες, ονομαστικής αξίας € 13.043 εκατ. και € 100 εκατ., αντίστοιχα, κατέχονταν από την Τράπεζα και τις θυγατρικές της.

Κατά τη διάρκεια της χρήσης, η Τράπεζα προχώρησε στην ακύρωση καλυμμένων ομολογιών ονομαστικής αξίας € 3.050 εκατ. που κατέχονταν από την Τράπεζα και τις θυγατρικές της.

Κατά τη διάρκεια της χρήσης, η Τράπεζα εξέδωσε ομόλογα εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου ονομαστικής αξίας € 5.105 εκατ., ενώ ομόλογα αξίας € 4.779 εκατ. έληξαν και € 1.000 εκατ. αποπληρώθηκαν μερικώς.

Γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Κατά τη διάρκεια του πρώτου τριμήνου 2016, η Τράπεζα προχώρησε στην πρόωρη αποπληρωμή ομολόγων εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου ονομαστικής αξίας € 2.147 εκατ., ενώ ομόλογα ονομαστικής αξίας € 500 εκατ. έληξαν, τα οποία κατέχονταν στο σύνολό τους από την Τράπεζα.

Τον Μάρτιο του 2016, η Τράπεζα εξέδωσε καλυμμένες ομολογίες ονομαστικής αξίας € 975 εκατ., οι οποίες κατέχονταν πλήρως από την Τράπεζα.

Οι απαιτούμενες γνωστοποιήσεις σχετικά με τις εκδοθείσες καλυμμένες ομολογίες, βάσει της Π.Δ.Τ.Ε. 2620/28.08.2009, είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Τράπεζας.

34. Λοιπές υποχρεώσεις

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρηματοοικονομική εγγύηση για πιστωτικό κίνδυνο Ελληνικού Δημοσίου	50	52
Λοιπές προβλέψεις	127	73
Προεισπραγμένα έσοδα και έξοδα δεδουλευμένα	38	55
Υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία (σημ. 35)	36	32
Λοιπές υποχρεώσεις	240	265
Σύνολο	491	477

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, οι λοιπές υποχρεώσεις ποσού € 240 εκατ. αφορούν κυρίως σε α) υποχρεώσεις σε προμηθευτές και πιστωτές, β) τραπεζικές επιταγές και εμβάσματα, γ) εισφορές σε ασφαλιστικούς οργανισμούς, δ) υποχρεώσεις από λοιπούς φόρους και τέλη και ε) συναλλαγές πιστωτικών καρτών υπό τακτοποίηση.

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, οι λοιπές προβλέψεις ποσού € 127 εκατ. αφορούν κυρίως σε εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις και απαιτήσεις υπό αμφισβήτηση ποσού € 56 εκατ. (εκ των οποίων ποσό € 40 εκατ. σχετίζεται με εκκρεμή δικαστική υπόθεση με την ΔΕΜΚΟ Α.Ε., σημ. 41), λοιπές προβλέψεις για λειτουργικούς κινδύνους ποσού € 8 εκατ., και έξοδα αναδιάρθρωσης ποσού € 62 εκατ., το σύνολο των οποίων αφορά το Πρόγραμμα Εθελούσιας Εξόδου (σημ. 13).

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Η κίνηση των λοιπών προβλέψεων της Τράπεζας παρουσιάζεται παρακάτω:

	31 Δεκεμβρίου 2015		
	Εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις και απαιτήσεις υπό αμφισβήτηση		
	€ εκατ.	Λοιπά € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουάριου	53	20	73
Προβλέψεις χρήσης	5	63	68
Χρησιμοποιηθείσες προβλέψεις	(0)	(10)	(10)
Ανακτήσεις χρήσης	(2)	(1)	(3)
Λουπές κινήσεις	0	(1)	(1)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	56	71	127

	31 Δεκεμβρίου 2014		
	Εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις και απαιτήσεις υπό αμφισβήτηση		
	€ εκατ.	Λοιπά € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουάριου	149	56	205
Προβλέψεις χρήσης	9	31	40
Χρησιμοποιηθείσες προβλέψεις	-	(2)	(2)
Ανακτήσεις χρήσης (σημ. 13)	(105)	0	(105)
Λουπές κινήσεις	-	(65)	(65)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	53	20	73

Σημείωση: Τον Δεκέμβριο του 2014, η Τράπεζα απέκτησε από την θυγατρική της απομειωμένο δάνειο το οποίο ήταν εγγυημένο από την Τράπεζα και συνεπώς η αντίστοιχη πρόβλεψη ποσού € 42 εκατ., μείωσε την λογιστική αξία του δανείου (σημ. 22).

35. Υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία

Η Τράπεζα σχηματίζει πρόβλεψη αποζημίωσης του προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία για τους υπαλλήλους της στην Ελλάδα και το εξωτερικό, που δικαιούνται εφάπαξ αποζημίωση όταν αυτοί παραμένουν στην υπηρεσία μέχρι τη συνήθη ηλικία συνταξιοδότησης. Η αποζημίωση αυτή υπολογίζεται βάσει των ετών υπηρεσίας και των απολαβών των υπαλλήλων κατά την ημερομηνία συνταξιοδότησης, σύμφωνα με την ισχύουσα εργατική νομοθεσία. Οι ανωτέρω υποχρεώσεις αποζημίωσης λόγω εξόδου από την υπηρεσία συνήθως εκθέτουν την Τράπεζα σε αναλογιστικούς κινδύνους, όπως ο κίνδυνος επιτοκίου και ο κίνδυνος μεταβολής των μισθών. Ως εκ τούτου, μια μείωση στο προεξοφλητικό επιτόκιο που χρησιμοποιείται στον υπολογισμό της παρούσας αξίας των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών εκροών ή μια αύξηση στους μελλοντικούς μισθούς, θα αυξήσουν την υποχρέωση της Τράπεζας.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Η μεταβολή της υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία παρουσιάζεται παρακάτω:

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	32	21
Κόστος τρέχουσας απασχόλησης	2	2
Τόκος στην υποχρέωση	1	1
Κόστος προϋπηρεσίας και (κέρδη)/ζημιές διακανονισμών	4	4
Επαναμετρήσεις:		
Αναλογιστικά (κέρδη)/ζημιές λόγω μεταβολής των χρηματοοικονομικών παραδοχών	1	9
Αναλογιστικά (κέρδη)/ζημιές λόγω εμπειρικών αναπροσαρμογών	(0)	(1)
Αποζημιώσεις που πληρώθηκαν	(4)	(4)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	36	32

Οι πιο σημαντικές αναλογιστικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν (εκφρασμένες σε σταθμισμένους μέσους όρους) παρουσιάζονται παρακάτω:

	2015	2014
	%	%
Προεξοφλητικό επιτόκιο	2,6	2,6
Μελλοντική αύξηση μισθών	2,2	1,8

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η μέση διάρκεια της υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία ήταν 18 έτη (2014: 19 έτη).

Η ανάλυση ευαισθησίας των σημαντικότερων παραδοχών, με βάση μια εύλογη μεταβολή αυτών, που χρησιμοποιήθηκαν την 31 Δεκεμβρίου 2015 παρουσιάζεται παρακάτω:

Η αύξηση/(μείωση) του προεξοφλητικού επιτοκίου κατά 50 μονάδες βάσης/(50 μονάδες βάσης), θα είχε ως αποτέλεσμα τη (μείωση)/αύξηση της υποχρέωσης κατά (€ 2,5 εκατ.)/ € 2,8 εκατ.

Η αύξηση/(μείωση) των μελλοντικών μισθών κατά 0,5%/(0,5%), θα είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση/(μείωση) της υποχρέωσης κατά € 2,7 εκατ./(€ 2,5 εκατ.).

Η παραπάνω ανάλυση ευαισθησίας βασίζεται στην αλλαγή μιας παραδοχής διατηρώντας τις υπόλοιπες σταθερές. Στην πράξη αυτό δεν είναι σύνηθες να συμβεί και οι μεταβολές σε κάποιες από τις παραδοχές μπορεί να συσχετίζονται.

Οι μέθοδοι και οι παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν για την προετοιμασία της παραπάνω ανάλυσης ευαισθησίας είναι συνεπείς με αυτές που χρησιμοποιήθηκαν για την εκτίμηση της υποχρέωσης καθορισμένων παροχών και δεν μεταβλήθηκαν συγκριτικά με την προηγούμενη χρήση.

36. Μετοχικό κεφάλαιο-κοινές μετοχές και διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο

Η ονομαστική αξία των μετοχών της Τράπεζας είναι € 0,30 ανά μετοχή (2014: € 0,30). Το κοινό μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας είναι πλήρως καταβεβλημένο. Η μεταβολή του μετοχικού κεφαλαίου-κοινών μετοχών, της διαφοράς από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο και του αριθμού των μετοχών της Τράπεζας παρουσιάζεται παρακάτω:

	Μετοχικό κεφάλαιο-κοινές μετοχές	Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	Εκδοθείσες κοινές μετοχές
	€ εκατ.	€ εκατ.	
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2014	1.641	6.669	5.469.166.865
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου, μετά από έξοδα	2.771	13	9.238.709.677
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2014	4.412	6.682	14.707.876.542
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2015	4.412	6.682	14.707.876.542
Μείωση μετοχικού κεφαλαίου με συνένωση των μετοχών (reverse split)	(4.368)	-	(14.560.797.776)
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου, μετά από έξοδα	612	1.374	2.038.920.000
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2015	656	8.056	2.185.998.766

Σε συνέχεια της ανακοίνωσης από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) των αποτελεσμάτων της Συνολικής Αξιολόγησης (ΣΑ) την 31 Οκτωβρίου 2015 και σύμφωνα με το Νόμο 4340/2015, ο οποίος μεταρρύθμισε το πλαίσιο για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών, η Τράπεζα υπέβαλε σχέδιο άντλησης κεφαλαίων για έγκριση προς την ΕΚΤ, περιγράφοντας λεπτομερώς τα μέτρα που σκόπευε να εφαρμόσει για να καλύψει το κεφαλαιακό έλλειμμα που καθορίστηκε με βάση τη ΣΑ, ύψους € 2.122 εκατ.

Την 3 Νοεμβρίου 2015, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας αποφάσισε τη σύγκληση Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης στις 16 Νοεμβρίου 2015 για την έγκριση της αύξησης του μετοχικού της κεφαλαίου (ΑΜΚ) έως και € 2.122 εκατ. Την 13 Νοεμβρίου 2015, ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός (Single Supervisory Mechanism) της ΕΚΤ αναγνώρισε την ανερχόμενη σε € 83 εκατ. δράση κεφαλαιακής ενίσχυσης που μείωσε το κεφαλαιακό έλλειμμα της Τράπεζας, το οποίο προσδιορίστηκε από τη ΣΑ, και οφειλόταν στη θετική διαφορά μεταξύ των πραγματοποιηθέντων προ-προβλέψεων κερδών (λειτουργικά κέρδη προ απομειώσεων και έκτακτων εσόδων/(εξόδων) και προβλέψεων) του τρίτου τριμήνου του 2015 έναντι του εκτιμώμενου ποσού που είχε συμπεριληφθεί στο βασικό σενάριο της άσκησης προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (stress test) της ΣΑ.

Κατόπιν αυτής της αναγνώρισης, το μέγιστο ποσό των προς άντληση κεφαλαίων, μέσω της ΑΜΚ, μειώθηκε στα € 2.039 εκατ. από € 2.122 εκατ.

Την 16 Νοεμβρίου 2015, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας ενέκρινε τα ακόλουθα:

α) τη μείωση του ανερχόμενου σε € 4.412 εκατ. κοινού μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας κατά € 4.368 εκατ. μέσω ταυτόχρονης (i) αύξησης της ονομαστικής αξίας της κοινής ονομαστικής μετοχής της Τράπεζας και μείωσης του συνολικού αριθμού των κοινών μετοχών της, μέσω συνένωσής τους με αναλογία εκατό (100) παλαιές σε μία (1) νέα κοινή ονομαστική μετοχή (reverse split), και (ii) μείωσης της νέας ονομαστικής αξίας της κοινής ονομαστικής μετοχής (προερχόμενης από το reverse split) σε € 0,30, με σκοπό την απόσβεση ζημιών εις νέον δια του σχηματισμού ισόποσου αποθεματικού προς συμψηφισμό.

β) την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας για την άντληση κεφαλαίων μέχρι και € 2.039 εκατ., με την καταβολή μετρητών ή/και εισφορά σε είδος, την κατάργηση του δικαιώματος προτίμησης των κοινών μετοχών της, συμπεριλαμβανομένου του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) και του μοναδικού προνομιούχου μετόχου της, δηλ. του Ελληνικού Δημοσίου, και την έκδοση νέων κοινών ονομαστικών μετοχών, ονομαστικής αξίας € 0,30 η κάθε μία.

Η ανωτέρω απόφαση της Γενικής Συνέλευσης εγκρίθηκε και από την Ιδιαίτερη Συνέλευση του προνομιούχου μετόχου (Ελληνικό Δημόσιο), ως μοναδικού κατόχου των προνομιούχων μετοχών της Τράπεζας, που συνεδρίασε επίσης την 16 Νοεμβρίου 2015.

Την 18 Νοεμβρίου 2015, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι ολοκληρώθηκε η διαδικασία του βιβλίου προσφορών για τη διάθεση με ιδιωτική τοποθέτηση νέων κοινών ονομαστικών μετοχών εκδόσεώς της προς ειδικούς επενδυτές, θεσμικούς και λοιπούς επενδυτές που εκπλήρωναν ορισμένα κριτήρια.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Βάσει των αποτελεσμάτων της διαδικασίας του βιβλίου προσφορών, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας όρισε την τιμή διάθεσης στα € 0,01 ανά νέα μετοχή ή € 1,00 μετά τη συνένωση των τότε υφιστάμενων μετοχών της (reverse split) με αναλογία 100 προς 1. Το ποσό που προέκυψε από τη ζήτηση που εκδηλώθηκε από επενδυτές οι οποίοι συμμετείχαν στην ως άνω προσφορά προς ειδικούς επενδυτές αθροιζόμενο με το ποσό που προέκυψε από τα προκαταρκτικά αποτελέσματα της εθελοντικής άσκησης διαχείρισης παθητικού (liability management exercise-LME), η οποία ανακοινώθηκε από την Τράπεζα στις 29 Οκτωβρίου 2015, υπερέβη τα προς άντληση μέσω της αύξησης κεφάλαια.

Ως αποτέλεσμα, το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας, αφού μειώθηκε, σύμφωνα με τα ανωτέρω, κατά €4.368 εκατ., αυξήθηκε κατά €612 εκατ. με την έκδοση 2.038.920.000 νέων μετοχών (μετά την ολοκλήρωση της ως άνω συνένωσης μετοχών), ονομαστικής αξίας € 0,30 η κάθε μία. Η ανερχόμενη σε συνολικά € 1.427 εκατ. διαφορά από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο πιστώθηκε στον οικείο λογαριασμό των ιδίων κεφαλαίων της Τράπεζας.

Την 23 Νοεμβρίου 2015, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι οι συνολικά 2.038.920.000 νέες κοινές ονομαστικές μετοχές της που εκδίδονται δυνάμει της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της κατανεμήθηκαν ως εξής:

α) 1.621.150.153 από τις νέες μετοχές (80% επί του συνόλου των νέων μετοχών) κατανεμήθηκαν στους ειδικούς επενδυτές, θεσμικούς και λοιπούς επενδυτές που εκπλήρωναν ορισμένα κριτήρια, και

β) 417.769.847 από τις νέες μετοχές (20% επί του συνόλου των νέων μετοχών) κατανεμήθηκαν σε επενδυτές των οποίων οι τίτλοι έγιναν αποδεκτοί τελικώς προς εξαγορά, σύμφωνα με τους όρους της άσκησης διαχείρισης παθητικού (liability management exercise-LME), η οποία ανακοινώθηκε στις 29 Οκτωβρίου 2015.

Οι νέες μετοχές είναι εισηγμένες στην κύρια αγορά του Χρηματιστηρίου Αθηνών και η διαπραγμάτευσή τους ξεκίνησε στις 2 Δεκεμβρίου 2015.

Τα έξοδα που σχετίζονται άμεσα με την προαναφερθείσα αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ανήλθαν σε € 78 εκατ., συμπεριλαμβανομένων ενδοομικών εξόδων € 3 εκατ. (€ 55 εκατ., μετά από φόρους), εκ των οποίων ένα ποσό € 72 εκατ. είχε καταβληθεί μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2015.

Ίδιες μετοχές

Με βάση το Νόμο 3756/2009, οι τράπεζες που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Ενίσχυσης Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας δεν επιτρέπεται να αποκτήσουν ίδιες μετοχές, σύμφωνα με το άρθρο 16 του νόμου περί Ανωνύμων Εταιρειών.

37. Μετοχικό κεφάλαιο-προνομιούχες μετοχές

Μετοχικό κεφάλαιο-προνομιούχες		
Αριθμός μετοχών	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	345.500.000	950
	950	950

Τη 12 Ιανουαρίου 2009, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας ενέκρινε την έκδοση 345.500.000 προνομιούχων μετοχών χωρίς δικαίωμα ψήφου, μη διαπραγματεύσιμων, μη μεταβιβάσιμων, μη σωρευτικής σταθερής απόδοσης 10% φορολογικά εκπιπτόμενης, με ονομαστική αξία € 2,75 έκαστη, σύμφωνα με το Νόμο 3723/2008 «Πρόγραμμα Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας», οι οποίες καλύφθηκαν από το Ελληνικό Δημόσιο με ομόλογα ίσης αξίας. Η έκδοση ανήλθε σε € 940 εκατ., μετά από έξοδα, και ολοκληρώθηκε την 21 Μαΐου 2009. Σύμφωνα με το τρέχον νομικό και εποπτικό πλαίσιο, οι εκδοθείσες μετοχές περιλαμβάνονται για εποπτικούς σκοπούς στα μέσα κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (Common Equity Tier I Capital).

Οι προνομιούχες μετοχές παρέχουν δικαίωμα σταθερής μη σωρευτικής απόδοσης υπό τις προϋποθέσεις διατήρησης του ελάχιστου ορίου των δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας, που θέτει η Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ), της ύπαρξης αποθεματικών που δύναται να διανεμηθούν κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 44Α του Νόμου περί Ανωνύμων Εταιρειών 2190/1920, και της έγκρισης της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των μετόχων. Μετά την πάροδο πέντε ετών από την έκδοση των προνομιούχων μετοχών, δύναται να γίνει αποπληρωμή τους στην ονομαστική τους αξία. Εφόσον δεν είναι δυνατή η κατά τα ως άνω εξαγορά λόγω του ότι δεν πληρούνται ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας που θέτει η ΤτΕ, οι προνομιούχες μετοχές μετατρέπονται σε κοινές ή μετοχές άλλης υφιστάμενης κατά το χρόνο της μετατροπής κατηγορίας με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας μετά

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

από εισήγηση του Διοικητή της ΤτΕ. Προϋπόθεση υλοποίησης της ως άνω μετατροπής αποτελεί η υποβολή στη λήξη της πενταετίας και έγκριση από τον Υπουργό Οικονομίας, μετά από σχετική εισήγηση του Διοικητή της ΤτΕ, σχεδίου αναδιάρθρωσης του πιστωτικού ιδρύματος σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Για τον προσδιορισμό της σχέσης μετατροπής των προνομιούχων μετοχών λαμβάνεται υπόψη ο μέσος όρος της αξίας των ονομαστικών μετοχών της Τράπεζας κατά το τελευταίο έτος διαπραγματεύσεως τους. Στην περίπτωση μη αποπληρωμής τους έως τη λήξη των πέντε ετών, η προαναφερθείσα απόδοση αυξάνει κατά 2% ανά έτος, έπειτα από σχετική απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, μετά από σύσταση της ΤτΕ.

Επιπροσθέτως, στην περίπτωση που εφαρμοστούν τα υποχρεωτικά μέτρα (burden-sharing) που περιγράφονται στο νέο Νόμο 4340/2015 για την ανακεφαλαιοποίηση (σημ. 6) οι προνομιούχες μετοχές μετατρέπονται σε κοινές μετοχές και το ΤΧΣ αποκτά την κυριότητα των εν λόγω κοινών μετοχών. Η συμμετοχή τους στα ανωτέρω μέτρα πραγματοποιείται αφού ληφθούν υπόψη η αποτίμηση των λοιπών τίτλων που συμμετέχουν στα εν λόγω μέτρα καθώς και ο καθορισμός της τάξης, είδους, ποσοστού και ποσού συμμετοχής αυτών.

Βάσει των αποτελεσμάτων του 2015 και του Νόμου 3723/2008 σε συνδυασμό με το άρθρο 44α του Νόμου περί Ανωνύμων Εταιρειών 2190/1920, δεν επιτρέπεται η διανομή μερίσματος τόσο στους κατόχους κοινών όσο και στους κατόχους προνομιούχων μετοχών.

38. Υβριδικά κεφάλαια

Τη 18 Μαρτίου 2005, η Τράπεζα, μέσω της εταιρείας ειδικού σκοπού, ERB Hellas Funding Limited, εξέδωσε υβριδικούς τίτλους ποσού € 200 εκατ. οι οποίοι αποτελούν πρόσθετα εποπτικά κεφάλαια (Lower Tier I Σειρά Α) για την Τράπεζα. Την 31 Δεκεμβρίου 2015, το υπόλοιπο της Σειράς Α ήταν 2 εκατ. (συμπεριλαμβανομένων των εξόδων έκδοσης). Οι υβριδικοί τίτλοι δεν έχουν προκαθορισμένη ημερομηνία αποπληρωμής και δίνουν στον εκδότη το δικαίωμα πρόωρης αποπληρωμής τους στην ονομαστική τους αξία στις 18 Μαρτίου 2010, και ετησίως από τότε και στο εξής και είναι εισηγμένοι στα Χρηματιστήρια του Λουξεμβούργου και της Φρανκφούρτης.

Τη 2 Νοεμβρίου 2005, η Τράπεζα, μέσω της εταιρείας ειδικού σκοπού, ERB Hellas Funding Limited, εξέδωσε υβριδικούς τίτλους ποσού € 400 εκατ. οι οποίοι αποτελούν πρόσθετα εποπτικά κεφάλαια (Lower Tier I Σειρά Β) για την Τράπεζα. Την 31 Δεκεμβρίου 2015, το υπόλοιπο της Σειράς Β ήταν € 4 εκατ. (συμπεριλαμβανομένων των εξόδων έκδοσης). Οι υβριδικοί τίτλοι δεν έχουν προκαθορισμένη ημερομηνία αποπληρωμής και δίνουν στον εκδότη το δικαίωμα πρόωρης αποπληρωμής τους στην ονομαστική τους αξία στις 2 Νοεμβρίου 2015, και σε τριμηνιαία βάση από τότε και στο εξής και είναι εισηγμένοι στο Χρηματιστήριο του Λονδίνου.

Την 9 Νοεμβρίου και την 21 Δεκεμβρίου 2005, η Τράπεζα, μέσω της εταιρείας ειδικού σκοπού, ERB Hellas Funding Limited, εξέδωσε υβριδικούς τίτλους ποσού € 150 εκατ. και € 50 εκατ., αντίστοιχα, οι οποίοι αποτελούν πρόσθετα εποπτικά κεφάλαια (Lower Tier I Σειρά Γ) για την Τράπεζα. Την 31 Δεκεμβρίου 2015, το υπόλοιπο της Σειράς Γ ήταν € 18 εκατ. (συμπεριλαμβανομένων των εξόδων έκδοσης). Οι υβριδικοί τίτλοι δεν έχουν προκαθορισμένη ημερομηνία αποπληρωμής και δίνουν στον εκδότη το δικαίωμα πρόωρης αποπληρωμής τους στην ονομαστική τους αξία στις 9 Ιανουαρίου 2011, και σε τριμηνιαία βάση από τότε και στο εξής. Οι υβριδικοί τίτλοι είναι εισηγμένοι στα Χρηματιστήρια του Λονδίνου, της Φρανκφούρτης και του Ευρονexτ Άμστερνταμ.

Την 29 Ιουλίου 2009, η Τράπεζα, μέσω της εταιρείας ειδικού σκοπού, ERB Hellas Funding Limited, εξέδωσε € 300 εκατ. υβριδικών τίτλων οι οποίοι αποτελούν εποπτικά κεφάλαια (Tier I Σειρά Δ) για την Τράπεζα. Την 31 Δεκεμβρίου 2015, το υπόλοιπο της Σειράς Δ ήταν € 19 εκατ. (συμπεριλαμβανομένων των εξόδων έκδοσης). Οι υβριδικοί τίτλοι δεν έχουν προκαθορισμένη ημερομηνία αποπληρωμής και παρέχουν στον εκδότη το δικαίωμα πρόωρης αποπληρωμής πέντε χρόνια μετά την ημερομηνία έκδοσης και σε ετήσια βάση από τότε και στο εξής. Επιπρόσθετα, οι τίτλοι μετά τον Οκτώβριο του 2014 είναι μετατρέψιμοι, κατόπιν άσκησης του δικαιώματος μετατροπής είτε από τον εκδότη είτε από τον ομολογιούχο και υπό ορισμένες συνθήκες, σε κοινές μετοχές Eurobank στο χαμηλότερο συντελεστή μετατροπής βάσει: α) 12% μείωσης της τρέχουσας τιμής της μετοχής κατά το τελευταίο διάστημα που θα προηγηθεί της ανταλλαγής και β) της ονομαστικής αξίας της κοινής μετοχής της Τράπεζας. Οι υβριδικοί τίτλοι είναι εισηγμένοι στο Χρηματιστήριο Αξιών του Λονδίνου.

Όλες οι υποχρεώσεις του εκδότη, αναφορικά με τις ανωτέρω εκδόσεις των υβριδικών τίτλων, καλύπτονται από εγγυήσεις μειωμένης εξασφάλισης από την Τράπεζα. Οι αναλυτικοί όροι της κάθε έκδοσης, μαζί με την μερισματική τους απόδοση ή/και τη βάση υπολογισμού της είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Τράπεζας. Το μέρισμα των υβριδικών τίτλων πρέπει να δηλωθεί και να πληρωθεί στην περίπτωση που η Τράπεζα διανείμει μέρισμα. Το 2015 και το 2014, η Τράπεζα δεν διένειμε μέρισμα (σημ.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

46). Συνεπώς, η ERB Hellas Funding Ltd ανακοίνωσε, τη μη καταβολή του μη σωρευτικού μερίσματος των παραπάνω σειρών υβριδικών τίτλων.

Η κίνηση των υβριδικών κεφαλαίων που εξέδωσε η Τράπεζα με τη μορφή προνομιούχων τίτλων μέσω της εταιρείας ειδικού σκοπού, ERB Hellas Funding Limited, για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015, παρουσιάζεται παρακάτω:

	Έκδοση Α € εκατ.	Έκδοση Β € εκατ.	Έκδοση Γ € εκατ.	Έκδοση Δ € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	72	151	154	21	398
Εξαγορά υβριδικών κεφαλαίων (LME)	(71)	(148)	(138)	(2)	(359)
Μεταφορά εξόδων έκδοσης στα αποτελέσματα εις νέο λόγω της επαναγοράς	1	1	2	0	4
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	2	4	18	19	43

Την 29 Οκτωβρίου 2015, η Τράπεζα αποφάσισε τη διενέργεια προγράμματος διαχείρισης στοιχείων παθητικού (Liability Management Exercise-LME) σε συνδυασμό με την αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου (σημ. 36). Την 23 Νοεμβρίου 2015, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι το συνολικό προϊόν εξαγοράς των τίτλων που έγιναν αποδεκτοί στα πλαίσια του LME ανήλθε σε 418 εκατ., εκ των οποίων 17 εκατ. αφορούσαν σε υβριδικούς τίτλους ονομαστικής αξίας 34 εκατ. (Σειρά Α: 0,5 εκατ., Σειρά Β: 0,9 εκατ., Σειρά Γ: 31,4 εκατ., Σειρά Δ: 1,5 εκατ.). Συνεπώς, το LME των υβριδικών τίτλων προέκυψε κέρδος € 17 εκατ. (€ 12 εκατ. μετά φόρων), που αναγνωρίστηκε απευθείας στην καθαρή θέση της Τράπεζας.

Επιπρόσθετα, τον Οκτώβριο του 2015, η Τράπεζα επαναγόρασε και στη συνέχεια ακύρωσε υβριδικούς τίτλους ονομαστικής αξίας € 325 εκατ., που κατείχε προηγουμένως η εταιρεία ειδικού σκοπού ERB Hellas Cayman και προέκυψε κέρδος € 252 εκατ. (€ 175 εκατ. μετά από αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση € 73 εκατ. και σχετιζόμενα έξοδα), το οποίο καταχωρήθηκε απευθείας στην καθαρή θέση της Τράπεζας.

39. Ειδικά αποθεματικά

	31 Δεκεμβρίου 2014				
	Τακτικό αποθεματικό	Αφορολόγητα αποθεματικά	Αποθεματικό ΔΛΠ 39	Λοιπά αποθεματικά	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	204	1.124	(58)	2.187	3.457
Μεταφορές μεταξύ αποθεματικών	-	(235)	-	1	(234)
Χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων					
- μεταβολή στην εύλογη αξία, μετά από φόρους	-	-	(113)	-	(113)
- μεταφορά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων, μετά από φόρους	-	-	(17)	-	(17)
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών					
- μεταβολή στην εύλογη αξία, μετά από φόρους	-	-	(32)	-	(32)
- μεταφορά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων, μετά από φόρους	-	-	18	-	18
Αναλογιστικά κέρδη/(ζημιές) υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, μετά από φόρους	-	-	-	(6)	(6)
Αξία παρεχόμενων υπηρεσιών από το προσωπικό	-	-	-	(1)	(1)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	204	889	(202)	2.181	3.072

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2015				
	Τακτικό αποθεματικό	Αφορολόγητα αποθεματικά	Αποθεματικό ΔΛΠ 39	Λοιπά αποθεματικά	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	204	889	(202)	2.181	3.072
Μείωση μετοχικού κεφαλαίου				4.368	4.368
Χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων					
- μεταβολή στην εύλογη αξία, μετά από φόρους	-	-	69	-	69
- μεταφορά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων, μετά από φόρους	-	-	6	-	6
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών					
- μεταβολή στην εύλογη αξία, μετά από φόρους	-	-	28	-	28
- μεταφορά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων, μετά από φόρους	-	-	1	-	1
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	204	889	(98)	6.549	7.544

Το 2015, η αύξηση των λοιπών αποθεματικών της Τράπεζας κατά € 4.368 εκατ. οφείλεται κυρίως στο σχηματισμό ειδικού αποθεματικού € 4.368 εκατ. κατόπιν της μείωσης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας μέσω της μείωσης της ονομαστικής αξίας των μετοχών, σύμφωνα με το άρθρο 4, παρ. 4α του Νόμου 2190/1920 (σημ. 36) Επιπροσθέτως, την 31 Δεκεμβρίου 2015 στα λοιπά αποθεματικά περιλαμβάνονταν μη διανεμόμενα αποθεματικά της Τράπεζας ποσού € 1.788 εκατ. (2014: 1.788 εκατ.).

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, το αποθεματικό αντιστάθμισης ταμειακών ροών που περιλαμβάνεται στο αποθεματικό Δ.Λ.Π. 39 ήταν € 72 εκατ. ζημιά (2014: € 101 εκατ. ζημιά).

Το τακτικό αποθεματικό και το αποθεματικό Δ.Λ.Π. 39 δεν μπορούν να διανεμηθούν, ενώ τα αφορολόγητα αποθεματικά φορολογούνται κατά την διανομή τους.

40. Μεταβιβάσεις χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Η Τράπεζα διενεργεί συναλλαγές με τις οποίες μεταβιβάζει χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που έχει αναγνωρίσει, απευθείας σε τρίτους ή σε εταιρείες ειδικού σκοπού.

α) Η Τράπεζα πωλεί χρεόγραφα έναντι μετρητών στο πλαίσιο συμφωνιών επαναγοράς χρεογράφων («geros») και αναλαμβάνει την υποχρέωση να επιστρέψει στον αντισυμβαλλόμενο τα χρήματα που εισέπραξε. Επιπλέον, η Τράπεζα ενεχυριάζει έναντι μετρητών τίτλους και δάνεια και απαιτήσεις πελατών και αναλαμβάνει την υποχρέωση να επιστρέψει στον αντισυμβαλλόμενο τα χρήματα που εισέπραξε. Η Τράπεζα εκτιμά ότι διατηρεί ουσιαστικά όλους τους κινδύνους, συμπεριλαμβανομένων του σχετικού πιστωτικού και επιτοκιακού κινδύνου, και τις αποδόσεις αυτών των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και ως εκ τούτου δεν τα έχει αποαναγνωρίσει. Ως αποτέλεσμα των παραπάνω συναλλαγών, η Τράπεζα δεν είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει, πουλήσει ή να ενεχυριάσει τα μεταβιβασθέντα περιουσιακά στοιχεία κατά τη διάρκεια της συναλλαγής. Η σχετική υποχρέωση αναγνωρίζεται ανάλογα στις Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (σημ. 30 και 31) και τις Υποχρεώσεις προς πελάτες (σημ. 32), ως ενδείκνυται.

Η Τράπεζα έχει προχωρήσει σε τιτλοποιήσεις διαφόρων κατηγοριών δανείων (ομολογιακών και πιστωτικών καρτών), σύμφωνα με τις οποίες αναλαμβάνει την υποχρέωση να μεταβιβάσει τις ταμειακές ροές από τα δάνεια στους κατόχους των ομολογιών. Η Τράπεζα εκτιμά ότι διατηρεί ουσιαστικά όλους τους κινδύνους, συμπεριλαμβανομένων του σχετικού πιστωτικού και επιτοκιακού κινδύνου, και τις αποδόσεις αυτών των δανείων και ως εκ τούτου δεν τα έχει αποαναγνωρίσει. Ως αποτέλεσμα των παραπάνω συναλλαγών, η Τράπεζα δεν είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει, πουλήσει ή να ενεχυριάσει τα μεταβιβασθέντα περιουσιακά στοιχεία κατά την περίοδο που διακρατούνται από τις εταιρείες ειδικού σκοπού. Επιπλέον, το δικαίωμα αναγωγής των κατόχων των ομολογιών περιορίζεται μόνο στα δάνεια που έχουν μεταβιβαστεί. Η σχετική υποχρέωση έχει αναγνωριστεί στις Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους (σημ. 33).

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία της Τράπεζας που έχουν πωληθεί ή μεταβιβαστεί, για τα οποία δεν πληρούνται τα κριτήρια αποαναγνώρισής τους από το ενεργητικό της Τράπεζας:

	Λογιστική Αξία	
	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	9	19
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	22.324	11.031
-τιτλοποιημένα δάνεια ⁽¹⁾	440	2.447
-ενεχυριασμένα δάνεια στο πλαίσιο προγράμματος έκδοσης καλυμμένων ομολογιών	145	4.066
-ενεχυριασμένα δάνεια σε κεντρικές τράπεζες	21.510	4.281
-λοιπά ενεχυριασμένα δάνεια	229	237
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων ⁽²⁾	13.380	13.894
Σύνολο	35.713	24.944

⁽¹⁾ Για ορισμένες τιτλοποιήσεις που διακρατούνται από τις θυγατρικές του Ομίλου, η Τράπεζα έχει δώσει ως ενέχυρο καταθέσεις στις θυγατρικές της ποσού € 0,8 δις (2014: € 0,8 δις)

⁽²⁾ Περιλαμβάνει ομόλογα ΤΧΣ ονομαστικής αξίας € 9.958 εκατ. (2014: 9.958).

β) Την 31 Δεκεμβρίου 2015, τα ομόλογα εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου που εξέδωσε η Τράπεζα, ονομαστικής αξίας € 13.043 εκατ. (ρευστοποιήσιμη αξία € 7.173 εκατ.), στο πλαίσιο του δεύτερου πυλώνα του Προγράμματος Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας (σημ. 4), τα οποία διακρατούνταν πλήρως από την Τράπεζα, έχουν ενεχυριαστεί στον ΕΛΑ (2014: ονομαστική αξία € 10.966 εκατ. και ρευστοποιήσιμη αξία € 9.249 εκατ. ενεχυριασμένα σε κεντρικές τράπεζες και διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα).

γ) Επιπλέον, η Τράπεζα ενδέχεται να πωλήσει ή να ενεχυριάσει εκ νέου τίτλους που έχει δανειστεί ή αποκτήσει μέσω συμφωνιών επαναπώλησης τίτλων («reverse repos»), τους οποίους έχει την υποχρέωση να επιστρέψει. Ο αντισυμβαλλόμενος διατηρεί ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και αποδόσεις των τίτλων αυτών και ως εκ τούτου δεν αναγνωρίζονται από την Τράπεζα. Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η Τράπεζα δεν είχε πωλήσει ή ενεχυριάσει εκ νέου τίτλους που έχει δανειστεί ή αποκτήσει μέσω συμφωνιών επαναπώλησης τίτλων («reverse repos») (2014: € 186 εκατ.). Επιπροσθέτως, την 31 Δεκεμβρίου 2014, στα πλαίσια του τρίτου πυλώνα στήριξης του Προγράμματος Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας, η Τράπεζα είχε δανειστεί ειδικά ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ονομαστικής αξίας € 1.918 εκατ (ρευστοποιήσιμη αξία € 1.456 εκατ.) τα οποία είχαν ενεχυριαστεί σε κεντρικές τράπεζες.

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η ρευστοποιήσιμη αξία των περιουσιακών στοιχείων που έχουν μεταβιβαστεί ή δανειστεί από την Τράπεζα μέσω συμφωνιών δανεισμού τίτλων, επαναπώλησης τίτλων και λοιπών συμφωνιών (σημεία α, β και γ) ανήλθε σε € 35.318 εκατ., ενώ η σχετική υποχρέωση από τις ανωτέρω συναλλαγές ανήλθε σε € 31.937 εκατ. (σημ. 30, 31, 32 και 33) (2014: ρευστοποιήσιμη αξία € 27.354 εκατ. και η σχετική υποχρέωση € 26.426 εκατ.).

Επιπρόσθετα, τα λοιπά ενεχυριασμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού της Τράπεζας, πέραν αυτών που παρουσιάζονται ανωτέρω, ως εγγυήσεις για συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων, παράγωγα, τιτλοποιήσεις και λοιπές συναλλαγές αναφέρονται στις σημειώσεις 19 και 29.

41. Ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιπές δεσμεύσεις

	2015	2014
	€εκατ.	€εκατ.
Εγγυήσεις ⁽¹⁾ και πιστωτικές επιστολές σε αναμονή	1.302	1.302
Εγγυήσεις σε εταιρείες ειδικού σκοπού της Τράπεζας για έκδοση EMTN	284	1.062
Λοιπές εγγυήσεις (μέσου κινδύνου) και ενέγγυες πιστώσεις	409	445
Ανέκκλητες δεσμεύσεις πιστωτικών ορίων	118	114
Κεφαλαιουχικές δαπάνες	10	6
Σύνολο	2.123	2.929

⁽¹⁾ Εγγυήσεις που έχουν τον ίδιο πιστωτικό κίνδυνο με δάνεια

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Επίδικες υποθέσεις

Την 31 Δεκεμβρίου 2015 εκκρεμούσε, ενώπιον των δικαστηρίων, μια σειρά υποθέσεων έναντι της Τράπεζας για τις οποίες έχει σχηματισθεί πρόβλεψη ποσού € 56 εκατ. (2014: € 53 εκατ.).

42. Λειτουργικές μισθώσεις

Τα πληρωτέα μισθώματα από μη ακυρώσιμες λειτουργικές μισθώσεις στις οποίες η Τράπεζα λειτουργεί ως μισθωτής, παρουσιάζονται παρακάτω:

	Γήπεδα και κτίρια	
	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Εντός ενός έτους	23	25
Από ένα έως πέντε έτη	50	48
Άνω των πέντε έτων	57	69
Σύνολο	130	142

Το σύνολο των ελάχιστων μελλοντικών εισπρακτέων μισθωμάτων από μη ακυρώσιμες υπενοικιάσεις δεν είναι σημαντικό.

Τα εισπρακτέα μισθώματα από μη ακυρώσιμες λειτουργικές μισθώσεις στις οποίες η Τράπεζα λειτουργεί ως εκμισθωτής, παρουσιάζονται παρακάτω:

	Γήπεδα και κτίρια	
	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Εντός ενός έτους	2	2
Από ένα έως πέντε έτη	2	2
Άνω των πέντε έτων	0	-
Σύνολο	4	4

43. Λοιπά σημαντικά γεγονότα και γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Συναλλαγή πώλησης Visa Europe

Τον Δεκέμβριο του 2015 η Visa Europe ανακοίνωσε την προτεινόμενη πώληση του 100% του μετοχικού της κεφαλαίου στην Visa Inc. έναντι αρχικού τιμήματος € 11,5 δις σε μετρητά, καθώς και προνομιούχες μετοχές μετατρέψιμες σε κοινές μετοχές της Visa Inc. οι οποίες αποτιμώνται σε € 5 δις. Η συναλλαγή αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του δεύτερου τριμήνου του 2016, υπό την αίρεση της λήψης των απαιτούμενων κανονιστικών εγκρίσεων. Η Τράπεζα που αποτελεί μέλος της Visa Europe δικαιούται μέρος του αρχικού τιμήματος, τόσο σε μετρητά όσο και σε προνομιούχες μετοχές, με βάση τις προμήθειες που έχει συνεισφέρει στην Visa Europe. Επιπροσθέτως, η Τράπεζα ενδέχεται να λάβει επιπλέον ποσό σε μετρητά μετά την τέταρτη επέτειο από την ολοκλήρωση της συναλλαγής, με βάση την επίτευξη στόχων που αφορούν τα καθαρά έσοδα. Η Τράπεζα θα αναγνωρίσει το μέρος του τιμήματος από την πώληση που της αναλογεί κατά την ολοκλήρωση της συναλλαγής εντός του 2016.

Πληροφορίες σχετικά με τα σημαντικά γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού αναφέρονται στην εξής σημείωση:

Σημείωση 2 – Βασικές λογιστικές αρχές

Σημείωση 4 – Πρόγραμμα Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας

Σημείωση 6 – Διαχείριση ιδίων κεφαλαίων

Σημείωση 11 – Λειτουργικά έξοδα

Σημείωση 29 – Λοιπά στοιχεία ενεργητικού

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Σημείωση 30 – Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες

Σημείωση 33 – Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους

44. Συνδεόμενα μέρη

Το Μάιο του 2014, μετά την ολοκλήρωση της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας η οποία καλύφθηκε εξ' ολοκλήρου από θεσμικούς και λοιπούς επενδυτές, το ποσοστό των κοινών μετοχών με δικαίωμα ψήφου που κατείχε το ΤΧΣ, ο ελέγχων μέτοχος της Τράπεζας έως εκείνη την ημερομηνία, μειώθηκε από 95,23% σε 35,41%. Επομένως, από εκείνη την ημερομηνία, το ΤΧΣ, θεωρείται ότι ασκεί ουσιώδη επιρροή στην Τράπεζα. Το Νοέμβριο του 2015, μετά την ολοκλήρωση της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας (σημ. 36) η οποία καλύφθηκε εξ' ολοκλήρου από θεσμικούς και λοιπούς επενδυτές, το ποσοστό των κοινών μετοχών με δικαίωμα ψήφου που κατείχε το ΤΧΣ μειώθηκε σε 2,38%.

Στο πλαίσιο του Νόμου 3864/2010, όπως είναι σε ισχύ, το ΤΧΣ ασκεί, τα δικαιώματα ψήφου του στη Γενική Συνέλευση της Τράπεζας μόνο για αποφάσεις που αφορούν στην τροποποίηση του καταστατικού της Τράπεζας, περιλαμβανομένης της αύξησης ή μείωσης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας ή της παροχής σχετικής εξουσιοδότησης στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας, αποφάσεις σχετικές με συγχωνεύσεις, διασπάσεις, μετατροπές, αναβιώσεις, παράτασης της διάρκειας ή διάλυσης της Τράπεζας, τη μεταβίβαση στοιχείων ενεργητικού (περιλαμβανομένης της πώλησης θυγατρικών), ή για οποιοδήποτε άλλο θέμα απαιτείται έγκριση με αυξημένη πλειοψηφία σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 2190/1920. Επιπλέον, την 4 Δεκεμβρίου 2015 η Τράπεζα υπέγραψε μία νέα σύμβαση πλαισίου συνεργασίας με το ΤΧΣ, η οποία αντικατέστησε την προηγούμενη σύμβαση που είχε υπογραφεί την 26 Αυγούστου 2014, η οποία ρυθμίζει, μεταξύ άλλων, (α) την εταιρική διακυβέρνηση της Τράπεζας, (β) το σχέδιο αναδιάρθρωσης της Τράπεζας και την παρακολούθηση αυτού, (γ) την παρακολούθηση της εφαρμογής του πλαισίου διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων και την παρακολούθηση της απόδοσης της Τράπεζας στη διαχείριση αυτών, (δ) την εξειδίκευση για την Τράπεζα των ουσιωδών υποχρεώσεων που προβλέπονται στον Νόμο 3864/2010 και τις περιπτώσεις μετατροπής των υπό περιορισμούς δικαιωμάτων ψήφου του ΤΧΣ σε πλήρη, (ε) την παρακολούθηση του πραγματικού προφίλ κινδύνου της Τράπεζας συγκρινόμενο με την εγκεκριμένη στρατηγική κινδύνου και κεφαλαίου, (στ) τη συναίνεση του ΤΧΣ για τη στρατηγική κινδύνου και κεφαλαίου του Ομίλου της Τράπεζας και για τη στρατηγική, την πολιτική και την διακυβέρνηση του Ομίλου της Τράπεζας σχετικά με τη διαχείριση των καθυστερούμενων και μη εξυπηρετούμενων δανείων και (ζ) τα καθήκοντα, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του εκπρόσωπου του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας. Λαμβάνοντας υπόψη τους όρους της αναθεωρημένης σύμβασης πλαισίου συνεργασίας, το ΤΧΣ θεωρείται ότι συνεχίζει να ασκεί ουσιώδη επιρροή στην Τράπεζα.

Η Τράπεζα πραγματοποιεί τραπεζικές συναλλαγές με τα συνδεόμενα μέρη μέσα στα συνήθη πλαίσια των εργασιών και σε καθαρά εμπορική βάση. Οι συναλλαγές αυτές περιλαμβάνουν δάνεια, καταθέσεις και εγγυήσεις. Επιπλέον, μέσα στα συνήθη πλαίσια των επενδυτικών τραπεζικών της εργασιών, η Τράπεζα ενδέχεται να κατέχει χρεωστικούς και συμμετοχικούς τίτλους των συνδεόμενων μερών.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Τα υπόλοιπα των συναλλαγών με τα συνδεδεμένα μέρη και τα αντίστοιχα έσοδα και έξοδα παρουσιάζονται παρακάτω:

	31 Δεκεμβρίου 2015				
	Θυγατρικές € εκατ.	Βασικά μέλη της Διοίκησης (ΒΜΔ) ⁽¹⁾ € εκατ.	Εταιρείες υπό τον έλεγχο ή από κοινού έλεγχο των ΒΜΔ, συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες € εκατ.		ΤΧΣ € εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	3.048	-	-	-	
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	2	-	-	-	
Απαιτήσεις από παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	9	-	-	-	
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	24	-	-	-	
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες (μετά από προβλέψεις)	1.640	7	6	0	
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού ⁽²⁾	27	-	-	2	
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	1.954	-	-	-	
Υποχρεώσεις από παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	4	-	-	-	
Υποχρεώσεις προς πελάτες	727	2	9	0	
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	853	-	-	-	
Λοιπές υποχρεώσεις	15	-	-	-	
Καθαρά έσοδα από τόκους	32	0	0	0	
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	14	-	-	-	
Έσοδα από μερίσματα	367	-	-	-	
Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών	47	-	-	-	
Αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους (σημ. 24)	(8)	-	-	-	
Λοιπά λειτουργικά έσοδα/(έξοδα)	(25)	-	(0)	-	
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους και αμοιβές είσπραξης απαιτήσεων	(122)	-	(0)	-	
Εκδοθείσες εγγυήσεις	936	-	-	-	
Ληφθείσες εγγυήσεις	-	0	-	-	

	31 Δεκεμβρίου 2014				
	Θυγατρικές € εκατ.	Βασικά μέλη της Διοίκησης (ΒΜΔ) ⁽¹⁾ € εκατ.	Εταιρείες υπό τον έλεγχο ή από κοινού έλεγχο των ΒΜΔ, συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες € εκατ.		ΤΧΣ € εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	3.394	-	-	-	
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	47	-	-	-	
Απαιτήσεις από παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	15	-	-	-	
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	313	-	-	-	
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες (μετά από προβλέψεις)	1.590	6	4	0	
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού ⁽²⁾	29	-	-	3	
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	3.368	-	-	-	
Υποχρεώσεις από παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	3	-	-	-	
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.492	3	9	0	
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	885	-	-	-	
Λοιπές υποχρεώσεις ⁽²⁾	18	-	-	9	
Καθαρά έσοδα από τόκους	(7)	(0)	(0)	0	
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	12	-	-	-	
Έσοδα από μερίσματα	60	-	-	-	
Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών	(2)	-	-	-	
Λοιπά λειτουργικά έσοδα/(έξοδα)	(17)	-	(0)	1	
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους και αμοιβές είσπραξης απαιτήσεων	(39)	-	(8)	-	
Εκδοθείσες εγγυήσεις	1.785	-	-	-	
Ληφθείσες εγγυήσεις	-	0	-	-	

⁽¹⁾ Στα βασικά μέλη της Διοίκησης περιλαμβάνονται τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τα μέλη της Τράπεζας και του ΤΧΣ (ως τις αρχές Μαΐου 2014) και τα στενά συγγενικά τους πρόσωπα. Για την περίοδο έως τις αρχές Μαΐου 2014, τα έσοδα και τα έξοδα που σχετίζονται με συναλλαγές με τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και τα βασικά μέλη της διοίκησης του ΤΧΣ, καθώς και τα στενά συγγενικά τους πρόσωπα δεν ήταν σημαντικά.

⁽²⁾ Απαίτηση/υποχρέωση από το ΤΧΣ βάσει των όρων της σχετικής δεσμευτικής συμφωνίας για την απόκτηση του Νέου ΤΤ.

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Επιπροσθέτως, την 31 Δεκεμβρίου 2015, τα δάνεια, μετά από προβλέψεις, που δόθηκαν σε εταιρείες που ελέγχονται από την Τράπεζα βάσει σχετικού συμφωνητικού ενεχυρίασης των μετοχών τους (σημ. 25) ανήλθαν σε € 4,3 εκατ. (2014: € 3 εκατ.)

Κατά τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015, αναγνωρίστηκαν ζημιές απομείωσης € 105 εκατ. οι οποίες αφορούν στην απομείωση διατραπεζικής τοποθέτησης στην έμμεση θυγατρική της Τράπεζας στην Ουκρανία "PJSC Universal Bank" καθώς και λοιπών απαιτήσεων έναντι αυτής. Τα περιουσιακά στοιχεία της εν λόγω θυγατρικής έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενα προς πώληση στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου από το Μάρτιο του 2014. Στο τέταρτο τρίμηνο του 2015, μέρος της εν λόγω απομειωμένης τοποθέτησης ποσού € 67 εκατ. μεταφέρθηκε στη θυγατρική της Τράπεζας "ERB New Europe Holding B.V.". Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η πρόβλεψη έναντι των δανείων και απαιτήσεων σε ενοποιούμενες θυγατρικές και κοινοπραξίες της Τράπεζας, ανήλθε σε € 125,3 εκατ. (2014: € 88,5 εκατ.).

Επιπροσθέτως, στο τέταρτο τρίμηνο του 2015 η Τράπεζα προχώρησε στην επαναγορά υβριδικών τίτλων ονομαστικής αξίας € 325 εκατ. που προηγουμένως κατείχε η ERB Hellas Cayman (σημ. 38), ενώ ενδοομιλικά έξοδα ποσού € 3 εκατ. σχετίζονται άμεσα με την πρόσφατη αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας των € 2.039 εκατ. (σημ. 36).

Σχετικά με τις εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές που εκδόθηκαν, η Τράπεζα έχει λάβει ενεχυριασμένη κατάθεση αξίας € 206 εκατ. (2014: € 523 εκατ.) που περιλαμβάνεται στις υποχρεώσεις προς πελάτες.

Παροχές προς τα βασικά μέλη της Διοίκησης (μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και λοιπά βασικά μέλη της Διοίκησης της Τράπεζας)

Οι αμοιβές των βασικών μελών της Διοίκησης που έχουν τη μορφή βραχυπρόθεσμων παροχών ανέρχονται σε € 5,67 εκατ. (2014: € 5,80 εκατ.) και μακροπρόθεσμων παροχών (εξαιρουμένων των παροχών σε συμμετοχικούς τίτλους) σε € 0,65 εκατ. (2014: € 0,65 εκατ. έξοδο και € 0,10 εκατ. έσοδο από την ακύρωση δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών).

45. Διοικητικό Συμβούλιο

Το Διοικητικό Συμβούλιο ορίστηκε από την Ετήσια Γενική Συνέλευση της 27 Ιουνίου 2013, για θητεία τριών ετών. Η Ετήσια Γενική Συνέλευση των μετόχων της 26 Ιουνίου 2015 ενέκρινε την παράταση της θητείας του παρόντος Διοικητικού Συμβουλίου μέχρι το 2018 και συγκεκριμένα μέχρι την 27 Ιουνίου 2018, παρατεινόμενης της θητείας μέχρι τη λήξη της προθεσμίας εντός της οποίας θα συνέλθει η Τακτική Γενική Συνέλευση του έτους 2018. Πέρα από τις αλλαγές που έχουν ήδη γνωστοποιηθεί έως τη δημοσίευση της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2014, οι παρακάτω αλλαγές έχουν πραγματοποιηθεί στη σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου έκτοτε:

Την 28 Απριλίου 2015, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση εξέλεξε δύο νέα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τον κ. Σταύρο Ιωάννου και τον κ. Θεόδωρο Καλαντώνη.

Τη 13 Μαΐου 2015, κατόπιν της παραίτησης του κ. Josh Seegoraul, το Διοικητικό Συμβούλιο όρισε τον κ. Stephen L. Johnson ως νέο μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου.

Κατόπιν των ανωτέρω, τη 13 Μαΐου 2015 το Διοικητικό Συμβούλιο ανασυγκροτήθηκε σε σώμα ως ακολούθως:

N. Καραμούζης	Πρόεδρος, Μη Εκτελεστικό μέλος (ορίστηκε ως Πρόεδρος την 1 Φεβρουαρίου 2015)
Σ. Λορεντζιάδης	Αντιπρόεδρος, Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
Φ. Καραβιάς	Διευθύνων Σύμβουλος (ορίστηκε ως Διευθύνων Σύμβουλος την 1 Φεβρουαρίου 2015)
Σ. Ιωάννου	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος (ορίστηκε ως Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος την 28 Απριλίου 2015)
Θ. Καλαντώνης	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος (ορίστηκε ως Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος την 28 Απριλίου 2015)
W. S. Burton	Μη Εκτελεστικό μέλος
Γ. Χρυσικός	Μη Εκτελεστικό μέλος
J. S. Haick	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
B. P. Martin	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
S. L. Johnson	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος (ορίστηκε ως μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος την 13 Μαΐου 2015)
X. Ανδρέου	Μη Εκτελεστικό μέλος (εκπρόσωπος του Ελληνικού Δημοσίου σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 3723/2008 από την 6 Μαρτίου 2015)
K. H. Prince – Wright	Μη Εκτελεστικό μέλος (εκπρόσωπος του ΤΧΣ σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 3864/2010)

46. Μερίσματα

Τα μερίσματα λογιστικοποιούνται μετά τη λήψη της σχετικής απόφασης από την Ετήσια Γενική Συνέλευση των Μετόχων.

Βάσει του άρθρου 1, παρ. 3 του Νόμου 3723/2008, κατά την περίοδο συμμετοχής των τραπεζών στον πρώτο πυλώνα στήριξης του Προγράμματος Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας, το ποσό των μερισμάτων που ενδέχεται να διανεμηθούν στους κατόχους κοινών μετοχών της Τράπεζας, δεν μπορεί να υπερβεί το 35% των κερδών, όπως προβλέπεται στο άρθρο 3, παρ.1 του Νόμου 148/1967. Βάσει του Νόμου 3756/2009, όπως είναι σε ισχύ, οποιαδήποτε διανομή κερδών στους κατόχους κοινών μετοχών των τραπεζών που συμμετέχουν στον Πρώτο Πυλώνα του Προγράμματος Ενίσχυσης Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας για τις χρήσεις 2008 έως 2013 θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί μόνο με τη μορφή κοινών μετοχών, εκτός από ίδιες μετοχές. Βάσει των αποτελεσμάτων της Τράπεζας του 2015 και του άρθρου 1, παρ.3 του Νόμου 3723/2008 σε συνδυασμό με το άρθρο 44α του Νόμου περί Ανωνύμων Εταιρειών 2190/1920, δεν επιτρέπεται η διανομή μερίσματος τόσο στους κατόχους κοινών όσο και στους κατόχους προνομιούχων μετοχών (σημ. 37).

Αθήνα, 17 Μαρτίου 2016

Νικόλαος Β. Καραμούζης
Α.Δ.Τ. ΑΒ - 336562
ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Φωκίων Χ. Καραβίας
Α.Δ.Τ. ΑΙ - 677962
ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Χάρης Β. Κοκολογιάννης
Α.Δ.Τ. ΑΚ - 021124
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΘΥΝΤΗΣ
GROUP FINANCE & CONTROL
(CHIEF FINANCIAL OFFICER)